Vergadering	**Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Brabant-Noord**
Plaats	**Grote vergaderzaal eerste verdieping kantoor Veiligheidsregio Brabant-Noord, Orthenseweg 2b, 5212 XA 's-Hertogenbosch**
Datum	**16 januari 2019**
Tijd	**09.30 uur – 12.00 uur**

Bijlagen		AGENDA
	1.	**Opening**
./.	**2.**	**Ingekomen stukken en mededelingen**
./. ./.	2a.	**Bestuur** a. Besluitenlijst vergadering Dagelijks Bestuur Veiligheidsregio d.d. 24 oktober 2018. b. Besluitenlijst vergadering Dagelijks Bestuur Veiligheidsregio d.d. 7 november 2018.
	2b.	**Politie**
	2c.	**Hoofdofficier van Justitie**
	2d.	**Brandweer**
	2e.	**GHOR**
	2f.	**Rampenbestrijding en crisisbeheersing**
	2g.	**Bevolkingszorg**
	2h.	**Waterschap Aa en Maas**
	2i.	**Defensie**
	3.	**Verslagen**
./.	3a.	**Concept-verslag vergadering Algemeen Bestuur d.d. 7 november 2018**
		TER BESPREKING
./.	**4.**	**Huisvesting Veiligheidsregio Brabant-Noord**
./.	**5.**	**Concept-beleidskader 2020 Veiligheidsregio Brabant-Noord**
./.	**6.**	**Integraal zienswijzeverzoek beleid 2020 – 2023 Veiligheidsregio Brabant-Noord**
		TER BESLUITVORMING
(Nazending)	**7.**	**Geactualiseerd convenant brandveiligheid Dichterbij**
./.	**8.**	**Vacaturevervulling Dagelijks Bestuur c.a.**
	9.	**Rondvraag/sluiting**

Volgende vergadering: woensdag 3 april 2019, 09.30 – 12.30 uur

Voorstel

AGP 2

Aan : Algemeen Bestuur Datum : 16 januari 2019 Bijlage : -

Steller : Pien Hordijk Onderwerp : Ingekomen en uitgegane stukken

Algemene toelichting

INGEKOMEN STUKKEN

Briefnummer	2018-I5936
Datum document	11-09-2018
Afzender	Provincie Noord-Brabant
Geadresseerde	Dagelijks bestuur van Veiligheidsregio Brabant-Noord
Onderwerp	**Toezichtoordeel Archief- en Informatiebeheer**
Korte inhoud	Door erop toe te zien dat de lokale overheden hun maatschappelijke taken goed uitvoeren, dragen we bij aan een bestendig en veilig Brabant met een sterk openbaar bestuur. Bij de uitvoering van ons systematisch toezicht vragen we gemeenschappelijke regelingen in Noord-Brabant voor 15 juli 2018 het verslag archiefbeheer over het vorige jaar, naar ons toe te sturen. Het verslag ontvingen we op 10 juli 2018. Op basis van de criteria uit het Beleidskader Interbestuurlijk Toezicht 2016-2019 beoordelen wij uw gemeente voor wat betreft ons systematisch toezicht op het archief- en informatiebeheer als voldoet. Gevraagde acties van uw kant: het volstaat als u het algemeen bestuur en ons volgend jaar, naast eventuele nieuwe ontwikkelingen, een voortgangsverslag stuurt van de verbeteracties. Omdat uw organisatie op het gebied van duurzaam digitaal archiefbeheer volop in ontwikkeling is, zijn we in het bijzonder geïnteresseerd hoe u vormgeeft aan de verbeteracties die daarmee te maken hebben en de samenhang daartussen. Daarnaast vragen we u de verbeteracties specifieker, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden (concrete planning) te beschrijven. In verband met de rol van het algemeen bestuur in de horizontale verantwoording gaan we ervan uit dat u uw bestuur over het oordeel informeert.
Behandelaar	**Paul Verlaan**
Voorstel	Voor kennisgeving aannemen
Kopie	Opvraagbaar

Briefnummer	2018-I6092
Datum document	21-09-2018
Afzender	Instituut Fysieke Veiligheid
Geadresseerde	De voorzitters van de veiligheidsregio's
Onderwerp	**Zienswijze jaarplan IFV 2019**
Korte inhoud	Bijgevoegd treft u het conceptjaarplan 2019, inclusief begroting van het IFV aan. Dit wordt conform de Wet veiligheidsregio's voor een zienswijze aan de besturen van de veiligheidsregio's voorgelegd. Met het voorliggend conceptjaarplan stuurt het IFV op een financieel gezonde organisatie, in meerjarig perspectief. Voor de veiligheidsregio's heeft het conceptjaarplan geen onverwachte financiële gevolgen. De directeuren veiligheidsregio's zijn reeds in december 2017 via een kaderbrief geïnformeerd over de bijdragen die in 2019 gevraagd worden voor de uitvoering van de gemeenschappelijke werkzaamheden. Het dagelijks bestuur IFV verzoekt u om uw zienswijze op het jaarplan 2019 te geven en daarbij aandacht te besteden aan de wijze waarop op IFV inhoud geeft aan de uitvoering van zijn wettelijke taken en de opdrachten voor veiligheidsregio's. Kernvragen hierbij zijn: Voldoet de bestaande dienstverlening door het IFV? Wat zou u daarin graag veranderd zien of welke producten of diensten zou u graag willen toevoegen aan de huidige dienstverlening? Wij ontvangen uw zienswijze graag uiterlijk 8 november 2018. Hiervoor wordt de termijn van 6 weken gehanteerd. Alle ontvangen reacties worden verzameld en verwerkt ter bespreking in de vergadering van het algemeen bestuur IFV op 14 december 2018.
Behandelaar	**Michiel Glaudemans**
Voorstel	Voor kennisgeving aannemen
Kopie	Opvraagbaar

Briefnummer	2018-I6028
Datum document	02-10-2018
Afzender	Ministerie van Justitie en Veiligheid
Geadresseerde	De voorzitter van de veiligheidsregio
Onderwerp	**Eenmalige bijdrage uitwerkingskader meldkamer**
Korte inhoud	Er is een bestuurlijk akkoord bereikt over het uitwerkingskader meldkamer. Een van de afspraken in het uitwerkingskader is dat de veiligheidsregio's in 2018 een eenmalige bijdrage ontvangen als bijdrage in de achterblijvende kosten van de meldkamer. Het budget dat in verband met de eenmalige bijdrage overeen is gekomen bedraagt 15,3 mln. Inmiddels is met instemming van alle regio's en het IFV de verdeling vastgesteld. In de bijlage bij deze beschikking treft u het overzicht van de verdeling van de 15,3 mln. aan. Gelet op bovenstaande verleen ik uw regio op grond artikel 8.3 van het Besluit veiligheidsregio's een incidentele bijdrage in verband met achterblijvende kosten meldkamer. Voor de hoogte van de bijdrage verwijs ik naar de bijlage bij deze beschikking.
Behandelaar	**Paul Verlaan**
Voorstel	Voor kennisgeving aannemen
Kopie	Opvraagbaar

Briefnummer	2018-I6003
Datum document	03-10-2018
Afzender	Gemeente Haaren
Geadresseerde	Veiligheidsregio Brabant-Noord, de heer Paul Verlaan
Onderwerp	**Herindeling van de gemeente Haaren**
Korte inhoud	Zoals u bekend is zijn wij samen met ons omliggende gemeenten betrokken in een herindelingsproces. Als belangrijke stap daarin nam de raad van de gemeente Haaren op 21 december 2017 unaniem het besluit om de gemeente Haaren op te splitsen met als voorkeursdatum per 1 januari 2021 en als uiterste datum 1 januari 2022. Over de richting van de dorpen besloot de gemeenteraad van Haaren op 5 juli 2018 als volgt: - Biezenmortel gaat naar Tilburg - Esch gaat naar Boxtel - Haaren gaat naar Oisterwijk - Helvoirt gaat naar Vught Voor de voorbereidingen hebben de gemeentebesturen van Boxtel, Haaren, Oisterwijk, Tilburg en Vught zich verenigd in een stuurgroep. Op verzoek en namens deze stuurgroep informeren wij u nu ook formeel over de voornemens tot de opsplitsing. Omdat gemeente Haaren ook deel uitmaakt van de Veiligheidsregio Brabant Noord nodigt de stuurgroep u ook graag uit om de consequenties voor de Veiligheidsregio helder te krijgen. Het moment dat de stuurgroep daarvoor voor zich ziet is na de vaststelling van het herindelingsontwerp dat volgens planning op 18 december 2018 door alle betrokken gemeenteraden zal plaatsvinden. U kunt een uitnodiging daarvoor binnenkort van ons tegemoet zien.
Behandelaar	**Paul Verlaan**
Voorstel	Voor kennisgeving aannemen
Kopie	Opvraagbaar

Briefnummer	2018-I6142
Datum document	15-10-2018
Afzender	Veiligheidsregio Midden- en West Brabant
Geadresseerde	Inspectie Justitie en Veiligheid
Onderwerp	**Projectvoorstel Fieldlab Informatiegestuurde Overheid**
Korte inhoud	Vanuit de veiligheidsregio's Midden- en West Brabant, Limburg Noord, Brabant Zuidoost, Limburg Zuid, Brabant Noord en Zeeland bied ik u het bijgevoegde projectvoorstel aan. Het verzoek aan JenV – Directie Veiligheidsregio's en Crisisbeheersing is om zich voor de komende drie jaar aan dit project te verbinden. De 6 zuidelijke veiligheidsregio's willen gezamenlijk investeren in de oprichting van een "field-lab informatiegestuurde veiligheid". Het investeren in informatiegestuurd werken wordt door alle zes regio's in hun beleids- en crisisplannen gezien als een belangrijke randvoorwaarde om adequaat en toekomstbestendig bij te kunnen dragen aan maatschappelijke continuïteit en het effectief voorkomen en bestrijden van incidenten, rampen en crisis. Veiligheidsregio Midden- en West Brabant is het centrale aanspreekpunt van dit voorstel.
Behandelaar	**Paul de Vet**
Voorstel	Voor kennisgeving aannemen

Kopie	Opvraagbaar

Briefnummer	2018-I6120
Datum document	05-11-2018
Afzender	Instituut Fysieke Veiligheid
Geadresseerde	Veiligheidsregio Brabant-Noord, Brandweer Brabant-Noord, de heer dr. ir. P. Verlaan
Onderwerp	**Besluit IFV Certificering Aanbieder Brandweeropleidingen**
Korte inhoud	Brandweer Brabant-Noord heeft het auditproces voor certificering als IFV gecertificeerd opleider doorlopen. Aan de hand van de aangeleverde zelfevaluatie en documenten en een her-audit op 30 augustus jl. is Brandweer Brabant-Noord getoetst op de normen zoals gesteld in het waarderingskader Kwaliteit Aanbieders Brandweeronderwijs (KAB) versie 3.0. Het is mij een groot genoegen u mede te delen dat op grond van de her-audit het IFV een positief besluit heeft genomen en zij aan Brandweer Brabant-Noord het certificaat 'Aanbieder Brandweeropleidingen' verleent, geldend vanaf 16 oktober 2018 voor de tijdsduur van drie jaar. Hiermee spreekt het IFV het vertrouwen uit naar Brandweer Brabant-Noord dat zij kwalitatief goede opleidingen voor de brandweer blijft verzorgen. Met deze certificering is het opleidingsinstituut gemachtigd om IFV-toetsen en examens te organiseren voor initiële opleidingen voor de brandweer, die leiden tot een iFV diploma.
Behandelaar	**Paul Verlaan**
Voorstel	Voor kennisgeving aannemen
Kopie	Opvraagbaar

Briefnummer	2018-I6141
Datum document	07-11-2018
Afzender	Ministerie van Justitie en Veiligheid
Geadresseerde	Voorzitters Veiligheidsregio
Onderwerp	**Uitfaseren WAS**
Korte inhoud	Onlangs hebben wij in het Veiligheidsberaad van 8 oktober van gedachten gewisseld over mijn voorgenomen besluit tot het opheffen van het Waarschuwingsstelsel Sirenes (WAS) per 1 januari 2020. Een aantal van de voorzitters Veiligheidsregio heeft in dit gesprek zorgen geuit. Ik heb goed nota genomen van de gewisselde argumenten en de geuite zorgen. Uiteraard neem ik deze zeer serieus. Op basis van dit gesprek constateer ik dat er voldoende draagvlak bij u en uw collega's is voor dit voorgenomen besluit, mits voldaan is aan enkele voorwaarden die door een aantal leden van het Veiligheidsberaad zijn benoemd. Hieronder geef ik weer welke maatregelen ik neem om tegemoet te komen aan de genoemde voorwaarden. Naar mijn verwachting zullen alle genoemde voorzieningen hun effect krijgen in de loop van 2019. Daarover en over de streefdatum van 1 januari 2020 zal ik u goed geïnformeerd houden. In de bijlage bij deze brief vindt u een overzicht aan maatregelen en voorzieningen, met de verwachte datum van inwerking treden en wat de toegevoegde waarde daarvan voor de alarmering van burgers is. Ik verzoek u het overzicht van maatregelen en voorzieningen actief kenbaar te maken aan de medebestuurders in uw regio en aan de professionals die het aangaat en zorg te dragen dat de benodigde voorbereidingen worden getroffen. Overigens vinden de activiteiten plaats in het kader van de voortdurende verbetering en actualisatie van NL-Alert en andere communicatiemiddelen. Ook na 1 januari 2020 zal mijn aandacht erop gericht zijn de alarmering van de bevolking onder de naam NL-Alert steeds verder te verbeteren. In acht nemende bovenstaande maatregelen en aanvullende afspraken ga ik ervan uit dat mijn voornemen uw instemming heeft. Zoals ik in de bespreking van 8 oktober 2018 heb aangegeven, ben ik zonder meer bereid de komende periode, dat wil zeggen tot uiterlijk 15 december aanstaande, met eenieder van u die dat op prijs stelt nog over bovenstaande van gedachten te wisselen, indien er bij diegene nog verdere vragen of twijfels zouden zijn met betrekking tot bovenstaande in het licht van de voorgenomen uitfasering van het WAS.
Behandelaar	**Paul Verlaan**
Voorstel	Voor kennisgeving aannemen
Kopie	Opvraagbaar

Briefnummer	2018-I6143
Datum document	07-11-2018
Afzender	Minister van Justitie en Veiligheid
Geadresseerde	Veiligheidsregio Midden- en West Brabant
Onderwerp	**Bijdrage projectvoorstel Fieldlab**
Korte inhoud	Namens de zes veiligheidsregio's in Zuid Nederland doet u het ministerie van Justitie en Veiligheid het verzoek zich voor de komende drie jaar aan het project Fieldlab te

	verbinden. Dit betekent onder meer een bijdrage ter grootte van 525.000,= in de begrote kosten van het projectvoorstel. Op grond van artikel 8.3 van het Besluit veiligheidsregio's ken ik de veiligheidsregio Midden- en West Brabant een incidentele bijdrage toe van 525,000,= in de kosten van de uitvoering van het project "Fieldlab informatiegestuurde veiligheid", zoals bijschreven in het projectvoorstel. Aan deze bijdrageverlening verbind ik de volgende verplichtingen.
Behandelaar	**Paul de Vet**
Voorstel	Voor kennisgeving aannemen
Kopie	Opvraagbaar

Briefnummer	2018-I6182
Datum document	12-11-2018
Afzender	IFV Instituut Fysieke Veiligheid
Geadresseerde	Directeuren veiligheidsregio's
Onderwerp	**Kaderbrief 2020 IFV**
Korte inhoud	Met deze brief willen wij u informeren over de planning voor het opstellen van het jaarplan en de begroting 2020 van het IFV en de financiële kaders, die hierbij van toepassing zijn. Belangrijk is te noemen dat het IFV de komende één tot anderhalf jaar zal benutten om verbindingen tussen de eigen kennis- en onderzoekagenda en de strategische agenda's van het Veiligheidsberaad en de managementraden verder te versterken. Tevens zal aansluiting worden gezocht bij de agenda van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Dit is een proces van intensieve, wederzijdse samenwerking met alle betrokkenen. Dit betekent onder meer dat het IFV naast haar inzet op de uitvoeringsagenda van de brandweer, de aandacht voor multidisciplinaire crisisbeheersing in haar taken en werkzaamheden in de aanloop naar 2020 verder zal vergroten. Na instemming van het dagelijks bestuur IFV wordt het concept jaarplan en begroting 2020 op grond van artikel 73 van de Wet veiligheidsregio's voor een zienswijze aangeboden aan de veiligheidsregio's. Deze zienswijze is opgenomen in de wet, om regio's de mogelijkheid te bieden inhoudelijk bij te dragen aan de programmering van het IFV. Via deze zienswijzeprocedure kunnen regio's niet alleen kennis nemen van de voorgenomen doelen en inspanningen van het IFV en daarop hun mening geven, maar zijn zij tevens in de gelegenheid eventuele aanvullingen te doen.
Behandelaar	**Michiel Glaudemans**
Voorstel	Voor kennisgeving aannemen
Kopie	Opvraagbaar

UITGEGANE STUKKEN

Briefnummer	2018-U4108
Datum document	11-09-2018
Afzender	Drs. T. (Tom) van Kraaij Hoofd sector Bedrijfsvoering Brandweer Brabant-Noord a.i. Controller Veiligheidsregio Brabant-Noord a.i.
Geadresseerde	Aan de diverse gemeenten
Onderwerp	**Financiële afwikkeling 2017 VR Brabant-Noord, onderdeel GHOR**
Korte inhoud	Het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Brabant-Noord heeft op 4 juli jl. het voorstel tot resultaatbestemming 2017 ongewijzigd vastgesteld. Hierbij informeren wij u over het besluit betreffende het onderdeel GHOR. Conform de vastgestelde resultaatbestemming 2017 met betrekking tot de GHOR, dient het bijdrageoverschot van € 356.054,00 gerestitueerd te worden aan de deelnemende partijen.
Behandelaar	**Michiel Glaudemans**
Voorstel	Voor kennisgeving aannemen
Kopie	Opvraagbaar

Briefnummer	2018-U4117
Datum document	18-09-2018
Afzender	M.J. Houben MBA, Voorzitter Bestuurlijke Adviescommissie Meldkamer Oost-Brabant
Geadresseerde	Ministerie van Veiligheid en Justitie, t.a.v. mevrouw J.H.W. Raaphorst
Onderwerp	**Verzoek om tegemoetkoming in de vertragingskosten Implementatie Vernieuwd C2000**

Korte inhoud	Zoals bekend worden de meldkamers van de Veiligheidsregio's Brabant-Noord in 's-Hertogenbosch en Brabant-Zuidoost in Eindhoven conform het Transitieakkoord meldkamer van de toekomst samengevoegd in de nieuwe Meldkamer Oost-Brabant in 's-Hertogenbosch. In het daartoe door de betrokken besturen van de veiligheidsregio's, de Regionale Ambulance-voorziening Brabant Midden-West-Noord en Nationale Politie vastgestelde Samenvoegingspan Meldkamer Oost-Brabant is de ambitie uitgesproken om de Meldkamer Oost-Brabant op 1 april 2018 operationeel in gebruik te nemen. Om de verbouwing van het gebouw van het Gemeenschappelijk Meldcentrum Brabant-Noord in 's-Hertogenbosch tot Meldkamer Oost-Brabant mogelijk te maken zijn de meldkamers van het Gemeenschappelijk Meldcentrum Brabant-Noord per 23 mei 2017 tijdelijk ondergebracht bij de Gemeenschappelijke Meldkamer Brabant-Zuidoost in Eindhoven. Door de vertraging, die is opgetreden bij de implementatie van het vernieuwde C2000 systeem, moest de in april 2018 geplande ingebruikname van de Meldkamer Oost-Brabant worden uitgesteld en werd het tevens noodzakelijk om de tijdelijke voorzieningen in Eindhoven te verlengen. In afstemming met de landelijke projectorganisatie LMS en het Meldkamer-dienstencentrum is de datum van ingebruikname verschoven naar 20 november 2018. Voorwaarde hierbij is wel een succesvolle implementatie van het vernieuwde C2000. Helaas ontving ik vandaag bericht van de minister van Justitie en Veiligheid dat de implementatie van het vernieuwde C2000 door technische problemen bij de landelijke oplevering van het C2000 spraaknetwerk voor mobilofoons en portofoons opnieuw moet worden uitgesteld en niet meer in 2018 zal kunnen worden gerealiseerd. Op dit moment is nog niet duidelijk wanneer deze implementatie wel zal kunnen plaatsvinden. Omdat de Veiligheidsregio's Brabant-Zuidoost en Brabant-Noord, de Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord en de eenheid Oost-Brabant van de Nationale Politie niet verantwoordelijk zijn voor het ontstaan van deze onvoorziene kosten verzoek ik u derhalve om een tegemoetkoming. Met het oog op de onvoorziene extra kosten voor de periode na 1 december 2018 als gevolg van de verder uitgestelde implementatie van het Vernieuwde C2000 houd ik mij het recht voor een aanvullend verzoek bij u in te dienen.
Behandelaar	**Paul de Vet**
Voorstel	Voor kennisgeving aannemen
Kopie	Opvraagbaar

Briefnummer	2018-U4179
Datum document	06-11-2018
Afzender	Namens het Dagelijks Bestuur, dr. ir. P. Verlaan MCDm, secretaris en drs. J.M.L.N. Mikkers, voorzitter
Geadresseerde	IFV Instituut Fysieke Veiligheid
Onderwerp	**Zienswijze jaarplan en begroting IFV 2019**
Korte inhoud	Bijgaand treft u de zienswijze aan van het Dagelijks Bestuur van de Veiligheidsregio Veiligheidsregio Brabant-Noord op het jaarplan en de begroting van het IFV 2019. Samengevat luidt de zienswijze van het Dagelijks Bestuur van de Veiligheidsregio Brabant-Noord als volgt: Wij stemmen in met het nu voorliggende Concept jaarplan en begroting IFV 2019 versie 1.0, d.d. 20 september 2018 en hebben daarbij de volgende wensen: - meer aandacht voor crisisbeheersing in het jaarplan en capaciteit en financiën ter ondersteuning hiervan; - de totstandkoming van een 'regeling begroting en verantwoording IFV'; - een onderzoek naar de mogelijkheden om toekomstige taakontwikkelingen op te pakken via 'oud voor nieuw' en de (collectieve) financiering daarvan; - een toelichting op de verwachte (financiële) ontwikkelingen rondom het kenniscentrum data-analyse.
Behandelaar	**Michiel Glaudemans**
Voorstel	Voor kennisgeving aannemen
Kopie	Opvraagbaar

Briefnummer	2018-U4187
Datum document	12-11-2018
Afzender	P. Verlaan, directeur
Geadresseerde	Burgemeesters in de regio Brabant-Noord i.a.a. AOV i.a.a. Algemeen Bestuur GGD Hart voor Brabant

Onderwerp	**Afrikaanse varkenspest**
Korte inhoud	Onlangs werd bekend dat de Afrikaanse Varkenspest is vastgesteld bij dode everzwijnen in het Belgische Wallonië. Met deze brief informeren wij u over deze dierziekte en de samenwerking met ketenpartners die op dit moment plaatsvindt. Aangezien het geen zoönose betreft heeft de GHOR/GGD hierin geen wettelijke taak. Ook de taak van de veiligheidsregio (vr) is beperkt tot eventuele problematiek op het vlak van de openbare orde en veiligheid. Wel zien we als vr een discrepantie tussen de regionale, bestuurlijke en operationele behoefte aan informatie en de afstemming en de daadwerkelijke informatieverstrekking vanuit de NVWA en het ministerie van LNV. Om die reden zien de Brabantse veiligheidsregio's het als hun rol om u als bestuur/gemeente hierin te faciliteren. De Brabantse veiligheidsregio's zetten zich gezamenlijk in op een goede afstemming en samenwerking met betrokken partners. Coördinerend burgemeester en bestuurlijk portefeuillehouder voor Brabant-Noord is mevrouw Wobine Buijs-Glaudemans.
Behandelaar	**W. Tengnagel**
Voorstel	Voor kennisgeving aannemen
Kopie	Opvraagbaar

Briefnummer	2018-U4188
Datum document	14-11-2018
Afzender	Drs. J.M.L.N. Mikkers, voorzitter
Geadresseerde	Ministerie van Veiligheid en Justitie, t.a.v. de heer J.G. Bos
Onderwerp	**Opvolging aanbeveling onderzoek repressieve brandweerzorg**
Korte inhoud	Op 28 augustus 2018 hebben wij uw brief ontvangen met betrekking tot de opvolging van de aanbevelingen naar aanleiding van het onderzoek naar de repressieve brandweerzorg. Met deze brief informeren wij u over de stand van zaken bij de Veiligheidsregio Brabant-Noord/ Regionale Brandweer Brabant-Noord. Uit uw onderzoek "Inrichting repressieve brandweerzorg" is gebleken dat de bestuurlijke informatievoorziening over opkomsttijden van de Veiligheidsregio's in Nederland niet duidelijk en transparant genoeg zijn om het Algemeen Bestuur voldoende in staat te stellen haar sturende en controlerende verantwoordelijkheid te nemen. U vraagt ons om aan te geven welke stappen zijn gezet om de verantwoording over de opkomsttijden naar het bestuur te verbeteren. Op dit moment heeft de Veiligheidsregio niet de middelen om op een adequate manier haar informatie te verzamelen en te delen. Informatiebeleid is echter als één van de belangrijkste speerpunten voor de beleidsperiode 2020-2023 genoemd. Hoewel dit meerjarenbeleidsplan nog niet is vastgesteld (maar wel omarmd), is het de verwachting dat er met name op dit onderwerp weinig discussie zal zijn. Vooruitlopend op het meerjarenbeleidsplan is reeds dit jaar een informatieadviseur in dienst gekomen, die zich in brede zin met informatiebeleid zal gaan bezighouden. Uiteindelijk zal dit moeten leiden tot een betere informatiepositie op dit soort belangrijke onderwerpen van zowel de interne organisatie als van het Algemeen Bestuur. Uit het bovengenoemd onderzoek is tevens gebleken dat diverse Veiligheidsregio's afwijkende voertuigbezetting hanteren. Dit geldt ook voor de Veiligheidsregio Brabant-Noord. U geeft aan dat een Veiligheidsregio mag afwijken van de standaard voertuigbezetting, onder voorwaarde dat dit een gelijkwaardig niveau van brandweerzorg voor de burger oplevert en de veiligheid en gezondheid van het brandweerpersoneel waarborgt. Aan de hand van een risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E) moet worden aangetoond dat de veiligheid en gezondheid van het brandweerpersoneel niet in het geding is bij een afwijkende voertuigbezetting. In uw brief geeft u terecht aan dat de door u gevraagde RI&E door ons nog niet is afgerond en dat er nog verschillende stappen nodig zijn om tot een afronding te komen. Dit betekent echter niet dat wij nog niets hebben gedaan. De Veiligheidsregio Brabant-Noord en haar juridische voorgangers maken al vele jaren gebruik van flexibele/ afwijkende voertuigbezetting. Op verschillende wijzen wordt hier al vele jaren in getraind, geëvalueerd en doorontwikkeld en valt volledig binnen het landelijk kader "uitrukken op maat". De huidige werkwijze is onderdeel van ons standaard brandweeroptreden.

	Bij de volgende RI&E voor ons repressief optreden zullen wij daarom onze werkwijze als vanzelfsprekend meenemen als onderdeel van het grote geheel aan repressieve arbeidsomstandigheden. De vorige repressieve RI&E is gedaan in de loop van 2014. De volgende zogenaamde warme RI&E staat gepland voor het jaar 2019. De onderdelen A, B en C van uw brief zullen daarom in 2019 plaatsvinden. De uitvoering van het plan van aanpak (onderdeel D) wordt aansluitend opgepakt. De doorlooptijd hiervan is echter afhankelijk van urgentie en complexiteit. Wij streven er echter naar om de acties voortkomend uit het plan van aanpak zo spoedig mogelijk uit te voeren.
Behandelaar	**Paul Verlaan**
Voorstel	Voor kennisgeving aannemen
Kopie	Opvraagbaar

Procesgang

Processtap	Datum
Dagelijks Bestuur (ter kennisname)	5-12-2018
Algemeen Bestuur (ter kennisname)	16-01-2019

Voorstel

Het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld kennis te nemen van de ingekomen en uitgegane stukken.

Akkoord Ja ☐ Nee ☐ Afwijkend besluit ☐

Secretaris: drs. M.J.H. van Schaijk Paraaf: ……

Vastgestelde besluitenlijst vergadering Dagelijks Bestuur Veiligheidsregio Brabant-Noord d.d. 24 oktober 2018.

Aanwezig: mw. drs. W.J.L. Buijs-Glaudemans (voorzitter), drs. H.A.G. Hellegers, mr. W.A.G. Hillenaar, M. Buijs, dr.ir. P. Verlaan, mw drs. C.J.M.A. van Esch, mr. A. Heil, mr. drs. J.M. van Hest, mw. A.L.C. Hellings, mr. drs. J. Knopper en C.Q. Boot MSM (verslag).

Afwezig met bericht van verhindering: drs. J.M.L.N. Mikkers, drs. L.H.J. Verheijen, mr. J.J. Smilde en kolonel E. van den Broek.

Agenda nr.	Onderwerp	
2.	**Ingekomen en uitgegane stukken en mededelingen rampenbestrijding en crisisbeheersing**	**Besluit**: Het **Dagelijks Bestuur** neemt de ingekomen en uitgegane stukken voor kennisgeving aan.
3a.	**Concept-verslag vergadering Dagelijks Bestuur Veiligheidsregio Brabant-Noord d.d. 6 juni 2018**	**Besluit:** Het **Dagelijks Bestuur** stelt het concept-verslag van de vergadering op 6 juni 2018 conform concept vast.
3b.	**Concept-besluitenlijst vergadering Dagelijks Bestuur Veiligheidsregio Brabant-Noord d.d. 6 juni 2018**	**Besluit:** Het **Dagelijks Bestuur** stelt het concept-besluitenlijst van de vergadering op 6 juni 2018 conform concept vast.
3c.	**Concept-verslag vergadering Dagelijks Bestuur Veiligheidsregio Brabant-Noord d.d. 4 juli 2018**	**Besluit:** Het **Dagelijks Bestuur** stelt het concept-verslag van de vergadering op 4 juli 2018 conform concept vast**.**
3d.	**Concept-besluitenlijst vergadering Dagelijks Bestuur Veiligheidsregio Brabant-Noord d.d. 4 juli 2018**	**Besluit:** Het **Dagelijks Bestuur** stelt het concept-besluitenlijst van de vergadering op 4 juli 2018 conform concept vast.
4.	**Voorstel Organisatiebesluit Veiligheidsregio Brabant-Noord**	**Besluit: Het Dagelijks Bestuur** besluit om het Organisatiebesluit Veiligheidsregio Brabant-Noord vast te stellen.
5.	**Bestuursrapportage 2018 inclusief voortgang versteviging € 4,06 per inwoner vanaf 2019**	**Besluit:** Het **Dagelijks Bestuur** besluit om in te stemmen met de Bestuursrapportage 2018 en deze ter besluitvorming voor te leggen aan het Algemeen Bestuur.
6.	**Tweede begrotingswijziging 2018**	**Besluit:** Het **Dagelijks Bestuur** besluit om: a. In te stemmen met de tweede wijziging van de Programmabegroting 2018. b. In te stemmen met de toevoegingen en wijzigingen in het Investeringsplan 2018. c. De tweede wijziging van de Programmabegroting 2018 ter besluitvorming voor te leggen aan het Algemeen bestuur.
7.	**Nota Activabeleid 2018**	**Besluit:** Het **Dagelijks Bestuur** besluit om in te stemmen met de Nota Activabeleid 2018 Brandweer Brabant-Noord inclusief de wijziging in de afschrijfsystematiek en deze ter vaststelling voor te leggen aan het Algemeen Bestuur.
8.	**Voorstel wijziging Bestuurlijke samenwerkingsovereen-**	**Besluit:** Het **Dagelijks Bestuur** besluit om in te stemmen met de voorgestelde wijzigingen van de Bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst Meldkamer Oost-Brabant en deze ter besluitvorming voor te leggen aan het Algemeen Bestuur.

Agenda nr.	Onderwerp	
	komst Meldkamer Oost-Brabant	
9.	**Controleprotocol 2018**	**Besluit: Het Dagelijks** Bestuur besluit om in te stemmen met het Controleprotocol voor de accountantscontrole op de concept-jaarrekening 2018 van de Veiligheidsregio Brabant-Noord en deze ter besluitvorming voor te leggen aan het Algemeen Bestuur.
10.	**Doorontwikkeling veiligheidsregio naar aanleiding van de Bestuursconferentie 12 en 13 april 2018**	**a. Gewijzigde route doorontwikkeling en beleidsagenda 2020 – 2023 veiligheidsregio** **Besluit:** Het **Dagelijks Bestuur** besluit om in te stemmen met: 1. De gewijzigde route inzake besluitvorming over doorontwikkeling van de Veiligheidsregio Brabant-Noord. 2. Met de Beleidsagenda Veiligheidsregio Brabant-Noord 2020 – 2023 zoals gevisualiseerd in de infographic. 3. Ten behoeve van de vergadering van het Dagelijks Bestuur op 5 december 2018 met een notitie te komen over de bekostiging van FLO-uitkeringen van (oud) beroepsmedewerkers van de Post 's-Hertogenbosch Centrum en Veiligheidsregio Brabant-Noord die op grond van hun rechtspositie hierop aanspraak maken of in de toekomst nog zullen kunnen maken. **b. Samenspel tussen veiligheidsregio en gemeenten** **Besluit:** Het **Dagelijks Bestuur** besluit om: 1. Met waardering kennis te nemen van het voorstel "Versterking samenspel gemeenten en veiligheidsregio" aan de hand van de rolversterking van de vier genoemde wegen (governance-structuur, gebruik opdrachtgeverschap VTH-taken risicobeheersing, ambtelijke inzet opdrachtgeverschap gemeenten en betere informatievoorziening). 2. Opdracht aan de nieuwe Directeur Veiligheidsregio Brabant-Noord te geven om in afstemming met de kring van gemeentesecretarissen, de Veiligheidsdirectie, de griffiers en het Dagelijks Bestuur tot een nadere uitwerking van de versterking samenspel gemeenten en veiligheidsregio te komen. 3. De uitwerking na accordering door het Algemeen Bestuur mee te nemen in het Concept-beleidsplan 2020 – 2023. **c. Bevolkingszorg** **Besluit:** Het **Dagelijks Bestuur** besluit om: 1. Aan het Algemeen Bestuur in zijn vergadering op 7 november 2018 voor te stellen om de lokale gemeentelijke verantwoordelijkheid met betrekking tot bevolkingszorg (zogenaamde basiscapaciteit) voor elke gemeente in Brabant-Noord als volgt vast te stellen: a. de inzet van een AOV-er voor zo'n 9 tot 15 uur per week; b. de inzet van een expertteamlid van zo'n 2 uur per week en c. de inzet voor de secretaris van een expertteam van zo'n 1 uur per week. 2. Bij het Algemeen Bestuur in zijn vergadering op 7 november 2018 nogmaals het belang te onderstrepen dat alle deelnemende gemeenten naar vermogen leveren en dat een beroep wordt gedaan op álle gemeenten. 3. De uitbreiding van de gezamenlijke intergemeentelijke/regionale verantwoordelijkheid voor de uitvoering van gemeentelijke bevolkingszorgtaken

Agenda nr.	Onderwerp	
		vraagt om een extra inzet van in totaal: a. 2,4 fte; de toename van het werkbudget voor OTO met € 15.000. De totale jaarlijkse extra kosten hiervan zijn € 195.000 (= € 0,30 per inwoner). en dit laatste beslispunt ter finale besluitvorming op te nemen in het Beleidskader 2020. **d. Calamiteitencoördinator** **Besluit**: Het **Dagelijks Bestuur** besluit bij wijze van voorgenomen besluit: 1. In te stemmen met de invoering per 1 januari 2020 van de 24/7 in de Meldkamer Oost-Brabant beschikbare Calamiteitencoördinator (CaCo) en deze functie tevens te belasten met de functie van informatiecoördinator binnen het regionaal in te richten 'veiligheidsinformatieknooppunt' (VIK). 2. Het voorstel op te nemen in het Beleidskader 2020. 3. Na positieve besluitvorming over het Beleidskader 2020 door de gemeenteraden een overeenkomst af te sluiten met de Veiligheidsregio Brabant Zuidoost over de invoering van de gezamenlijke regeling CaCo voor Brabant-Noord en Brabant Zuidoost (o.b.v. gelijke verdeling van de kosten, zijnde ca. €350 per VR, prijspeil 2020). 4. De implementatie van de regeling, na positieve besluitvorming door de gemeenteraden, te starten in 2019 en de incidentele kosten te financieren uit de bestemmingsreserve transitie en doorontwikkeling veiligheidsregio. 5. De punten 1 t/m 4 ter besluitvorming voor te leggen aan het Algemeen Bestuur van 7 november 2018. 6. Na positieve besluitvorming in het Algemeen Bestuur van 7 november aanstaande, de Veiligheidsregio Brabant Zuidoost bestuurlijk in kennis te stellen van het voorgenomen besluit (onder voorbehoud van de definitieve besluitvorming – gelet op de door de colleges van B&W en de gemeenteraden uitgebrachte zienswijzen - door het Algemeen Bestuur over het Beleidskader 2020). **e. Huisvesting** **Besluit:** Het **Dagelijks Bestuur** besluit om voorstel en presentatie voor kennisgeving aan te nemen en in te stemmen met de gewijzigde procesgang betreffende het voorstel huisvesting.
11.	**Positie en koers meldkamer Brandweer binnen Meldkamer Oost-Brabant**	**Besluit:** Het **Dagelijks Bestuur** besluit om in te stemmen met de navolgende beslispunten en deze ter besluitvorming voor te leggen aan het Algemeen Bestuur in zijn vergadering op 7 november 2018: 1. De brandweercentralisten van de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost in principe met ingang van 1 januari 2019 in dienst te laten treden van de Veiligheidsregio Brabant-Noord. 2. De Bestuurlijke Adviescommissie Meldkamer Oost-Brabant heeft inzake de meldkamer brandweer Oost-Brabant een adviesrol. 3. Een uitbreiding van de formatie van de Veiligheidsregio Brabant-Noord met 12,0 fte. 4. Een kostenverdeling van 50/50 tussen de Veiligheidsregio's Brabant-Noord en Brabant-Zuidoost. 5. Een toerekening van 8% overheadkosten ten laste van de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost. 6. Bij de eerstvolgende begrotingswijziging 2019 de begroting van de meldkamer, zowel voor de baten als de lasten uit te breiden met een bedrag van € 1.205.509; 7. De beide directeuren (VRBN en VRBZO) de opdracht te geven aan het Dagelijks

Agenda nr.	Onderwerp	
		Bestuur van de Veiligheidsregio Brabant-Noord een voorstel voor te leggen over de harmonisering van de arbeidsvoorwaarden.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Dagelijks Bestuur Veiligheidsregio Brabant-Noord, d.d. 5 december 2018,

de secretaris	de voorzitter
Veiligheidsregio Brabant-Noord,	Veiligheidsregio Brabant-Noord,
dr.ir. P. Verlaan MCDm	drs. J.M.L.N. Mikkers

Vastgestelde besluitenlijst vergadering Dagelijks Bestuur Veiligheidsregio Brabant-Noord d.d. 7 november 2018.

Aanwezig: drs. J.M.L.N. Mikkers (voorzitter), mw. drs. W.J.L. Buijs-Glaudemans, drs. H.A.G. Hellegers, mr. W.A.G. Hillenaar, M. Buijs, dr.ir. P. Verlaan, mw drs. C.J.M.A. van Esch, mr. drs. J.M. van Hest, mr. drs. J. Knopper en C.Q. Boot MSM (verslag).

Afwezig met bericht van verhindering: mr. A. Heil, drs. L.H.J. Verheijen, mr. J.J. Smilde en kolonel E. van den Broek.

Agenda nr.	Onderwerp	
2.	**Voorstel tot benoeming van de Directeur Veiligheidsregio Brabant-Noord waaraan tevens de volgende functies worden opgedragen: Commandant Brandweer, Secretaris Veiligheidsregio en voorzitter Veiligheidsdirectie belast met de portefeuille rampenbestrijding en crisisbeheersing**	**Besluit:** Het **Dagelijks Bestuur** besluit om mevrouw drs. M.J.H. van Schaijk met ingang van 1 januari 2019 aan te stellen als Directeur Veiligheidsregio Brabant-Noord waaraan tevens de volgende functies worden opgedragen: Commandant Brandweer, Secretaris Veiligheidsregio en Voorzitter van de Veiligheidsdirectie belast met de portefeuille rampenbestrijding en crisisbeheersing.
3.	**Voorbereiding vergadering d.d. 7 november 2018 Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Brabant-Noord**	**Besluit:** Het **Dagelijks Bestuur** besluit om de voorstellen met betrekking tot de doorontwikkeling van de veiligheidsregio waaronder huisvesting met een positief advies aan het Algemeen Bestuur voor te leggen.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Dagelijks Bestuur Veiligheidsregio Brabant-Noord, d.d. 5 december 2018,

de secretaris	de voorzitter
Veiligheidsregio Brabant-Noord,	Veiligheidsregio Brabant-Noord,
dr.ir. P. Verlaan MCDm	drs. J.M.L.N. Mikkers

VEILIGHEIDSREGIO
BRABANT-NOORD

huisvesting veiligheidsregio

zeggenschap kazernes

+

kantoorlocaties

Doelstelling

- Regionale sturing op huisvesting
- Regionale (collectieve) bekostiging van kazernes, kantoren, werkplaatsen e.d.
- Realisatie huisvestingsvisie (hoofd- en nevenvestiging)
- *Doel nu: AB meenemen in het proces*

Huisvesting nu

Spuit-huis	Regio-functie	Kantoor	Werk-plaats

Den Bosch (Vogelstraat)

Spuit-huis	Regio-functie	Kan-toor

Oss

Spuit-huis	Regio-functie

Cuijk

Spuit-huis	Regio-functie	Kan-toor	Werk-plaats

Uden

Liempde

Spuit-huis

Orthenseweg

Kantoor

Mill

Kan-toor

uitgangspunten 6 juni jl. DB

- een heldere en toekomstbestendige oplossing
- Veiligheidsregio integraal verantwoordelijk voor huisvesting, inclusief financiële middelen
- de vastgestelde visie op huisvesting
- het huidige dekkingsplan (39 kazernes)
- de totale maatschappelijke kosten in beeld gebracht
- keuzevrijheid gemeenten m.b.t. verkoop of verhuur kazernes

I. Zeggenschap kazernes

- Helderheid creëren over consequenties:
  - Stap 1: benodigd budget voor de regio
  - Stap 2: verdeling kosten over de gemeenten
  - Stap 2a: gevolgen voor individuele gemeenten (globaal)
  - Stap 3: gevolgen voor individuele gemeenten (werkelijk)
- Het moet goed “voelen”:
  - Gemeenten versus VRBN
  - Gemeenten onderling

Stap 1: benodigd budget voor de regio

- Budget voor overname of (casco-)huur
  - Alleen kapitaal-/huurlasten “**genormeerde kazernes**”
  - Geen kapitaal-/huurlasten voor “overig” (te groot, leegstand)
  - Kapitaallasten bij koop zijn gelijk aan huurkosten bij huur
  - Recht van 1e koop bij verkoop
- Budget voor nieuwbouw en renovatie (investeringen)
- Budget voor onderhoud en exploitatielasten
  - Onderhoudslasten gaan over van gemeente naar VRBN
  - Eigenaarslasten gaan over van gemeente naar VRBN
  - Wel eerst “schoon door de deur”.
- Basis is een 4-jarig huisvestingsplan (2020-2023) en jaarlijks rekeningresultaat afzonderlijk zichtbaar

Stap 2: verdeling kosten over gemeenten

- Vaste inwonerbijdrage (conform huidige verdeelsleutel)
- Herverdeeleffecten

Bestuurlijk comfort ("knoppen")

- grond om niet overdragen
- norm van vervangingswaarde naar waarde van stichtingsjaar
- gebruikmaken van gemiddelde kapitaallasten over looptijd
- een ingroeiperiode 5 jr. (20% p.j.) i.v.m. herverdeeleffecten

Stap 2a: globale gevolgen voor individuele gemeenten

- Bijdrage voor totale exploitatie (kapitaallasten, onderhoudslasten, eigenaarslasten)
- Bij verkoop: boekwaarde versus overdrachtswaarde (eenmalig voor- of nadeel)
- Bij verhuur: kapitaallasten versus huurprijs (structureel voor- of nadeel)
- Indien van toepassing: achterstallig onderhoud (eenmalig)
- Herverdeeleffect

Huidige globale kapitaallasten

Posten	kapitaal lasten 2020	kapitaal lasten 2021	kapitaal lasten 2022	kapitaal lasten 2023	kapitaal lasten 2024	kapitaal lasten 2028	kapitaal lasten 2032	kapitaal lasten 2036	kapitaal lasten 2040	kapitaal lasten 2044	kapitaal lasten 2048	kapitaal lasten 2052	kapitaal lasten 2056	kapitaal lasten 2060
Post Heesch	13.264	13.023	12.782	12.541	12.300	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Post Heeschwijk-Dinther	16.924	16.694	16.464	16.234	16.004	15.084	13.225	12.385	11.545	10.706	-	-	-	-
Post Nistelrode	53.467	52.814	52.160	51.507	50.853	48.239	45.625	43.011	40.398	37.784	35.170	1.188	1.188	1.188
Post Boekel	34.696	34.294	33.892	33.490	33.088	31.480	29.872	28.264	26.656	5.350	5.350	5.350	5.350	5.350
Post Boxmeer	52.660	51.958	51.256	50.554	49.851	47.043	44.234	41.426	38.617	35.809	-	-	-	-
Post Oeffelt	45.000	44.500	44.000	43.500	43.000	41.000	39.000	37.000	35.000	33.000	31.000	29.000	27.000	25.000
Post Vierlingsbeek	13.731	13.532	13.333	13.135	12.936	12.141	11.347	10.552	221	221	221	221	221	221
Post Boxtel	40.522	39.926	39.330	38.734	38.138	35.754	33.371	30.987	-	-	-	-	-	-
Post Liempde	6.765	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Post Cuijk	44.946	44.322	43.698	43.073	42.449	39.952	37.455	34.958	32.461	-	-	-	-	-
Post Haps	22.266	22.041	21.815	21.590	21.364	20.462	19.559	18.657	17.755	16.852	15.950	15.048	3.543	3.543
Post Den Bosch	249.689	246.091	242.493	238.895	235.297	220.905	193.779	180.471	10.792	10.792	10.792	10.792	10.792	10.792
Post Rosmalen	43.815	43.315	42.815	42.315	41.815	39.815	37.815	35.815	33.815	31.815	29.815	27.815	1.815	1.815
Post Grave	64.339	63.569	62.799	62.029	61.260	58.180	55.100	52.021	48.941	45.862	42.782	4.288	4.288	4.288
Post Haaren	79.296	78.338	77.379	76.420	75.462	71.627	67.792	63.957	60.122	56.287	52.452	48.617	681	681
Post Helvoirt	26.080	25.763	25.447	25.131	24.815	23.550	22.285	21.020	19.755	18.490	17.226	15.961	150	150
Post Drunen	721	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Post Heusden	8.081	7.926	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Post Vlijmen	53.064	52.337	51.610	50.883	50.156	47.249	44.341	41.433	38.526	-	-	-	-	-
Post Schaijk	46.260	45.580	44.900	44.219	43.539	40.818	38.097	35.375	-	-	-	-	-	-
Post Zeeland	8.071	7.916	7.761	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Post Erp	9.750	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Post Schijndel	43.216	42.477	41.738	40.999	40.261	16.109	659	659	659	659	659	659	659	659
Post St. Oedenrode	29.032	28.580	28.128	27.676	27.224	25.416	14.301	1.198	1.198	1.198	1.198	1.198	1.198	1.198
Post Veghel	15.809	15.566	15.323	15.081	11.086	10.421	1.783	1.783	1.783	1.783	1.783	1.783	1.783	1.783
Post Mill	47.409	46.777	46.145	45.513	44.881	42.352	39.824	37.295	34.767	32.238	-	-	-	-
Post Berghem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Post Geffen	30.606	30.193	29.779	29.365	28.952	27.297	25.643	23.989	22.334	20.680	-	-	-	-
Post Lith	13.932	13.707	13.483	13.258	13.033	12.134	11.235	-	-	-	-	-	-	-
Post Megen	7.920	7.800	7.680	7.560	7.440	6.960	6.480	6.000	-	-	-	-	-	-
Post Oss	202.500	200.250	198.000	195.750	193.500	184.500	175.500	166.500	157.500	148.500	139.500	130.500	121.500	112.500
Post Ravenstein	40.040	39.585	39.130	38.675	38.220	36.400	34.580	32.760	30.940	29.120	27.300	25.480	23.660	-
Post Sint Anthonis	10.658	10.503	10.349	10.194	10.040	9.422	8.804	8.186	-	-	-	-	-	-
Post Wanroij	7.746	7.619	7.492	7.365	7.238	6.730	-	-	-	-	-	-	-	-
Post Berlicum	50.872	50.155	49.439	48.722	48.006	45.140	42.274	39.408	36.542	-	-	-	-	-
Post St. Michielsgestel	92.068	91.028	89.987	88.947	87.906	83.744	79.582	75.420	71.258	67.095	62.933	7.785	7.785	7.785
Post Uden	155.750	154.000	152.250	150.500	148.750	141.750	134.750	127.750	120.750	113.750	106.750	99.750	92.750	-
Post Cromvoirt	13.000	13.260	13.525	13.796	14.072	15.232	16.487	17.846	19.317	20.910	22.633	24.499	26.519	28.705
Post Vught	74.866	73.878	72.891	71.903	70.916	66.965	63.015	59.064	55.114	4.746	4.746	4.746	4.746	4.746
Totaal	1.768.832	1.729.317	1.699.273	1.669.554	1.643.850	1.523.872	1.387.814	1.285.191	966.766	743.648	608.261	454.680	335.627	210.403

Stap 3: werkelijke gevolgen voor individuele gemeenten

- Financiële gevolgen door gemeente zelf te berekenen, ondersteund door:
  - Informatiebijeenkomst (op korte termijn)
  - Financieel raamwerk

II. Visie op huisvesting (kantoren en werkplaatsen)

- Noodzakelijk om nu keuzes te maken i.v.m. Uden, Oss, Orthenseweg, arbeidshygiëne, logistiek
- Hoofdvestiging Den Bosch en nevenvestiging in driehoek Mill/Uden/Zeeland
- Kosten tussen € 1,83 en € 2,37
- Sterk verweven met (financiële) discussie over kazernes

Verwevenheid kazernes en hoofdvestiging/nevenvestiging

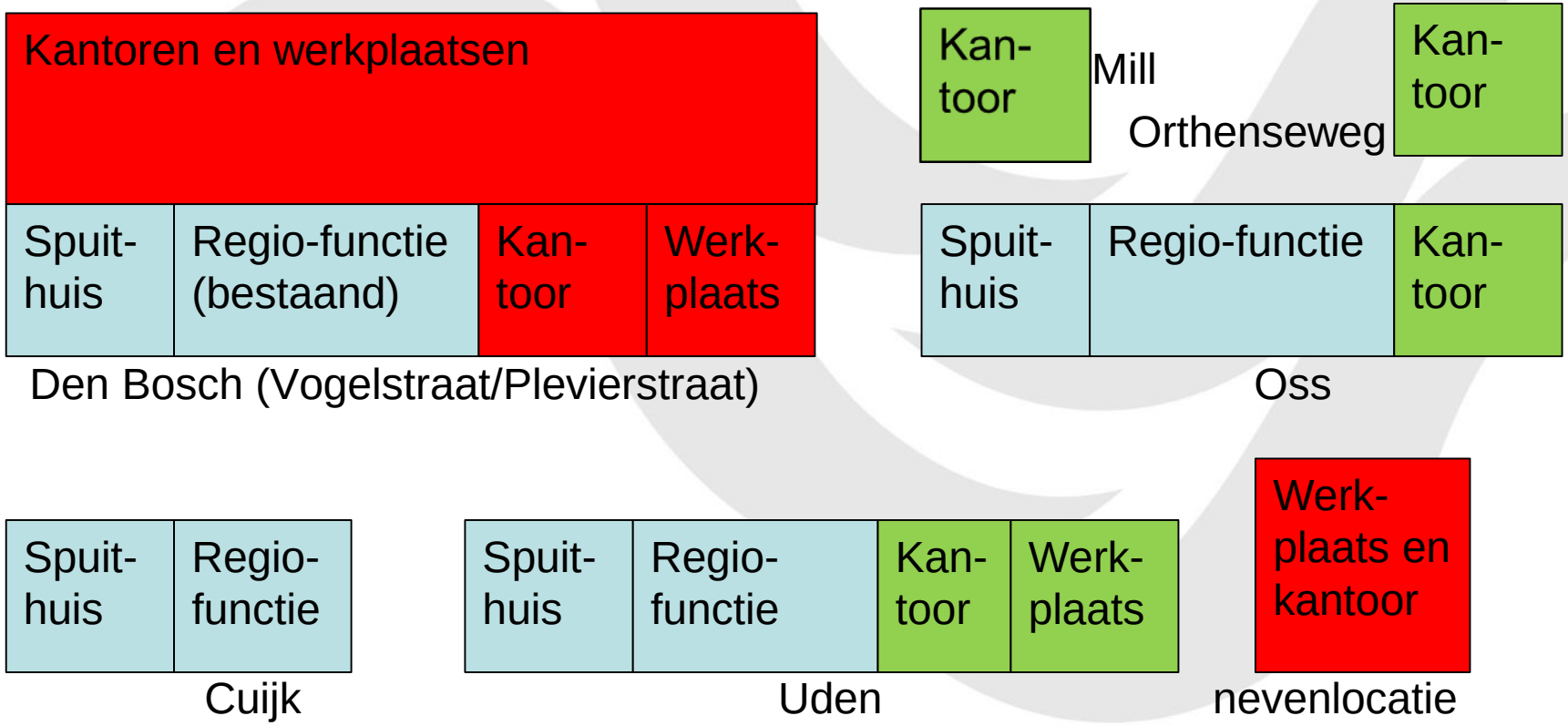

Proces

- 5 december 2018 DB: inhoudelijke bespreking
- 16 januari 2019 AB: inhoudelijke bespreking
- Zienswijzeperiode raden
- 3 april 2019 AB: finale besluitvorming

ABVRBN 20190116, AGP 3a

Concept VERSLAG

Van de besluitvormende vergadering van het Algemeen Bestuur Veiligheidsregio d.d. 7 november 2018, Grote vergaderzaal, eerste verdieping, kantoor Veiligheidsregio Brabant-Noord, Orthenseweg 2b, 2512 XA 's-Hertogenbosch

Aanwezig

drs. J.M.L.N. Mikkers (voorzitter), mw. drs. W.J.L. Buijs-Glaudemans, mr. W.A.G. Hillenaar, M. Buijs, drs. H.A.G. Hellegers, mw. drs. M.A.H. Moorman, P.M.J.H. Bos, M.C. Bakermans, K.W.Th. van Soest, drs. R.H. Augusteijn, ir. C.H.C. van Rooij, A. Walraven, R.J. van de Mortel, mr. J.C.M. Pommer, mw. J. Zwijnenburg-Van der Vliet, mw. M.L.P. Sijbers, drs. L.H.J. Verheijen, dr. ir. P. Verlaan MCDm, mr. A.D. Heil, Kolonel E.J. van den Broek en mw. drs. K. van Esch en C.Q. Boot MSM

Afwezig (met bericht van verhindering)

A.M.H. Roolvink MSc en mr. J.J. Smilde

---

1. Opening

Met een woord van welkom opent de **voorzitter** de vergadering. Berichten van verhindering zijn ontvangen van de heren Roolvink en Smilde.

De **voorzitter** deelt mee dat het wervings- en selectietraject een benoembare kandidaat heeft opgeleverd, die unaniem werd aanbevolen door zowel de selectie- als de adviescommissie. Namens het Algemeen Bestuur heeft de heer Van Soest deel uitgemaakt van de selectiecommissie. In totaal hebben 30 personen gesolliciteerd. Met het oog op de doorontwikkeling van de veiligheidsregio naar een informatiegestuurde netwerkorganisatie is met name geselecteerd op netwerkvaardigheden en het bieden van inspiratie. Het Dagelijks Bestuur heeft hedenmorgen besloten om mevrouw drs. Marie Louise van Schaijk, tot voor kort gemeentesecretaris van Oss, als directeur tevens secretaris Veiligheidsregio en tevens Commandant Brandweer Brabant-Noord aan te stellen. Aan mevrouw Van Schaijk zal een bloemetje worden gezonden.

2. Ingekomen en uitgegane stukken en mededelingen

Besluit: Het Algemeen Bestuur neemt de ingekomen en uitgegane stukken voor kennisgeving aan.

2a.a Besluitenlijst vergadering Dagelijks Bestuur Veiligheidsregio d.d. 6 juni 2018.

2a.b Besluitenlijst vergadering Dagelijks Bestuur Veiligheidsregio d.d. 4 juli 2018.

Besluit: Het **Algemeen Bestuur** neemt de besluitenlijsten van de vergaderingen van het Dagelijks Bestuur op 6 juni en 4 juli 2018 voor kennisgeving aan te nemen.

2a.c Vergaderplanning Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Brabant-Noord 2019

Besluit: Het **Algemeen Bestuur** stelt de vergadering planning voor 2019 van het Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Brabant-Noord vast.

b. Politie

De heer **Heil** bericht dat de heer Heeres met ingang van 1 januari 2019 bij de Nationale Politie is benoemd tot Programmadirecteur wijkgericht werken. De implementatie van IVC2000 als opvolger van C2000 is wederom door de

minister van Justitie en Veiligheid tot een niet nader genoemde datum uitgesteld. Inmiddels is de Meldkamer Oost-Brabant met uitzondering van de aansluiting op IVC2000 opgeleverd. Onderzocht wordt in hoeverre het technisch mogelijk is om de Meldkamer Oost-Brabant in 's-Hertogenbosch in gebruik te nemen, doch gebruik te maken van de in Eindhoven achter te laten centrale apparatuur van C2000. Kwestie is wel dat de technische levensduur van C2000 apparatuur in 2019 verloopt. De Bestuurlijke Adviescommissie Meldkamer Oost-Brabant zal bij de Programmadirecteur Landelijke Meldkamersamenwerking spoedige duidelijkheid over aansluiting op IVC2000 verlangen en voorts ook verzoeken om vergoeding van de door dit uitstel van IVC2000 en de ingebruikname van de Meldkamer Oost-Brabant ontstane frictiekosten, aldus de heer Heil. Inmiddels is het wetsontwerp tot wijziging van de Politiewet 2012 en de Wet veiligheidsregio's met het oog op de overdracht van de verantwoordelijkheid van de meldkamers van de veiligheidsregio's naar de politie aan de Tweede Kamer voorgelegd. Door het ministerie van Justitie en Veiligheid wordt gestreefd deze overdracht met ingang van 1 januari 2020 in te laten gaan.

2c. Hoofdofficier van Justitie

Niet aanwezig. Geen mededelingen.

2d. Brandweer

De heer **Verlaan** laat weten dat Brandweer Brabant-Noord als gevolg van de langdurige droogte dit jaar te maken heeft gehad met veel zogenaamde buitenbranden. Mede dankzij de beschikbaarheid over waterwagens en adequaat optreden van de brandweereenheden zijn alle natuurbranden gelukkig doeltreffend bestreden. Met name in de Loonse en Drunense Duinen bleken zelfs vierwielaangedreven brandweervoertuigen in het mulle zand vast te lopen en noodzaakte dit de inzet van loonwerkers om deze brandweervoertuigen naar beter begaanbare wegen te trekken. Als in de toekomst als gevolg van de klimaatverandering inderdaad rekening moet worden gehouden met meer extreem weer, waaronder langdurige droogte, zal aanpassing van het brandweermaterieel voor natuurbrandbestrijding met meer terreinvaardige voertuigen noodzakelijk kunnen worden.

2e. GHOR

Mevrouw **Van Esch** laat weten dat vanaf december 2018 door de GGD Hart voor Brabant de ontwikkeling van het griepvirus zal worden gemonitord. De GHOR zal binnenkort met voorstellen komen voor het borgen van de zorgcontinuïteit van de zorginstellingen.

2f. Rampenbestrijding en crisisbeheersing

De heer **Verlaan** laat weten dat in het vierde kwartaal de jaarlijkse systeemoefening rampenbestrijding en crisisbeheersing zal worden gehouden.

2g. Bevolkingszorg

Geen mededelingen.

2h. Waterschap Aan en Maas

De heer **Verheijen** laat weten dat de aanhoudende droogte tot een substantiële verlaging van het grondwater- en oppervlaktewaterpeil heeft geleid. In de Peel doen zich verzakkingen van woningen voor doordat de ondergrond is verdroogd. Oppervlaktewater wordt zoveel mogelijk vastgehouden. Mogelijk zullen komend voorjaar 2019 problemen ontstaan indien ook dan geen oppervlaktewater voor besproeiing van landbouwgewassen mag worden gebruikt.

2i. Defensie

Geen mededelingen.

3. Verslag

3a. Concept-verslag Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Brabant-Noord d.d. 4 juli 2018

Besluit: Het **Algemeen Bestuur** stelt het verslag van de vergadering op 4 juli 2018 overeenkomstig het voorgelegde concept vast.

TER KENNISNAME

4. Archief en Informatiebeheer

Besluit: Het **Algemeen Bestuur** besluit om:
a. Kennis te nemen van het toezichtsverslag Archief- en Informatiebeheer d.d. 15 juni 2018.
b. In te stemmen met het Plan van aanpak "Verbeteracties informatiebeheer Veiligheidsregio Brabant-Noord 2018".
c. Kennis te nemen van het toezichtsoordeel Archief- en Informatiebeheer d.d. 11 september 2018.

TER BESLUITVORMING

5. Intrekken Organisatieverordening Veiligheidsregio Brabant-Noord

Besluit: Het **Algemeen Bestuur** besluit om:
a. Kennis te nemen van het Organisatiebesluit Veiligheidsregio Brabant-Noord.
b. De Organisatieverordening Veiligheidsregio Brabant-Noord met ingang van 31 december 2018 in te trekken.

6. Bestuursrapportage 2018 (inclusief voortgang versteviging € 4,06 per inwoner)

Mevrouw **Sijbers** vraagt of het juist is dat pas bij het opmaken van de Jaarrekening 2018 kan worden aangegeven in hoeverre mee- en tegenvallers een structureel of a-structureel karakter hebben?

De heer **Van de Mortel** begrijpt niet waarom pas in de Jaarrekening 2018 uitsluitsel over het structurele of a-structurele karakter van mee- en tegenvallers kan worden gegeven.

De heer **Verlaan** antwoordt dat vrijwel alle mee- en tegenvallers een a-structureel karakter hebben.

Besluit: Het **Algemeen Bestuur** besluit om de Bestuursrapportage 2018 vast te stellen.

7. Tweede begrotingswijziging 2018

Besluit: Het **Algemeen Bestuur** besluit om:
a. De tweede wijziging van de Programmabegroting 2018 Veiligheidsregio Brabant-Noord vast te stellen.
b. De toevoegingen en wijzigingen in het Investeringsplan 2018 vast te stellen.

8. Nota Activabeleid 2018

Besluit: Het **Algemeen Bestuur** besluit om de Nota Activabeleid 2018 Brandweer Brabant-Noord inclusief de wijziging in de afschrijvingssystematiek vast te stellen.

9. Wijziging bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst Meldkamer Oost-Brabant

Besluit: Het **Algemeen Bestuur** besluit om de "Bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst Meldkamer Oost-Brabant" overeenkomstig het voorgestelde voorstel te wijzigen.

10. Positie en koers meldkamer Oost-Brabant

Besluit: Het **Algemeen Bestuur** besluit om:

a. De brandweercentralisten van de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost in principe met ingang van 1 januari 2019 in dienst te laten treden van de Veiligheidsregio Brabant-Noord.
b. De Bestuurlijke Adviescommissie Meldkamer Oost-Brabant heeft inzake de meldkamer brandweer Oost-Brabant een adviesrol.
c. Een uitbreiding van de formatie van Veiligheidsregio Brabant-Noord met 12,0 fte.
d. Een kostenverdeling van 50/50 tussen Veiligheidsregio Brabant-Noord en Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost.
e. Een toerekening van 8% overheadkosten ten laste van Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost.
f. Bij de eerstvolgende begrotingswijziging 2019 de begroting van de meldkamer, zowel voor de baten als de lasten uit te breiden met een bedrag van € 1.205.509.
g. De beide directeuren van de Veiligheidsregio's Brabant-Noord en Brabant-Zuidoost de opdracht te geven aan het Dagelijks bestuur Veiligheidsregio Brabant-Noord een voorstel voor te leggen over de harmonisering van de arbeidsvoorwaarden.

11. Controleprotocol 2018

Besluit: Het **Algemeen Bestuur** besluit om het voorgelegde controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2018 van de Veiligheidsregio Brabant-Noord vast te stellen.

TER BESLUITVORMING N.A.V. BESTUURSCONFERENTIE 12 EN 13 APRIL 2018

12. Doorontwikkeling Veiligheidsregio Brabant-Noord n.a.v. Bestuursconferentie 12 – 13 april 2018

De **voorzitter** geeft aan dat het Dagelijks Bestuur heeft geworsteld met de vraag op welke wijze de doorontwikkeling van de veiligheidsregio naar een informatiegestuurde netwerkorganisatie handen en voeten moet worden gegeven en wat dit in financiële zin voor de gemeenten betekent. Het Dagelijks Bestuur voorziet een groot aantal ontwikkelingen in de komende jaren waarvan de gevolgen nog niet helemaal helder zijn: Evaluatie en aanpassing Wet veiligheidsregio's, doorvoering Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren, effecten Europese regelgeving voor de rechtspositie van brandweervrijwilligers, doorvoering grootschalig en specialistisch optreden brandweer inclusief bijdrage aan de landelijke bijstandspool, doorvoering Omgevingswet etc. etc. Op dit moment is het niet mogelijk om een goed onderbouwd voorstel voor te leggen. Het Dagelijks Bestuur stelt voor om in de komende twee jaren te onderzoeken welke keuzes moeten worden gemaakt en wat hiervan de consequenties zijn. De nieuwe directeur veiligheidsregio moet bovendien de ruimte krijgen om bij het maken van die keuzes haar eigen accenten te kunnen leggen. Voorgesteld wordt daarom om in te stemmen met een gewijzigde route met betrekking tot de besluitvorming over doorontwikkeling van de veiligheidsregio, in te stemmen met de Beleidsagenda 2020 – 2023 "Samen veiliger" en daartoe in het nog op te stellen Beleidsplan 2020 – 2023 een knip aan te brengen in de periode 2020 – 2021 enerzijds en 2022 – 2023 anderzijds. Eind 2020 moet duidelijk zijn welke keuzes voor de doorontwikkeling van de veiligheidsregio in het concept-beleidskader 2022 voor de jaren 2022 en 2023 en verder zullen worden voorgelegd en wat hiervan de gevolgen zijn voor de ontwikkeling van de gemeentelijke bijdragen aan de veiligheidsregio. Algemeen Bestuur, colleges van Burgemeester en Wethouders en Gemeenteraden zullen hiertoe in 2019 bij het opstellen van het Beleidsplan 2020 – 2023 en in het kader van het concept-beleidskader 2022 nauw worden betrokken. In de beide infographics "Ontwikkeling veiligheidsregio" en "Beleidsagenda 2020 – 2023" treft u een schematische uitwerking aan, aldus de voorzitter.

12a. Gewijzigde route doorontwikkeling en beleidsagenda *(ambities en doelen)* 2020 – 2023 veiligheidsregio

Besluit: Het **Algemeen Bestuur** besluit om:

a. In te stemmen met de gewijzigde route inzake besluitvorming over doorontwikkeling van de Veiligheidsregio Brabant-Noord.
b. In te stemmen met de "Beleidsagenda Veiligheidsregio Brabant-Noord 2020 – 2023" zoals gevisualiseerd in de infographic "Beleidsagenda Veiligheidsregio Brabant-Noord 2020 – 2023".

12b. Bevolkingszorg

Vanwege afwezigheid van de heer Timmermans licht de heer **Verlaan** het voorstel toe.

De heer **Van de Mortel** is blij met het voorstel. Het geeft tevens de mogelijkheid om in te grijpen in de eigen gemeentelijke organisatie van de bevolkingszorg.

De heer **Van Soest** zegt toe dat Boxmeer tekortkomingen zal wegwerken.

Mevrouw **Zwijnenburg- van der Vliet** merkt op dat Haaren te maken heeft met vertrekkende ambtenaren.

Mevrouw **Sijbers** merkt op dat de Gemeente Sint Anthonis inmiddels aan haar verplichtingen voldoet.

Besluit: Het **Algemeen Bestuur** besluit om:
I. De lokale gemeentelijke verantwoordelijkheid als volgt vast te stellen:
   a. de inzet van een AOV-er voor zo'n 9 tot 15 uur per week,
   b. de inzet van een expertteamlid van zo'n 2 uur per week en
   c. de inzet voor de secretaris van een expertteam van zo'n 1 uur per week.
2. Nogmaals het belang onderstrepen dat alle deelnemende gemeenten naar vermogen leveren en dat een beroep wordt gedaan op álle gemeenten.
3. De uitbreiding van de regionale verantwoordelijkheid vraagt om een extra inzet:
   a. van 2,4 fte,
   b. de toename van het werkbudget voor OTO met € 15.000.

   De totale jaarlijkse extra kosten hiervan zijn € 195.000 (= € 0,30 per inwoner) en dit laatste beslispunt ter finale besluitvorming op te nemen in het Beleidskader 2020.

12c. Calamiteitencoördinator

De **voorzitter** licht het voorstel toe. Voor de invulling van de functie van Calamiteitencoördinator Meldkamer Oost-Brabant zijn verschillende modellen overwogen. Bij andere veiligheidsregio's is informatie ingewonnen. Wetgeving is bestudeerd. Overleg is gevoerd met de Veiligheidsregio Brabant-Noord. Conclusie: Gelet op de wettelijke verplichting ontkomen we niet aan invulling van de functie Calamiteitencoördinator. Het Dagelijks Bestuur kiest ervoor de functie van Calamiteitencoördinator te koppelen aan de organisatie van het informatiemanagement.

Mevrouw **Buijs-Glaudemans** refereert aan de recente dodelijke ongevallen met inzittenden van een Stint, die in aanrijding kwam met een Sprinter. In het tijdperk van de huidige sociale media worden mensen binnen enkele minuten over voorvallen geïnformeerd. Het bevoegd gezag moet daarom snel reageren en een zo volledig beeld van de actuele situatie is daarvoor noodzakelijk.

De heer **Pommer** vraagt of de Calamiteitencoördinator samen met de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost zal worden ingevuld?

De **voorzitter** antwoordt dat de functie van Calamiteitencoördinator gezamenlijk voor de Veiligheidsregio's Brabant-Noord en Brabant-Zuidoost zal worden ingevuld.

Besluit: Het **Algemeen Bestuur** besluit om:

a. Te kiezen voor de invoering per 1 januari 2020 van de 24/7 op de meldkamervloer beschikbare Calamiteitencoördinator (CaCo) en deze functie tevens te belasten met de functie van informatiecoördinator binnen het regionaal in te richten 'veiligheidsinformatieknooppunt' (VIK).
b. De keuze ad a als voorstel op te nemen in het Concept-beleidskader 2020 Veiligheidsregio Brabant-Noord.
c. Na positieve besluitvorming over het Concept-beleidskader 2020 Veiligheidsregio Brabant-Noord met inachtneming van de door de gemeenteraden uitgebrachte zienswijzen zal door de Veiligheidsregio's Brabant-Noord en Brabant-Zuidoost een overeenkomst moeten worden gesloten over de invoering van de gezamenlijke regeling CaCo voor Brabant-Noord en Brabant Zuidoost op basis van een gelijke verdeling van de kosten, zijnde € 325.000 (= € 0,30 per inwoner) per veiligheidsregio.
d. Na positieve besluitvorming over de Calamiteitencoördinator door de besturen van de Veiligheidsregio's Brabant-Zuidoost en Brabant-Noord de implementatie hiervan in 2019 te starten.
e. De incidentele kosten van doorvoering van de Calamiteitencoördinator voor wat betreft de Veiligheidsregio Brabant-Noord te financieren uit de Bestemmingsreserve transitie en doorontwikkeling veiligheidsregio.
f. Het Dagelijks Bestuur van de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost in kennis stellen van de besluitvorming ad beslispunten a tot en d en genoemd bestuur vragen een soortgelijk voorstel aan het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost te doen.

12d. Procesgang en methodiek huisvesting

De heer **Joost Knopper**, sectorhoofd Ondersteuning brandweerprocessen, geeft een presentatie over de gevolgde en nog te volgen procesgang en gehanteerde methodiek voor het opstellen van het voorstel huisvesting. *(Zie bijlage)*

De heer **Buijs**, bestuurlijk trekker van het voorstel huisvesting, merkt op dat het voorstel tweeledig is. Enerzijds vormt het een uitwerking van de in 2016 vastgestelde visie op centrale kantoorhuisvesting, werkplaatsen en logistieke voorzieningen. Anderzijds wordt hierin voorgesteld om zeggenschap over de brandweerkazernes van de gemeenten naar de veiligheidsregio over te dragen. Het gaat hierbij om een kwaliteitslag. We willen als veiligheidsregio beter op onze bedrijfsvoeringsmiddelen kunnen sturen. Natuurlijk zijn ook de financiën belangrijk. De heer Buijs realiseert zich dat het lastig is om deze stap te zetten. Het voorstel en de daarin opgenomen verdeelsleutel bieden een oplossing.

De **voorzitter** voegt hieraan toe dat het voorstel huisvesting zal worden verwerkt in het concept-beleidskader 2020 zoals dit op 16 januari 2019 ter consultatie aan het Algemeen Bestuur zal worden voorgelegd. Hierna zullen in het kader van de zienswijzeprocedure ook de gemeenteraden hun inbreng kunnen leveren.

De heer **Van de Mortel** vraagt zich af of er geen paraatheidsproblemen zullen ontstaan als alle beheersfuncties op twee locaties geconcentreerd zullen worden?

De heer **Knopper** antwoordt dat op alle brandweerkazernes enkele werkplekken zullen worden gehandhaafd om de paraatheid van kernfunctionarissen te borgen.

Mevrouw **Moorman** vraagt of de in het voorstel genoemde termijn wel uitvoerbaar zijn?

De heer **Knopper** antwoordt dat het realiseren van de vervangende centrale kantoorhuisvesting na beëindiging eind 2019 van het gebruik van het kantoor aan de Orthenseweg in 's-Hertogenbosch inderdaad een uitdaging vormt.

De heer **Van Rooij** begrijpt niet waarom de veiligheidsregio zelf over huisvesting zou moeten willen beschikken en daartoe een vastgoedpoot wil ontwikkelen. Huisvesting in eigendom bij de veiligheidsregio leidt in zijn ogen tot inflexibiliteit omdat minder op nieuwe ontwikkelingen kan worden ingespeeld.

Mevrouw **Buijs-Glaudemans** merkt op dat elke gemeente kan kiezen tussen verkoop of verhuur van de brandweerkazernes aan de veiligheidsregio.

De heer **Augusteijn** merkt op dat de huisvestingsproblematiek in de eerder dit jaar gehouden bestuursconferentie niet aan de orde is geweest. De heer Augusteijn heeft moeite met het voorgestelde tijdpad om tot besluitvorming te komen.

De heer **Pommer** herkent zich in de woorden van de heer Van Rooij met betrekking tot de mogelijkheid tot inspelen op toekomstige ontwikkelingen en het gebrek aan flexibiliteit voor de veiligheidsregio na overdracht van de brandweerkazernes aan de veiligheidsregio. Voorts vraagt de heer Pommer zich af hoe over dit voorstel zal worden gecommuniceerd en hoe ook in de toekomst rekening wordt gehouden met de wensen van brandweervrijwilligers.

De heer **Buijs** benadrukt dat het voorstel huisvesting een kwaliteitslag inhoudt. Gemeenten blijven ook in de toekomst naar eigen keuze rechtstreeks of indirect als lid van de veiligheidsregio in verlengd lokaal bestuur eigenaar van de brandweerkazernes. De veiligheidsregio wordt verantwoordelijk voor exploitatie en beheer en krijgt de mogelijkheid om de brandweerkazernes regelmatig aan veranderende wetgeving op bij voorbeeld het gebied van arbeidshygiëne aan te passen. In de thans bestaande verhoudingen moeten steeds voor elk van de 39 brandweerkazernes afzonderlijk met de 17 gemeenten afspraken over exploitatie, beheer, onderhoud en noodzakelijke aanpassingen worden gemaakt. Dat is over het algemeen niet erg doelmatig en vormt een beperking voor de flexibiliteit.

Het gevolgde proces kwalificeert de heer Buijs als zorgvuldig en is in een aantal stappen vanaf 2016 ingezet. In het voorstel is nadrukkelijk rekening gehouden met de wensen en toekomstige inbreng van vrijwilligers. Daarvoor wordt in de brandweerkazernes zelfs rekening gehouden met extra ruimtebeslag.

De heer **Van Rooij** ondersteunt het voorstel op het punt van het tot stand brengen van centrale kantoorhuisvesting, werkplaatsen en logistieke voorzieningen. Met betrekking tot de brandweerkazernes is hij voorstander van het harmoniemodel en daarmee tegenstander van het conflictmodel. Hij is daarom geen voorstander van een veiligheidsregio die vastgoedeigenaar is. Tenslotte vreest hij voor herverdelingseffecten tussen gemeenten als eigendom en beheer van brandweerkazernes aan de veiligheidsregio worden overgedragen.

De **voorzitter** wijst nogmaals op de keuze die elke gemeente kan maken tussen verkoop of verhuur van hun brandweerkazernes aan de veiligheidsregio. Bij het opstellen van het voorstel is gekeken naar de maatschappelijke kosten van de huidige brandweerkazernes. Echter, niet alle brandweerkazernes komen in de gemeentelijke boeken voor omdat ze hetzij bij de oplevering in één keer of wegens het overschrijden van de economische levensduur zijn afgeschreven. Als aan zo'n reeds afgeschreven brandweerkazerne aanpassingen moeten worden gepleegd lijken de maatschappelijke kosten omhoog te gaan. Dat is natuurlijk niet het geval.

Mevrouw **Buijs-Glaudemans** hoort in de woorden van de heer Van Rooij erkenning van de behoefte van de veiligheidsregio om op huisvesting als belangrijk bedrijfsmiddel te kunnen sturen.

De heer **Buijs** heeft het gevoel dat onvoldoende rekening wordt gehouden met de behoeften van de veiligheidsregio als veiligheidsorganisatie.

Mevrouw **Zwijnenburg-van der Vliet** vraagt aandacht voor de bijzondere positie van Haaren met het oog op de aanstaande gemeentelijke herindeling.

Mevrouw **Buijs-Glaudemans** vraagt zich af of de veiligheidsregio wel in staat de verantwoordelijkheid voor huisvesting op zich te nemen.

De heer **Buijs** antwoordt dat de veiligheidsregio reeds over kennis en bescheiden eigen capaciteit voor het beheer van huisvesting beschikt.

De **voorzitter** stelt voor om in het voorstel ook de noodzakelijke capaciteit voor de veiligheidsregio mee te nemen voor exploitatie en beheer van door de gemeenten in eigendom of gebruik (verhuur) over te dragen brandweerkazernes. De voorzitter heeft het gevoel dat er voldoende steun is om het voorstel huisvesting mee te nemen in het concept-beleidskader 2020 zoals dit op 16 januari 2019 aan het Algemeen Bestuur wordt voorgelegd.

Mevrouw **Moorman** wil de voorstellen Bevolkingszorg, Calamiteitencoördinator en Huisvesting graag in één keer aan colleges en gemeenteraden voorleggen.

De heer **Van Rooij** laat weten dat het voorstel voor hem niet goed voelt. Hij vraagt zich af of het voorgestelde tijdpad wel haalbaar is.

De **voorzitter** merkt op dat in het voorstel huisvesting ook een ingroeimodel zal worden opgenomen waardoor tijdens een overgangsperiode de herverdelingseffecten zullen worden geëgaliseerd.

Besluit: Het **Algemeen Bestuur** besluit om in te stemmen de gewijzigde procesgang met betrekking tot het voorstel huisvesting.

13. Rondvraag en sluiting

De heer **Hillenaar** refereert aan de brief die hij van het Kapittel der Nederlandse Orden heeft ontvangen waarin wordt aangekondigd dat het toekennen van Koninklijke Onderscheidingen aan brandweervrijwilligers op grond van uitsluitend een dienstverband van tenminste 20 jaar met ingang van 2020 zal worden beëindigd. De heer Hillenaar betreurt deze door de ministers van Justitie en Veiligheid en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aangekondigde beleidswijziging.

De **voorzitter** vindt het ook jammer dat door deze beleidswijziging de indruk wordt gewekt dat onvoldoende besef bij de rijksoverheid bestaat voor de maatschappelijke betekenis van de jarenlange vrijwillige beschikbaarheid en inzet bij de brandweer. Een verwijzing naar de vergoeding die brandweervrijwilligers ontvangen waardoor geen sprake zou zijn van “echte” vrijwilligers snijdt geen hout omdat voorbij wordt gegaan aan de niet vrijblijvende verplichtingen en persoonlijke belasting die aan de jarenlange paraatheid en inzet onder bezwarende omstandigheden zowel voor brandweervrijwilligers als voor hun gezinsleden zijn. Het in de plaats van een Koninklijke Onderscheiding in de orde van Oranje Nassau toekennen van de Vrijwilligersmedaille of een opgewaardeerde onderscheiding van Brandweer Nederland voor langdurige brandweerdienst vormt hiervoor geen goede compensatie. De voorzitter stelt voor om een brief aan beide ministers te sturen met het verzoek de voorgestelde beleidswijziging ongedaan te maken.

Besluit: Het **Algemeen Bestuur** besluit om het Dagelijks Bestuur te verzoeken om de ministers van Justitie en Veiligheid en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een brief te sturen met het verzoek om de aangekondigde beleidswijziging per 1 januari 2020 met betrekking tot het niet langer toekennen van Koninklijke Onderscheidingen wegens langdurig dienstverband aan brandweervrijwilligers geen doorgang te laten vinden.

De heer **Pommer** spreekt zijn waardering uit voor de op 24 oktober 2018 gehouden heldere presentatie van de Veiligheidsregio Brabant-Noord aan de door de gezamenlijke griffiers georganiseerde informatiebijeenkomst over intergemeentelijke samenwerking voor leden van de gemeenteraden van gemeenten in Brabant-Noord.

Mevrouw **Buijs-Glaudemans** vraagt of er bij de veiligheidsregio aandacht bestaat voor grootschalige stroomstoringen zoals zich onlangs in Noord-Nederland voordeed?

De heren **De Vet en Verlaan** antwoorden dat grootschalige uitval van de vitale voorzieningen, zoals onder andere de elektriciteitsvoorziening inderdaad in het nieuwe risicoprofiel van de veiligheidsregio zal worden meegenomen. Dat geldt ook voor terrorismegevolgbestrijding.

De **voorzitter** merkt op dat Paul Verlaan vandaag aan zijn laatste vergadering van het Algemeen Bestuur heeft deelgenomen omdat hij per 31 december 2018 met pensioen gaat. Paul heeft als eerste adviseur van het bestuur altijd geadviseerd om die stappen te zetten, die noodzakelijk zijn voor de verdere ontwikkeling van de veiligheidsregio. Paul heeft bij zijn veelzijdige taakvervulling een grote inzet laten zien. Graag spreekt hij zijn dank uit voor de jarenlange inzet van Paul voor de Veiligheidsregio Brabant-Noord, Brandweer Brabant-Noord, het bestuur van de veiligheidsregio, de samenwerking met de verschillende veiligheidspartners waaronder uiteraard ook de gemeenten in het belang van de fysieke veiligheid van de inwoners van de gemeenten in Brabant-Noord. Tijdens de afscheidsreceptie op 12 december 2018 in het stadhuis van ’s-Hertogenbosch zal de voorzitter stilstaan bij het vertrek van Paul Verlaan.

Vandaag hebben ook Roel Augusteijn en Mark Buijs voor het laatst aan een vergadering van het Algemeen Bestuur deelgenomen. Met de benoeming van mevrouw Willemijn van Hees tot burgemeester van Heusden lijkt een einde gekomen aan een lange en veelzijdige carrière als bestuurder van Roel Augusteijn. De **voorzitter** dankt Roel voor zijn constructieve opstelling en inzet voor de veiligheidsregio.

Omdat Mark Buijs het ambt van burgemeester van Oosterhout gaat vervullen, neemt hij afscheid als burgemeester van Boxtel en daarmee ook van het Dagelijks Bestuur van de veiligheidsregio Brabant-Noord waarbinnen hij zich ondermeer heeft ingezet voor het huisvestingsdossier. De **voorzitter** dankt Mark voor zijn inzet en de constructieve samenwerking.

Niets neer aan de orde zijnde onder dankzegging aan de aanwezigen voor hun komst en inbreng sluit de **voorzitter** om 11.30 uur de vergadering.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Brabant-Noord d.d. 16 januari 2019

de voorzitter Veiligheidsregio Brabant-Noord	de secretaris Veiligheidsregio Brabant-Noord
drs. J.M.L.N. Mikkers	drs. M.J.H. van Schaijk

Voorstel

AGP 4

Aan : Algemeen Bestuur VRBN Datum : 16 januari 2019 Bijlage(n) : 1

Steller : Joost Knopper Onderwerp : Huisvesting Veiligheidsregio Brabant-Noord

Algemene toelichting

Aanleiding
Dit voorstel met bijbehorende notitie geeft uitvoering aan het besluit van het Algemeen Bestuur van 7 juli 2016 betreffende de vaststelling van het Huisvestingsplan Brandweer Brabant-Noord waarin is afgesproken om besluitvorming over de overdracht van brandweerkazernes naar de veiligheidsregio op te schorten tot de jaren 2019/2020. Voorts geeft dit voorstel uitvoering aan de op 10 november 2016 door het Algemeen Bestuur vastgestelde visie op huisvesting voor wat betreft de kantoorlocaties, werkplaatsen en logistieke processen van de veiligheidsregio. Afgesproken is om naast een op het Veiligheidsplein in 's-Hertogenbosch te vestigen hoofdlocatie uit operationele en logistieke overwegingen een nevenlocatie in de driehoek Uden-Mill-Zeeland te vestigen. Het Dagelijks Bestuur heeft 6 juni 2018 de problematiek rond huisvesting besproken. Op basis van het in de vergadering ontstane beeld heeft het Dagelijks Bestuur een aantal richting-gevende uitspraken gedaan en de directeur veiligheidsregio opdracht gegeven dit uit te werken in een besluitvormend voorstel. In zijn vergadering op 5 december 2018 heeft het Dagelijks Bestuur het voorstel "Huisvesting Veiligheidsregio Brabant-Noord" besproken en biedt dit thans aan u aan.

Strekking
Het voorstel "Huisvesting Veiligheidsregio Brabant-Noord" bestaat uit twee samenhangende componenten:
1. Brengen van zeggenschap over brandweerkazernes onder de collectiviteit van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Noord;
2. Realisatie van de visie op kantoorhuisvesting;

Het dossier huisvesting is zeer technisch en complex, maar verlangt vanwege een palet aan financiële consequenties tegelijkertijd heldere besluitvorming.
Het Dagelijks Bestuur heeft d.d. 5 december 2018 de (technisch) informerende notitie "Huisvesting Veiligheidsregio Brabant-Noord" met enkele aanpassingen vastgesteld. Daarnaast heeft het Dagelijks Bestuur behoefte getoond aan dit bovenliggend voorstel voor het Algemeen Bestuur dat voorziet in een **gelaagde besluitvorming**. Omwille van transparantie is de aangepaste notitie "Huisvesting Veiligheidsregio Brabant-Noord" als bijlage bijgevoegd.

Gelaagde besluitvorming

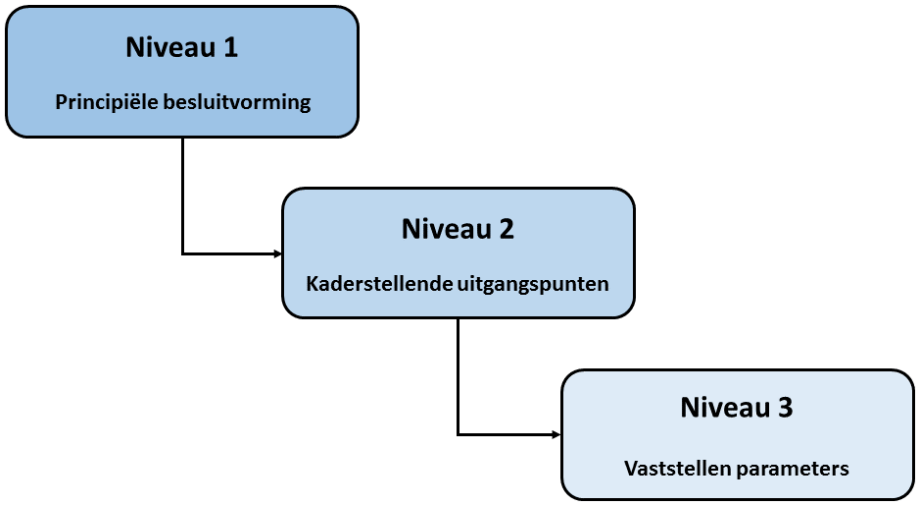

Niveau 1: Principiële besluitvorming

De Veiligheidsregio Brabant-Noord is een gemeenschappelijke regeling waarvan gemeenten collectief eigenaar zijn. Kosten voor deze regeling worden collectief gefinancierd op basis van een bijdrage per inwoner. Met betrekking tot de brandweerzorg geldt voor de kosten voor mensen en materieel hetzelfde. Uitzondering hierop vormen echter de kosten voor huisvesting.
Het gros van de kantoor- en kazernelocaties valt nu buiten de collectiviteit. Ten tijde van de regionalisering in 2011 was dit een pragmatische keuze. Echter, door de toegenomen noodzaak voor collectieve besluitvorming over huisvesting[1] en de behoefte om tot een toekomstbestendige oplossing te komen die helderheid creëert ten aanzien van de huisvestingsproblematiek, neemt de bestuurlijke wens toe om ook huisvesting onder te brengen in gemeenschappelijkheid.
Het principiële besluit tot onderbrengen van huisvesting binnen de collectiviteit van de gemeenschappelijke regeling zal leiden tot collectieve zeggenschap over nieuw- en verbouw en beheer & onderhoud van kazernes en kantoorlocaties. Hiermee kan het Algemeen Bestuur sturen op alle componenten ten behoeve van goede, collectieve, brandweerzorg. Ook zal het leiden tot financiële herverdeeleffecten. Met name de gemeenten met relatief gezien veel inwoners ten opzichte van het aantal kazernes zullen hiervan nadeel ondervinden. Vanuit de premisse dat collectieve brandweerzorg ook volledig collectief betaald moet worden, zal het besluit leiden tot een eerlijke verdeling van de kosten voor de component huisvesting en daarmee tot een eerlijkere kostenverdeling voor collectieve brandweerzorg.

Voorgesteld wordt om principieel te besluiten om huisvesting van kantoor- en kazernelocaties onder te brengen in de collectiviteit van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Noord teneinde collectief zeggenschap te krijgen op kantoorhuisvesting en alle beheerscomponenten van brandweerzorg en deze collectief te financieren.

Illustratie
De regionale brandweer beschikt over 5 redvoertuigen. Deze zijn t.b.v. het collectief belang verspreid over de regio.
De kosten voor aanschaf, onderhoud en paraatheid & vakbekwaamheid van bedienend personeel zijn dan ook collectief gefinancierd. Het AB heeft hierover zeggenschap.
De kosten voor huisvesting van deze redvoertuigen komen nu echter ten laste van 5 gemeenten.

Niveau 2: Kaderstellende uitgangspunten

Op aangeven van de ambtelijke werkgroep Huisvesting en de bestuurlijk portefeuillehouder Huisvesting heeft het Dagelijks Bestuur een aantal bestuurlijke uitgangspunten geformuleerd die fungeren als kaders en als leidende principes bij uitwerking van gemeenschappelijke huisvesting. Deze uitgangspunten bepalen voor een groot deel de parameters c.q. de “stand van de

[1] Denk hierbij aan de urgentie om kantoorpersoneel meer centraal te huisvesten en aan de nieuwbouwvraagstukken in o.m. Oss en Uden. Hierover kan in redelijkheid enkel worden besloten vanuit het perspectief van collectieve brandweerzorg.

draaiknoppen” die hieronder worden benoemd. De uitgangspunten zijn geformuleerd vanuit de leidende principes: eerlijkheid, soberheid en doelmatigheid.

Uitgangspunt 1: Bestaande posten staan niet ter discussie

Brandweer Brabant-Noord levert collectieve brandweerzorg vanuit 39 posten. Nut en noodzaak van deze posten staat niet ter discussie en staat los van besluitvorming over het onderbrengen van deze posten in de gemeenschappelijke regeling.

Uitgangspunt 2: Onderling gevoel van eerlijkheid

Besluitvorming over huisvesting zal altijd leiden tot financiële herverdeeleffecten bij gemeenten. Uitgangspunt voor het “draaien aan de verschillende knoppen” is dat tussen gemeenten onderling, ondanks de verschillen in effecten, een gevoel van eerlijkheid blijft bestaan. Minimaliseren van onevenredige benadeling is een belangrijk leidend principe.

Uitgangspunt 3: Geen lucht in begroting Veiligheidsregio

Het principe van minimaliseren van onevenredige benadeling geldt ook tussen gemeenten en Veiligheidsregio Brabant-Noord. Voorkomen moet worden dat de Veiligheidsregio meer middelen in haar begroting heeft opgenomen dan strikt noodzakelijk is voor een doelmatige huisvesting.

Uitgangspunt 4: Verkoop, tenzij…

Aanvankelijk was bedacht dat het inbrengen van brandweer-vastgoed in de gemeenschappelijke regeling kon plaatshebben op basis van twee scenario’s: verhuur of verkoop. Beide scenario’s waren naast elkaar mogelijk om te benadrukken dat de Veiligheidsregio geen eigenaar hoefde te worden van het vastgoed voor een doelmatig huisvestingsbeleid.
De kosten voor huur zouden voor de Veiligheidsregio gelijk zijn aan de kosten voor koop. Vanwege in tijd afnemende kapitaallasten bij koop, zou ook de geschakelde huurprijs in tijd variabel moeten zijn. Dit leidt, samen met het feit dat de gemeente als verhuurder moet optreden, tot een ingewikkeld administratief stelsel.
Vanuit het doelmatigheidsprincipe en omdat gemeenten door het recht van eerste koop geen rechten verliezen bij verkoop, neemt het Dagelijks Bestuur als uitgangspunt dat alle kazernes worden verkocht aan de Veiligheidsregio Brabant-Noord, tenzij dit niet mogelijk blijkt.

Uitgangspunt 5: Schoon door de poort, tenzij…

Vastgoed wordt kwalitatief overgedragen conform de vooraf gestelde kwaliteitsnorm of het vastgoed wordt overgedragen met achterstallig onderhoud, waarbij de betreffende gemeente ook een eenmalige becijferde bijdrage voor het wegwerken van het achterstallig onderhoud inbrengt. Uitzondering op dit uitgangspunt betreft vastgoed dat wordt ingebracht, maar waarvan het gebruik als gevolg van vervanging door nieuwbouw uiterlijk per 31 december 2021 stopt. Hiervoor geldt het uitgangspunt dat de betreffende gemeente budget voor eventueel achterstallig onderhoud niet inbrengt in de gemeenschappelijke regeling. Wel staat de betreffende gemeente voor de resterende gebruiksduur van het vastgoed garant voor de becijferende kosten voor achterstallig onderhoud mocht het (bijv. door een calamiteit) noodzakelijk blijken om alsnog onderhoudskosten te moeten maken.
Een alternatief uitzondering op het uitgangspunt is dat de betreffende gemeenten de becijferde bijdrage voor achterstallig onderhoud, ongeacht de resterende gebruiksduur van het vastgoed, inbrengen in de gemeenschappelijkheid.

Uitgangspunt 6: peildatum gemeenschappelijkheid per 1 januari 2019

De datum van inbreng van gemeentelijk vastgoed in de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Noord is 1 januari 2020. Echter, een aantal gemeenten (Oss, Uden en Boxmeer) gaat voor deze datum wegens operationele noodzaak aan de slag met de ontwikkeling van nieuwbouwlocaties. Deze nieuwbouwlokaties worden onder regie van de Veiligheidsregio gebouwd. Deze kazernes worden tegen daadwerkelijke bouwkosten overgenomen, als ware ze ontwikkeld na peildatum 2020. Daarom is als peildatum voor inbreng van bestaande én in ontwikkeling zijnde kazernes 1 januari 2019 genomen.

Uitgangspunt 7: Geen onderscheid reeds eerder overgedragen kazernes

Om fiscale redenen heeft een aantal gemeenten hun kazernes reeds voor de peildatum van 1 januari 2019 verkocht aan Veiligheidsregio Brabant-Noord. Om recht te doen aan het onderlinge gevoel van eerlijkheid tussen gemeenten, wordt voor deze kazernes geen onderscheid gemaakt in de onderhavige besluitvorming en de bijbehorende parameters.
De reeds overgedragen kazernes worden per 1 januari 2020 in een ondeelbaar moment van tijd (virtueel) terug overgedragen aan de gemeenten, waarna de gemeenten in hetzelfde ondeelbare moment van tijd alle kazernes overdragen aan de Veiligheidsregio. Het principebesluit, de bestuurlijke uitgangspunten, de set van parameters en de gemeentelijke herverdeeleffecten hebben hierdoor ook betrekking op deze kazernes.

Uitgangspunt 8: Kostenverdeelsleutel per inwoner

De kosten die Veiligheidsregio Brabant-Noord heeft voor huisvesting worden omgeslagen naar een gemeentelijke bijdrage per inwoner. Hiermee wijkt de kostenverdeelsleutel voor huisvesting niet af van de kostenverdeelsleutel voor alle overige kosten van de Veiligheidsregio.

Voorgesteld wordt om bij de uitwerking van het (principiële) besluit om alle huisvesting van de Veiligheidsregio onder te brengen in de collectiviteit uit te gaan van bovengenoemde kaderstellende uitgangspunten.

Niveau 3: Vaststellen van de parameters

Bij de uitwerking van het feitelijk onderbrengen van de bestaande (en nieuw te bouwen) kazernes en kantoorlocaties in de gemeenschappelijkheid van de Veiligheidsregio, zijn er vele keuzemogelijkheden (parameters). Deze keuzemogelijkheden beïnvloeden direct de (herverdeel)effecten voor individuele gemeenten.
In de ambtelijke werkgroep en in het Dagelijks Bestuur zijn de verschillende keuzemogelijkheden zorgvuldig gewogen en beoordeeld op de principes eerlijkheid, soberheid en doelmatigheid. Onderstaand worden de keuzes beschreven in relatie tot de uitgangspunten. Voor gedetailleerde informatie over de keuzes, wordt verwezen naar de bijgevoegde notitie “Huisvesting Veiligheidsregio Brabant-Noord”.

Genormeerde waarde overname bestaande kazernes

De kazernes worden overgenomen door de Veiligheidsregio tegen een **genormeerde overnamewaarde**. Omwille van met name uitgangspunt 2 en 3 (“onderling gevoel van eerlijkheid”, respectievelijk “geen lucht in begroting Veiligheidsregio”) is niet gekozen voor overname tegen een geobjectiveerde waarde als de WOZ-waarde of de waarde in het economisch verkeer op basis van taxatie. De genormeerde overnamewaarde omvat een aantal detailkeuzes.

Standaardmodel omvang basiskazerne en regionale functies

De bepaling van de waarde van de opstallen vindt plaats op basis van een **modelmatige benadering** van de kazerneomvang en niet tegen de feitelijke omvang. Hiervoor is gekozen om de feitelijke verschillen in omvang te dempen bij overname.
Het model voor elke kazerne bestaat minimaal uit een gestandaardiseerd “spuithuis” van **515m2** groot. Daarnaast kan een kazerne uitgebreid zijn met één of meerdere gestandaardiseerde “regionale functies” (opstal voor regionaal materieel).

Overnameprijs opstallen

De opstallen worden gewaardeerd tegen een waarde van **€2000,- per m2**. Deze waarde is het resultaat van de zoektocht naar de optimale balans om enerzijds recht te doen aan de bestaande boekwaarden van de kazernes (NB: enkele kazernes staan niet in de boeken) en anderzijds aan de wens om de Veiligheidsregio niet teveel kapitaal (en daarmee structurele lasten) aan te laten trekken voor bekostiging van de overname.

De overnamewaarde van €2000,- / m^2 wordt **gecorrigeerd naar leeftijd van de bestaande kazerne en inflatie**. Hierbij geldt een model-afschrijving van **40 jaar** en een gemiddelde inflatiecorrectie van **1,875%** per jaar. Een kazerne van meer dan 40 jaar oud wordt hierbij om niet overgenomen (een eventuele nieuwbouw wordt in dat geval door het collectief bekostigd).

Overnameprijs grond

De grondprijs waarvoor de grond wordt overgedragen bedraagt **€0,-** Hiervoor is gekozen om de kapitaallasten voor de Veiligheidsregio te beperken. Gemeenten vestigen een recht van eerste koop op de grond en vastgelegd wordt dat deze grond in dat geval weer om niet wordt overgedragen terug aan de gemeenten.

Nieuwbouw, renovatie en onderhoud

Vanaf 1 januari 2020 is de sturing op nieuwbouw, verbouw en onderhoud van de kazernes en kantoorlocaties ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling. Een aantal parameters borgen dat dit eerlijk, sober en doelmatig plaatsvindt.

Bouw of renovatie op basis van noodzaak

De beslissing om een kazerne te renoveren of nieuw te bouwen vindt plaats **op basis van noodzaak** en niet op basis van economische afschrijving.

Beheersplan huisvesting per 4 jaar

De noodzaak voor nieuwbouw en renovatie leidt tot een 4-jaarlijks investeringsplan. Gelijktijdig wordt het Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) geactualiseerd. Dit leidt samen tot een **4-jaarlijks beheersplan** voor huisvesting. Door dit plan elke 4 jaar te actualiseren kan het Algemeen Bestuur goed sturen op nut en noodzaak en blijft de gemeentelijke bijdrage voor huisvesting proportioneel aan doelmatige huisvesting.

Terugverkoop kantoorfunctie

Een beperkt aantal bestaande kazernes is in theorie bouwkundig te splitsen in een kazernefunctie en een kantoorfunctie. Als gevolg van nieuwbouw van centrale kantoorhuisvesting, is leegstand van de kantoorfunctie niet ondenkbaar. In zulk geval kan (bouwkundige) splitsing van functies naar appartementsrechten en het **terug overdragen van het appartementsrecht voor de kantoorfunctie** aan de orde zijn.

Normering onderhoud

Voor het bepalen van het kwaliteitsniveau voor het meerjarig onderhoud, wordt aangesloten bij **kwaliteitsniveau 3 van de NEN 2767** (sober en doelmatig onderhoud). Het MJOP (en bijhorende onderhoudsinvesteringen) wordt opgesteld aan de hand van deze normering.
Veiligheidsregio Brabant-Noord zal **1 fte** structureel in dienst nemen ten behoeve van onderhoud en beheer van het vastgoed.

Incidentele kosten uit reserves Veiligheidsregio Brabant-Noord

Om lucht in de begroting te beperken, is gekozen om alle incidentele kosten die betrekking hebben op de overdracht van de kazernes en op de realisatie van de centrale kantoorhuisvesting + nevenlocatie te **bekostigen vanuit de reserves van de Veiligheidsregio**.
Het betreft kosten voor tijdelijke ondersteuning (advisering), notaris, architect, tijdelijke huisvesting e.d.

Kostencomponenten

Voorliggende besluitvorming over huisvesting heeft incidentele en structurele financiële consequenties, zowel in de kosten- als in de batensfeer. In bijlage 1 en in het Beleidskader 2020 zijn deze kosten en baten nader uitgewerkt en toegelicht.

	Kosten	
	Incidenteel	Structureel
Consequenties overname kazernes	€233.312,-	€2.067.810,- (€3,18 / inwoner)
Consequenties nieuwbouw en renovaties (2020-2023)		€474.225,- (€0,73 / inwoner)
Consequenties hoofd- en nevenvestiging	€342.000,-	€1.200.000,- (€1,80 / inwoner)
Totaal	**€575.312,-**	**€3.742.035,- (€5,70 / inwoner)**

	Baten	
	Incidenteel	Structureel
Consequenties overname kazernes	Koopsommen kazernes (PM)	Vervallen eigenaarslasten (PM)
Totaal	**PM**	**PM**

Kosten

De incidentele kosten zullen worden gedekt uit de reserves van de Veiligheidsregio. De structurele kosten zullen moeten worden gedekt uit een verhoogde gemeentelijke bijdrage.

Baten

De baten zijn als PM gesteld. Dit komt doordat de baten per gemeente een andere consequentie hebben, afhankelijk van hoe de gemeente de kapitaallasten van de kazernes en overige eigenaarslasten heeft opgenomen in haar begroting.

Financiële consequenties overname kazernes op lange termijn

Met het draaien aan de knoppen zoals benoemd onder de paragraaf over het vaststellen van de parameters, ontstaan voor komende 4 jaar bovengenoemde kosten. Ook ontstaan hierdoor incidentele voor- of en nadelen voor gemeenten, afhankelijk of ze moeten afboeken op de boekwaarde van de kazernes. Als er niet aan de knoppen zou zijn gedraaid, zouden de structurele kosten op korte termijn hoger zijn en zouden de incidentele voor- en nadelen anders uitvallen. Deze financiële consequenties moeten dan ook worden afgezet tegen de financiële consequenties voor de gemeente over een periode van 40 jaar als de kazernes niet zouden worden overgenomen door de Veiligheidsregio. Alle bestaande gemeentelijke kazernes zouden in die periode zijn afgeschreven en de vervangende nieuwbouw zou opnieuw boekhoudkundig zijn geactiveerd. De gemiddelde kapitaal- en andere eigenaarslasten over 40 jaar, over 17 gemeenten zouden dan nagenoeg gelijk moeten zijn aan de gemeentelijke bijdrage voor huisvesting over 40 jaar.

In onderstaand diagram wordt dit geïllustreerd:

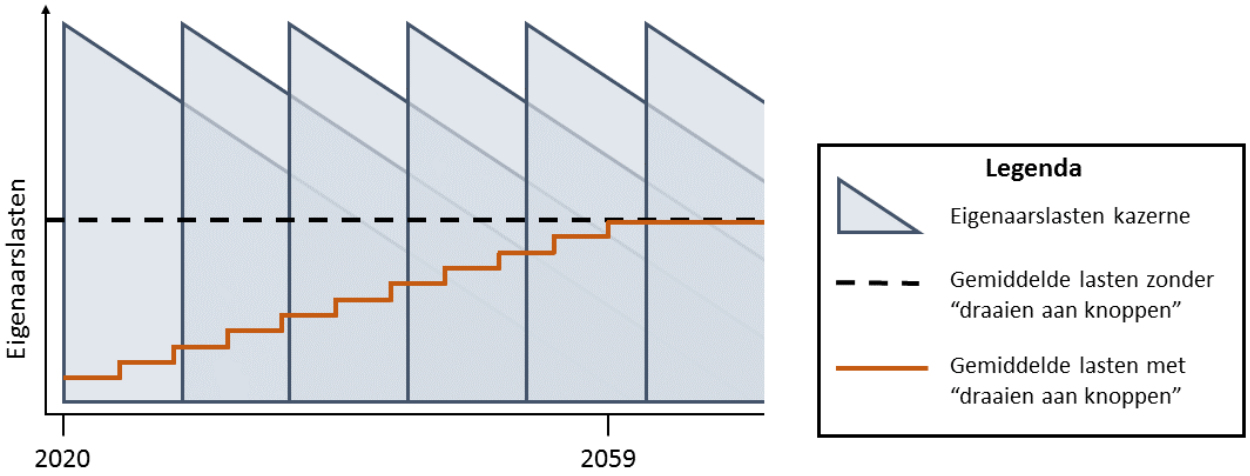

Procesverloop

Het onderwerp huisvesting komt met enige regelmaat terug op de agenda van Dagelijks en Algemeen Bestuur. In 2013 bepaalde het Algemeen Bestuur dat de stip op de horizon de overdracht van de kazernes aan de Veiligheidsregio moest zijn, om ervoor te zorgen dat de Veiligheidsregio effectief en efficiënt zou kunnen sturen op alle middelen. Er werd ook een bestuurlijke klankbordgroep opgericht. In 2016 werd het besluit om dit te doen opgeschort. Daarnaast werd in 2016 ingestemd met de huisvestingsvisie, met een hoofdvestiging in 's-Hertogenbosch en een nevenvestiging in de driehoek Mill, Zeeland, Uden. De commandant werd hierbij opdracht gegeven met een plan van aanpak hiervoor te komen.
In juli 2018 heeft het Dagelijks Bestuur besloten dat er een toekomstbestendige oplossing moet komen die helderheid creëert ten aanzien van de huisvestingsproblematiek en waarbij de veiligheidsregio integraal verantwoordelijk dient te worden voor huisvesting. Hiertoe is de heer Buijs, burgemeester van Boxtel, als bestuurlijk trekker aangewezen. Onder leiding van de heer Buijs is een ambtelijke werkgroep gevormd, bestaande uit medewerkers (met kennis op het gebied van financiën en/of vastgoed) van een aantal gemeenten en de veiligheidsregio met de opdracht een voorstel te maken. In november 2018 is het Algemeen Bestuur geïnformeerd over de voortgang. Het resultaat van de ambtelijke werkgroep is de notitie "Huisvesting Veiligheidsregio Brabant-Noord", dat in december 2018 is besproken in het Dagelijks Bestuur. Hierop is deze notitie op enkele punten aangepast. Het definitieve exemplaar treft u aan als bijlage bij dit voorstel. Aangezien het dossier huisvesting technisch en complex is, waarbij bovendien (als gevolg van onder andere de wijze waarop kazernes "in de boeken staan" en de herverdelingsproblematiek) de gevolgen per gemeente behoorlijk kunnen verschillen, is er op 10 januari jl. een bijeenkomst voor financiële ambtenaren en ambtenaren Openbare Veiligheid georganiseerd om hen te informeren over de huisvestingsnotitie en de keuzes die er hierbij zijn gemaakt.

Advisering

De Financiële Commissie zal op 9 januari 2019 haar advies over het voorstel "Huisvesting Veiligheidsregio Brabant-Noord" formuleren. Dit zal op 16 januari 2019 ter vergadering door het Dagelijks Bestuur aan de leden van het Algemeen Bestuur worden medegedeeld.

Informatie en gedachtewisseling met gemeenteraden

Tijdens een door de gezamenlijke griffiers georganiseerde bijeenkomst voor alle gemeenteraden van gemeenten in Brabant-Noord op 6 februari 2018 zal het voorstel "Huisvesting Veiligheidsregio Brabant-Noord" worden toegelicht en zullen gemeenteraadsleden hierover van gedachten kunnen wisselen.

Zienswijzen gemeenteraden

Na afloop van de behandeling door het Algemeen Bestuur wordt het “Voorstel Huisvesting Veiligheidsregio Brabant-Noord” samen met het concept-beleidskader 2020, de concept-beleidsagenda 2020 – 2023 en het geactualiseerde risicoprofiel voor het geven van een zienswijze verzonden aan de raden van de deelnemende gemeenten. De door de gemeenteraden uitgebrachte zienswijzen en door de gemeenteraden geformuleerde wensen voor de beleidsagenda voor de veiligheidsregio zullen samen met de concept-beleidsagenda 2020 – 2023 en het geactualiseerde risicoprofiel als bouwstenen dienen voor het in 2019 op te stellen concept-beleidsplan 2020 – 2023 Veiligheidsregio Brabant-Noord. De gemeenteraden krijgen tot eind maart 2019 de tijd om een zienswijze in te dienen. De ingediende zienswijzen worden verzameld en bij de vergadering van 3 april 2019 van het Algemeen Bestuur uitgereikt.

In de maanden februari en maart 2019 kunt u op aanvraag een beroep doen op de directeur veiligheidsregio om in een commissie- of raadsvergadering in elke afzonderlijke gemeente in Brabant-Noord een toelichting op en een gedachtewisseling over het voorstel “Huisvesting Veiligheidsregio Brabant-Noord” te verzorgen zoals de uitgangspunten hiervan in het Concept-beleidskader 2020 zijn opgenomen.

Procesgang

Processtap	Datum
Dagelijks Bestuur (instemming)	05-12-2018
Thema-bijeenkomst gemeentelijke ambtenaren financiën en veiligheid *(informatie en validatie)*	10-01-2019
Algemeen Bestuur, samen met concept-Beleidskader 2020 *(voorlopige besluitvorming)*	16-01-2019
Verzoek zienswijze gemeenteraden, via Concept-beleidskader 2020	21-01-2019
Gezamenlijke bijeenkomst gemeenteraden *(informatie en gedachtewisseling)*	06-02-2019
Mogelijkheid van toelichting door Directeur Veiligheidsregio in afzonderlijke raadscommissies of gemeenteraden *(informatie en gedachtewisseling)*	februari/maart 2019
Algemeen Bestuur, in samenhang met Beleidskader 2020 *(definitieve besluitvorming)*	03-04-2019

Voorstel

Het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld als volgt te besluiten:

1. Het principebesluit te nemen om:
   a. Brandweerkazernes onder de collectiviteit van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Noord te brengen;
   b. Visie op huisvesting, bestaande uit centrale (kantoor)huisvesting en de nevenlocatie, tot uitvoering te brengen.
2. Bij de uitwerking van de besluiten onder 1. de in dit voorstel genoemde uitgangspunten 1 t/m 8 te hanteren.
3. Voor nadere uitwerking van de besluiten onder 1. de voor niveau 3 genoemde set van parameters, die voortvloeien uit de onder 2. genoemde uitgangspunten, vast te stellen.
4. De financiële consequenties die voortvloeien uit nadere uitwerking op basis van deze set van parameters op te nemen in het Concept-beleidskader 2020.
5. In samenhang met de vaststelling van het Beleidskader 2020 met inachtneming van de door de gemeenteraden uitgebrachte zienswijzen op 3 april 2019 tot definitieve besluitvorming over te gaan.

Akkoord *Ja* ☐ *Nee* ☐ *Afwijkend besluit* ☐

Secretaris: drs. M.J.H. van Schaijk Paraaf: ……

Bijlage(n)

1. Notitie “Huisvesting Veiligheidsregio Brabant-Noord”

Huisvesting Veiligheidsregio Brabant-Noord

Samenvatting

Het Dagelijks Bestuur van VRBN heeft 6 juni en 5 december 2018 problematiek rond huisvesting besproken. Op basis van het in de vergadering ontstane beeld heeft het Dagelijks Bestuur een aantal richtinggevende uitspraken gedaan en de organisatie opdracht gegeven dit uit te werken in een besluitvormend voorstel. In deze notitie worden voorstellen gedaan voor twee belangrijke huisvestingthema's van de Veiligheidsregio.

Zeggenschap over de kazernes
Het eerste betreft de zeggenschap over de kazernes. In lijn met de eerdere opdracht uit het Dagelijks Bestuur van juni 2018 wordt voorgesteld de zeggenschap over de kazernes over te laten gaan van de gemeenten naar de Veiligheidsregio. De Veiligheidsregio kan als gevolg van deze overdracht in de toekomst niet alleen sturen op mensen en middelen (voertuigen en dergelijke), maar ook op de huisvesting van deze mensen en middelen. Hoewel gemeenten niet kunnen worden verplicht hun kazernes te verkopen, verdient dit wel de voorkeur. Vanwege de vaak aantrekkelijk locatie van brandweerkazernes krijgen gemeenten bij een eventuele verkoop door de Veiligheidsregio altijd het recht van eerste koop.

Bij de uitwerking van de richting van het Dagelijks Bestuur is gepoogd om het benodigde budget voor huisvesting reëel – en zeker niet te ruim – te laten zijn. Ook is getracht te voorkomen dat bij gemeenten onderling een gevoel zou ontstaan dat er bijgedragen wordt aan de (overbodige) luxe en grootte van kazernes van andere gemeenten. Dit laatste heeft met name effect gehad op de methode van waardebepaling van kazernes. Ook wordt voorgesteld te werken op grond van een vierjaarlijks plan, waarin de Veiligheidsregio aangeeft welke kazernes er in die periode gebouwd of gerenoveerd moeten worden. Dit op basis van noodzaak en dus niet op basis van economische afschrijving. Daarnaast wordt er voor de overdracht van kazernes gewerkt met normen. Voorgesteld wordt om voor kazernes die groter zijn dan de norm, het te grote deel wel over te nemen, maar daar niet voor te betalen.

Op lange termijn is de verwachting dat de maatschappelijke kosten – als gevolg de voorgestelde overgang van zeggenschap over de kazernes – niet hoeven te stijgen. Op korte termijn kan dit echter wel het geval zijn; voorgesteld wordt om de formatie van de Veiligheidsregio met 1 fte uit te breiden en ook zal als gevolg van de centralisatie van de huisvesting er (beperkt) sprake zijn van leegstand, terwijl er ergens anders gebouwd zal worden. Van belang is op te merken dat er wel herverdeeleffecten zullen zijn als gevolg van de overdracht van de zeggenschap. Dit omdat er sprake zal zijn van collectieve bekostiging van alle huisvesting van de Veiligheidsregio.

Geprobeerd is de kosten van de overdracht laag en eerlijk te houden. Dit is onder andere gebeurd door de grond waarop de kazernes zijn gebouwd niet te waarderen en voor de overdracht te rekenen met een vervangingswaarde die voor leeftijd en historische bouwwaarde is gecorrigeerd. Op deze wijze wordt voorkomen dat er onnodig veel van de deelnemende gemeenten wordt gevraagd, terwijl de feitelijke situatie eigenlijk onveranderd blijft (er blijven kazernes die moeten worden onderhouden, en waarvoor kapitaallasten en andere eigenaarslasten moeten worden betaald). Hierbij moet wel worden begrepen dat door de overdrachtskosten nu (kunstmatig) laag te houden, op de langere

termijn de kosten wel zullen stijgen. Dit uiteindelijk tot het niveau wat de gemeenten gemiddeld genomen ook nu aan eigenaarslasten per jaar betalen.

Bij het overdragen van de zeggenschap over de kazernes krijgt de VRBN ook de verantwoordelijkheid om kazernes te vervangen of te renoveren. Uiteraard zal dit alleen gebeuren als dit noodzakelijk is; het feit dat een kazerne economisch is afgeschreven is hierbij niet bepalend. Voorgesteld wordt om als ijkpunt 1 januari 2019 te nemen; bij alle kazernes die hierna worden gebouwd, zal de VRBN in “the lead” zijn, waarbij deze kazernes dan ook regionaal worden gefinancierd.

Realisatie bestuurlijk vastgestelde visie op huisvesting
Het tweede thema betreft de realisatie van de eerder vastgestelde visie op huisvesting, waarbij de Veiligheidsregio onder meer kantoorhuisvesting, werkplaatsen, logistieke processen centraliseert op twee vestigingen, te weten een hoofdvestiging in ’s-Hertogenbosch en een nevenvestiging in de driehoek Mill-Uden-Zeeland. Hiervoor zullen de huidige opstallen van de kazerne aan de Vogelstraat en het onlangs verworven naastgelegen pand aan de Plevierstraat in ’s-Hertogenbosch verbouwd worden tot de nieuwe hoofdvestiging. Voor de nevenlocatie wordt in de bovengenoemde driehoek gezocht naar een geschikte locatie.

Inhoud

1 Inleiding 4
2 Uitgangspunten Dagelijks Bestuur 4
3 Knelpunten met betrekking tot huisvesting 5
4 Zeggenschap kazernes 5
4.1 Bepalen van het benodigd budget voor de Veiligheidsregio 5
4.1.1 Huur of koop? 6
4.1.2 Normering oppervlakte kazernes 6
4.1.3 Bepaling overnameprijs kazernes 8
4.1.4 Budgetbepaling 9
4.1.5 Onderhoud kazernes 9
4.1.6 Geplande nieuwbouw en renovaties 10
4.1.7 Formatie huisvesting 11
4.2 Kostenverdeling 11
4.3 Realisatie hoofd- en nevenvestiging 12
4.4 Financiële en fiscale consequenties 12
4.4.1 Consequenties overname kazernes 13
4.4.2 Consequenties nieuwbouw en renovaties (2020-2023) 14
4.4.3 Consequenties hoofd- en nevenvestiging 14
4.4.4 Consequenties individuele gemeenten 14
4.5 Voorstellen samengevat 14

1 Inleiding

Eind 2016 heeft het Algemeen Bestuur van VRBN ingestemd met de visie op huisvesting, die uitgaat van een hoofdvestiging in ’s-Hertogenbosch en een nevenlocatie in de driehoek Mill-Uden-Zeeland. Op 4 juli jl. heeft het Dagelijks Bestuur deze visie nogmaals onderstreept en de Veiligheidsregio gevraagd deze visie verder te concretiseren.

Naast het realiseren van een hoofd- en nevenvestiging speelt er reeds vele jaren de discussie over de zeggenschap over kazernes. Bij de regionalisering van de brandweer zijn mensen, materieel en de daarbij behorende financiële middelen van de gemeenten aan de veiligheidsregio overgedragen. Het gevolg hiervan is dat er nu regionaal (collectief) gestuurd wordt op deze zaken. Bij de regionalisering is de huisvesting echter niet aan de Veiligheidsregio overgedragen. Het gevolg van dit alles is dat het bestuur van de veiligheidsregio en management van de brandweer wel sturing geven aan de mensen en de middelen, maar niet over de bijbehorende huisvesting. In financiële zin betekent dit dat gemeenten op het gebied van huisvesting zelfstandig betalen voor zowel het “spuithuis”, voor het op die kazerne gestalde regionaal materieel, voor de (regionale) werkplaatsen en logistieke centra en ten slotte voor de daar aanwezige kantoorhuisvesting.

Om tot een toekomstbestendige oplossing hiervoor te komen heeft het Dagelijks Bestuur op 4 juli 2018 gevraagd één en ander uit te werken, waarbij als uitgangspunt is gesteld dat de Veiligheidsregio integraal verantwoordelijk moet zijn voor de huisvesting. Het Dagelijks Bestuur heeft hierbij een aantal kaders meegegeven, die in de volgende paragraaf zijn opgenomen. Zoals gezegd zijn beide thema’s in deze notitie uitgewerkt. Hierbij is het van belang te realiseren dat het één niet zonder meer los kan worden gezien van het ander. Het realiseren van een hoofd- en nevenvestiging zal tot gevolg hebben dat onder meer kantoorhuisvesting, werkplaatsen en logistieke centra regionaal zullen worden bekostigd en dat er bij nieuwbouw van kazernes hier geen rekening mee hoeft te worden gehouden.

In deze notitie zal als eerste “zeggenschap” aan bod komen. Daarna komt het realiseren van de hoofd- en nevenvestiging aanbod. Begonnen wordt echter met de door het Dagelijks Bestuur op 4 juli 2018 geformuleerde uitgangspunten over huisvesting en een beschrijving van een aantal knelpunten, die maken dat het onverstandig zou zijn om te wachten met het vinden van een oplossing voor zowel het realiseren van de hoofd- en nevenvestiging, als voor de zeggenschap over de kazernes. Voor het opstellen van deze notitie zijn we ervan uitgegaan dat de overdracht per 1-1-2020 geschiedt en dat alle nog te maken concrete afspraken met elke gemeente individueel in 2019 op de agenda staan. De consequenties van de gekozen richting worden opgenomen in het beleidskader 2020.

2 Uitgangspunten Dagelijks Bestuur

In zijn vergadering van 6 juni 2018 heeft het DB een aantal uitgangspunten meegegeven voor het uitwerken van deze opdracht, te weten:

- *Er moet een toekomstbestendige oplossing komen die helderheid creëert ten aanzien van de huisvestingsproblematiek;*
- *De veiligheidsregio dient integraal verantwoordelijk te zijn voor de regionale (bovenlokale) functies op het gebied van huisvesting (kantoren, werkplaatsen, stallingsplaatsen bovenlokaal materieel), daar hoort een huisvestingsbudget bij;*
- *De eerder vastgestelde visie op huisvesting (met een hoofdlocatie in ‘s-Hertogenbosch en een nevenvestiging in de driehoek Uden-Zeeland-Mill) vormt de basis voor de huisvesting van de toekomstige kantoren, werkplaatsen en opleidingslocaties;*
- *Het huidige dekkingsplan – dat uitgaat van 39 kazernes – blijft gehandhaafd;*
- *De totale maatschappelijke kosten moeten in beeld worden gebracht;*
- *Gemeenten worden niet verplicht om de eigendom van het vastgoed over te dragen aan de veiligheidsregio*.

3 Knelpunten met betrekking tot huisvesting

Zoals hiervoor al is geschetst, kunnen zeggenschap over kazernes en het realiseren van de hoofd- en nevenvestiging niet los van elkaar worden gezien. Het zou ook onverstandig zijn om te wachten om over dit onderwerp richtinggevende besluiten te nemen, omdat er op dit moment een aantal (verwachte) knelpunten zichtbaar is.

Ten eerste speelt er de situatie met betrekking tot de kazerne Uden. De huidige kazerne is aan vervanging toe en er zijn reeds vergevorderde plannen om deze te verplaatsen. De huidige kazerne is niet alleen een uitrukpost, maar huisvest ook een deel van het kantoorpersoneel en wordt daarnaast gebruikt als een regionale werkplaats. Dit betekent dat er voor het kantoorpersoneel (ca. 20 personen) en voor de werkplaats een oplossing moet worden gezocht. In Oss speelt een vergelijkbaar iets. Ook hier is de huidige kazerne aan vervanging toe en er vinden dan ook momenteel gesprekken plaats over nieuwbouw. Ook deze kazerne huisvest een deel van het kantoorpersoneel en bovendien doet deze kazerne dienst als regionaal logistiek centrum. Met de vastgestelde visie in het achterhoofd, zou het onverstandig zijn hier een kazerne te bouwen met dezelfde (regionale) functionaliteiten. Het derde knelpunt betreft het gebouw aan de Orthenseweg. Hier huurt de Veiligheidsregio een tweetal etages, waarbij de huur door de verhuurder opgezegd is per 1 januari 2020. Uiteraard zou het onverstandig zijn om (wederom) voor een langere periode een kantoorpand te huren, zonder daarbij aan de uitgangpunten van de vastgestelde visie te voldoen.

Naast knelpunten met de bestaande huisvesting, spelen nieuwe ontwikkelingen ook een rol. Een aantal jaar geleden is geconstateerd dat brandweermensen een verhoogd gezondheidsrisico lopen als gevolg van de opname van gevaarlijke stoffen door de huid. Vanwege de vernieuwde inzichten worden o.a. uitrukpakken en gebruikte materialen frequenter gewassen en dit heeft tot gevolg dat de logistieke bewegingen toenemen en er veel meer ruimte noodzakelijk is om dit te faciliteren. Daarnaast moet (sinds een aantal jaar) het uitrukpersoneel jaarlijks een fysieke test ondergaan. Hiervoor is een testbaan ontwikkeld, waarvoor op dit moment te weinig ruimte beschikbaar is.

4 Zeggenschap kazernes

Om de opdracht van het Dagelijks Bestuur uit te werken is een ambtelijke werkgroep, bestaande uit medewerkers van verschillende gemeenten en de Veiligheidsregio (met een financiële, vastgoed- of beleidsondersteunende achtergrond) gevormd. Al snel werd duidelijk dat het nodig was om een onderscheid te maken tussen enerzijds hetgeen de Veiligheidsregio nodig zou hebben om volledige zeggenschap over de kazernes te hebben en anderzijds wat de gevolgen hiervan voor de individuele gemeenten zou zijn. Deze notitie heeft vooral betrekking op het eerste en gaat dus voornamelijk over wat de Veiligheidsregio nodig heeft om zeggenschap over de kazernes te kunnen hebben. Omdat het tweede natuurlijk ook van groot belang is, wordt er een doorkijk gegeven over wat de gevolgen voor de individuele gemeenten zouden zijn, waarbij in procesmatige zin ook afgesproken is om – vóór het Algemeen Bestuur van 16 januari 2019 – een informatiebijeenkomst te organiseren voor de verschillende gemeenten (op ambtelijk niveau) om duiding te geven aan de voorstellen. Op die wijze zijn gemeenten beter in staat om hun zienswijze op de voorstellen beter te kunnen bepalen.

Zoals bekend zal de huidige gemeente Haaren in 2021 ophouden te bestaan. De huidige kazerne Haaren zal vanaf dat moment onderdeel worden van de Veiligheidsregio Midden-West-Brabant. Omdat er in deze notitie uitgegaan wordt van het overgaan van de zeggenschap over de kazernes van de gemeenten naar de Veiligheidsregio in 2020, zal al hetgeen hier wordt gesteld ook voor deze kazerne gelden.

4.1 Bepalen van het benodigd budget voor de Veiligheidsregio

Als de Veiligheidsregio verantwoordelijk wordt voor het vastgoed, zal zij hiervoor uiteraard budget nodig hebben. Op dit moment heeft de Veiligheidsregio reeds budget voor de huur van het pand aan

de Orthenseweg, alsmede voor klein onderhoud en gebruikerslasten van álle kazernes (bv nutsvoorzieningen en OZB-gebruikersdeel). Hoewel de Veiligheidsregio een achttal kazernes in eigendom heeft (vanwege het wegvallen in 2014 van de mogelijkheid voor de gemeenten om de BTW hierover te compenseren bij het BTW-compensatiefonds), worden de eigenaarslasten hiervan volledig door de desbetreffende gemeenten gedragen, waardoor er de facto geen budgettair onderscheid is tussen kazernes die in eigendom zijn van een gemeente of van de Veiligheidsregio.

4.1.1 Huur of koop?

Het Dagelijks Bestuur had aanvankelijk als uitgangpunt geformuleerd dat het de gemeenten vrij moet staan om hun kazernes over te dragen aan de Veiligheidsregio, dan wel deze te verhuren. Dit heeft onder meer te maken met de ligging van veel kazernes, namelijk op mogelijk interessante ontwikkellocaties. Locaties, die dus graag in bezit gehouden zouden worden. Een andere mogelijkheid om dit te bereiken is om bij de verkoop van de kazernes een zogenaamde “recht van eerste koop” contractueel vast te leggen, waarbij ook afspraken gemaakt kunnen worden over de waardebepaling hiervan. Budgettair zou het overigens niets uit moeten maken wie eigenaar van de kazerne is; of de Veiligheidsregio nu huurt of koopt, de verantwoordelijkheid voor de kazernes ligt bij de Veiligheidsregio. Dat betekent ook dat er bij huur alleen sprake kan zijn van zogenaamde casco-huur; alleen als de Veiligheidsregio zelf kan bepalen wat er in het pand nodig is (bijvoorbeeld door verbouwingen door te voeren), is er sprake van zeggenschap.

Het blijkt echter dat het uitgangspunt keuzevrijheid voor verhuur of verkoop administratief erg lastig zal worden. Vanuit de gedachte dat de lasten voor de Veiligheidsregio bij huur even hoog zouden moeten zijn als bij koop, zou dit namelijk betekenen dat de huurprijs zou moeten afnemen naarmate de kazerne ouder wordt. Dit is namelijk ook het geval bij de kapitaallasten. Om deze reden wordt voorgesteld om in beginsel van verkoop uit te gaan.

Dit leidt tot de volgende beslispunten:

1. De Veiligheidsregio verkrijgt zeggenschap door overdracht van de kazernes van de gemeenten.
2. Bij verkoop van de kazerne aan de Veiligheidsregio zal de verkopende gemeente een recht van eerste koop krijgen. Dit op basis van standaardafspraken over de waardebepaling.

4.1.2 Normering oppervlakte kazernes

Het Dagelijks Bestuur heeft bij het formuleren van de uitganspunten voor deze notitie ook gesteld dat gemeenten alleen een vergoeding moeten krijgen voor de gedeelten van de kazernes die ook daadwerkelijk worden gebruikt, en dus niet voor leegstand. Daarbij is gesteld dat de Veiligheidsregio niet moet betalen voor overbodige luxe in kazernes.

Om deze redenen is er bij het berekenen van de benodigde budgetten uitgegaan van normen, waarvan de uitwerking te vinden is in bijlage 1. De eerste norm betreft de oppervlaktenorm. Elke kazerne heeft als basis een stallingsplaats voor een tankautospuit en een busje, een ruimte om om te kleden en te douchen, een werkplek voor de postcommandant, een instructieruimte en een sociale ruimte voor de vrijwilligers. De norm voor een dergelijk “spuithuis” betreft 455 m^2. Veel kazernes hebben daarnaast extra ruimte in gebruik voor zaken die niet direct functioneel zijn, maar meer te maken hebben met het boeien en binden van vrijwilligers. Het gaat dan bijvoorbeeld om een antiek voertuig of om een “museumpje”. Het belang hiervan kan niet onderschat worden, vandaar dat voorgesteld wordt de hiervoor genoemde functionele norm op te hogen met een “vrijwilligersnorm” van 60 m^2 tot in totaal 515 m^2.

In veel kazernes staan naast de genoemde tankautospuit en het busje ook andere (“regionale”) voertuigen (bv ladderwagens, waterwagens en hulpverleningsvoertuigen) en/of containers (bv ademluchtcontainer, slangencontainer voor het groot-watertransport). Dit materieel is over de kazernes in de regio verdeeld op basis van het zogenaamde dekkingsplan, waardoor er voor al deze specialismen een zo goed mogelijke regionale dekking is. Het hebben van een specialisme betekent niet alleen dat er een grotere remise noodzakelijk is, maar omdat er als gevolg van het hebben van dit soort specialismen ook meer mensen nodig zijn, zal de rest van de kazerne ook groter moeten zijn uitgevoerd. Op basis van dit alles is een norm bepaald voor zogenaamde “regionale benodigdheden”. In deze norm wordt rekening gehouden met zowel de extra remiseruimte als de extra overige ruimte voor onder meer het extra personeel.

De grootte van het “spuithuis” van ’s-Hertogenbosch en Rosmalen kan vanwege de aanwezigheid van een 24-uurdienst, respectievelijk een dagdienstbezetting, niet op basis van de hiervoor genoemde normen worden bepaald. Dit heeft onder andere te maken met de aanwezigheid van slaapplekken, werkplaatsen en kantoorruimten voor degenen die verplicht hier aanwezig moeten zijn. Overigens hebben beide kazernes ook een vrijwilligersgedeelte, zodat het hier gaat om een norm die bovenop de genoemde spuithuisnorm en vrijwilligersnorm komt.

Bepaalde kazernes hebben ook een jeugdbrandweer. Deze jeugdbrandweer staat in beginsel open voor de jeugd uit de hele regio. Dat betekent dan ook de jeugdbrandweer een “regionaal” organisatieonderdeel is. Voorgesteld wordt dan ook om de benodigde ruimte voor een dergelijke jeugbrandweer (210 m^2) in financiële zin ook over te laten nemen door de Veiligheidsregio.

Bovenstaande zaken zijn van belang voor de grondslag van de overname- c.q. huurprijs. Door te werken met normen wordt voorkomen dat er tussen gemeenten een gevoel ontstaat dat er voor elkaars “gouden kranen” wordt betaald. Over het algemeen is het echter zo dat het gedeelte van een kazerne dat “te groot” is los te koppelen is van het gebouw. Om deze reden wordt ook voorgesteld om weliswaar de prijs van de kazerne te bepalen aan de hand van normen, maar dat de zeggenschap voor het hele gebouw overgaat naar de Veiligheidsregio. Bij gedeeld gebruik van het gebouw met bv een afdeling Openbare Werken of de Politie betreft dit uiteraard alleen het gebouwgedeelte dat als kazerne wordt gebruikt. Indien het te grote gedeelte van een kazerne wél afsplitsbaar is, dan kan op verzoek van de gemeente die verkoopt, deze splitsing worden aangebracht.

Hiervoor is al gesteld dat een paar jaar geleden een achttal kazernes vanwege de BTW-problematiek in eigendom is gekomen van de Veiligheidsregio. Indertijd is afgesproken dat gewijzigde omstandigheden zouden kunnen leiden tot nieuwe afspraken. Om tot een vergelijkbare (en rechtvaardige) situatie te komen zouden deze kazernes nu tegen *boekwaarde* moeten worden verkocht aan de desbetreffende gemeenten, waarna deze conform het in deze notitie genoemde *normenstelsel* op nagenoeg hetzelfde moment weer terug worden gekocht door de Veiligheidsregio. Bekeken zal nog worden onder welke (fiscale) condities dit het beste mogelijk is.

Het kan ook voorkomen dat een bepaalde kazerne kleiner is dan de norm. Dit is vaak het geval bij kazernes die al oud zijn en waar bijvoorbeeld geen (of nauwelijks) douchevoorzieningen zijn of geen instructieruimte hebben. Voorgesteld wordt om bij die kazernes de werkelijke grootte als uitgangspunt te nemen. Overigens betekent dit niet dat bestaande kazernes vergroot zullen worden tot de norm.

Ten slotte is er nog de bijzondere situatie van de kazerne van Cromvoirt. Deze wordt door de gemeente Vught gehuurd van een particulier. Voorgesteld wordt de huurkosten voor rekening van de Veiligheidsregio te laten komen.

Het bovenstaande leidt tot de volgende beslispunten:

3. Het bepalen van de overnameprijs wordt gebaseerd op normbedragen.
4. Voor kazernes die nu reeds in eigendom zijn van de Veiligheidsregio geldt hetzelfde regime als voor kazernes die niet in eigendom zijn van de Veiligheidsregio.
5. De Veiligheidsregio betaalt niet voor hetgeen boven de norm uitkomt.
6. De oppervlaktenorm bestaat uit:
    a. De norm van het spuithuis (455 m^2);
    b. De vrijwilligersnorm (60 m^2);
    c. De norm voor regionale benodigdheden;
    d. Een norm voor de jeugdbrandweer;
    e. Een norm voor het beroepsgerelateerde gedeelte van het “spuithuis” van de kazernes ’s-Hertogenbosch en Rosmalen.
7. Indien de werkelijke grootte van een kazerne kleiner is dan de norm, dan wordt voor het bepalen van de prijs uitgegaan van de werkelijke grootte.
8. De Veiligheidsregio krijgt zeggenschap over de gehele kazerne, dus ook over het gedeelte dat boven de norm uitkomt, tenzij er sprake is van splitsing.
9. De Veiligheidsregio betaalt de huurkosten van de kazerne Cromvoirt.

4.1.3 Bepaling overnameprijs kazernes

De waarde van kazernes kan op verschillende wijzen worden bepaald. De ambtelijke werkgroep heeft gekeken naar de vervangingswaarde, de huidige boekwaarde, de WOZ-waarde, de taxatiewaarde en ook is er gekeken naar het “om niet” overdragen van de kazernes. Elk van deze waardebepalingen heeft voor- en nadelen. Zo blijkt bijvoorbeeld dat een aantal gemeenten hun kazernes niet in de boeken heeft staan. Bij het gebruiken van de boekwaarde als maatstaf zou dat betekenen dat de overname van vergelijkbare kazernes erg uiteen loopt, afhankelijk van de boekwaarde in de desbetreffende gemeente. De ambtelijke werkgroep heeft geconstateerd dat dit niet rechtvaardig zou zijn. Overdragen voor de vervangingswaarde heeft tot gevolg dat de Veiligheidsregio veel meer geld moet aantrekken om de veel duurdere overnames te financieren. Dit leidt volgens de werkgroep tot een onnodig hoge gemeentelijke bijdrage, omdat de rente- en afschrijvingslasten hoger zijn. Overdragen om niet zou volgens de werkgroep het onrechtvaardige gevolg hebben dat gemeenten die onlangs een nieuwe kazerne hebben gebouwd nog jarenlang met dubbele lasten blijven zitten, namelijk de kapitaallasten van die kazerne en de hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio.

Geconstateerd is dan ook dat de waardebepaling zodanig moet zijn dat enerzijds tussen de verschillende gemeenten onderling het gevoel bestaat dat deze rechtvaardig is en anderzijds ook niet leidt tot onnodig hoge kosten.

Na afweging van deze zaken is het voorstel van de ambtelijke werkgroep om – uitgaande van een met behulp van een tweetal externe partijen bepaalde norm van € 2000,- per m^2 in 2018 – de waardegrondslag van de kazernes te bepalen op de vervangingswaarde, gecorrigeerd voor zowel de leeftijd van het gebouw en een inflatiecorrectie van gemiddeld 1,875% per jaar. Bij de kazernes die zijn overgenomen door de Veiligheidsregio is hierbij rekening gehouden met de eerder genoemde BTW-compensatie. Daarnaast wordt voorgesteld om de grond *om niet* over te dragen. Dit, omdat in de meeste gevallen gemeenten de grond niet hebben geactiveerd en dit dus onnodig tot hogere kosten zou leiden. Bij het eerder genoemde recht van eerste koop door de verkopende gemeente zal hier uiteraard rekening mee gehouden worden. Ten slotte wordt voorgesteld de kapitaallasten niet te indexeren, een economische levensduur aan te houden van 40 jaar en een rekenrente te hanteren van 1,5%.

Dit leidt dan ook tot de volgende beslispunten:

10. De waardegrondslag van de over te nemen kazernes wordt bepaald op € 2000,- per m^2 (prijspeil 2018), gecorrigeerd voor leeftijd op basis van een afschrijving van 40 jaar én voor inflatie van gemiddeld 1,875% per jaar.
11. De bij de kazerne behorende grond wordt om niet overgedragen.

4.1.4 Budgetbepaling

Het rekening houden met een economische afschrijving van kazernes over 40 jaar betekent niet dat een kazerne na 40 jaar ook daadwerkelijk op dat moment moet worden vervangen. Hetzelfde geldt voor de hierna te bespreken onderhoudsnormen; het feit dat er volgens de norm onderhoud zou moeten worden gepleegd aan een gebouw, betekent niet dat dat technisch noodzakelijk is. Met andere woorden, bij het werken met normen zal er altijd gekeken moeten worden of iets echt noodzakelijk is. Om te voorkomen dat de Veiligheidsregio in de toekomst met een onnodig hoog budget voor huisvesting komt te zitten, wordt dan ook voorgesteld om het huisvestingsbudget vierjaarlijks vast te stellen op basis van het huisvestingsplan voor de komende vier jaar. In dat huisvestingsplan zal dan ook aandacht zijn voor nieuwbouw, voor renovaties, voor onderhoud en voor de overige eigenaarslasten (verzekering, schoonmaak, energie, OZB, etc.).

Dit leidt dan ook tot de volgende beslispunten:

12. De benodigde financiële middelen op het gebied van huisvesting zullen op grond van een huisvestingsplan vierjaarlijks door het Algemeen Bestuur worden vastgesteld. De consequenties daarvan zullen worden opgenomen in de reguliere P&C-cyclus.
13. De Veiligheidsregio krijgt budgetverantwoordelijkheid voor zowel de gebruikers- als de eigenaarslasten.

4.1.5 Onderhoud kazernes

Het verkrijgen van zeggenschap over de kazernes heeft tot gevolg dat het onderhoud van deze kazernes geheel bij de Veiligheidsregio moet komen. Voor het zogenaamde klein onderhoud is dit overigens nu ook al het geval. De norm voor onderhoud is door het Algemeen Bestuur op 7 juli 2016 vastgesteld op normniveau 3 (sober en doelmatig) van de NEN 2767.

Hiervoor is als beslispunt ingebracht dat de Veiligheidsregio de zeggenschap zal verwerven over de gehele kazerne (en niet alleen over hetgeen dat binnen de normen valt). Om pragmatische redenen wordt echter wel voorgesteld om het onderhoud van de totale kazerne, en dus ook voor het buiten de norm vallende gedeelte, in de berekening van het benodigde onderhoudsbudget mee te nemen.

Ook is hierboven al als beslispunt ingebracht om te gaan weken aan de hand van een vierjarig huisvestingsplan en bijbehorende budgetten. Zoals gebruikelijk is wordt het onderhoudsbudget elk jaar geïndexeerd, conform de door gemeente ’s-Hertogenbosch gehanteerde indexcijfers. Omdat de onderhoudskosten over die jaren fluctueren zal voor het onderhoud ook een onderhoudsvoorziening worden aangehouden.

Na de vaststelling van het normniveau voor het onderhoud zijn (waar nodig) verschillende gemeenten aan de gang gegaan om het onderhoudsniveau van hun kazernes omhoog te brengen. Bij een aantal kazernes is er nog sprake van achterstallig onderhoud ten opzichte van de genoemde norm. Het rechtvaardigheidsprincipe (“schoon door de deur”) brengt met zich mee dat de gemeenten waar dit speelt oftewel het onderhoud op peil brengen, oftewel een eenmalige betaling doen aan de veiligheidsregio gelijk aan de kosten gemoeid met het achterstallige onderhoud. Bij vier kazernes heeft er – met instemming van de Veiligheidsregio – slechts beperkt onderhoud plaatsgevonden,

omdat er voor de desbetreffende kazerne nieuwbouwplannen bestaan. Het is immers niet logisch om een gemeente bijvoorbeeld voor veel geld een dak te laten vervangen, als er al nieuwbouwplannen zijn (en er uiteraard geen sprake is van lekkage). Aan de andere kant kan gesteld worden dat die betreffende gemeente niet aan de afspraken heeft voldaan en dientengevolge de waarde van het achterstallig onderhoud moet overdragen aan de Veiligheidsregio. De werkgroep was verdeeld over deze kwestie, waarbij de meerderheid van mening was dat er geen budget overgedragen zou hoeven worden indien er sprake is van concrete nieuwbouwplannen en er geen directe noodzaak voor is. Dit laatste wordt dan ook als beslispunt meegenomen. Wel zal de desbetreffende gemeente garant moeten staan voor het onderhoud zolang de nieuwbouw nog niet is gerealiseerd.

Dit leidt dan ook tot de volgende beslispunten:

14. Het onderhoudsbudget van de Veiligheidsregio wordt bepaald op grond van normniveau 3 (sober en doelmatig) van de NEN 2767.
15. De Veiligheidsregio is verantwoordelijk voor het onderhoud van het gehele kazerne, ongeacht een gedeelte dit binnen of buiten de oppervlaktenorm valt.
16. Gemeenten waarbij er sprake is van achterstallig onderhoud zullen hun kazerne op niveau moeten brengen, dan wel (eenmalig) een betaling moeten doen aan de veiligheidsregio.
17. Bovenstaand punt geldt niet indien er weliswaar sprake is van achterstallig onderhoud bij een kazerne waar concrete nieuwbouwplannen zijn, tenzij het onderhoud toch noodzakelijk blijkt te zijn.

4.1.6 Geplande nieuwbouw en renovaties

Indien de Veiligheidsregio zeggenschap krijgt over de kazernes, zal zij ook verantwoordelijk worden voor de nieuwbouw of renovatie van kazernes. Omdat de kosten hiervoor collectief gedragen zullen gaan worden, is het van belang dat ook deze kazernes uiteindelijk qua grootte en kwaliteit vergelijkbaar zijn met de genoemde normen. Hierbij moet wel in acht worden genomen dat er altijd een verschil zal zijn tussen de gestelde norm en de werkelijke situatie, die afhankelijk zijn van bijvoorbeeld de beschikbare grondoppervlakte.

Voor een drietal kazernes bestaan reeds nieuwbouwplannen, te weten Uden, Oss en Oeffelt. De kazerne Oeffelt wordt een standaard “spuithuis”, terwijl de kazernes van Oss en Uden ook een (belangrijke) regionale functie zullen hebben. Uitgaande van een overgang van zeggenschap van de kazernes van gemeenten naar de Veiligheidsregio, zal de Veiligheidsregio vanaf 2020 op deze projecten ook ‘in the lead’ moeten zijn. Uiteraard zal dit ook na overdracht in goed overleg gebeuren met de betreffende gemeente. Tot die tijd zal, rekening houdend met al hetgeen op basis van deze notitie wordt vastgesteld, de Veiligheidsregio gezamenlijk moeten optrekken met de desbetreffende gemeenten (dit gebeurt overigens in de praktijk nu ook al). Concreet betekent dit dat alle na 1 januari 2019 te bouwen kazernes gebouwd zullen worden op basis van de regionale afspraken en onder regie van de Veiligheidsregio.

Omdat kazernes voor een periode van minimaal 40 jaar worden gebouwd, is het van belang rekening te houden met mogelijke toekomstige ontwikkelingen. Hoewel vrijwilligheid op dit moment bij beide posten de norm is, en er ook geen reden is te veronderstellen dat dit op voorzienbare termijn anders zal zijn, is het verstandig om toch rekening te houden met het feit dat de situatie op middellange termijn anders kan zijn. Daarom wordt ook voorgesteld om bij deze beide kazernes uit te gaan van een groter benodigd terreinoppervlakte. Het gevolg hiervan zal zijn dat de begrote kosten van deze twee kazernes wat hoger zijn dan verondersteld zou mogen worden op grond van de gehanteerde normen. Daarnaast zijn de bouwkosten de laatste paar jaar explosief gestegen, waarbij nu de inschatting is dat deze bij de bouw ruim € 3200 per m^2 zullen bedragen.

Wat betreft renovaties zijn alle overige kazernes beoordeeld op de noodzaak hiervoor. Ook is bekeken wat haalbaar zou zijn. De uitkomst van e.e.a. is dat voor de periode 2020-2023 er een zestal kazernes (Sint Anthonis, Veghel, Zeeland, Cuijk, Vierlingsbeek en Wanroij) gerenoveerd dient te worden. Vanuit de gedacht dat er sprake zal moeten zijn van soberheid en doelmatigheid is er hierbij gerekend met een norm voor renovaties van € 575 (norm 2018, geïndexeerd) per m^2 van het bestaande vloeroppervlak. Dit normbedrag is afgeleid van de laatste twee renovaties die zijn uitgevoerd.

Dit leidt dan ook tot de volgende beslispunten:

18. Alle na 1 januari 2019 te bouwen en te renoveren kazernes worden (uiteindelijk) onder verantwoordelijkheid van de Veiligheidsregio gebouwd en hierdoor ook gefinancierd.
19. Bij de nieuw te bouwen kazernes van Uden en Oss wordt rekening gehouden met een groter grondoppervlakte, opdat deze kazernes ook geschikt kunnen zijn voor mogelijk toekomstige ontwikkelingen.

4.1.7 Formatie huisvesting

Met het overgaan van de zeggenschap over de kazernes van de gemeenten naar de Veiligheidsregio, zal er ook “werk” mee overgaan. Omdat de Veiligheidsregio op dit moment al een belangrijke rol heeft op het gebied van huisvesting (en daarvoor ook formatie heeft), is het de verwachting dat de consequenties niet groot zullen zijn. Zo is de Veiligheidsregio al eigenaar van de al eerder genoemde “BTW-kazernes”. Daarnaast is zij ook nu al betrokken bij zaken als (klein en groot) onderhoud, renovatie en nieuwbouw. Zo wordt er bijvoorbeeld bij de nieuwbouw van de kazernes door gemeenten altijd een beroep gedaan op de Veiligheidsregio. Voorgesteld wordt om de formatie van de Veiligheidsregio uit te breiden met 1,0 fte structureel, en – in verband met het werk dat voortvloeit uit zowel het overgaan van de zeggenschap, als uit de realisatie van de hoofd- en nevenvestiging, een tijdelijke uitbreiding van 1 fte voor een periode van drie jaar. Over de totale formatie op het gebied van huisvesting die dan zou ontstaan is overleg geweest met de gemeente ’s-Hertogenbosch, waarbij bevestigd werd dat die formatie afdoende zou zijn om het werk te kunnen doen.

Dit leidt dan ook tot de volgende beslispunten:

20. De formatie van de Veiligheidsregio op het gebied van huisvesting wordt structureel verhoogd met 1 fte.
21. De formatie van de Veiligheidsregio op het gebied van huisvesting wordt voor een periode van drie jaar (2020-2022) tijdelijk verhoogd met 1 fte.

4.2 Kostenverdeling

Indien de kosten van huisvesting regionaal (en dus collectief) gedragen gaan worden, dan zullen er afspraken gemaakt moeten worden over de kostenverdeling hiervan. In 2015 en 2016 speelde een vergelijkbare discussie. Op dat moment was de financiering van de Veiligheidsregio nog geënt op de oorspronkelijke gemeentelijke bijdragen aan de gemeentelijke brandweren. Op 11 april 2016 is er door het Algemeen Bestuur met het vaststellen van het Beleidskader 2017 een nieuwe verdeelsleutel vastgesteld. Hierbij is gekozen voor een kostenverdeelsleutel op basis van een vaste inwonerbijdrage. In bijlage 3 zijn de toenmalige argumenten voor deze verdeelsleutel nogmaals opgesomd. Voorgesteld wordt om ook in dit geval te kiezen voor deze kostenverdeelsleutel.

Dit leidt dan ook tot het volgende beslispunt:

22. Het aanvullend structureel benodigde budget voor de Veiligheidsregio wordt conform de huidige verdeelsleutel (een vaste inwonerbijdrage) jaarlijks in rekening gebracht.

4.3 Realisatie hoofd- en nevenvestiging

Zoals in de inleiding al is geschetst heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met de visie op huisvesting met een hoofdvestiging in ’s-Hertogenbosch en een nevenlocatie in de driehoek Mill-Uden-Zeeland. Hierna is deze visie nogmaals bekrachtigd door het Dagelijks Bestuur.

De belangrijkste redenen voor het maken van de visie waren enerzijds kwaliteit en anderzijds efficiëntie. Verwacht wordt dat het bijeenbrengen van mensen in één locatie zorg zal dragen voor een betere afstemming en verbinding, en daarmee ook meer integraliteit. Ook zal de realisatie van de visie bijvoorbeeld tot gevolg hebben dat het aantal reisbewegingen beduidend minder zal worden, hetgeen uiteraard een efficiencyvoordeel met zich mee brengt.

Ten aanzien van de realisatie van de hoofd- en nevenvestiging hebben er verschillende acties plaatsvonden. Zo heeft op 23 mei 2017 het Dagelijks Bestuur de Commandant een volmacht gegeven om een terrein te verwerven dat naast de huidige kazerne van ’s-Hertogenbosch is gelegen. De benodigde investering hiervoor is geaccordeerd door het Algemeen Bestuur op 24 januari 2018. Het inmiddels aangekochte terrein is gelegen aan het “Veiligheidsplein” en uitermate geschikt te maken om (eventueel in combinatie met de huidige kazerne) te dienen als hoofdlocatie.

Ook is er door de Veiligheidsregio een bureau ingeschakeld dat zich heeft beziggehouden met het maken van een Programma van Eisen voor de nieuwe hoofdlocatie. Dit is uiteraard gebeurd in samenwerking met de Veiligheidsregio, waarbij er input is gevraagd van een grote groep medewerkers. Het Programma van Eisen is ondertussen gereed en wordt in afwachting van de definitieve besluitvorming tijdelijk opgeborgen om later als brondocument te gaan dienen bij een volgende fase. Het Programma van Eisen is doorberekend in twee varianten, te weten een variant “nieuwbouw” en een variant “verbouw”, waarbij de voorkeur ligt bij de (goedkopere) verbouwvariant. Voor de nevenlocatie wordt in de bovengenoemde driehoek gezocht naar een geschikte locatie.

Dit leidt dan ook tot het volgende beslispunt:

23. De Veiligheidsregio realiseert een hoofdvestiging in ‘s-Hertogenbosch en een nevenvestiging in de driehoek Mill-Uden-Zeeland.

4.4 Financiële en fiscale consequenties

Zoals hiervoor is geschetst, heeft zowel het overgaan van de zeggenschap over de kazernes, als het realiseren van de hoofd- en de nevenvestiging, een verhoging van de bijdrage aan de Veiligheidsregio tot gevolg. Maatschappelijk gezien hoeft dit op langere termijn niet tot hogere kosten te leiden. In theorie kan de verhoging van de formatie bij de Veiligheidsregio gevolgd kunnen worden door een (kleine) verlaging van de formatie in elk van de gemeenten. Omdat dit waarschijnlijk niet zal gebeuren, is er op korte termijn dus wel sprake van een verhoging van de maatschappelijke kosten. Een verdere verhoging van de maatschappelijke kosten is te verwachten als gevolg van het principe dat de kost voor de baat uitgaat. Als de hoofd- en nevenvestiging van de Veiligheidsregio in gebruik worden genomen, zal er op een aantal plaatsen sprake zijn van leegstand. Hoewel bekeken kan worden in hoeverre er iets gedaan kan worden aan deze leegstand (door bijvoorbeeld verhuur van kantoren binnen kazernes), zal dat in veel gevallen niet eenvoudig zijn.

Vanwege de herverdeeleffecten kunnen er voor de individuele gemeenten verschillen zijn tussen wat er nu aan huisvesting wordt betaald, en wat er aan de Veiligheidsregio moet worden afgedragen. Daarnaast blijkt in de praktijk dat bepaalde kazernes niet in de “boeken” staan, waardoor er geen kapitaallasten in de begroting zijn opgenomen. De desbetreffende gemeenten zullen een eenmalig voordeel hebben (de koopprijs), maar zullen wel structureel (via de inwonerbijdrage) moeten meebetalen. Ook zullen gemeenten die kazernes bezitten die groter zijn dan de norm, een lager

bedrag ontvangen als koopprijs voor deze kazernes, waardoor zij genoodzaakt zijn eenmalig een bedrag (het verschil tussen de boekwaarde en de verkoopprijs) af te schrijven.

Daar waar de gemeenten dus (via de inwonerbijdrage) gaan meebetalen aan de totale huisvesting van de Veiligheidsregio, zullen zij ook in veel gevallen bepaalde besparingen hebben. Ten eerste hoeven gemeenten met grote kazernes (met bijvoorbeeld grote kantoorruimtes) niet meer alleen voor de kosten hier op te draaien. Daarnaast hoeven de gemeenten straks geen kapitaallasten voor hun eigen kazernes te betalen, hebben ze dan geen onderhoudslasten meer, net zo min als andere eigenaarslasten (bv OZB, verzekering). Ook hebben de meeste gemeenten een eenmalig voordeel op het moment dat er kazernes worden verkocht aan de Veiligheidsregio. Waar tevens rekening mee moet worden gehouden is dat gemeenten, die jaarlijks een storting doen in een onderhoudsvoorziening, het saldo van deze voorziening bij overdracht vrij kunnen laten vallen in het resultaat. Ook dit zorgt dan voor een eenmalig voordeel.

Hieronder wordt aangegeven wat de verhoging van de inwonerbijdrage zou worden als ingestemd wordt met alle bovenstaande beslispunten. De bijbehorende gegevens staan weergegeven in bijlage 2. Zoals al eerder geschetst staan er tegenover de extra inwonerbedragen ook voordelen voor de gemeenten. Deze zullen echter per individuele gemeente verschillen. Dit vanwege onder andere de herverdeeleffecten en de wijze waarop kazernes in de “boeken” staan.

Vanuit de Veiligheidsregio is bij de individuele gemeenten navraag gedaan over wat er bij hen in de begroting staat met betrekking tot de kazernes. Gevraagd is naar de huidige kapitaallasten, de eigenaarslasten, de onderhoudslasten, de boekwaarde en de WOZ-waarde. Dit, om de gemeenten te faciliteren inzicht te krijgen in het totale effect van de genoemde voorstellen.

De fiscale gevolgen van de overgang van zeggenschap (en dan met name bij verkoop van kazernes aan de Veiligheidsregio) zijn naar verwachting beperkt. Hierover heeft reeds een verkennend gesprek plaatsgevonden met de belastinginspecteur. Mochten deze gevolgen toch groter zijn dan verwacht, dan zal de Veiligheidsregio met voorstellen hierover komen.

Zoals hiervoor is voorgesteld, wordt er bij de overname van de kazernes gepoogd de kosten laag te houden door aan een aantal “knoppen” te draaien (bv grond om niet verkopen, genormeerde waardebepaling kazernes). Hierdoor wordt de overnameprijs laag gehouden. Het gevolg hiervan is wel dat op de langere termijn de huisvestingskosten van de veiligheidsregio zullen stijgen. Dit uiteindelijk tot het niveau wat de gemeenten gemiddeld genomen ook nu aan eigenaarslasten per jaar betalen.

4.4.1 Consequenties overname kazernes

Waarde kazernes o.b.v. norm VRBN	
Norm waarde 31 kazernes	17.517.879
8 kazernes zonder boekwaarde	-
Aanvullende kosten VR (op jaarbasis)	
Kapitaallasten 39 kazernes	933.977
Jaarlijkse onderhoudslasten (deel eigenaar)	951.431
Jaarlijkse eigenaarslasten	104.631
Formatie team huisvesting	77.771
Totale jaarlijkse kosten	**2.067.810**
Bedrag per inwoner	**3,18**
Incidentele kosten	
Incidentele capaciteit team huisvesting (2020-2023)	233.312

Van belang bij het lezen van bovenstaande tabel is dat de waarde van de kazernes gebaseerd is op de genoemde beslispunten. Het betreft dus genormeerde kazernes tegen een genormeerde prijs, waarbij bijvoorbeeld de grondprijs niet is meegenomen.

4.4.2 Consequenties nieuwbouw en renovaties (2020-2023)

Investering nieuwbouw / renovatie kazernes	
Nieuwbouw 3 kazernes	10.827.506
Renovatie 6 kazernes	2.078.625
Aanvullende kosten VR (op jaarbasis)	
Nieuwbouw 3 kazernes	353.924
Renovatie 6 kazernes	120.300
Totale jaarlijkse kosten	**474.225**
Bedrag per inwoner	**0,73**

4.4.3 Consequenties hoofd- en nevenvestiging

Investering verbouw HV + nieuwbouw NV	
Investeringsbedrag HV	19.500.000
Investeringsbedrag NV	6.000.000
Totaal	**25.000.000**
Aanvullende kosten VR (op jaarbasis)	
Jaarlijkse exploitatie en onderhoudskosten	450.000
Jaarlijkse kapitaallasten	942.000
Nog niet verrekende dekking	-/- 192.000
Totale jaarlijkse meerkosten	**1.200.000**
Bedrag per inwoner	**1,80**
Incidentele kosten VR	
Tijdelijke huisvesting	726.000
Vrijval huislasten als tijdelijke dekking (2 jaar huur kantoor Orthenseweg)	384.000
Totaal incidenteel	**342.000**

4.4.4 Consequenties individuele gemeenten

Aan de gemeenten zal een digitaal bestand worden verstrekt, met daarin alle gebruikte cijfermatige informatie. De totale systematiek zal ook worden uitgelegd tijdens een bijeenkomst die er voor de gemeenten wordt georganiseerd in de week van 7 januari 2019. Dit vindt dus een week voor de vergadering van het AB plaats.

Bovenstaande leidt tot de onderstaande beslispunten:

24. Ten behoeve van de bekostiging van de overname of huur van de kazernes wordt de begroting van de Veiligheidsregio verhoogd met € 2.067.810 (€ 3,18 per inwoner).
25. Ten behoeve van de bekostiging van de nieuwbouw en renovatie van kazernes in de periode 2020-2023 wordt de begroting van de Veiligheidsregio verhoogd met € 474.225 (€ 0,73 p/i).
26. Ten behoeve van de bekostiging van de hoofd- en nevenvestiging wordt de begroting van de Veiligheidsregio verhoogd met € 1,2 miljoen (€ 1,80 p/i).
27. De incidentele kosten t.b.v. de huisvesting van de Veiligheidsregio te laten dekken uit de reserves en de Veiligheidsregio opdracht te geven om dit mogelijk te maken.

4.5 Voorstellen samengevat

Samengevat wordt voorgesteld om in te stemmen met de volgende punten:

1. De Veiligheidsregio verkrijgt zeggenschap door overdracht van de kazernes van de gemeenten.
2. Bij verkoop van de kazerne aan de Veiligheidsregio zal de verkopende gemeente een recht van eerste koop krijgen. Dit op basis van standaardafspraken over de waardebepaling.
3. Het bepalen van de overnameprijs wordt gebaseerd op normbedragen.
4. Voor kazernes die nu reeds in eigendom zijn van de Veiligheidsregio geldt hetzelfde regime als voor kazernes die niet in eigendom zijn van de Veiligheidsregio.
5. De Veiligheidsregio betaalt niet voor hetgeen boven de norm uitkomt.
6. De oppervlaktenorm bestaat uit:
    a. De norm van het spuithuis (455 m^2);
    b. De vrijwilligersnorm (60 m^2);
    c. De norm voor regionale benodigdheden;
    d. Een norm voor de jeugdbrandweer;
    e. Een norm voor het beroepsgerelateerde gedeelte van het “spuithuis” van de kazernes ’s-Hertogenbosch en Rosmalen.
7. Indien de werkelijke grootte van een kazerne kleiner is dan de norm, dan wordt voor het bepalen van de prijs uitgegaan van de werkelijke grootte.
8. De Veiligheidsregio krijgt zeggenschap over de gehele kazerne, dus ook over het gedeelte dat boven de norm uitkomt, tenzij er sprake is van splitsing.
9. De Veiligheidsregio betaalt de huurkosten van de kazerne Cromvoirt.
10. De waardegrondslag van de over te nemen kazernes wordt bepaald op € 2000,- per m^2 (prijspeil 2018), gecorrigeerd voor leeftijd op basis van een afschrijving van 40 jaar én voor inflatie van gemiddeld 1,875% per jaar.
11. De bij de kazerne behorende grond wordt om niet overgedragen.
12. De benodigde financiële middelen op het gebied van huisvesting zullen op grond van een huisvestingsplan vierjaarlijks door het Algemeen Bestuur worden vastgesteld.
13. De Veiligheidsregio krijgt budgetverantwoordelijkheid voor zowel de gebruikers- als de eigenaarslasten.
14. Het onderhoudsbudget van de Veiligheidsregio wordt bepaald op grond van normniveau 3 (sober en doelmatig) van de NEN 2767.
15. De Veiligheidsregio is verantwoordelijk voor het onderhoud van het gehele kazerne, ongeacht een gedeelte dit binnen of buiten de oppervlaktenorm valt.
16. Gemeenten waarbij er sprake is van achterstallig onderhoud zullen hun kazerne op niveau moeten brengen, dan wel (eenmalig) een betaling moeten doen aan de veiligheidsregio.
17. Bovenstaand punt geldt niet indien er weliswaar sprake is van achterstallig onderhoud bij een kazerne waar concrete nieuwbouwplannen zijn, tenzij het onderhoud toch noodzakelijk blijkt te zijn.
18. Alle na 1 januari 2019 te bouwen en te renoveren kazernes worden (uiteindelijk) onder verantwoordelijkheid van de Veiligheidsregio gebouwd en hierdoor ook gefinancierd.
19. Bij de nieuw te bouwen kazernes van Uden en Oss wordt rekening gehouden met een groter grondoppervlakte, opdat deze kazernes ook geschikt kunnen zijn voor mogelijk toekomstige ontwikkelingen.
20. De formatie van de Veiligheidsregio op het gebied van huisvesting wordt structureel verhoogd met 1 fte.
21. De formatie van de Veiligheidsregio op het gebied van huisvesting wordt voor een periode van drie jaar (2020-2022) tijdelijk verhoogd met 1 fte.
22. Het aanvullend structureel benodigde budget voor de Veiligheidsregio wordt conform de huidige verdeelsleutel (een vaste inwonerbijdrage) jaarlijks in rekening gebracht.
23. De Veiligheidsregio realiseert een hoofdvestiging in ‘s-Hertogenbosch en een nevenvestiging in de driehoek Mill-Uden-Zeeland.
24. Ten behoeve van de bekostiging van de overname of huur van de kazernes wordt de begroting van de Veiligheidsregio verhoogd met € 2.067.810 (€ 3,18 per inwoner).

25. Ten behoeve van de bekostiging van de nieuwbouw en renovatie van kazernes in de periode 2020-2023 wordt de begroting van de Veiligheidsregio verhoogd met € 474.225 (€ 0,73 p/i).
26. Ten behoeve van de bekostiging van de hoofd- en nevenvestiging wordt de begroting van de Veiligheidsregio verhoogd met € 1,2 miljoen (€ 1,80 p/i).
27. De incidentele kosten t.b.v. de huisvesting van de Veiligheidsregio te laten dekken uit de reserves en de Veiligheidsregio opdracht te geven om dit mogelijk te maken.

Bijlage 1 Normen Kazernes.

Norm basisspuithuis voor vrijwilligers.
De ruimtebehoefte van een basisbrandweerkazerne is bepaald op 455 m^2. Daarnaast hanteren we een vrijwilligersnorm van 60 m^2 waarmee de totale ruimtebehoefte op 515 m^2 komt.

Om de basisbrandweer werkzaamheden vanuit een basisbrandweerkazerne te kunnen uitvoeren hebben we verschillende functionele ruimtes nodig om dat mogelijk te maken:

- stallingplaatsen voor het brandweermaterieel (1 TS en 1 PB);
- ruimte voor uitrukkleding (eigen en/of opstappers);
- sanitaire ruimtes voor het uitrukpersoneel (dames als heren), bezoekers en mindervaliden;
- werkplaats voor klein onderhoud en reparaties;
- opslag uitrusting en oefenmaterialen;
- werkplek met overlegruimte voor de postcommandant;
- instructieruimte, garderobe, technische ruimtes, fietsenstalling, containerruimte;
- nabespreekruimte c.q. “home” voor de vrijwilligers;
- ruimte in het kader van de vrijwilligheid.

2 Stallingsplaatsen remise (2 x 60 m^2)	120 m^2
Ruimte uitrukkleding	41 m^2
Sanitaire ruimtes	55 m^2
Werkplaats	16 m^2
Opslag	8 m^2
Werkplek PC met overlegruimte	15 m^2
Instructieruimte, garderobe, technische ruimte e.d.	150 m^2
Nabespreekruimte	50 m^2
Vrijwilligersnorm	60 m^2
Totaal basis brandweerkazerne	**515 m^2**

Binnen het huidige concept wordt rekening gehouden met het feit dat een aantal functionele ruimtes voor meerdere toepassingen gebruikt kunnen worden. Verder is rekening gehouden met de geografische verdeling van de verschillende functies zoals:
- de verschillende routeringen van de uitrukdienst;
- arbeidshygiëne, “vuile” en “schone” routes;
- aandacht voor zonering in de beveiliging.

Daarnaast houdt het concept tevens rekening met het landelijk handboek “Het bouwen van een brandweerkazerne” en de landelijke richtlijn “Schoon werken bij brand”. Verder voldoet het concept aan alle actuele Arbo-eisen zoals beschreven in de Arbowet, Arbobesluit en de NEN 2767, niveau-3.

Aanvullende ruimtebehoefte beroepskazerne in Den Bosch.

Voor de beroepskazerne Den Bosch hebben we een aanvullende ruimtebehoefte vanwege de 24-uursfunctie in deze kazerne. Er is extra ruimte nodig voor de slaapfaciliteiten aangevuld met sanitaire ruimten, sportfaciliteiten, huiskamers, kook- en eetfaciliteiten en verschillende onderhoudswerkplaatsen zoals de autowerkplaats, metaalbewerking en dergelijke.

8 stallingsplaatsen remise (8 x 60 m^2)	480 m^2
9 werkplekken (9 x 22 m^2)	198 m^2
slaap-douche-lockerruimte-sporten 78 m^2 p.p. (9 x 78 m^2)	702 m^2
diverse werkplaatsen (9 x 176 m^2)	1.584 m^2
Totaal Den Bosch	**2.964 m^2**

Aanvullende ruimtebehoefte dag bezetting Rosmalen.

Ook voor de dag bezetting in Rosmalen hebben we een aanvullende ruimtebehoefte. Het betreft een vaste ruimte voor het garagedeel vermeerderd met ruimte p.p. voor lockers, douche- en toiletruimte, kledingmagazijn, opslag, arbeidshygiëne, verkeersruimte en werkplekken.

1 vaste ruimte voor garagedeel 60 m^2	60 m^2
lockerruimte, kledingmagazijn, opslag 12 m^2 p.p. (6 x 12 m^2)	72 m^2
6 werkplekken (6 x 22 m^2)	132 m^2
Totaal Rosmalen	**264 m^2**

De omvang van de regionale benodigdheden.
Op basis van het materieel spreidingsplan/dekkingsplan zijn de voertuigen over de regio verdeeld. De standaardbezetting voor een tankautospuit is 18 personen. Voor al het overig regionaal materieel is een norm voor de personele bezetting vastgelegd. Het totaal aantal genormeerde personen wordt gedeeld op de standaardbezetting van 18 en is daarmee de vermenigvuldigingsfactor voor de ruimtebehoefte.

Voorbeeld kazerne Zeeland
18 personen voor de TS + 4 personen voor het GWT + 4 personen voor HA = totaal 26 personen.
26 ÷ 18 = 1,44 factor. Factor 1,44 x 515 m^2 = 744 m^2 (515m^2 lokaal, 229 m^2 regionaal).
Beschikbaar vloeroppervlak = 725 m^2, de huidige kazerne is 19 m^2 te klein.

Aanvullende ruimtebehoefte Jeugdbrandweer.
Ook voor de posten die een jeugdbrandweer faciliteren is er een ruimtebehoefte. Het betreft een vaste ruimte voor het garagedeel vermeerderd met ruimte p.p. voor lockers, douche- en toiletruimte, kledingmagazijn, opslagruimte oefenmaterialen en verkeersruimte.

1 vaste ruimte voor garagedeel 60 m^2	60 m^2
lockerruimte, kledingmagazijn, opslag 6 m^2 p.p. (25 x 6 m^2)	150 m^2
Totaal jeugdbrandweer	**210 m^2**

Bijlage 2

Brandweerpost	Eigendom	Gemeente	Resterende levensduur per 1-1-2020	Bruto vloeropp. M2	Norm Spuithuis Lokaal M2	Ruimte regio obv dekkingsplan M2	Te klein / te groot t.o.v. huidige norm M2	Norm overname waarde 1-1-2020	Jaarlijkse Kapitaal- / huurlast	Opstal-verzekering	Belastingen en heffingen	Geplande investeringen nieuwbouw / renovaties 2020-2023	Investering nieuwbouw / renovatie	Kapitaallasten nieuwbouw / renovatie	Meerjaren onderhoudlast eigenaar p/j vanaf 2020
Berghem	Gemeente	Oss	0	449	515	-	-66	-	-	369	2.240				25.815
Berlicum	Gemeente	Sint Michielsgestel	21	535	515	229	-209	417.949	23.186	775	1.409				17.326
Boekel	Gemeente	Boekel	23	742	515	229	-2	549.084	28.170	755	471				37.778
Boxmeer	VR	Boxmeer	25	1052	515	401	136	764.311	36.534	600	506				47.795
Boxtel	Gemeente	Boxtel	22	677	515	229	-67	564.456	30.083	750	2.605				31.686
Cromvoirt	Particulier	Vught	34	306	515	-	-209	-	14.400	-	-				6.080
Cuijk	Gemeente	Cuijk	22	781	515	286	-20	651.168	34.704	889	3.507	2022	449.075	25.990	28.476
Den Bosch	Gemeente	Den Bosch	17	4120	515	3.192	413	2.176.689	145.326	3.730	2.215				78.247
Drunen	Gemeente	Heusden	0	611	515	343	-247	-	-	1.204	1.663				30.738
Erp	Gemeente	Meierijstad	0	337	515	-	-178	-	-	408	712				11.104
Geffen	Gemeente	Oss	24	720	515	286	-81	566.396	28.025	805	2.859				22.805
Grave	VR	Grave	29	977	515	439	23	994.990	42.030	600	3.007				40.024
Haaren	VR	Haaren	32	537	515	114	-92	653.514	25.477	600	2.010				17.123
Haps	VR	Cuijk	34	375	515	-	-140	603.894	22.424	600	3.876				10.851
Heesch	Gemeente	Bernheeze	25	359	515	114	-270	299.695	14.325	1.782	838				17.631
Heeswijk-Dinther	VR	Bernheeze	25	370	515	-	-145	308.878	14.764	600	1.890				19.664
Helvoirt	VR	Haaren	32	402	515	114	-227	489.223	19.072	600	1.620				20.293
Heusden	Gemeente	Heusden	24	265	515	114	-364	208.465	10.315	505	564				9.729
Lith	Gemeente	Oss	10	293	515	-	-222	88.850	9.618	469	808				17.423
Liempde	Gemeente	Boxtel	0	270	515	114	-359	-	-	317	691				11.315
Megen	Gemeente	Oss	0	265	515	-	-250	-	-	272	500				4.807
Mill	Gemeente	Mill	25	781	515	343	-77	651.984	31.165	616	1.714				33.855
Nistelrode	VR	Bernheeze	30	1132	515	114	503	691.944	28.427	600	6.440				24.770
Oeffelt	Gemeente	Boxmeer	0	266	515	-	-249		-	251	101	2019	1.656.333	54.141	6.166
Oss	Gemeente	Oss	0	2139	515	897	727		-	2.402	5.605	2020	4.798.800	156.861	19.852
Ravenstein	Gemeente	Oss	38	457	515	-	-58	885.987	30.135	280	915				6.193
Rosmalen	Gemeente	Den Bosch	34	1286	515	607	164	1.807.387	67.113	700	665				17.708
Schaijk	Gemeente	Landerd	18	781	515	286	-20	494.613	31.394	1.562	604				25.235
Schijndel	Gemeente	Meierijstad	10	744	515	343	-114	225.611	24.422	932	2.050				25.614
Sint Anthonis	Gemeente	Sint Antonis	18	448	515	229	-296	283.722	18.008	422	1.025	2020	257.600	14.909	11.534
Sint Michielsgestel	VR	Sint Michielsgestel	31	1154	515	114	525	728.418	29.137	600	3.995				52.990
Sint Oedenrode	Gemeente	Meierijstad	12	593	515	286	-208	223.956	20.483	653	1.454				22.817
Uden	Gemeente	Uden	2	725	515	572	-362		-	820	2.930	2019	4.372.374	142.922	18.497
Veghel	Gemeente	Meierijstad	8	611	515	343	-247	142.817	19.057	851	1.272	2020	351.325	20.333	28.545
Vierlingsbeek	Gemeente	Boxmeer	18	700	515	114	71	398.632	25.302	422	101	2022	402.500	23.295	19.506
Vlijmen	Gemeente	Heusden	23	924	515	553	-144	683.765	35.080	907	3.804				31.539
Vught	Gemeente	Vught	21	1030	515	782	-267	804.649	44.639	1.320	6.053				57.770
Wanroij	Gemeente	Sint Antonis	11	350	515	343	-508	118.937	11.786	366	928	2023	201.250	11.647	14.081
Zeeland	Gemeente	Landerd	2	725	515	229	-19	37.897	19.375	224	427	2021	416.875	24.127	28.050
				29.289	**20.085**	**12.365**	**-3.161**	**17.517.879**	**933.977**	**30.558**	**74.073**		12.906.131	**474.225**	951.431

Bijlage 3

Verdeelsleutel gemeentelijke bijdrage brandweerzorg (uit: “Voorstel beleidskader” van 11 april 2016)

De ontwikkeling van een nieuwe verdeelsystematiek voor de regionale brandweer

De huidige verdeelsleutel is gebaseerd op de historische inbreng per gemeente bij de regionalisering in 2011. In de periode 2011-2014 heeft een aantal bezuinigingsoperaties plaatsgevonden. Deze bezuinigingen hebben o.a. geleid tot het inkrimpen van de formatie en materieel van Brandweer Brabant-Noord. Het gevolg van deze bezuinigingen en de regionalisering is dat de brandweer op alle niveaus sober en doelmatig is ingericht en dat er geen verschillen meer zijn in het kwaliteitsniveau van de brandweerzorg voor individuele gemeenten. De huidige verdeelsleutel doet hierdoor niet langer recht aan de bijdrage die de individuele gemeente nu betaalt in relatie tot het gelijkwaardige niveau aan brandzorg die zij hiervoor ontvangt. Kortom de tijd is rijp voor een nieuwe verdeelsleutel.

Ambtelijke werkgroep verdeelsleutel

Een ambtelijke werkgroep verdeelsleutel onder voorzitterschap van de gemeentesecretaris van ’s-Hertogenbosch heeft in opdracht van een bestuurlijke werkgroep onder voorzitterschap van de burgemeester van Boxtel 3 mogelijke verdeelsleutels onderzocht:

1. Rijksbijdrage Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR) als verdeelmaatstaf
2. Gelijk bedrag per inwoner als verdeelmaatstaf
3. Uitkeringen uit het Gemeentefonds ten behoeve van hoofdfunctie 120 als verdeelmaatstaf

De BDuR is snel verworpen, omdat dit o.a. tot zeer extreme uitschieters t.o.v. de huidige verdeelsleutel leidt. Uitkeringen uit het Gemeentefonds t.b.v. hoofdfunctie 120 bleken bij nadere analyse te weinig over het risiconiveau per gemeente te zeggen en zijn daarmee onvoldoende maatgevend in relatie tot het zorgniveau.

Uiteindelijk is unaniem gekozen voor de verdeelsleutel gelijk bedrag per inwoner. De 2 belangrijkste redenen daarvoor zijn:

1. Er is één veiligheidsregio en één brandweer en dat vraagt om solidariteit van de deelnemende gemeenten;
2. De sleutel is eenvoudig en helder (er is geen discussie mogelijk over de interpretatie) en deze sleutel wordt bij verschillende samenwerkingsverbanden vaker toegepast.

Voorstel

AGP 5

VEILIGHEIDSREGIO BRABANT-NOORD

Aan : Algemeen Bestuur VRBN Datum : 16 januari 2019 Bijlage(n) : 3

Steller : Joost van Kaathoven Onderwerp : Beleidskader 2020

Beleidskader 2020 Veiligheidsregio Brabant-Noord

Bijgaand treft u het Concept-Beleidskader 2020 van Veiligheidsregio Brabant-Noord aan. Het Beleidskader 2020 geeft de uitgangspunten voor de Programmabegroting 2020-2023. In dit beleidskader treft u: 1) voorstellen voor nieuw beleid en 2) de voorlopige indexering voor 2020.

Algemene beschouwingen

In het Beleidskader 2020 zijn voorstellen voor nieuw beleid / onvermijdelijke ontwikkelingen opgenomen voor:

1) De Calamiteiten-Coördinator;
2) Huisvesting – zeggenschap kazernes;
3) Huisvesting – realisatie centrale hoofd- en nevenvestiging;
4) Het programma Bevolkingszorg;
5) Overdracht beheer meldkamer;
6) Uitkomsten bestuursconferentie 2018.

De voorstellen voor de Calamiteiten-Coördinator op de meldkamer en het programma Bevolkingszorg zijn ook besproken op de bestuursconferentie in april 2018. Na de bestuursconferentie is het thema huisvesting toegevoegd. Voor de Meldkamer Oost-Brabant melden we een belangrijke ontwikkeling, te weten: de overdracht van het beheer van de meldkamer aan de politie.

1. De Calamiteiten-Coördinator

De Calamiteiten-Coördinator is als ‘nieuw beleid’ opgenomen, omdat de veiligheidsregio niet voldoet aan het bepaalde in de Wet veiligheidsregio’s wat betreft het voorzien in de functionaliteit van een Calamiteiten-Coördinator op de meldkamer (CaCo). Door het proces van vorming van de gezamenlijke meldkamer Oost-Brabant is duidelijk geworden dat het 24/7 organiseren van de CaCo-functionaliteit een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van de veiligheidsregio’s Brabant-Noord en Brabant-Zuidoost. Het Algemeen Bestuur wil de uitvoering van deze wettelijke taak op orde hebben.

Voor het organiseren van de CaCo-functionaliteit is een nieuwe uitgave opgenomen van € 327.000 (structureel). Dit vertaalt zich in een structurele verhoging van de gemeentelijke bijdrage van € 0,50 per inwoner.

2. Huisvesting – zeggenschap kazernes

Het bestuur van VRBN stelt voor om de zeggenschap over de kazernes – door middel van koop – over te laten gaan van de gemeenten naar de veiligheidsregio. Als gevolg van de overdracht van de kazernes kan de veiligheidsregio in de toekomst niet alleen sturen op mensen en materieel, maar ook op de huisvesting van mensen en materieel. Conform de wens van het bestuur is getracht om het benodigde budget voor huisvesting reëel – en zeker niet te ruim – te laten zijn. Ook is getracht te voorkomen dat bij gemeenten onderling een gevoel van oneerlijkheid zou ontstaan. Belangrijk is dat er een toekomstbestendige oplossing komt die helderheid creëert.

Voor de overdracht is een structurele verhoging van € 3,90 per inwoner benodigd. Middels een uitvraag is in beeld gebracht dat deze lasten grotendeels reeds in de gemeentelijke begrotingen

terugkomen. Vanwege het solidariteitsuitgangspunt is gekozen voor de huidige verdeelsleutel op basis van inwoneraantallen. Dit laatste maakt dat de overdracht voor sommige gemeenten een voor- dan wel nadeel kan opleveren. Met name de gemeenten met relatief gezien veel inwoners ten opzichte van het aantal kazernes hebben nadeel van de kostenverdeelsleutel. Ook eenmalig is bij de overname sprake van een voor- dan wel nadeel, omdat de genormeerde overnamewaarde niet gelijk is aan de boekwaarde. Voor de overname van de 39 kazernes wordt een investeringsbudget gevraagd van € 17,5 miljoen. Overigens heeft de overname van alle kazernes ook consequenties voor de zes gemeenten die al een kazerne hebben overgedragen. Omdat de nieuwe afspraken leidend zijn, zal er in 2019 nog een eenmalige afrekening plaatsvinden. De afrekening betreft het verschil tussen de nu berekende overnamewaarde en de huidige boekwaarde.

Indien de veiligheidsregio zeggenschap krijgt over de kazernes, zal zij ook verantwoordelijk worden voor de nieuwbouw of renovatie van kazernes. Als “ijkpunt” is dan ook gekozen voor 1 januari 2019. Kazernes die hierna worden gebouwd, zullen – ongeacht wanneer deze opgeleverd worden – regionaal worden bekostigd. Uitgangspunt daarbij is dat de grootte van deze kazernes in overeenstemming is met de regionale afspraken. Voor een drietal kazernes bestaan reeds nieuwbouwplannen, te weten: Uden, Oss en Oeffelt. Voor de nieuwbouw/overname van de nog te bouwen kazernes van Oss, Uden en Oeffelt, wordt een investeringsbudget gevraagd van € 10,8 miljoen.

Wat betreft renovaties zijn alle overige kazernes beoordeeld op de noodzaak hiervoor. De uitkomst daarvan is dat voor de periode 2020-2023 er een zestal kazernes (Sint Anthonis, Veghel, Zeeland, Cuijk, Vierlingsbeek en Wanroij) gerenoveerd dient te worden. Voor de renovatie van deze kazernes is een investeringsbudget geraamd van € 2,1 miljoen. De jaarlijkse kapitaallasten – die voortkomen uit deze investeringen – zijn reeds onderdeel van de gevraagde structurele verhoging van de gemeentelijke bijdrage ad € 3,90 per inwoner. Voor tijdelijke ondersteuning van het team materieel en huisvesting zijn incidentele kosten geraamd ad € 0,2 miljoen, welke worden bekostigd uit de reserves van VRBN.

3. Huisvesting – realisatie hoofd- en nevenvestiging

Eind 2016 heeft het Algemeen Bestuur van VRBN ingestemd met de visie op huisvesting. De visie op huisvesting betreft de centralisatie van kantoorhuisvesting, werkplaatsen en logistieke processen op twee vestigingen, te weten: een hoofdvestiging in ’s-Hertogenbosch en een nevenvestiging in de driehoek Mill-Uden-Zeeland. De belangrijkste redenen voor het maken van de visie waren enerzijds kwaliteit en anderzijds efficiëntie. Verwacht wordt dat het bijeenbrengen van mensen op één locatie zorg zal dragen voor een betere afstemming en verbinding, en daarmee ook meer integraliteit. Voor de hoofd- en nevenvestiging samen zijn de totale kosten geraamd op € 24,5 miljoen, waarbij de gemaakte kosten voor de aanschaf van het perceel aan de Plevierstraat reeds in mindering zijn gebracht. De geraamde kosten worden uitgesplitst in incidentele kosten ad € 0,7 miljoen en een investering van € 23,8 miljoen. De geraamde incidentele kosten waar nog geen dekking voor is (0,3 miljoen) worden bekostigd uit de reserves van VRBN.

Het bestuur van VRBN ziet in dat centralisatie van kantoorhuisvesting, werkplaatsen, magazijnen en opleidings- en trainingsvoorzieningen nodig is wil de organisatie zich op doelmatige en effectieve wijze verder kunnen ontwikkelen. Voor de realisatie van de visie is vanaf *2022* een structurele verhoging van € 1,80 per inwoner benodigd. De centralisatie van kantoorhuisvesting, werkplaatsen en logistieke processen betekent dat die functionaliteiten op andere kazernes in de toekomst niet (meer) gerealiseerd hoeven te worden. De kazernes Oss en Uden – die op dit moment ook een kantoor-, werkplaats- en/of logistieke functie hebben – kunnen dan ook substantieel kleiner worden teruggebouwd.

4. Het programma Bevolkingszorg

Bevolkingszorg is als thema opgenomen, omdat de ondersteuning van de veiligheidsregio aan gemeenten op het gebied van Bevolkingszorg minimaal en kwetsbaar is uitgevoerd. Het is zo dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor een aantal taken voor de bevolking ten tijde van een ramp of crisis. Denk hierbij aan zorgdragen voor opvanglocaties of het registreren van slachtoffers. Om

Bevolkingszorg efficiënt te organiseren is er, naast de inzet vanuit de gemeenten zelf, regionale ondersteuning. Deze ondersteuning is minimaal en kwetsbaar uitgevoerd. Het Algemeen Bestuur draagt zorg voor een goede taakuitvoering door de “kolom” Bevolkingszorg en wenst in samenspraak met de betrokken gemeentelijk functionarissen de regionale ondersteuning meer robuust te organiseren. Hierbij ontstaat ook voor Bevolkingszorg een solide basis om recht te doen aan de groei tot goede gezamenlijke hulpverlening.

Om Bevolkingszorg robuuster te organiseren en de kwetsbaarheid te verminderen is er een nieuwe uitgave opgenomen van € 203.000. Dit vertaalt zich in een structurele verhoging van de gemeentelijke bijdrage ad € 0,31 per inwoner.

5. Overdracht beheer meldkamer

Met de voorziene inwerkingtreding van de Wijzigingswet Meldkamers op 1 januari 2020 wordt de volgende stap gezet om te komen tot tien operationeel en technisch verbonden meldkamerlocaties die in beheer komen bij de politie. De Meldkamer Oost-Brabant (MKOB) is één van deze tien meldkamerlocaties. Met de overgang van de verantwoordelijkheid naar de politie gaat de financiering van de meldkamer anders verlopen.

Vanwege de overdracht van het beheer van de meldkamer aan de politie komt de gemeentelijke bijdrage voor het onderdeel MKOB te vervallen. Door het vervallen van de bijdrage is er een netto structureel voordeel van € 597.000 op de gemeentelijke bijdrage aan Veiligheidsregio Brabant-Noord (VRBN). Daar de overdracht van de meldkamer ook consequenties heeft voor de kolom brandweer – en de veiligheidsregio als geheel – heeft eerst een verrekening plaatsgevonden met de vervallen bijdrage aan de MKOB. Op deze wijze wordt Brandweer Brabant-Noord (BBN) gecompenseerd voor ontwikkelingen als de huur van ruimten voor het Regionaal Coördinatie Centrum, beheer en onderhoud van telecomrandapparatuur en de landelijke uitname uit de Rijksbijdrage BDUR. De kosten die daaraan zijn verbonden worden gedekt uit de vervallen bijdrage aan de MKOB. Daarna resulteert nog altijd het genoemde structurele voordeel op de gemeentelijke bijdragen van € 597.000, ofwel € 0,91 per inwoner[1].

Het eerste idee om de financiering van de MKOB te halen uit een taakstelling op de Algemene Uitkering Gemeentefonds aan de gemeenten is met de verlaging van de Rijksbijdrage BDUR overigens van de baan. De Tweede Kamer moet nog een definitieve besluit nemen over de overdracht van de meldkamer aan de politie. Mocht dit niet doorgaan of uitgesteld worden, dan zal dit in de Programmabegroting 2020 van VRBN terugkomen.

6. Uitkomsten bestuursconferentie 2018

De in 2018 gehouden bestuursconferentie heeft een heldere koers opgeleverd. Het Algemeen Bestuur heeft grofweg drie grote opgaven voor de veiligheidsregio benoemd voor de periode 2020 – 2023. Op grond van deze opgaven is een aantal ambities met doelstellingen voor deze periode geformuleerd. De opgaven in combinatie met de ambities en doelen vormen samen de “beleidsagenda Samen Veiliger”. De drie hoofdopgaven voor de veiligheidsregio in de periode 2020 – 2023 worden in hoofdstuk 2 van het beleidskader nader toegelicht.

In dit beleidskader zijn er geen financiële middelen verbonden aan de ambities en doelen van de “beleidsagenda Samen Veiliger”. De kosten voor de doorontwikkeling van de veiligheidsregio worden voor de jaren 2020 en 2021 – voor zover mogelijk – bekostigd uit de reserves van VRBN. Hierna vindt een ijkmoment plaats op noodzaak en effectiviteit van de ontwikkelde oplossingen en voorzieningen. Voor eventuele langdurige bestendiging ervan zullen voorstellen worden opgenomen in het Beleidskader 2022.

In het Beleidskader 2019 van VRBN was € 4,06 opgenomen voor de versteviging van de brandweerorganisatie en de bedrijfsvoering. Uit de monitoring van de verstevigingsgelden blijkt dat

[1] Let op: bovenstaande is gebaseerd op de informatie die tot nu toe bekend is en is tevens afhankelijk van definitieve besluitvorming in de Tweede Kamer. Als blijkt dat deze besluitvorming anders uitvalt en dat daarmee de financiële consequenties ook anders zijn, dan wordt daar bij de Programmabegroting 2020-2023 rekening mee gehouden.

€ 0,18 mogelijk niet wordt ingezet. Voorgesteld wordt om deze overblijvende middelen aan te wenden voor de verdere doorontwikkeling van VRBN in 2020 en 2021.

Financiële beschouwingen

Het Beleidskader 2020 geeft de uitgangspunten voor de Programmabegroting 2020-2023 van de Veiligheidsregio. De belangrijkste uitgangspunten worden hierna toegelicht.

Technische uitgangspunten cf. de financiële verordening VRBN

Artikel 2, financiële uitgangspunten voor de deelbegrotingen

- BBN volgt de technische uitgangspunten van de gemeente ’s-Hertogenbosch;
- GHOR volgt de technische uitgangspunten van de gemeente Tilburg;
- MKOB volgt de technische uitgangspunten van de gemeente ’s-Hertogenbosch;
- Bevolkingszorg volgt de technische uitgangspunten van de gemeente ’s-Hertogenbosch.

Omslagrente

De in 2020 geplande nieuwe investeringen van Brandweer Brabant-Noord worden geactiveerd tegen een rentevoet van 1,50%. Dit is een voorlopig getal dat gehanteerd wordt in afwachting van de definitieve omslagrente die overeenkomstig de nieuwe BBV voorschriften zal worden berekend.

Loon- en prijsindex

De loon- en prijsindexen voor 2020 zijn voorlopige cijfers en zijn pas definitief bij de vaststelling van de Programmabegroting 2020. In het voorliggende Beleidskader 2020 is uitgegaan van de volgende indexering:

Organisatieonderdeel	loon	prijs	gemiddeld
Brandweer Brabant-Noord	2,90%	2,50%	2,74%
Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio*	2,90%	2,50%	2,70%
Meldkamer Oost-Brabant	2,90%	2,50%	2,65%
Bevolkingszorg	2,90%	2,50%	2,74%

De gemeente Tilburg kon voor 2020 nog geen voorlopige loon- en prijsindexen aangeven. Om die reden wordt voor de GHOR de voorlopige indexering van gemeente ’s-Hertogenbosch aangehouden. Bij de Programmabegroting 2020 zal de definitieve indexering van gemeente Tilburg alsnog worden gehanteerd voor het onderdeel GHOR.

Kaders van de programmabegroting

Conform artikel 4 van de financiële verordening, bestaan de kaders voor de programmabegroting uit de hoofdlijnen van het te voeren beleid, wijzigingen van bestaand beleid en voorstellen voor nieuw beleid. De kaders bevatten ook de financiële consequenties van het beleid.

Voorgesteld nieuw beleid 2020-2023

Zoals gezegd zijn in dit beleidskader bij de kolommen: Brandweer Brabant-Noord, Bevolkingszorg en Meldkamer Oost-Brabant voorstellen opgenomen voor nieuw beleid. In onderstaande is per kolom het effect op de gemeentelijke bijdrage opgenomen (zie hiervoor de laatste kolom van elke tabel).

Brandweer Brabant-Noord

Beleidsaanpassing / Nieuw beleid BBN		Nieuw	Dekking				Bedragen x € 1,-
	Onderwerp	beleid begroot 2020	oud voor nieuw	overige inkomsten	incidentele gemeentelijke bijdrage	structurele gemeentelijke bijdrage
1.	24/7 organiseren Caco functionaliteit	€ 327.411				€ 327.411
2.	Overdracht Meldkamer - huur RCC ruimten*	€ 127.000	€ 127.000			
3.	Overdracht Meldkamer - onderhoud randapparatuur	€ 50.000	€ 50.000			
4.	Overdracht Meldkamer - compensatie uitname BDUR*	€ 526.040	€ 526.040			
5.	Huisvesting - realisatie hoofd- en nevenvestiging (per 1-1-2022)**					
6.	Huisvesting - zeggenschap kazernes	€ 2.553.806				€ 2.553.806
		€ 3.584.257	**€ 703.040**	**€ -**	**€ -**	**€ 2.881.217**

* De kosten van de huur van RCC ruimten, Randapparatuur en de verlaging van de BDUR worden gedekt uit het vervallen van de bijdrage aan de MKOB per 1-1-2020.
** Per 1-1-2022 is er een structurele verhoging ad € 1.178.680, ofwel € 1,80 per inwoner voor de realisatie van de hoofd- en nevenvestiging. In bovenstaande tabel is dit bedrag niet terug te zien, omdat deze kosten pas in 2022 voorzien zijn.

Meldkamer Oost-Brabant

Beleidsaanpassing / Nieuw beleid MKOB		Nieuw	Dekking				Bedragen x € 1,-
	Onderwerp	beleid begroot 2020	oud voor nieuw	overige inkomsten	incidentele gemeentelijke bijdrage	structurele gemeentelijke bijdrage
1.	MKOB vervallen gemeentelijke bijdrage	€ -1.299.822				€ -596.782
2.	BBN Compensatie uitname BDUR, randapparatuur en huur ruimten	€ 703.040	€ 703.040			
		€ -596.782	**€ 703.040**	**€ -**	**€ -**	**€ -596.782**

Zoals aangegeven gaat de MKOB per 1-1-2020 over naar de politie waardoor de bijdrage vanuit de VR aan de MKOB € 0 wordt. De hierboven gepresenteerde € 596.782 betreft de verlaging van de gemeentelijke bijdrage aan de veiligheidsregio per 1-1-2020 als gevolg van deze overdracht – na verrekening van de drie ontwikkelingen bij de brandweer. Dit betreft dus een *voordeel* op de gemeentelijke bijdrage.

Bevolkingszorg

Beleidsaanpassing / Nieuw beleid BZ		Nieuw	Dekking				Bedragen x € 1.,-
	Onderwerp	beleid begroot 2020	oud voor nieuw	overige inkomsten	incidentele gemeentelijke bijdrage	structurele gemeentelijke bijdrage
1.	Uitbreiding regionale ondersteuning	€ 203.591				€ 203.591
		€ 203.591	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 203.591**

Procesgang

Processtap	Datum
Contactambtenaren (advies)	03-12-2018
Financiële Commissie (advies)	03-12-2018
Dagelijks Bestuur (instemming)	05-12-2018
Contactambtenaren - extra (advies m.b.t. huisvesting)	19-12-2018
Financiële Commissie - extra (advies m.b.t. huisvesting)	09-01-2019
Informatiebijeenkomst gemeentelijke ambtenaren veiligheid en financiën	**10-01-2019**
Algemeen Bestuur (instemming)	**16-01-2019**
Verzoek zienswijze gemeenteraden en deelnemers MKOB	**21-01-2019**
Informatiebijeenkomst gezamenlijke gemeenteraden	**06-02-2019**
Toelichting directeur veiligheidsregio in raadscommissie of gemeenteraad *(Op aanvraag)*	**februari/maart 2019**
Algemeen Bestuur (vaststelling)	**03-04-2019**

Adviezen Adoptie-ambtenaren en Financiële Commissie
Vanwege de extra overleggen van de adoptie-ambtenaren en de financiële commissie worden de adviezen door het Dagelijks Bestuur ter vergadering uitgereikt.

Zienswijzen gemeenten en deelnemers MKOB
Na afloop van het Algemeen Bestuur wordt het Beleidskader 2020 voor zienswijze verzonden aan de raden van de deelnemende gemeenten en de deelnemers van de MKOB. Deze partijen krijgen tot eind maart 2019 de tijd om een zienswijze in te dienen. De ingediende zienswijzen worden verzameld en bij de vergadering van 3 april 2019 van het Algemeen Bestuur uitgereikt.

Voorstel

Het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld:

1. In te stemmen met het Concept-Beleidskader 2020.

2. In te stemmen met de investering van € 17,5 miljoen die verbonden is aan de overname van de 39 brandweerkazernes.

3. In te stemmen met de investering van € 2,1 miljoen voor de renovatie van de kazernes Sint Anthonis, Veghel, Zeeland, Cuijk, Vierlingsbeek en Wanroij in de periode 2020-2023.

4. In te stemmen met de investering van € 10,8 miljoen voor de nieuwbouw/overname van de nog te bouwen kazernes van Oss, Uden en Oeffelt.

5. In te stemmen met de investering voor de realisatie van de hoofd- en nevenvestiging ad € 23,8 miljoen.

6. In te stemmen met de onttrekking uit de Algemene Reserve voor dekking van de geraamde incidentele uitgaven ad € 0,2 miljoen en € 0,3 miljoen voor respectievelijk de overname van de kazernes en de realisatie van de hoofd- en nevenvestiging.

7. Het Concept-beleidskader 2020 voor het geven van zienswijzen aan te bieden aan de colleges en raden van de deelnemende gemeenten.

8. Het Concept-beleidskader 2020 voor het geven van zienswijzen op het programma Meldkamer Oost-Brabant aan te bieden aan de partijen betrokken in de Meldkamer Oost-Brabant.

Akkoord *Ja* ☐ *Nee* ☐ *Afwijkend besluit* ☐

Secretaris: drs. M.J.H. van Schaijk Paraaf: ……

Bijlage(n)

1. Beleidskader 2020 VRBN;
2. Infographic Ontwikkeling Veiligheidsregio Brabant-Noord;
3. Infographic Beleidsagenda Veiligheidsregio Brabant-Noord 2020-2023.

AGP 5 ABVRBN 20190116 Bijlage 1

VEILIGHEIDSREGIO
BRABANT-NOORD

Veiligheidsregio Brabant-Noord
Postbus 218
5201 AE 's-Hertogenbosch

T 088 02 08 208

CONCEPT Beleidskader 2020

Uitgangspunten voor de
Programmabegroting 2020 van de
Veiligheidsregio Brabant-Noord

Veiligheidsregio Brabant-Noord omvat Brandweer Brabant-Noord, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio, de Meldkamer Oost-Brabant en Bevolkingszorg. In de veiligheidsregio werken 17 gemeenten, de GGD en de Nationale Politie met hen samen op het gebied van brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, meldkamer en bevolkingszorg. Voorts werken ook het Waterschap Aa en Maas, het Waterschap De Dommel en het Regionaal Militair Commando-Zuid in de veiligheidsregio samen.

COLOFON

Rapportstatus

Concept 20190104

Uitgave en redactie

Veiligheidsregio Brabant-Noord, april 2020

Fotoverantwoording

Brandweer Brabant-Noord

Meer informatie

Veiligheidsregio Brabant-Noord
Postbus 218
5201 AE ‘s-Hertogenbosch
088 02 08 208 info@brwbn.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3
Voorwoord 5
1 Beleidsmatige ontwikkelingen 7
2 Ontwikkelingen bij de veiligheidsregio 11
2.1 Groeistadia van de veiligheidsregio 11
2.2 Waar staat Veiligheidsregio Brabant-Noord nu? 12
2.3 Waar wil Veiligheidsregio Brabant-Noord naar toe? 16
3 Huisvesting 21
3.1 Realisatie vastgestelde visie op huisvesting 21
3.2 Zeggenschap kazernes 22
4 Financiële ontwikkelingen / technische uitgangspunten 27
4.1 Financiële ontwikkelingen t.a.v. Programmabegroting 2020 27
4.2 Technische uitgangspunten Programmabegroting 2020 28
4.3 Gemeentelijke bijdrage 2020 33
5 Beleidsbijstellingen per programma 37
5.1 Beleidsbijstellingen Brandweer Brabant-Noord 37
5.2 Beleidsbijstellingen Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio 38
5.3 Beleidsbijstellingen Melkamer Oost-Brabant 38
5.4 Beleidsbijstellingen Bevolkingszorg 40
6 Bijlagen 41

Voorwoord

Hierbij bieden wij u het Beleidskader 2020 aan. In deze nota schetsen wij u een actueel beeld van de belangrijkste ontwikkelingen – en de beleidsmatige opgaven die daaruit voortvloeien – voor 2020 en verder.

In dit beleidskader doen we u verder voorstellen voor een aantal uitgangspunten voor de op te stellen begroting 2020-2023. Hiermee kunt u vooraf sturing geven aan het proces van de opstelling van de programmabegroting.

Naast de schets van het meerjarenperspectief gaan we in dit beleidskader ook in op de uitkomsten van de bestuursconferentie van april 2018. De doorontwikkeling van de veiligheidsregio stond daarbij centraal. Ook zijn majeure thema's aan de orde geweest zoals: Huisvesting, de Calamiteiten-coördinator in de meldkamer en Bevolkingszorg.

Bestuursconferentie 2018
Het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Brabant-Noord heeft in april 2018 een bestuursconferentie gehouden. Hierin stond een aantal de strategische vragen centraal: voor welke maatschappelijke opgaven in Brabant-Noord staat de veiligheidsregio vanaf 2020 aan de lat en is hiervoor een accentverschuiving in takenpakket van de veiligheidsregio noodzakelijk?

Uitkomst van de conferentie was de bestuurlijke consensus dat Veiligheidsregio Brabant-Noord zich middels een transformatie verder moet ontwikkelen tot een veiligheidsorganisatie die in staat is om tal van partijen te verbinden op veiligheidsvraagstukken en om hierop regie te kunnen voeren.
Vooruitlopend op deze ontwikkeling is het noodzakelijk dat de organisatie aan alle huidige wettelijke eisen voldoet, dat de ingebrachte taken robuust worden uitgevoerd en dat het proces van regionalisering van de brandweer wordt voltooid. In dit beleidskader wordt om die reden een aantal concrete beleidsopgaven benoemd inzake de Calamiteiten-coördinator, Huisvesting en Bevolkingszorg.

De kosten voor de doorontwikkeling van de veiligheidsregio worden voor de jaren 2020 en 2021 bekostigd uit de inzet van reserves. Hierna vindt een ijkmoment plaats op noodzaak en effectiviteit van de ontwikkelde oplossingen en voorzieningen. Voor eventuele langdurige bestendiging ervan zullen voorstellen worden opgenomen in het Beleidskader 2022.

In het Beleidskader 2019 van VRBN was € 4,06 opgenomen voor de versteviging van de brandweerorganisatie. Uit de monitoring van de verstevigingsgelden blijkt dat € 0,18 mogelijk niet wordt ingezet. Voorgesteld wordt om deze overblijvende middelen aan te wenden voor de verdere doorontwikkeling van VRBN in 2020 en 2021.

Consultatie gemeenteraden
De uitkomsten van de bestuursconferentie 2018 worden uitgewerkt in het Regionaal Beleidsplan Veiligheidsregio Brabant-Noord 2020 - 2023. In het eerste kwartaal van 2019 wordt het concept hiervan – samen met het geactualiseerde risicoprofiel en dit Beleidskader – ter consultatie aan colleges en raden voorgelegd.

drs. J.M.L.N. Mikkers
voorzitter

1 Beleidsmatige ontwikkelingen

In dit hoofdstuk wordt een overzicht geschetst van in- en externe ontwikkelingen die van invloed zijn op Veiligheidsregio Brabant-Noord. Achtereenvolgens komen de Veiligheidsregio Brabant-Noord (VRBN), de Brandweer Brabant-Noord (BBN), de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie In De Regio Brabant-Noord (GHOR), het Meldkamer Oost-Brabant (MKOB) en Bevolkingszorg Brabant-Noord aan bod.

Veiligheidsregio Brabant-Noord

De Veiligheidsregio Brabant-Noord staat aan de vooravond van een noodzakelijke doorontwikkeling. Bestuurlijk inzicht en draagvlak hiervoor is mede ontstaan tijdens de in april 2018 gehouden bestuursconferentie. Hoofdstuk 2 van dit Beleidskader geeft nader invulling aan de ontwikkelingen bij de veiligheidsregio's in Nederland in het algemeen en van Veiligheidsregio Brabant-Noord in het bijzonder.

Brandweer Brabant-Noord

24/7 organiseren van de Caco functionaliteit

Het Besluit veiligheidsregio's schrijft voor dat in de meldkamer 24/7 een functionaliteit is georganiseerd die binnen 5 minuten na aanvang van een (groot) incident leiding kan geven aan de meldkamerprocessen en die in staat is om een correct eenduidig beeld van het incident te vormen ten behoeve van de meldkamerprocessen.

Brabant-Noord had niet eerder structureel voorzien in deze functionaliteit omdat de beelden van een juiste invulling ervan in Nederland nog ver uiteenliepen en omdat hierover afstemming nodig was met de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost vanwege de samenvoeging van beide meldkamers.

Inmiddels is in Nederland toenemende consensus over de invulling van de functionaliteit door middel van het 24/7 paraat hebben van functionarissen in de meldkamer. Deze invulling kan rekenen op instemming van het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost. De Calamiteiten-coördinatoren die gezamenlijk de 24/7 functionaliteit invullen zullen dit efficiënt doen doordat zij neventaken zullen verrichten ten behoeve van het analyseren en verstrekken van veiligheidsinformatie aan gemeenten en andere veiligheidspartners.

Met deze invulling van de functionaliteit voldoet Veiligheidsregio Brabant-Noord duurzaam aan de eisen uit het Besluit veiligheidsregio's.

Realisatie vastgestelde visie op huisvesting

Eind 2016 heeft het Algemeen Bestuur van VRBN ingestemd met de visie op huisvesting. De visie op huisvesting betreft de centralisatie van kantoorhuisvesting, werkplaatsen en logistieke processen op twee vestigingen, te weten: een hoofdvestiging in 's-Hertogenbosch en een nevenvestiging in de driehoek Mill-Uden-Zeeland. De belangrijkste redenen voor het maken van de visie waren enerzijds kwaliteit en anderzijds efficiëntie. Verwacht wordt dat het bijeenbrengen van mensen op één locatie zorg zal dragen voor een betere afstemming en verbinding, en daarmee ook meer integraliteit.

Het bestuur van VRBN ziet in dat centralisatie van huisvesting nodig is wil de organisatie zich verder kunnen ontwikkelen. De centralisatie van kantoorhuisvesting, werkplaatsen en logistieke processen betekent dat die functionaliteiten op andere kazernes in de toekomst niet (meer) gerealiseerd hoeven te worden. De kazernes Oss en Uden – die op dit moment ook een kantoor-, werkplaats- en/of logistieke functie hebben – kunnen dan ook substantieel kleiner worden teruggebouwd.

Zeggenschap kazernes
Het bestuur van VRBN stelt voor om de zeggenschap over de kazernes – door middel van koop – over te laten gaan van de gemeenten naar de veiligheidsregio. Als gevolg van de overdracht van de kazernes kan de veiligheidsregio in de toekomst niet alleen sturen op mensen en materieel, maar ook op de huisvesting van deze mensen en materieel. Conform de wens van het bestuur is getracht om het benodigde budget voor huisvesting reëel – en zeker niet te ruim – te laten zijn. Ook is getracht te voorkomen dat bij gemeenten onderling een gevoel van oneerlijkheid zou ontstaan. Belangrijk is dat er een toekomstbestendige oplossing komt die helderheid creëert. Middels een uitvraag is in beeld gebracht dat deze lasten grotendeels reeds in de gemeentelijke begrotingen terugkomen. Vanwege het solidariteitsuitgangspunt is gekozen voor de huidige verdeelsleutel op basis van inwoneraantallen. Dit laatste maakt dat de overdracht voor sommige gemeenten een voor- dan wel nadeel kan opleveren. Ook eenmalig is bij de overname sprake van een voor- dan wel nadeel, omdat de genormeerde overnamewaarde niet gelijk is aan de boekwaarde.

Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie In De Regio Brabant-Noord

Als netwerkorganisatie opereert de GHOR op het snijvlak tussen de organisaties binnen de domeinen volksgezondheid, veiligheid en openbaar bestuur. Wij adviseren overheden hoe zij gezondheidsrisico's zo klein mogelijk kunnen houden en nemen regie en coördinatie namens de zorginstellingen tijdens rampen en crises. De GHOR draagt als organisatieonderdeel van de veiligheidsregio bij aan het gezamenlijk oplossen van veiligheidsvraagstukken.

De opdrachten en vraagstukken binnen het (net)werk van de GHOR laten zich niet allemaal vangen in de bekende rampenplannen. De drukte in de spoedzorg neemt verder toe en vraagt om andere vormen van samenwerking. De GHOR zet zich in als netwerkorganisatie om relevante organisaties met elkaar te verbinden. Hierdoor kan kennis en ervaringen worden gedeeld. Alles is er op gericht om de knelpunten binnen de acute sector zo goed mogelijk samen het hoofd te bieden.
De ambitie van de GHOR is om te anticiperen op relevante gezondheid gerelateerde (maatschappelijke en politieke) vraagstukken die op het snijvlak van veiligheid op ons afkomen. Innovatie en het vergroten van ons voorspellend vermogen zijn hierbij belangrijke, nieuwe stappen, die wij samen vanuit de veiligheidsregio, met andere zorg- en veiligheidspartners willen zetten. Hierbij zijn wij ondersteunend en dienstverlenend aan de gemeenten en onze andere partners.

Al deze opgaven vragen een verbreding van de taken van de GHOR en een betere inbedding ervan in de opgaven van de veiligheidsregio. Het gaat om meer dan sec het ontwikkelen van operationele plannen, protocollen en procedures voor de bekende ramptypen. Dit laatste blijft uiteraard ook nog steeds nodig. Deze verbreding en versteviging van de GHOR vindt plaats binnen de reguliere budgetten. De inbedding van taken in de opgaven van de veiligheidsregio vindt komende periode plaats aan de hand van de beleidsagenda Samen Veiliger (zie paragraaf 2.3.1 van dit Beleidskader).

Meldkamer Oost-Brabant: De Veiligheidsregio en de meldkamerfunctie

Ontwikkeling van de meldkamer Oost-Brabant en de meldkamerfunctie
Het meldkamerveld is volop in ontwikkeling. Met de inwerkingtreding van de Wijzigingswet Meldkamers op 1 januari 2020 wordt de volgende stap gezet om te komen tot tien operationeel en technisch verbonden meldkamerlocaties die in beheer zijn bij de politie. De meldkamer Oost-Brabant is één van deze tien meldkamerlocaties. Deze locaties kunnen op termijn elkaars taken overnemen en transformeren naar informatieknooppunten, waar veiligheidsinformatie samenkomt en vertaald wordt naar noodzakelijke interventies door de hulpdiensten.

Multi-governance
Zowel op landelijk niveau als per meldkamerlocatie dienen in 2019 afspraken te worden gemaakt omtrent de wijze waarop de sturing op deze genetwerkte meldkamerorganisatie door de Veiligheidsregio's, Regionale Ambulancevoorzieningen, Koninklijke

Marechaussee en politie wordt vormgegeven binnen de kaders van de wet en vanuit de gedachte van eenduidigheid. De hoofdlijnen van beleid en beheer met betrekking tot de meldkamers worden vastgesteld door de minister van Justitie en Veiligheid (J&V), in overeenstemming met de betrokken partijen. De betrokken partijen blijven zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van de eigen meldkamerfuncties (processen).

Landelijke Meldkamer Samenwerking

De in 2018 binnen de politie ingerichte tijdelijke werkorganisatie Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS) bereidt met en voor de meldkamer Oost-Brabant de nieuwe verantwoordelijkheidsverdeling voor en gaat deze na inwerkingtreding van de wet uitvoeren. De fasering die de LMS hanteert loopt van prepareren (tot 1-1-2020), via simuleren (tot het tweede kwartaal van 2022) naar opereren (kwartaal 3 2022 en verder). In 2019 voert de LMS een inventarisatie van het 'beheer as is' in de meldkamer Oost-Brabant uit ten behoeve van de overdracht van beheerstaken en -personeel.

Beheer in relatie tot functionaliteit

Randvoorwaardelijk voor een optimaal functionerende en beheerde meldkamer Oost-Brabant, waar informatie op innovatieve wijze wordt vertaald naar operationele inzet van hulpverleningsdiensten, is dat de Veiligheidsregio's Brabant-Noord, Brabant-Zuidoost en de partners gezamenlijk regie voeren op het formuleren van de noodzakelijke functionaliteiten, vraagarticulatie vormgeven en processen verder harmoniseren. Gezamenlijk optrekken is dus het credo: zowel ten behoeve van de uitwijk als de vraagarticulatie en innovatie. Daarnaast dienen de besturen van de Veiligheidsregio's Brabant-Noord en Brabant-Zuidoost conform de wet in een convenant afspraken te maken over de gezamenlijke uitvoering van de meldkamerfunctie op de Meldkamer Oost-Brabant. De in 2017 tot stand gekomen Bestuurlijke Samenwerkingsovereenkomst kan hiertoe als voorbeeld dienen.

Risico's

Het uitgangspunt voor de MKOB is dat samenvoeging in het verbouwde pand in Den Bosch en aansluiting op IVC2000 gerealiseerd zijn vóór de inwerkingtreding van de wet per 1 januari 2020. Op 17 september 2018 werd door de minister gemeld dat migratie naar IVC2000 in het najaar van 2018 niet verantwoord werd geacht. De aansluiting van de MKOB op IVC2000 is hiermee doorgeschoven naar 2019. Verdere vertraging van de implementatie van IVC2000 brengt technische risico's voor de continuïteit van de meldkamer Oost-Brabant met zich mee. Vertraging in de behandeling van het wetsvoorstel levert risico's op met betrekking tot governance, beheer en financiering.

Bevolkingszorg Brabant-Noord

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een aantal zeer belangrijke taken voor de bevolking ten tijde van een ramp of crisis. Denk hierbij aan zorgdragen voor opvanglocaties of het registreren van slachtoffers.
Deze processen samen wordt "Bevolkingszorg" genoemd. Bevolkingszorg is in de regio Brabant-Noord op drie niveaus georganiseerd: de operationele uitvoering binnen de gemeenten zelf, de beleidsmatige ontwikkeling en robuustheid in intergemeentelijke expertteams en de regie, coördinatie en ondersteuning op centraal, regionaal niveau.

Bevolkingszorg is momenteel onvoldoende robuust georganiseerd. Dit komt doordat niet alle gemeenten een proportionele capaciteitsinzet kunnen waarborgen en doordat de personele inzet voor de centrale taakuitvoering minimaal en erg kwetsbaar is georganiseerd.

Om Bevolkingszorg meer robuust te organiseren, is een door de gemeenten onderling afgestemd kader voor minimale personele inzet vastgesteld. Verder wordt voorgesteld om de personele capaciteit voor centrale, regionale, taakuitvoering uit te breiden.

2 Ontwikkelingen bij de veiligheidsregio

Dit hoofdstuk is de tekstuele onderbouwing van de "infographic ontwikkeling veiligheidsregio Brabant-Noord" en duidt aan de hand van groeistadia van Veiligheidsregio Brabant-Noord de beleidsontwikkelingen voor de periode 2020 – 2023.

2.1 Groeistadia van de veiligheidsregio

De organisatie van het beheersen van fysieke veiligheid is in Nederland de laatste jaren flink veranderd. Door evaluaties van grote incidenten en als gevolg van een complexer wordende samenleving, is de veiligheidsregio als organisatie is in de loop der tijd ontwikkeld. In Nederland is ook een duidelijke trend te zien dat de veiligheidsregio's nog verder ontwikkelen. Grofweg zijn er 3 groeistadia te onderscheiden die ook van toepassing zijn op de regio Brabant-Noord.

1 **Stadium 1: Gemeentelijke brand- en rampenbestrijding (< 2011)**

Al in juli 2006 is Veiligheidsregio Brabant-Noord formeel ontstaan als opvolger van de Hulpverleningsdienst Brabant-Noord. Doel was om hulpverlening te coördineren en af te stemmen. De veiligheidsregio was relatief klein. Fysieke veiligheid in de gemeenten kreeg vooral vorm door de inspanningen van de gemeentelijke brandweer, op afstand gefaciliteerd door de veiligheidsregio.

Maatgevend voor de omvang, benodigde kwaliteit en takenpakket van de gemeentelijk brandweer was het maatgevend risico binnen de gemeentegrenzen. De brandweer had sinds 1986 een centrale rol in het systeem van rampenbestrijding.

2 **Stadium 2: Gezamenlijk georganiseerde hulpdiensten (2011 – 2020)**

In 2009 besloten de burgemeesters in Brabant-Noord, gesteund door hun gemeenteraden, om de gemeentelijke brandweren per 2011 te regionaliseren en onder te brengen in de veiligheidsregio. Reden hiervoor was om brandweerzorg efficiënter, meer geborgd en met meer kwaliteit te organiseren. Per 2011 is ook de Wet veiligheidsregio's van kracht geworden die gemeenten verplichtte om gezamenlijk een veiligheidsregio op te richten.

De Wet veiligheidsregio's beoogt om inspanningen van hulpdiensten rondom grootschalige rampen en crises op niet-vrijblijvende wijze af te stemmen en te coördineren op regionale schaal. Uit evaluaties van rampen als de vuurwerkramp in Enschede en de cafébrand in Volendam bleek deze stelselwijziging noodzakelijk.

Maatgevend voor de omvang en taakuitvoering van de veiligheidsregio, inclusief regionale brandweer, is het hoogste risico binnen de grenzen van de regio. Door intensieve samenwerking bij de (voorbereiding op de) bestrijding kunnen grote rampen effectief en efficiënt worden beheerst.

In dit groeistadium zijn de wettelijke kwaliteitseisen aan de taakuitvoering van de veiligheidsregio sterk toegenomen. De Wet veiligheidsregio's is in 2013 geëvalueerd en aangepast. Een nieuwe evaluatie staat op de rol voor 2019. Kwaliteitseisen worden formeel getoetst door de Inspectie Justitie en Veiligheid en intercollegiaal door het

instrument van periodieke visitatie van de veiligheidsregio. Het voldoen aan wettelijke eisen is een belangrijke drijfveer van de veiligheidsregio in dit groeistadium.

Ook in dit groeistadium is in Nederland het besef ontstaan dat crises vaak een bovenregionale en/of landelijke aanpak vereisen. Dit heeft als gevolg dat er landelijke veiligheidsagenda's ontstaan zijn (zoals de strategische agenda van het Veiligheidsberaad en het ministerie van Justitie en Veiligheid) die doorwerken in de taken en verantwoordelijkheden van Veiligheidsregio Brabant-Noord.

Stadium 3: Regie op veiligheidsvraagstukken (> 2020)

Het blikveld van de veiligheidsregio verbreedt zich als gevolg van een aantal aspecten:

- Veiligheid op het grondgebied van de gemeente is en blijft een belangrijke gedeelde verantwoordelijkheid van de gemeente, maar naast de gemeente hebben vele maatschappelijke actoren een eigen verantwoordelijkheid bij tal van veiligheidsvraagstukken.
- Regiogrensoverschrijdende veiligheidsvraagstukken bepalen voor een deel de agenda van het Algemeen Bestuur.
- De samenleving informatiseert in hoog tempo. Dit maakt dat volledig en juiste informatie-uitwisseling een belangrijke dienst van de overheid is geworden.
- Rampen en crises zijn complexer geworden. Verstoring van vitale infrastructuur en telecom door een klein incident kan al leiden tot omvangrijke maatschappelijke effecten.
- Maatschappelijke verontwaardiging bij een incident vraagt als gevolg van sociale media meer dan in het verleden om snelle en adequate regie op informatieverstrekking.

Bovengenoemde redenen vragen in toenemende mate om regievoering op veiligheidsvraagstukken, zowel voor het voorkomen van incidenten als voor het bestrijden ervan. Regievoering behelst ook het betrekken van de juiste verantwoordelijke partijen, niet enkel de hulpdiensten binnen de veiligheidsregio. Bij veiligheidsvraagstukken is het zaak om een netwerk in stand te houden en om binnen dat netwerk te komen tot juiste en volledige veiligheidsinformatie.

Veiligheidsregio's in Nederland zijn zich op dit moment aan het ontwikkelen tot informatie-gestuurde netwerkorganisaties die samen met andere partners regie kunnen voeren op maatschappelijke veiligheidsvraagstukken. Er is een verschuiving gaande van (enkel) een interne blik die gericht is op de hulpdiensten naar (ook en vooral) een externe blik om te kunnen verbinden rondom veiligheidsvraagstukken.

2.2 Waar staat Veiligheidsregio Brabant-Noord nu?

Veiligheidsregio Brabant-Noord bevindt zich aan het einde van groeistadium 2 en staat aan de vooravond van verdere groei naar stadium 3. Het Algemeen Bestuur heeft de koers gekozen om Veiligheidsregio Brabant-Noord te laten groeien naar een informatie-gestuurde netwerkorganisatie om regie te kunnen voeren op voor de regio Brabant-Noord complexe maatschappelijke veiligheidsvraagstukken.

2.2.1 Basis op orde voorafgaand aan verdere groei

Het Algemeen Bestuur heeft een aantal belangrijke randvoorwaarden gesteld om vanuit een solide basis door te kunnen groeien:

1. **Oplossen van bestuurlijke knelpunten bij afronding regionalisering brandweer**
   Het huidige, 2e, groeistadium is aangevangen met de regionalisering van de

brandweer. Hierbij zijn personeel en materiaal van de gemeentelijke brandweren onder de gemeenschappelijkheid van de veiligheidsregio gebracht. Zeggenschap over de huisvesting van de brandweer is nu nog aan de individuele gemeenten en is nog niet “geregionaliseerd.” Besluitvorming over huisvesting is complex, maar het Algemeen Bestuur wil deze besluitvorming afronden alvorens tot verdere groei te komen. Hiermee is het proces van regionalisering van de brandweer helemaal afgerond. In dit beleidskader is een separaat hoofdstuk gewijd aan de bestuurlijke voornemens aangaande huisvesting van brandweer en veiligheidsregio.

2. **Voldoen aan bepalingen Wet veiligheidsregio**
   De veiligheidsregio voldoet niet aan het bepaalde in de Wet veiligheidsregio’s cs. voor wat betreft het voorzien in de functionaliteit van een Calamiteiten-coördinator op de meldkamer (CaCo) (zie ook paragraaf 2.2.3). Door het proces van vorming van de gezamenlijke meldkamer Oost-Brabant is duidelijk geworden dat het 24/7 organiseren van de CaCo-functionaliteit een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van de veiligheidsregio’s Brabant-Noord en Brabant-Zuidoost. Het Algemeen Bestuur wil de wettelijke basis op dit punt op orde hebben voordat verdere doorgroei aan de orde is.

3. **Bevolkingszorg wordt robuust uitgevoerd**
   Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een aantal zeer belangrijke taken voor de bevolking ten tijde van een ramp of crisis. Denk hierbij aan zorgdragen voor opvanglocaties of het registreren van slachtoffers. Om Bevolkingszorg efficiënt te organiseren is er, naast de inzet vanuit de gemeenten zelf, regionale ondersteuning. Deze ondersteuning is momenteel minimaal en kwetsbaar uitgevoerd. Het Algemeen Bestuur draagt zorg voor een goede taakuitvoering door de “kolom” Bevolkingszorg en wenst in samenspraak met de betrokken gemeentelijke functionarissen de regionale ondersteuning meer robuust organiseren. Hierbij ontstaat ook voor Bevolkingszorg een solide basis die randvoorwaardelijk is om als veiligheidsregio verder te groeien.

4. **Ontwikkeling nieuwe taken / voorzieningen vanuit bestaande basis**
   Verdere groei naar een informatie-gestuurde netwerkorganisatie zal leiden tot nieuwe taken en voorzieningen bij de veiligheidsregio. Het Algemeen Bestuur heeft uitgesproken dat “het nieuwe” vooral moeten voortkomen uit een transformatie van “het oude.” Omdat de nieuwe opgaven - naast de reeds bestaande - komen, zal de hiertoe noodzakelijke transformatie wellicht ook extra middelen van de gemeenten noodzakelijk maken. Om nut en noodzaak hiervan zeer zorgvuldig af te kunnen wegen, zal de veiligheidsregio de komende twee jaren eerst onderzoeken op welke taken en in welke vorm aanpak noodzakelijk is. Bij de doorvoering van onuitstelbare nieuwe taken en voorzieningen zal, vooruitlopend op het raadplegen van gemeenteraden betreffende financiële bijdragen voor een definitieve oplossing, uitsluitend voor een niet-onomkeerbare invulling vanuit eigen middelen worden gekozen.

2.2.2 Belangrijke momenten in dit groeistadium (periode 2011 – 2020)

Veiligheidsregio Brabant-Noord is trots op waar zij nu staat! Deze groeifase ging gepaard met gewenning aan de ontvlechting van de gemeentelijke brandweren, met toenemende wettelijke eisen en met een uitdagend financieel getij bij de gemeenten. Toch heeft veiligheidsregio Brabant-Noord een bepaalde mate van volwassenheid bereikt wat betreft het organiseren en beheren van gezamenlijke hulpdiensten bij rampen en crises. Enkele momenten zijn markerend geweest in dit stadium.

Besluit tot regionalisering brandweren

In het najaar van 2009 hebben de raden van de destijds 21 gemeenten in Brabant-Noord ingestemd met het regionaliseren van de gemeentelijke brandweren. Doelstellingen hierbij waren: verbetering van kwaliteit, van

efficiëntie en van continuïteit.

Uniforme verdeelsleutel gemeentelijke bijdrage

De financiering van de regionale brandweer en veiligheidsregio was tot 2017 gebaseerd op de historische begrotingsbijdrage van de gemeenten. In april 2016 is na zorgvuldig bestuurlijk beraad het besluit genomen om vanaf 2017 de gemeentelijke bijdrage aan de kosten van de veiligheidsregio te verdelen op basis van inwoneraantallen.

Acute Versteviging veiligheidsregio Brabant-Noord

Door forse bezuinigingen, maar ook doordat de veiligheidsregio zelf minder goed in control was, is het ijs onder de organisatie langzaam steeds dunner geworden. Het Algemeen Bestuur heeft, ondersteund door een groot aantal positieve zienswijzen vanuit de gemeenteraden, besloten tot acute versteviging van de veiligheidsregio. Deze versteviging van €4,06 per inwoner met ingang van 2019 betreft voornamelijk het wegnemen van acute knelpunten bij de brandweer en het verbeteren van de bedrijfsvoering om meer in te control te komen.

Strategische Bestuursconferentie april 2018

Het Algemeen Bestuur heeft de wens om fundamenteel na te denken over de rol en maatschappelijke waarde van de veiligheidsregio in de nabije toekomst. Hiertoe is op 12 en 13 april 2018 een bestuursconferentie georganiseerd. De conferentie heeft de bestuurlijke wens opgeleverd dat Veiligheidsregio Brabant-Noord zich ontwikkelt naar het 3e groeistadium om als informatie-gestuurde netwerkorganisatie regie te kunnen voeren op complexe veiligheidsvraagstukken in Brabant-Noord.

Ook verbetering van het samenspel tussen gemeenten en veiligheidsregio als opdrachtgever en eigenaar/opdrachtnemer wordt noodzakelijk geacht. Tijdens de conferentie is ook gesproken over de thema's: Behoud vrijwilligheid bij de brandweer, Calamiteiten-coördinator in de meldkamer en versterking Bevolkingszorg. Het thema Huisvesting is later in 2018 als urgent thema benoemd.

De uitwerking van de bestuursconferentie is vertaald in een aantal concrete beleidsvoornemens die in de paragrafen 2.2.3 en 2.3.2 en in hoofdstuk 4 nader worden onderbouwd. Het betreft enerzijds beleidsvoornemens vanaf 2020 die nodig zijn om de basis van de taakuitvoering in dit 2e groeistadium op orde brengen (paragraaf 2.2.3). Anderzijds betreft het beleidsvoornemens om eerste stappen te zetten in de ontwikkeling naar een informatie-gestuurde netwerkorganisatie (paragraaf 2.3.2).

2.2.3 De basis op orde: beleidsvoornemens

Om de basis van de veiligheidsregio verder op orde te brengen, alvorens verder door te ontwikkelen, heeft het Algemeen Bestuur voor 2020 een drietal concrete op spoedige uitvoering gerichte beleidsvoornemens.

Calamiteiten-coördinator in de meldkamer (CaCo)

Bij grote en/of complexe incidenten is het van belang om zo spoedig mogelijk in de meldkamer te beschikken over een eenduidig informatiebeeld en om de centralisten aan te sturen vanuit dit gezamenlijke beeld. In het Besluit veiligheidsregio's is dan ook de verplichting opgenomen dat binnen 5 minuten na opschaling van een incident in een dergelijke functionaliteit (Calamiteiten-coördinator in de meldkamer (CaCo)) wordt voorzien.

Brabant-Noord beschikt niet over een afdoende regeling die voorziet in een dergelijke functionaliteit. Naar aanleiding van meerdere systeemtesten en daadwerkelijke

incidenten (o.a. aanvaring met de stuw bij Grave) zijn kritische opmerkingen geplaatst over het ontbreken van een geborgde CaCo-regeling door de inspectie JenV en de Commissaris van de Koning.

De meldkamer Brabant-Noord is inmiddels samengegaan met de meldkamer van Brabant-Zuidoost in de meldkamer Oost-Brabant. In verband met het hebben van één meldkamer is het (zeer) wenselijk om vanuit operationeel en financieel oogpunt één gezamenlijke CaCo-regeling in te voeren voor Brabant-Noord en Brabant-Zuidoost.

In samenspraak met Brabant-Zuidoost heeft het Algemeen Bestuur van Brabant-Noord het concrete voornemen om te voorzien in de CaCo-functionaliteit door het vormgeven van een 24/7 piketfunctie in de meldkamer. Deze functionarissen zullen tijdens hun “koude” diensten verantwoordelijk zijn voor informatieanalyse en voorziening van “koude” informatieproducten aan de veiligheidsregio en haar partners (waaronder gemeenten). Met deze slimme invulling van de functionaliteit voldoet Brabant-Noord aan de wettelijke eis van een opkomsttijd van 5 minuten voor de CaCo en wordt invulling gegeven aan de ambitie om tot een betere veiligheids-informatievoorziening aan de kolommen, veiligheidspartners en gemeenten te komen (ten behoeve van de ambitie “samen informatie delen”, zie ook paragraaf 2.3.1).

Robuust organiseren van Bevolkingszorg

Bevolkingszorg is de verzamelnaam van alle gemeentelijke processen in de crisisbeheersing en omvat zaken als communicatie, opvang, omgevingszorg en nafase. Het doel van Bevolkingszorg is om zo snel mogelijk adequate zorg te verlenen aan burgers die zorg nodig hebben bij een ramp of crisis. Om continuïteit van Bevolkingszorg te kunnen realiseren op het gebied van kwaliteit en effectiviteit, wordt er zo veel mogelijk door de gemeenten in Brabant-Noord samengewerkt. De veiligheidsregio ondersteunt gemeenten hierbij door voor een deel van de taken binnen Bevolkingszorg een coördinerende en/of faciliterende rol te vervullen.

Bevolkingszorg is vanaf 2015 als kolom in de gemeenschappelijke regeling van Veiligheidsregio Brabant-Noord opgenomen. Door intensieve samenwerking tussen gemeenten onderling en veiligheidsregio op het gebied van de operationele taken van de gemeentelijke kolom is er inmiddels sprake van kwaliteitsverbetering en professionalisering van het Bevolkingszorgproces.

Bevolkingszorg is momenteel op drie terreinen kwetsbaar georganiseerd:

1. omdat de formatie op centraal niveau te mager is.
2. omdat de vulling vanuit de deelnemende gemeenten niet evenredig is.
3. omdat de beschikbare AOV capaciteit in de verschillende gemeenten soms onvoldoende is.

De kwetsbaarheden onder 2. en 3. vragen om een zelfkritische houding en investering in elke gemeente. De kwetsbaarheid onder 1. hangt samen met de coördinerende en faciliterende taak voor Bevolkingszorg die onder de veiligheidsregio is gebracht. Deze taken dienen in de ogen van het Algemeen Bestuur meer robuust te worden uitgevoerd om een goede voorbereiding van gemeenten op hun crisisprocessen te waarborgen en om individuele gemeenten hierbij te ontlasten.

Huisvesting

Er zijn 2 beleidsvoornemens ten aanzien van huisvesting: uitvoering geven aan de in 2016 vastgestelde visie op kantoorhuisvesting en het onderbrengen van zeggenschap over de brandweerkazernes bij de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Noord. Beiden zijn sterk met elkaar verweven en vragen om integrale besluitvorming.

De visie op kantoorhuisvesting is gericht op het centraal huisvesten van vrijwel alle medewerkers en bedrijfsfuncties van de veiligheidsregio in ’s-Hertogenbosch. Eind 2019

zal de huur van het huidige centrale kantoorpand aan de Orthenseweg in ’s-Hertogenbosch wegens herbestemming tot woongebouw worden beëindigd. Om logistieke redenen zal hierbij ook worden voorzien in een steunpunt met enkele werkplaatsen in het oosten van de regio. Hoewel door nieuwe centrale huisvesting geen huurpenningen meer hoeven te worden betaald voor het centrale kantoor aan de Orthenseweg in ’s-Hertogenbosch, zullen de totaalkosten voor kantoorhuisvesting toenemen als gevolg van hogere kapitaallasten.

Met het inbrengen van zeggenschap over brandweerkazernes in de gemeenschappelijke regeling kan het Algemeen Bestuur, vanuit regionale behoeften, integraal sturen op kwaliteit en noodzaak van nieuwbouw en verbouw van kazernes. Met de regionalisering is de verantwoordelijkheid voor het beheer van gemeentelijke brandweerzorg gecentraliseerd. Hiertoe zijn het materieel, personeel en budgetten overgedragen aan de gemeenschappelijke regeling. Centraliseren van de zeggenschap van de kazernes (door middel van eigendomsoverdracht of verhuur aan de veiligheidsregio) vormt het sluitstuk van de regionalisering van de brandweer.

Vanwege het complexe karakter van de voorstellen inzake huisvesting en vanwege de financiële gevolgen per gemeente, is een separaat hoofdstuk 5 in dit beleidskader gewijd aan de beleidsvoornemens ten aanzien van huisvesting.

2.3 Waar wil Veiligheidsregio Brabant-Noord naar toe?

Deze paragraaf zal vooruitblikken op de periode 2020 – 2023. De beleidsagenda van het Algemeen Bestuur voor deze periode zal kort worden beschreven. Ook zal een aantal belangrijke momenten worden benoemd en de bijhorende beleidsvoornemens.

2.3.1 Uitkomsten van de bestuursconferentie: de beleidsagenda ‘Samen Veiliger’

De strategische bestuursconferentie van april 2018 heeft een heldere koers opgeleverd voor veiligheidsregio Brabant-Noord. Het Algemeen Bestuur heeft grofweg 3 grote strategische opgaven voor de veiligheidsregio benoemd voor de periode 2020 – 2023. Op grond van deze opgaven is een aantal ambities met doelstellingen voor deze periode geformuleerd. De opgaven in combinatie met de ambities en doelen vormen samen de “beleidsagenda Samen Veiliger.” Deze beleidsagenda is als “infographic Beleidsagenda VRBN 2020 – 2023” weergegeven in de bijlagen.

Hoofdopgaven voor de veiligheidsregio in de periode 2020 – 2023

Doorgroeien tot een informatie-gestuurde netwerkorganisatie die in staat is om regie te voeren op complexe veiligheidsvraagstukken in Brabant-Noord;

Verbeteren van het samenspel tussen gemeenten als opdrachtgever/eigenaar en de organisatie van de veiligheidsregio als opdrachtnemer. Deze opgave verlangt goede advisering aan colleges en gemeenteraden vanuit de veiligheidsregio en vanuit de gemeenten. Ook zal de informatievoorziening aan de colleges en gemeenteraden over de belangrijkste prestaties van de veiligheidsregio moeten verbeteren;

Organiseren van sterke, gelijkwaardige, ‘kolommen’ zoals Brandweer, GHOR en Bevolkingszorg. De netwerkorganisatie van de veiligheidsregio zal voor een groot deel bestaan uit functionarissen vanuit de kolommen. De kolomorganisaties zullen enerzijds in staat moeten kunnen zijn om hun eigen taken goed te vervullen en anderzijds moeten zij bijdragen aan het oplossen van kolom-overstijgende veiligheidsvraagstukken. Ook zullen zij relevante veiligheidsinformatie vanuit hun kolom moeten inbrengen.
Belangrijk punt van aandacht bij deze opgave is het behoud van vrijwilligheid bij de brandweer.

Ambities

De beleidsagenda “Samen Veiliger” omvat naast de hoofdopgaven een zestal ambities:

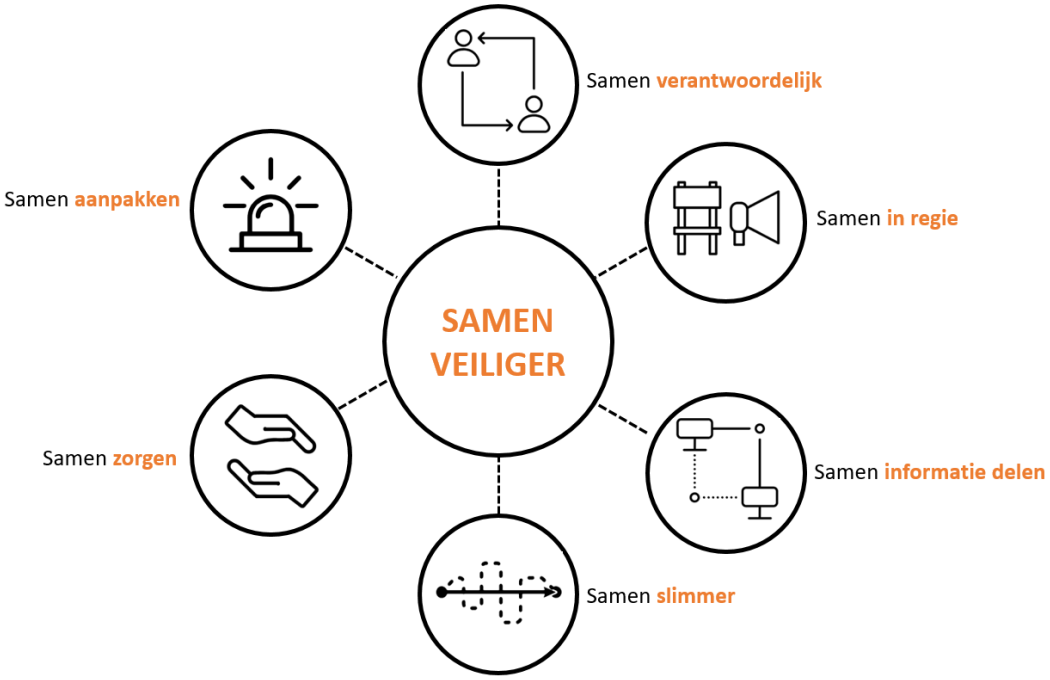

Samen in regie

De veiligheidsregio stelt veiligheidsvraagstukken centraal en verbindt daaromheen partijen die kunnen bijdragen aan de oplossingen ervan.

Samen verantwoordelijk

De verantwoordelijkheid voor veiligheid ligt primair bij burgers, instellingen en bedrijven en secundair bij de overheid. De veiligheidsregio erkent deze gezamenlijke verantwoordelijkheid en pakt veiligheidsvraagstukken waar mogelijk op met alle verantwoordelijken.

Samen slimmer

De veiligheidsregio is kritisch naar zichzelf en zoekt met de blik naar buiten gericht voortdurend naar slimme wijzen van organiseren.

Samen informatie delen

De veiligheidsregio is makelaar van veiligheidsinformatie van en voor partners en ondersteunt hiermee ook het gemeentelijk veiligheidsbeleid. Hiertoe richt zij een VeiligheidsInformatieKnooppunt (VIK) in.

Samen zorgen

De (na)zorg bij een incident is soms belangrijker dan bestrijding van de bron. De veiligheidsregio coördineert en regisseert inspanningen van acute medische zorg, bevolkingszorg en zorg door netwerken van betrokken burgers.

Samen aanpakken

De crisisorganisatie van de veiligheidsregio moet meer flexibel worden. Er moet gebruik van kunnen worden gemaakt bij gemeentelijke crises die niet als klassieke ramp te typeren zijn. Denk hierbij aan coördinatie van opvang vluchtelingen. Ook moeten de crisisorganisatie in staat worden om een flexibel aantal crisispartners op te nemen, afhankelijk van het type crisis.

2.3.2 Belangrijke momenten in dit groeistadium en beleidsvoornemens

De periode 2020 – 2023 vormt het begin van het groeistadium naar een volwassen informatie-gestuurde netwerkorganisatie. In deze periode zijn de volgende belangrijke momenten/beleidsvoornemens te onderscheiden.

Vaststellen nieuw beleidsplan

Voor de periode 2020 – 2023 stelt de veiligheidsregio een nieuw beleidsplan op (november 2019). Dit beleidsplan is gebaseerd op de beleidsagenda en op het risicoprofiel. Zowel het concept beleidsplan als het risicoprofiel zullen voor zienswijzen en lokale accenten (gemeentelijke opgaven aan de veiligheidsregio) besproken worden met de gemeenteraden (eerste kwartaal 2019).

Ontvlechting van taken veiligheidsregio en brandweer

De veiligheidsregio-taken, zoals multidisciplinaire voorbereiding op incidenten, operationele informatievoorziening en regie op evenement- en industriële veiligheid, zijn momenteel georganiseerd binnen het organisatieonderdeel brandweer.

Met de ambitie van de beleidagenda “Samen Veiliger” is de noodzaak ontstaan om de taken van de veiligheidsregio apart te organiseren van de brandweer. Dit verbetert sturing op de diverse takenpakketten en draagt bij aan de identiteit van de brandweer doordat er een onderscheidend en herkenbaar takenpakket voor het organisatieonderdeel brandweer ontstaat.

Onderzoek en analyse bij brandweer, o.m. over behoud vrijwilligheid

Brandweer Brabant-Noord kent 1 post met een volledige 24-uurs beroepsbezetting (’s-Hertogenbosch Centrum). Alle overige posten zijn (direct) afhankelijk van de inzet van brandweervrijwilligers. Het garanderen van het huidige niveau van paraatheid met behulp van vrijwilligers begint onder druk te staan. De brandweer onderzoekt in 2020 en 2021 de mogelijkheden om hetzelfde niveau van paraatheid en kwaliteit te behouden met behoud van inzet door vrijwilligers. Hierbij wordt expliciet stilgestaan bij de impact van de inwerkingtreding van de Wet normalisering ambtenarenrecht per 2021 op vrijwilligheid.

Er is voor de brandweer nog een aantal onzekerheden meer die onderzoek en nadere analyse behoeven:

- Zo zal de komst van de Omgevingswet per 2021 vragen om een andere ondersteuning aan gemeenten en provincie bij ruimtelijke ordening, vergunningverlening en toezicht dan nu het geval is. De exacte verandering zal per 2021 duidelijk zijn.
- De impact van het landelijke stelsel van Grootschalig Brandweeroptreden en Specialistisch optreden (GBO/SO), waarbij de plicht tot het landelijk inzetten van specialismen en bijstandsteams over de regio’s wordt verdeeld, is in 2020 bekend.
- De ontwikkeling van de informatie-gestuurde netwerkorganisatie zal vorm moeten krijgen vanuit sterke kolommen, waaronder de brandweer. De wisselwerking tussen huidige brandweerorganisatie en de veiligheidsregio als netwerkorganisatie is nog onbekend. Onderzoek, analyse en ervaring zal leren in welke mate de brandweerorganisatie zich kan aanpassen om net als de andere kolommen (zoals GHOR of politie) bij te dragen aan de veiligheidsregio.

Ontwikkeling oplossingen en voorzieningen informatie-gestuurde netwerkorganisatie

Er zijn vele wijzen om als organisatie invulling te geven aan de ambitie om samen met een onbekend aantal partners veiligheidsvraagstukken op te lossen en om hierbij informatievoorziening als spil te hanteren. Als netwerkorganisatie ligt het voor de hand dat de oplossingen en inzet niet enkel van de zijde van de veiligheidsregio afkomstig zijn. De mate waarin de kolommen en andere veiligheidspartners bijdragen aan oplossingen en voorzieningen, bepaalt mede de ambitie van het Algemeen Bestuur en de extra kosten waaraan deelnemende gemeenten moeten bijdragen.
Om die reden heeft het Algemeen Bestuur de randvoorwaarde gesteld om de doelen uit de beleidsagenda “Samen Veiliger” op niet-onomkeerbare wijze

vorm te geven in de jaren 2020 en 2021 en dit te financieren uit de beschikbare reserves. Het Algemeen Bestuur zal om dit mogelijk te maken voorstellen om eventuele exploitatieoverschotten en andere meevallers komende jaren te doteren aan een “transitiereserve” om ontwikkeling en onderzoek te bekostigen, zonder dat dit vraagt om een verhoging van de gemeentelijke bijdrage.

Bestendiging oplossingen en voorzieningen

Het onderzoek en analyse bij de brandweer en de ontwikkeling van oplossingen en voorzieningen bij de veiligheidsregio maakt dat er voor de jaren 2022 en verder een scherper beeld is over nut, noodzaak en kostprijs van maatregelen. De resultaten van al het onderzoek en ontwikkeling zullen worden verwerkt in het beleidskader 2022 om eventueel financieel bestendigd te worden in de programmabegroting 2022.
De maatregelen en voorzieningen die gepaard gaan met het 3e groeistadium van de veiligheidsregio hebben hierdoor voor gemeenten geen financiële consequenties tot aan 2022.

3 Huisvesting

Het thema huisvesting is onder te verdelen in twee componenten, te weten: 1) realisatie visie op huisvesting en 2) zeggenschap kazernes. In dit hoofdstuk zijn beide componenten uitgewerkt.

3.1 Realisatie vastgestelde visie op huisvesting

Eind 2016 heeft het Algemeen Bestuur van VRBN ingestemd met de visie op huisvesting. De visie op huisvesting betreft de centralisatie van kantoorhuisvesting, werkplaatsen en logistieke processen op twee vestigingen, te weten: een hoofdvestiging in ’s-Hertogenbosch en een nevenvestiging in de driehoek Mill-Uden-Zeeland. De centralisatie van deze functies betekent niet dat het huidige dekkingsplan – dat uitgaat van 39 kazernes – ter discussie staat. Het bestuur van VRBN ziet in dat centralisatie van huisvesting nodig is wil de organisatie zich verder kunnen ontwikkelen. De realisatie van een hoofd- en nevenvestiging is daarvoor dan ook een belangrijke randvoorwaarde. Belangrijke uitgangspunten bij de (ver)nieuwbouw zijn: 1) waar mogelijk herbestemmen van bestaande gebouwen, 2) energieneutraal, 3) flexibel aanpasbaar, 4) een naar buiten toe ingerichte informatiegestuurde netwerkorganisatie, 5) verbeteren interne verbinding en samenwerking, en 6) sober en doelmatig.

De belangrijkste redenen voor het maken van de visie waren enerzijds kwaliteit en anderzijds efficiëntie. Verwacht wordt dat het bijeenbrengen van mensen op één locatie zorg zal dragen voor een betere afstemming en verbinding, en daarmee ook meer integraliteit. Ook zal de realisatie van de visie bijvoorbeeld tot gevolg hebben dat het aantal reisbewegingen beduidend minder zal worden, hetgeen uiteraard een efficiencyvoordeel met zich mee brengt. In de huidige situatie zijn werkplaatsen, logistieke processen en kantoormedewerkers namelijk versnipperd over de verschillende kazernes in de regio. Daarnaast zijn er werkplekken beschikbaar op het gemeentehuis van Mill en wordt er kantoorruimte gehuurd aan de Orthenseweg in ’s-Hertogenbosch. Laatstgenoemde stopt per 1 januari 2020, omdat de verhuurder de huur heeft opgezegd. Ook zijn de hoofd- en nevenvestiging een oplossing voor de huidige problemen aangaande arbeidshygiëne, logistiek en het periodiek preventief onderzoek (PPMO).

Met name de keuze voor één hoofdvestiging zal de komende decennia bepalend zijn voor de huisvesting van de veiligheidsregio. Met het oog op de te realiseren hoofdvestiging is naast de kazerne aan de Vogelstraat in ’s-Hertogenbosch begin 2018 een perceel verworven aan de Plevierstraat. Op basis van een programma van eisen zijn de stichtingskosten inzichtelijk gemaakt. Voor de hoofd- en nevenvestiging samen zijn de totale kosten geraamd op € 24,5 miljoen, waarbij de gemaakte kosten voor de aanschaf van het perceel aan de Plevierstraat reeds in mindering zijn gebracht. De geraamde kosten worden uitgesplitst in incidentele kosten ad € 0,7 miljoen en een investering van € 23,8 miljoen. Voor de nevenvestiging zal gezocht worden naar een passende locatie in de driekhoek Mill-Uden-Zeeland. Voor de nevenvestiging zijn de benodigde middelen nu al wel opgenomen op basis van een kostenraming.

De incidentele kosten worden gedekt uit de reserves van VRBN, maar voor de dekking van de kapitaallasten – die voortkomen uit de investering – zijn aanvullende middelen benodigd. In de huidige situatie kan VRBN alleen de vrijvallende huurlasten van het pand aan de Orthenseweg inzetten als dekking van de kapitaallasten. Naast de kapitaallasten is een inschatting gemaakt van de kosten voor exploitatie en onderhoud. Daar de VRBN eigen budgetten heeft voor exploitatie en (klein) onderhoud, is alleen dat meegenomen wat aanvullend nodig is. Als de meerkosten bijeen worden genomen dan is de consequentie voor de gemeentelijke bijdrage een structurele verhoging van € 1,80 per

inwoner. Deze verhoging gaat pas in per 1 januari 2022[1] als de hoofd- en nevenvestiging in gebruik worden genomen.

De centralisatie van kantoorhuisvesting, werkplaatsen en logistieke processen op een hoofd- en nevenvestiging betekent dat kazernes als Oss en Uden – die op dit moment ook een kantoor-, werkplaats- en/of logistieke functie hebben – in de nabije toekomst substantieel kleiner teruggebouwd kunnen worden. Op de lange termijn zal dit ook bij andere kazernes het geval zijn die in de huidige situatie dergelijke functies vervullen.

3.2 Zeggenschap kazernes

Als gevolg van de overdracht van de kazernes kan de veiligheidsregio in de toekomst niet alleen sturen op mensen en materieel, maar ook op de huisvesting van deze mensen en dit materieel. Conform de richting van het Dagelijks Bestuur is getracht om het benodigde budget voor huisvesting reëel – en zeker niet te ruim – te laten zijn. Ook is getracht te voorkomen dat bij gemeenten onderling een gevoel van oneerlijkheid zou ontstaan.

Een belangrijke richtinggevende uitspraak van het Dagelijks Bestuur is dat voorgesteld wordt om de zeggenschap over te laten gaan van de gemeenten naar de veiligheidsregio. Vanwege het uitgangspunt dat een toekomstbestendige oplossing die helderheid creëert ten aanzien van de huisvestingsproblematiek wenselijk is, wordt de voorkeur uitgesproken voor een feitelijke overname (lees: koop) van de kazernes.

Waardering kazernes
Om de kosten laag te houden was de waardebepaling van de kazernes een belangrijke opgave. De overname van de kazernes moet immers ook gefinancierd worden; bij een hoge waarde is meer financiering benodigd – wat terugkomt in de jaarlijkse lasten. Om die reden is niet gekozen voor de taxatiewaarde, vervangingswaarde of WOZ-waarde. Vanwege het ‘gevoel van eerlijkheid’ is tevens niet gekozen voor overname op basis van boekwaarde. Dit omdat de boekwaarden – afhankelijk van de gekozen wijze van financieren door de verschillende gemeenten – erg verschillend zijn. *Een voorbeeld: de kazerne van Ravenstein heeft een boekwaarde van ruim € 1 miljoen, terwijl de kazerne van ’s-Hertogenbosch – die vele malen groter is – een boekwaarde heeft van € 180.000, omdat deze is gefinancierd uit de reserves.* Ook is de grond waarop de kazernes zijn gebouwd niet meegenomen in de waardering, omdat elke gemeente, bij een eventuele verkoop van een kazerne, het 1e recht van terugkoop krijgt. Ook zit er bij slechts enkele kazernes (nog) boekwaarde op de grond.

Uiteindelijk is gekozen voor een genormeerde overnamewaarde. Bij de norm is uitgegaan van de omvang van het standaard spuithuis[2]. Daar er op veel kazernes – op basis van het regionale dekkingsplan – ook ander “regionaal” materieel[3] is gestationeerd, is de norm daarvoor bij de betreffende kazernes opgehoogd. Ook is de norm opgehoogd bij de kazernes waar sprak is van een 24-uurdienst, respectievelijk een dagdienstbezetting of een jeugdbrandweer. Vervolgens is gekeken wat de kosten zouden zijn om de kazerne conform de genormeerde grootte terug te bouwen. Om te voorkomen dat er onnodig veel van de deelnemende gemeenten wordt gevraagd – terwijl de kazerne feitelijke niet wordt vervangen – is de waarde gecorrigeerd voor de leeftijd van de bestaande kazerne en de historische bouwwaarde. Belangrijk om op te merken: bij gedeeld gebruik van het gebouw (bijvoorbeeld met Openbare Werken) wordt alleen het gebouwgedeelte dat als kazerne wordt gebruikt overgenomen. Ten slotte is er nog de bijzondere situatie van de

[1] Indien in gedurende het traject blijkt dat de hoofd- en/of nevenvestiging later in gebruik worden genomen, dan kan het zijn dat de verhoging van de gemeentelijke bijdrage een jaar naar achter wordt geschoven in de tijd.
[2] Elke kazerne heeft als basis een stallingsplaats voor een tankautospuit en een busje, een ruimte om om te kleden en te douchen, een werkplek voor de postcommandant, een instructieruimte en een sociale ruimte voor de vrijwilligers. De norm voor een dergelijk “spuithuis” betreft 515 m2.
[3] Bijvoorbeeld: ladderwagens, waterwagens en hulpverleningsvoertuigen. Dit materieel is over de kazernes in de regio verdeeld op basis van het zogenaamde regionale dekkingsplan, waardoor er voor al deze specialismen een zo goed mogelijke regionale dekking is.

kazerne van Cromvoirt. Deze wordt door de gemeente Vught gehuurd van een particulier. Voorgesteld wordt het huurcontract – en de huurkosten – over te laten gaan naar de veiligheidsregio.

Op basis van bovenstaande rekenmethode is de overnamewaarde van de 39 kazernes bepaald op € 17,5 miljoen. De totale overnamewaarde is € 0,8 miljoen lager dan de totale boekwaarde van de 39 kazernes ad € 18,3 miljoen, maar is een stuk lager dan de totale WOZ-waarde van € 35 miljoen. Op basis van deze genormeerde waardering zal het zijn dat sommige gemeenten een eenmalig (incidenteel) voordeel dan wel nadeel hebben.

De voorgestelde overname op basis van een genormeerde overnamewaarde heeft ook consequenties voor de zes gemeenten die al een kazerne hebben overgedragen. Ten tijde van de overname van de acht zogenaamde btw-kazernes is immers afgesproken dat eventuele nieuwe afspraken aangaande de overdracht van alle kazernes leidend zouden zijn. Dit maakt dat er in 2019 nog een eenmalige afrekening plaatsvindt voor de acht kazernes die reeds in eigendom van de VR zijn. De afrekening betreft het verschil tussen de nu berekende overnamewaarde en de huidige boekwaarde.

Vierjarig huisvestingsplan
De waardering van de kazernes is dus bewust laag gehouden om te voorkomen dat de gemeentelijke bijdrage onnodig veel omhoog zou moeten om de overname te kunnen financieren. Consequentie is wel dat de veiligheidsregio in de toekomst niet een dusdanig budget voor huisvesting heeft dat alle kazernes na een levensduur van 40 jaar vervangen kunnen worden. *Een voorbeeld: de kazerne Erp is opgeleverd in 1957 – en is dus meer dan 40 jaar oud. Omdat de overnamewaarde is gecorrigeerd voor leeftijd is de waarde € 0,- en zijn de daaruit voortkomende kapitaallasten ook € 0,-. Dit betekent dat als de kazerne vervangen of gerenoveerd moet worden daar geen middelen voor zijn gealloceerd.* Anderzijds: zouden we nu al rekening houden met de toekomstige vervanging van de kazerne Erp dan zou de veiligheidsregio met een onnodige hoog budget komen te zitten, omdat er voor Erp geen nieuwbouwplannen zijn.

Om bovenstaande reden is het voorstel om het huisvestingsbudget vast te stellen op basis van het huisvestingsplan voor de komende vier jaar. In dat huisvestingsplan zal aandacht zijn voor nieuwbouw, voor renovaties, voor het meerjarenonderhoud en voor de overige eigenaarslasten (verzekering, schoonmaak, energie, OZB, etc.). Belangrijkste is echter dat in het huisvestingsplan is opgenomen welke kazernes er in die periode gebouwd of gerenoveerd moeten worden. Dit op basis van noodzaak en dus niet op basis van economische afschrijving.

Geplande nieuwbouw en renovaties
Indien de veiligheidsregio zeggenschap krijgt over de kazernes, zal zij ook verantwoordelijk worden voor de nieuwbouw of renovatie van kazernes. Omdat de kosten hiervoor collectief gedragen worden, is het van belang dat ook deze kazernes uiteindelijk qua grootte en kwaliteit vergelijkbaar zijn met de genoemde normen.

Voor een drietal kazernes bestaan reeds nieuwbouwplannen, te weten Uden, Oss en Oeffelt. De kazerne Oeffelt wordt een standaard “spuithuis”, terwijl op de kazernes van Oss en Uden veel regionaal materieel is gestationeerd, waardoor deze kazernes ook groter zijn. Uitgaande van een overgang van zeggenschap, zal de veiligheidsregio vanaf 2020 op deze projecten ook ‘in the lead’ moeten zijn. Uiteraard zal dit ook na de overdracht in goed overleg met de betreffende gemeenten gebeuren. Wat betreft renovaties zijn alle overige kazernes beoordeeld op de noodzaak hiervoor. De uitkomst daarvan is dat voor de periode 2020-2023 er een zestal kazernes (Sint Anthonis, Veghel, Zeeland, Cuijk, Vierlingsbeek en Wanroij) gerenoveerd dient te worden.

Omdat de kazernes Oss, Uden en Oeffelt volgens de gehanteerde methode van waardebepaling een overnamewaarde hebben van € 0,- zijn bij de benodigde middelen deze investeringen opgenomen. Hetzelfde geldt voor de zes te renoveren kazernes. Als “ijkpunt” is dan ook gekozen voor 1 januari 2019. Kazernes die hierna worden gebouwd, zullen – ongeacht wanneer deze opgeleverd worden – regionaal worden bekostigd. Uitgangspunt daarbij is dat de grootte van deze kazernes in overeenstemming is met de regionale afspraken.

Beheer en onderhoud
Het verkrijgen van zeggenschap over de kazernes heeft tot gevolg dat het onderhoud van deze kazernes geheel bij de veiligheidsregio komt te liggen. Voor het zogenaamde "gebruikersonderhoud" is dit overigens nu ook al het geval. De norm voor onderhoud is door het Algemeen Bestuur vastgesteld op normniveau 3 (sober en doelmatig) van de NEN 2767. Op basis van het normniveau is per kazerne een meerjaren onderhoudsplan (MJOP) opgesteld, waarbij is uitgegaan van een gebruikersdeel en een eigenaarsdeel. Bij het bepalen van het (extra) benodigde onderhoudsbudget is alleen het eigenaarsdeel meegenomen. Indien een gemeente een onderhoudsvoorziening voor de kazerne(s) heeft gevormd, waarin elk jaar een storting is gedaan dan is sprake van een eenmalig voordeel omdat de voorziening vrij kan vallen.

Na de vaststelling van het normniveau voor het onderhoud zijn (waar nodig) verschillende gemeenten aan de gang gegaan om het onderhoudsniveau van hun kazernes omhoog te brengen. Bij een aantal kazernes is er nog sprake van achterstallig onderhoud ten opzichte van de genoemde norm. Het rechtvaardigheidsprincipe ("schoon door de deur") brengt met zich mee dat de gemeenten waar dit speelt oftewel het onderhoud op peil brengen, oftewel een eenmalige betaling doen aan de veiligheidsregio gelijk aan de kosten gemoeid met het achterstallige onderhoud. Dit geldt niet voor de gemeenten die eigenaar zijn van een kazerne waar concrete nieuw-/verbouwplannen voor zijn, zoals bij de kazernes: Oss, 's-Hertogenbosch (hoofdvestiging), Oeffelt en Uden. Hier is namelijk in goed overleg met de VRBN een aantal onderhoudszaken niet uitgevoerd, omdat er dan sprake zou zijn van kapitaalvernietiging.

Met het overgaan van de zeggenschap over de kazernes, zal er ook "werk" mee overgaan. Omdat de veiligheidsregio op dit moment al een belangrijke rol heeft op het gebied van huisvesting (en daarvoor ook formatie heeft), is de verwachting dat de consequenties niet groot zullen zijn. Voorgesteld wordt om de formatie van het team materieel en huisvesting structureel uit te breiden met 1 fte. In verband met het werk dat voortvloeit uit zowel het overgaan van de zeggenschap, als uit de realisatie van de hoofd- en nevenvestiging is er wel behoefte aan tijdelijke ondersteuning.

Benodigde middelen
De aanvullend benodigde structurele middelen voor huisvesting zijn geraamd op € 2,5 miljoen. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

- € 0,9 miljoen om de overname te financieren;
- € 0,9 miljoen voor onderhoud (deel eigenaar);
- € 0,1 miljoen eigenaarslasten (verzekeringen en belastingen);
- € 0,1 miljoen uitbreiding formatie team materieel en huisvesting;
- € 0,5 miljoen voor drie nieuwbouw kazernes en zes renovaties (kapitaallasten).

De structurele lasten die nu in de gemeentelijke begrotingen zijn terug te vinden voor bovenstaande bedragen € 2,1 miljoen. Dit is € 0,4 miljoen lager dan wat de veiligheidsregio nodig heeft. Het verschil is te verklaren doordat de structurele lasten van de zes te renoveren kazernes en twee van de nieuw te bouwen kazernes nog niet zijn opgenomen in de gemeentelijke begrotingen.

Voor tijdelijke ondersteuning van het team materieel en huisvesting zijn incidentele kosten geraamd ad € 0,2 miljoen, welke worden bekostigd uit de reserves van VRBN. Voor de dekking van de structureel benodigde middelen zal de gemeentelijke bijdrage worden verhoogd.

Herverdeling
Indien de kosten van huisvesting regionaal (en dus collectief) gedragen gaan worden, dan moeten er afspraken worden gemaakt wat betreft de kostenverdeling. In het verleden speelde een vergelijkbare discussie. Op dat moment was de financiering van de veiligheidsregio nog geënt op de oorspronkelijke gemeentelijke bijdragen aan de gemeentelijke brandweren. In 2016 is gekozen voor een nieuwe verdeelsleutel, te weten: *een kostenverdeelsleutel op basis van inwoneraantallen*. Het voorstel is om deze verdeelsleutel ook voor huisvesting te hanteren.

Uit bovenstaande blijkt dat – wat betreft zeggenschap kazernes – de ‘meerkosten’ ten opzichte van de al aanwezige lasten in de gemeentelijke begrotingen € 0,4 miljoen zijn. Naast de meerkosten zijn er vanwege de herverdeeleffecten echter verschillen tussen wat er nu aan huisvesting wordt betaald, en wat er aan de veiligheidsregio moet worden afgedragen. Met name de gemeenten met relatief gezien veel inwoners ten opzichte van het aantal kazernes hebben nadeel van de kostenverdeelsleutel. Het is wel zo dat de deze gemeenten vaak kazernes hebben met veel regionale functies (en dus ook groter zijn). De voorgestelde overdracht van kazernes betekent dat deze gemeenten hier in de toekomst niet meer alleen voor hoeven te betalen, maar dat dit straks collectief wordt betaald.

4 Financiële ontwikkelingen / technische uitgangspunten

In dit hoofdstuk worden de financiële ontwikkelingen en randvoorwaarde ten behoeve van de totstandkoming van de Programmabegroting 2020 per kolom van Brandweer, GHOR, Bevolkingszorg Brabant-Noord en de Meldkamer Oost-Brabant (MKOB) toegelicht.

4.1 Financiële ontwikkelingen t.a.v. Programmabegroting 2020

Naast de reguliere indexering zijn in dit beleidskader voorstellen voor nieuw beleid / onvermijdelijke ontwikkelingen opgenomen voor:

1) de Calamiteiten-Coördinator op de meldkamer;
2) huisvesting – zeggenschap kazernes;
3) huisvesting – realisatie hoofd- en nevenvestiging;
4) het programma Bevolkingszorg;
5) overdracht beheer meldkamer naar politie.

1. Calamiteiten-Coördinator op de meldkamer

Voor het organiseren van de CaCo-functionaliteit is een nieuwe uitgave opgenomen van € 327.000. Dit vertaalt zich in een verhoging van de gemeentelijke bijdrage van € 0,50 per inwoner. Voor een verdere toelichting, zie hoofdstuk 5.

2. Huisvesting – zeggenschap kazernes

De aanvullend benodigde structurele middelen voor de overdracht van de kazernes naar VRBN zijn geraamd op € 2,5 miljoen. Dit vertaalt zich in een verhoging van de gemeentelijke bijdrage van € 3,90 per inwoner. Incidenteel is € 0,2 miljoen benodigd, welke gedekt worden uit de reserves van VRBN. Voor een verdere toelichting, zie hoofdstuk 3.

3. Huisvesting realisatie hoofd- en nevenvestiging

De aanvullend benodigde structurele middelen voor de realisatie van een hoofd- en nevenvestiging zijn geraamd op € 1,2 miljoen. Dit vertaalt zich in een verhoging van de gemeentelijke bijdrage van € 1,80 per inwoner. Deze verhoging zal pas ingaan per 2022 als de hoofd- en nevenvestiging in gebruik worden genomen. De totale kosten voor de hoofd- en nevenvestiging zijn geraamd op € 24.5 miljoen. Deze kosten worden uitgesplitst in incidentele kosten ad € 0,7 miljoen en een investering van € 23,8 miljoen. De incidentele kosten worden gedekt uit de reserves van VRBN. Voor een verdere toelichting, zie hoofdstuk 3.

4. Programma bevolkingszorg

Om Bevolkingszorg robuuster te organiseren en de kwetsbaarheid te verminderen is er een nieuwe uitgave opgenomen van € 203.000. Dit vertaalt zich in een verhoging van de gemeentelijke bijdrage van € 0,31 per inwoner. Voor een verdere toelichting, zie hoofdstuk 5.

5. Overdracht beheer meldkamer naar politie

Vanwege de overdracht van het beheer van de meldkamer naar de politie komt de gemeentelijke bijdrage voor dit onderdeel te vervallen. Door het vervallen van de bijdrage aan de MKOB is er een netto voordeel van € 597.000 op de gemeentelijke bijdrage aan VRBN. Dit vertaalt zich in een verlaging van de gemeentelijke bijdrage van € 0,91 per inwoner.

Daar de overdracht van de meldkamer ook consequenties heeft voor de kolom brandweer – en de veiligheidsregio als geheel – heeft er eerst een verrekening

plaatsgevonden met de vervallen bijdrage aan de MKOB. Op deze wijze wordt BBN gecompenseerd voor ontwikkelingen als de huur van RCC ruimten, beheer en onderhoud Randapparatuur en de uitname bij de BDUR. Voor een verdere toelichting, zie hoofdstuk 5.

4.2 Technische uitgangspunten Programmabegroting 2020

Technische uitgangspunten

De technische uitgangspunten voor de indexatie zijn conform de Financiële verordening Veiligheidsregio Brabant-Noord 2014, als volgt vastgelegd:

Organisatieonderdeel	Technische uitgangspunten indexatie volgt
Brandweer Brabant-Noord (BBN)	Gemeente ‘s-Hertogenbosch
Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR)	Gemeente Tilburg (centrumgemeente van GGD Hart voor Brabant).
Meldkamer Oost-Brabant (MKOB)	Gemeente ‘s-Hertogenbosch
Bevolkingszorg Brabant-Noord (BzBN)	Gemeente ’s-Hertogenbosch

Uitgangspunten voor BBN

Loon- en prijsontwikkelingen Brandweer

Mutatie van de gemeentelijke bijdrage met een gewogen gemiddelde van de loonindex (voorlopig 2,90%) en de prijsindex (voorlopig 2,50%) zoals het Centraal planbureau – en in afgeleide daarvan de gemeente ´s-Hertogenbosch – die hanteert. Dit zijn voorlopige getallen, in afwachting van de definitieve cijfers.

Rente

De in 2020 geplande nieuwe investeringen van Brandweer Brabant-Noord worden geactiveerd tegen een rentevoet van 1,50%. Dit is een voorlopig getal dat gehanteerd wordt in afwachting van de definitieve omslagrente die overeenkomstig de nieuwe BBV-voorschriften zal worden berekend.

Activabeleid en afschrijvingstermijnen

Investeringen worden geactiveerd en afgeschreven conform de Nota Activabeleid Brandweer Brabant-Noord 2018. In de tabel op de volgende pagina is een recapitulatie van de afschrijvingstermijnen opgenomen.

Materiele Activa BBN en BZ	
Materiele Activa omschrijving	**Afschrijvingsduur in jaren**
Gronden en terreinen	
-Gronden en terreinen	-
Bedrijfsgebouwen	
- Gebouwen	40
- Renovatie en bouwkundige aanpassingen	20
- Bestrating en hekwerken	20
ICT voorzieningen	
- ICT bekabeling	15
- ICT hardware	4 > < 8
- ICT smartphones en deskphones	3 > < 5
Instrumenten en Apparatuur	
- Ademluchttoestellen, gelaatstukken en cilinders	10 > < 20
- Ademlucht test- en vulapparatuur	8 > < 15
- Duikapparatuur	5 > < 7
- Electrisch en hydraulisch (red-)gereedschap	16
- OGS/WVD, oefen & wedstrijdmateriaal en warmtebeeldcamera	8 > < 16
- Oppervlaktereddingsteam	5
- PPMO apparatuur	3 > < 10
- Standaardbepakkingsmaterialen op voer- en vaartuigen	5 > < 17
Persoonlijke beschermingsmiddelen	
- Chemiepak en gaspak	10 > < 12
- Uitrukhelmen en uitrukkleding	7 > < 10
- Uitrukkleding was- en droogapparatuur	10 > < 15
Verbindingsmiddelen	
- Portofoons, mobilofoons, semafoons/pagers, headsets en navigatie apparatuur	5 > < 8
Werkmaterieel	
- Aanhangers en Aggregaten	16
- Grootwatertransportsysteem	20
- Haakarmbak gesloten en open	20
- Heftruck	20
- Motorspuitaanhanger en Poederblusaanhanger	16
- Oefencontainer en oefentanks	8
Vaartuigen	
- Brandweervaartuigen en waterongevallenboot	12
Voertuigen	
- Tankautospuit, Redvoertuig, Hulpverleningsvoertuig	16 > < 17
- Vrachtauto, Haakarmvoertuig, Waterwagen	16 > < 20
- Dienstauto's, Dienstbussen, Waterongevallenwagen voor boot bepakking	12
Inventaris	
- Airco-, Audio- en Video-installaties en apparatuur	10
- Hefkolommen	20
- Meubilair en Inventaris	3 > < 20
- Technische installaties	20
- Verlichting binnen en buiten	15 > < 25
- Werkplaatsgereedschap, materialen	8 > < 10

Toerekening personeelslasten

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Omdat FLO-onttrekkingen jaarlijks verschillen van volume is het geoorloofd daarvoor een FLO-voorziening te treffen. Voor aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen waarvan het volume jaarlijks gelijk blijft, worden geen voorzieningen getroffen.

Dubieuze debiteuren

Om de financiële gevolgen van oninbaarheid op te kunnen vangen, kan er een voorziening voor dubieuze debiteuren gevormd.

Uitgangspunten voor de GHOR

Loon- en prijsontwikkelingen GHOR

Mutatie van de bijdrage per inwoner met een gewogen gemiddelde van de loonindex (voorlopig 2,9%) en de prijsindex (voorlopig 2,5%). De GHOR volgt als onderdeel van de GGD Hart voor Brabant de indexering zoals de gemeente Tilburg die hanteert. Omdat de indexering voor de GGD pas half december bekend wordt, is vooralsnog uitgegaan van de voorlopige indexering bij de Brandweer en Bevolkingszorg. Dit zijn voorlopige getallen, in afwachting van de definitieve cijfers.

De materiële vaste activa worden gewaardeerd conform de nota waardering en afschrijving van de GGD Hart voor Brabant. Het materieel wordt conform deze nota gewaardeerd tegen de historische kosten, respectievelijk de vervaardigingsprijs verminderd met de lineaire afschrijvingen berekend op basis van de afschrijvingstermijnen, alsmede verminderd met eventuele bijdragen en subsidies van derden. De afschrijving wordt berekend vanaf het moment van ingebruikname. De materiële activa vormen een onderdeel van de vaste activa van GGD HvB.

Overzicht van gehanteerde afschrijvingstermijnen

Materiele Activa GHOR	
Materiele Activa omschrijving	**Afschrijvingsduur in jaren**
ICT voorzieningen	
- ICT applicatieprogrammatuur	3
- ICT hardware	4
Verbindingsmiddelen	
- Communicatiemiddelen	5
Voertuigen	
- Voertuigen	5
Inventaris	
- Installaties	10
- Inventaris	10

Personeelslasten

Personeelslasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Er zijn geen aan personeelslasten gerelateerde voorzieningen.

Kosten voor gemene rekening

De bijdrage in de exploitatiekosten GHOR worden vanaf 2014 verdeeld op basis van kosten voor gemene rekening, waarbij 94,9% bestaat uit een bijdrage van Veiligheidsregio Brabant-Noord en 5,1% uit een bijdrage van GGD Hart voor Brabant. Met het aangaan van deze overeenkomst is de onderlinge dienstverlening tussen GGD Hart voor Brabant en Veiligheidsregio Brabant-Noord niet Btw-plichtig.

Uitgangspunten voor de MKOB

Loon- en prijsontwikkelingen MKOB

Mutatie van de gemeentelijke bijdrage met een gewogen gemiddelde van de loonindex (voorlopig 2,90%) en de prijsindex (voorlopig 2,50%) zoals het Centraal planbureau en in afgeleide daarvan de gemeente ´s-Hertogenbosch, die hanteert. Dit zijn voorlopige getallen, in afwachting van de definitieve cijfers.

Omdat het MKOB per 1 januari 2020 zal worden overgedragen zal de gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio per die datum komen te vervallen. De Veiligheidsregio wordt daardoor echter wel gekort op de BDUR (zie: paragraaf 5.3).

Uitgangspunten voor Bevolkingszorg Brabant-Noord (BzBN)

Loon- en prijsontwikkelingen

Mutatie van de gemeentelijke bijdrage met een gewogen gemiddelde van de loonindex (voorlopig 2,90%) en de prijsindex (voorlopig 2,50%) zoals het Centraal planbureau en in afgeleide daarvan de gemeente ´s-Hertogenbosch, die hanteert. Dit zijn voorlopige getallen, in afwachting van de definitieve cijfers.

Rente

De in 2020 geplande nieuwe investeringen van Bevolkingszorg Brabant-Noord worden geactiveerd tegen een rentevoet van 1,50%. Dit is een voorlopig getal dat gehanteerd wordt in afwachting van de definitieve omslagrente die overeenkomstig de nieuwe BBV-voorschriften zal worden berekend.

Activabeleid en afschrijvingstermijnen

Investeringen worden geactiveerd en afgeschreven conform de Nota Activabeleid Brandweer Brabant-Noord 2018.

Compensabele BTW

Volgens de wet Veiligheidsregio's artikel 7 lid 1 is de gemeente verantwoordelijk voor de verstrekking van informatie aan de bevolking over de oorsprong, de omvang en de gevolgen van een ramp of crisis die de gemeente bedreigt of treft, alsmede over de daarbij te volgen gedragslijn. Verder moet het bestuur van de veiligheidsregio conform artikel 36 een functionaris aanwijzen die is belast met de coördinatie van de maatregelen en voorzieningen die de gemeenten treffen met het oog op een ramp of crisis.
Deze taak is niet bij wet overgedragen aan het bestuur van de Veiligheidsregio (artikel 10), daarom is de Bevolkingszorg een gemeentelijke taak. Hierdoor kan de betaalde BTW met betrekking tot de Bevolkingszorg als compensabele BTW worden doorgeschoven naar de deelnemende gemeenten.

Overige technische uitgangspunten en waarderingsgrondslagen

De overige technische uitgangspunten en waarderingsgrondslagen zijn conform Brandweer Brabant-Noord. De administratie van het programma Bevolkingszorg Brabant-Noord is een onderdeel van Brandweer Brabant-Noord en daarmee ook een onderdeel van haar balans. Alle interne regelgeving met betrekking tot verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn conform Brandweer Brabant-Noord.

Uitgangspunten samengevat BBN/GHOR/MKOB/BzBN

Organisatieonderdeel	loon	prijs	gemiddeld[2)]	rekenrente[3)]
Brandweer Brabant-Noord[1)]	2,90%	2,50%	2,74%	1,50%
Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio[1)]	2,90%	2,50%	2,70%	
Meldkamer Oost-Brabant[1)]	2,90%	2,50%	2,65%	
Bevolkingszorg Brabant-Noord (BzBN) [1)]	2,90%	2,50%	2,74%	1,50%

1) Nog te bevestigen.
2) Het gemiddelde van de loon- en prijsindexering wordt bepaald o.b.v. de daadwerkelijke verhouding in de kosten conform de laatst vastgestelde Programmabegroting (na wijziging indien van toepassing).
3) Voorlopige rente in afwachting van definitieve omslagrente.

4.3 Gemeentelijke bijdrage 2020

Verdeelsleutel gemeentelijke bijdrage aan de regionale brandweer met ingang van 2017

1. De verdeelsleutel voor de gemeentelijke bijdrage aan de regionale brandweer bestaat met ingang van 2017 uit een vast bedrag per inwoner. Het bedrag wordt als volgt bepaald: de bij de Programmabegroting van jaar X vastgestelde totale gemeentelijke bijdrage, gedeeld door het aantal inwoners van jaar X-1 (conform de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Brabant-Noord 2011, artikel 10.3 lid 3).
2. In verband met herverdeeleffecten geldt er een ingroeiperiode van 6 jaar. Het verschil met de bijdrage conform de Programmabegroting 2015 zal voor de nadeelgemeenten in 2017 met 100%, in 2018 met 80%, in 2019 met 60%, in 2020 met 40% en ten slotte in 2021 met 20% worden gecompenseerd. Voor de voordeelgemeenten geldt het omgekeerde (voor bedrag per gemeente, zie navolgende tabel). Dit zijn vaste bedragen die niet zullen worden herrekend of geïndexeerd.

Compensatie herverdeeleffect verdeelsleutel periode 2017-2022

Gemeente	nadelig verschil in €	korting op bijdrage 2017	korting op bijdrage 2018	korting op bijdrage 2019	korting op bijdrage 2020	korting op bijdrage 2021	korting op bijdrage 2022
Oss	-415.000	415.000	332.000	249.000	166.000	83.000	-
Uden	-347.000	347.000	277.600	208.200	138.800	69.400	-
Meijerijstad	-165.000	165.000	132.000	99.000	66.000	33.000	-
Sint-Michielsgestel	-109.000	109.000	87.200	65.400	43.600	21.800	-
Boxtel	-67.000	67.000	53.600	40.200	26.800	13.400	-
Heusden	-60.000	60.000	48.000	36.000	24.000	12.000	-
Gemeente	**voordelig verschil in €**	**nog niet gerealiseerd voordeel in 2017**	**nog niet gerealiseerd voordeel in 2018**	**nog niet gerealiseerd voordeel in 2019**	**nog niet gerealiseerd voordeel in 2020**	**nog niet gerealiseerd voordeel in 2021**	**nog niet gerealiseerd voordeel in 2022**
Vught	7.000	7.000	5.600	4.200	2.800	1.400	-
Cuijk	61.000	61.000	48.800	36.600	24.400	12.200	-
Boekel	81.000	81.000	64.800	48.600	32.400	16.200	-
Boxmeer	97.000	97.000	77.600	58.200	38.800	19.400	-
's-Hertogenbosch	105.000	105.000	84.000	63.000	42.000	21.000	-
Bernheze	106.000	106.000	84.800	63.600	42.400	21.200	-
Haaren	110.000	110.000	88.000	66.000	44.000	22.000	-
Grave	134.000	134.000	107.200	80.400	53.600	26.800	-
Sint-Anthonis	143.000	143.000	114.400	85.800	57.200	28.600	-
Mill en Sint Hubert	149.000	149.000	119.200	89.400	59.600	29.800	-
Landerd	170.000	170.000	136.000	102.000	68.000	34.000	-
totaal	**0**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

In onderstaande tabel is samengevat hoe de nieuwe gemeentelijke bijdragen 2020 zijn opgebouwd.

				bijdrage in € 1 per inwoner		bijdrage in € 1
	GHOR	**MKOB**	***BZ functiestructuur***	***BZ overig***	**BZ totaal**	**BBN***
Berekening bijdrage 2020:						
Bijdrage 2019 na wijziging (structureel)	**1,836**	**1,934**	***0,569***	***0,255***	**0,824**	**31.092.657**
indexering (%)	2,70%	2,65%	2,74%	2,74%	2,74%	2,74%
Indexering bestaand beleid (€)	0,050	0,051	0,016	0,007	0,023	851.939
Overdracht MKOB aan politie		1,985-				
BBN compensatie uitname BDUR						526.040
BBN Onderhoud randapparatuur						50.000
BBN Huur RCC ruimten						127.000
BBN 24/7 organiseren Caco functionaliteit						327.411
BBN Visie op huisvesting (per 1-1-2022)**						
BBN Zeggenschap kazernes						2.553.806
BZ Uitbreiding regionale ondersteuning				0,311	0,311	
Bijdrage 2020	**1,886**	**-**	**0,585**	**0,573**	**1,158**	**35.528.853**

* De bijdrage BBN € 35.528.853 komt op basis van 654.822 inwoners overeen met € 54,257 per inwoner.

** Per 1 januari 2022 zal de bijdrage structureel met € 1.178.680 stijgen vanwege de realisatie van de hoofd- en nevenvestiging.

In onderstaande tabel is het meerjarenbeeld van de gemeentelijke bijdragen samengevat exclusief indexering vanaf 2020 (de loon- prijsindex worden jaarlijks in het beleidskader vastgelegd).

Gemeentelijke bijdrage in € 1, prijspeil 2020 (excl. indexering)				
	2020	**2021**	**2022**	**2023**
BBN, totaal*	35.528.853	35.528.853	36.707.533	36.707.533
GHOR, per inwoner	1,886	1,886	1,886	1,886
MKOB, per inwoner	-	-	-	-
BzBN functiestructuur, per inwoner	*0,585*	*0,585*	*0,585*	*0,585*
BzBN overig, per inwoner	*0,573*	*0,573*	*0,573*	*0,573*
BzBN totaal, per inwoner	1,158	1,158	1,158	1,158

** De bijdrage aan BBN wordt in 2022 structureel verhoogd met € 1.178.680 vanwege de realisatie van de hoofd- en nevenvestiging (€ 1,80 per inwoner).*

Overzicht van de bijdrage per gemeente in 2020, per kolom aangegeven

Geraamde bijdragen gemeenten 2020											Bedragen in euro's
	Inwoner-aantal	Brandweer excl comp.	Brandweer comp. 2020	**Brandweer totaal 2020**	**Kazernes *)**	**GHOR**	**MKOB BN**	BzBN functiestr	BzBN overig	**BzBN totaal**	**TOTAAL**
Bijdrage per inwoner						**€ 1,886**	**€ -**	***€ 0,585***	***€ 0,5730***	**€ 1,158**	
Gemeente		**€ 35.528.853**									
Bernheze	30.550	1.657.560	42.400	1.699.960		57.617	-	17.872	17.505	35.377	1.792.954
Boekel	10.502	569.810	32.400	602.210		19.807	-	6.144	6.018	12.161	634.178
Boxmeer	28.853	1.565.485	38.800	1.604.285		54.417	-	16.879	16.533	33.412	1.692.113
Boxtel	30.672	1.664.179	26.800-	1.637.379		57.847	-	17.943	17.575	35.518	1.730.744
Cuijk	24.911	1.351.603	24.400	1.376.003		46.982	-	14.573	14.274	28.847	1.451.832
Grave	12.419	673.821	53.600	727.421		23.422	-	7.265	7.116	14.381	765.224
Haaren	14.103	765.190	44.000	809.190		26.598	-	8.250	8.081	16.331	852.120
s-Hertogenbosch	153.434	8.324.910	42.000	8.366.910		289.377	-		87.918	87.918	8.744.204
Heusden	43.723	2.372.291	24.000-	2.348.291		82.462	-	25.578	25.053	50.631	2.481.383
Landerd	15.332	831.872	68.000	899.872		28.916	-	8.969	8.785	17.754	946.543
Meijerijstad	80.148	4.348.612	66.000-	4.282.612		151.159	-	46.887	45.925	92.811	4.526.582
Mill en Sint Hubert	10.831	587.660	59.600	647.260		20.427	-	6.336	6.206	12.542	680.230
Oss, totaal	90.951	4.934.753	166.000-	4.768.753		171.534	-	53.206	52.115	105.321	5.045.608
Sint Anthonis	11.577	628.136	57.200	685.336		21.834	-	6.773	6.634	13.406	720.577
Sint-Michielsgestel	28.673	1.555.719	43.600-	1.512.119		54.077	-	16.774	16.430	33.203	1.599.399
Uden	41.725	2.263.885	138.800-	2.125.085		78.693	-	24.409	23.908	48.318	2.252.095
Vught	26.418	1.433.369	2.800	1.436.169		49.824	-	15.455	15.138	30.592	1.516.585
Totaal	**654.822**	35.528.853	**-**	**35.528.853**	**-**	**1.234.994**	**-**	293.312	375.213	**668.525**	**37.432.372**

Aantallen per 1.1.2018 vlgs opgave CBS demografische kerncijfers per gemeente
De werkelijke bijdrage 2020 zal, cf art 10.3 van de GR, worden gefactureerd
op basis van de stand per 1 januari 2019.

** Eind 2013 zijn er een achttal kazernes van zes gemeenten overgenomen. Deze zes gemeenten dragen de budgetten voor kapitaallasten, (groot) onderhoud en achterstallig onderhoud jaarlijks over aan de Brandweer als onderdeel van de gemeentelijke bijdrage aan de Brandweer. Jaarlijks wordt, via de jaarverantwoording, met de betreffende gemeente afgerekend op basis van de werkelijke kosten. Voor 2020 komen deze individuele lasten als gevolg van de overdracht van de zeggenschap over de kazernes te vervallen.*

De gemeentelijke bijdrage aan de kolommen is in 12 maandelijkse gelijke bijdragen verschuldigd voor de 10e van de betreffende maand.

Iedere gemeente zal aanvullend op voorgaand overzicht rekening moeten houden met brandweerkosten vanwege:

- Kapitaallasten brandweerkazernes;
- Onderhoud brandweerkazernes (eigenaarslasten);
- Kosten van rampenbestrijding, voor zover niet specifiek brandweer;
- Kosten AOV-ers;
- Kosten BOPZ;
- Kosten AEP, levensloop en inactieven;
- FLO kosten komen voor rekening van de oude werkgever (ook de opbouw vanaf 2011).

De kosten voor de invulling van de functiestructuur Bevolkingszorg op hard piket en kosten vanwege opleiden, trainen en oefenen voor de gemeente ’s-Hertogenbosch komen rechtstreeks voor rekening van de gemeente ’s-Hertogenbosch.

5 Beleidsbijstellingen per programma

In dit hoofdstuk worden per programma de voorgenomen beleidsbijstellingen van Brandweer, GHOR, MKOB en Bevolkingszorg Brabant-Noord toegelicht.

5.1 Beleidsbijstellingen Brandweer Brabant-Noord

24/7 organiseren van de Caco functionaliteit
Het Algemeen Bestuur van Veiligheidsregio Brabant-Noord wenst in gezamenlijkheid met het Algemeen Bestuur van Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost te voldoen aan de verplichting uit het Besluit veiligheidsregio's om volwaardig te voorzien in de functionaliteit van Calamiteiten-coördinator in de meldkamer (CaCo). De hiertoe gekozen oplossingsvariant is de "24/7 CaCo met functie als informatiemakelaar."

Met het invoeren van deze CaCo die 24/7 aanwezig is op de meldkamer wordt maximaal invulling gegeven aan de functies van multidisciplinaire leiding bij melding en opschaling en informatievoorziening (operationeel beeld) binnen de beoogde tijdsnormen. De functie voorziet daarnaast 24/7 in informatievoorziening binnen de "koude" informatieprocessen van de veiligheidsregio en verbonden partners, waaronder gemeenten.

De 24/7 aanwezigheid wordt gegarandeerd door de inzet van een 7-tal dag en nacht ingeroosterde functionarissen. Met inachtneming van de Arbeidstijdenwet is dit aantal functionarissen noodzakelijk om minimaal geborgd uitvoering te geven aan de functionaliteit van CaCo.

De personele kosten voor de functionarissen en de bijhorende vakbekwaamheidskosten zijn geraamd op € 654.000 per jaar. Omdat de CaCo-functionaliteit vanwege de samengevoegde meldkamer ook voor Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost wordt georganiseerd bedragen de uiteindelijke kosten voor Veiligheidsregio Brabant-Noord slechts de helft van dit totaal, te weten jaarlijks € 327.000.

Nadere informatie over de CaCo is te lezen in paragraaf 2.2.3 van dit Beleidskader.

Overdracht Meldkamer
Voor 2020 zou de geïndexeerde gemeentelijke bijdrage van VRBN aan MKOB € 1,3 miljoen bedragen. Door de overdracht van het beheer van de meldkamers naar de politie vervalt de bijdrage van VRBN aan de MKOB ad € 1,3 miljoen. Voorgesteld wordt om dit voordeel deels in te zetten voor:

1. Compensatie uitname BDUR. De uitname van € 526.000 houdt verband met de overgang van het beheer van de meldkamer naar de politie. Daar de financiering voortaan rechtstreeks tussen het ministerie van V&J en de politie verloopt worden de veiligheidsregio's gekort op de BDUR;
2. In het samenvoegingsplan van de Meldkamer Oost-Brabant is opgenomen dat er op de nieuwe meldkamer in 's-Hertogenbosch ruimten zijn ingericht voor VRBN. Dit zijn ruimten voor het: 1) Coördinatiecentrum Crisis Communicatie, 2) Regionaal Operationeel Team, en 3) Actiecentra. Dit zijn relatief dure ruimten met veel ICT-voorzieningen waar de politie een bijdrage van de Veiligheidsregio voor vraagt ad € 127.000.
3. Vanwege de overdracht van het beheer van de meldkamer aan de politie moet VRBN voortaan zelf het beheer en onderhoud van randapparatuur (mobilofoons, portofoon, etc.) organiseren. Hier was reeds rekening mee gehouden, maar de

kosten zijn hoger dan verwacht. Het idee is om dit gezamenlijk te organiseren met VRBZO en de beide RAV's in Oost-Brabant. Zoals gezegd valt de kostenraming echter € 50.000 hoger uit dan verwacht.

Als deze drie ontwikkelingen worden verrekend met de vrijvallende bijdrage aan de MKOB dan resteert een voordeel van € 597.000 ofwel € 0,91 per inwoner[1] (zie ook tabel MKOB paragraaf 5.3).

Huisvesting
Voor de realisatie van de hoofd- en nevenvestiging is een aanvullende bijdrage benodigd van € 1,2 miljoen, ofwel € 1,80 per inwoner. Deze verhoging gaat in per 1 januari 2022. Voor de overdracht van de kazernes is een aanvullende bijdrage nodig van € 2,5 miljoen, ofwel € 3,90 per inwoner. Deze verhoging gaat wel in per 1 januari 2020. Voor een nadere toelichting hierop verwijzen wij naar hoofdstuk 3.

Beleidsaanpassing / Nieuw beleid BBN		Nieuw	Dekking			Bedragen x € 1,-
	Onderwerp	beleid begroot 2020	oud voor nieuw	overige inkomsten	incidentele gemeentelijke bijdrage	structurele gemeentelijke bijdrage
1.	24/7 organiseren Caco functionaliteit	€ 327.411				€ 327.411
2.	Overdracht Meldkamer - huur RCC ruimten*	€ 127.000	€ 127.000			
3.	Overdracht Meldkamer - onderhoud randapparatuur	€ 50.000	€ 50.000			
4.	Overdracht Meldkamer - compensatie uitname BDUR*	€ 526.040	€ 526.040			
5.	Huisvesting - realisatie hoofd- en nevenvestiging (per 1-1-2022)**					
6.	Huisvesting - zeggenschap kazernes	€ 2.553.806				€ 2.553.806
		€ 3.584.257	**€ 703.040**	**€ -**	**€ -**	**€ 2.881.217**

* De kosten van de huur van RCC ruimten, Randapparatuur en de verlaging van de BDUR worden gedekt uit het vervallen van de bijdrage aan de MKOB per 1-1-2020.
** Per 1-1-2022 is er een structurele verhoging ad € 1.178.680 voor de realisatie van een hoofd- en nevenvestiging.

5.2 Beleidsbijstellingen Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio

Voor het onderdeel GHOR is geen nieuw beleid voorzien voor 2020

Beleidsaanpassing / Nieuw beleid GHOR		Nieuw	Dekking			Bedragen x € 1,-
	Onderwerp	beleid begroot 2020	oud voor nieuw	overige inkomsten	incidentele gemeentelijke bijdrage	structurele gemeentelijke bijdrage
1.	N.v.t.					
		€ -	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**

5.3 Beleidsbijstellingen Melkamer Oost-Brabant

De inwerkingtreding van de Wijzigingswet Meldkamers is voorzien op 1 januari 2020. Het wetsvoorstel bepaalt dat het beheer van de samengevoegde meldkamers bij de politie wordt belegd. Dit betreft het beheer van de meldkamerfunctie, zoals opgenomen in het Transitieakkoord. Het aandeel van de deelnemende partijen in de kosten van het beheer van de meldkamer is vastgesteld in het geaccordeerde Uitwerkingskader. Op basis hiervan wordt jaarlijks door de minister van Justitie en Veiligheid een financiële bijdrage aan de politie verstrekt ten behoeve van de beheerstaken. Hierdoor verschuift de financiële verantwoordelijkheid voor het beheer van de meldkamerfunctie van de Meldkamer Oost Brabant van de betrokken partijen, waaronder de Veiligheidsregio Brabant-Noord en de veiligheidsregio Brabant-Zuidoost, naar de Nationale Politie.

[1] Let op: bovenstaande is gebaseerd op de informatie die tot nu toe bekend is en is tevens afhankelijk van definitieve besluitvorming in de Tweede Kamer. Als blijkt dat deze besluitvorming anders uitvalt en dat daarmee de financiële consequenties ook anders zijn, dan wordt daar bij de Programmabegroting 2020-2023 rekening mee gehouden.

Consequenties Wijzigingswet meldkamers

Met het in werking treden van de Wijzigingswet Meldkamers wordt de meldkamer Oost-Brabant onderdeel van de politieorganisatie. Op basis van multidisciplinaire prioritering zal de politie de beheerkosten dragen voor deze samengevoegde meldkamer. De basis hiervoor is het jaarlijkse beleids- en bestedingsplan voor de meldkamers. Er wordt aangesloten bij de beleids- en beheercyclus van de politie. Dit betekent dat de plannings- en controlcyclus van de politie leidend is voor de sturing op de financiën van de MKOB.

Financiële afwikkeling Meldkamer Oost Brabant

Met betrekking tot de afwikkeling dienen in 2019 nadere afspraken te worden gemaakt. Vanaf 2020 dienen weliswaar de beheerskosten gedekt te worden vanuit de bijzondere bijdrage, maar aanvullende specifieke wensen met betrekking tot de uitvoering van de operationele meldkamerfunctionaliteiten van de verschillende kolommen kunnen leiden tot kosten die in rekening worden gebracht bij deze kolommen indien financiële dekking voor dergelijke specials ontbreekt. Ten slotte behelst het Transitieakkoord afspraken over de kosten voor het beheer van de meldkamerfunctie en is het niet van toepassing op de opschalingsruimten ten behoeve van RCC en ROT. Voor deze functionaliteiten zullen door de politie facturen worden verstuurd. Datzelfde geldt voor andere functionaliteiten die niet direct zijn gelieerd aan de wettelijke definitie van de meldkamerfunctie, zoals zorgmeldtafels en dergelijke.

Begroting 2020 Nationale Politie

De begroting MKOB 2020 wordt aangeleverd aan de Nationale Politie met als uitgangspunt het samenvoegingsplan MKOB. Hierin zijn enkele specifieke functionaliteiten opgenomen, waarvan de kosten worden doorbelast aan de Veiligheidsregio Brabant-Noord. Dit betreft onder andere de volgende functionaliteiten:

- Ruimte Regionaal Operationeel Team
- Actiecentra (uitgezonderd actiecentrum van de politie)
- Coördinatiecentrum Crisis Communicatie

Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat landelijke beleidsontwikkelingen of besluitvorming leiden tot aanvullende kosten voor de bij de MKOB betrokken partners. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan ontwikkelingen met betrekking tot de functionaliteit van de CaCo.

Consequenties bijdrage VRBN

Per 1 januari zal de MKOB worden overgedragen aan de Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS) en daarmee komt de gemeentelijke bijdrage voor dit onderdeel te vervallen. Door het vervallen van de bijdrage aan de MKOB is er een netto voordeel van € 597.000 op de gemeentelijke bijdrage aan VRBN. Daar de overdracht van de meldkamer ook consequenties heeft voor de kolom brandweer – en de veiligheidsregio als geheel – heeft eerst een verrekening plaatsgevonden met de vervallen bijdrage aan de MKOB. Op deze wijze wordt BBN gecompenseerd voor ontwikkelingen als de huur van RCC ruimten, beheer en onderhoud Randapparatuur en de uitname bij de BDUR. Deze kosten die daaraan zijn verbonden worden gedekt uit het vervallen van de bijdrage aan het MKOB per 1-1-2020. Daarna resulteert nog altijd het genoemde voordeel op de gemeentelijke bijdragen van € 597.000.

Beleidsaanpassing / Nieuw beleid MKOB		Nieuw	Dekking				Bedragen x € 1,-
	Onderwerp	beleid begroot 2020	oud voor nieuw	overige inkomsten	incidentele gemeentelijke bijdrage	structurele gemeentelijke bijdrage
1.	MKOB vervallen gemeentelijke bijdrage	€ -1.299.822				€ -596.782
2.	BBN Compensatie uitname BDUR, randapparatuur en huur ruimten	€ 703.040	€ 703.040			
		€ -596.782	**€ 703.040**	**€ -**	**€ -**	**€ -596.782**

*Zoals gezegd gaat de MKOB per 1-1-2020 over naar de politie waardoor de bijdrage vanuit de VR aan de MKOB € 0 wordt. De hierboven gepresenteerde € 596.782 betreft de verlaging van de gemeentelijke bijdrage aan de veiligheidsregio per 1-1-2020 als gevolg van deze overdracht – na verrekening van de drie ontwikkelingen bij de brandweer.

5.4 Beleidsbijstellingen Bevolkingszorg

In haar vergadering van 7 november 2018 heeft het Algemeen Bestuur het voorstel tot versteviging van het fundament van Bevolkingszorg aangenomen. Deze versteviging betreft zowel de lokale gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de organisatie van Bevolkingszorg als de regionale verantwoordelijkheid hiervoor.

De lokale gemeentelijke verantwoordelijkheid betreft de inzet van een AOV-er voor zo'n 9 tot 15 uur per week, de inzet van een expertteamlid van zo'n 2 uur per week en voor de secretaris van een expertteam komt daar een inzet van 1 uur per week bij. Deze inzet werkt niet door in kosten voor de veiligheidsregio, omdat het een lokale, gemeentelijke inzet betreft.

De uitbreiding van de regionale verantwoordelijkheid vraagt om een extra inzet van 2,4 fte op het gebied van crisiscommunicatie en ondersteuning van Opleiden, Trainen en Oefenen (OTO). Daarnaast vraagt het om een toename van het werkbudget voor OTO met € 15.000. De totale jaarlijkse extra kosten hiervan zijn € 203.000 wat neerkomt op zo'n € 0,31 per inwoner.

Voor nadere informatie over versteviging van Bevolkingszorg wordt verwezen naar paragraaf 2.2.3 van dit Beleidskader.

Beleidsaanpassing / Nieuw beleid BZ	Nieuw	Dekking			Bedragen x € 1.,-
Onderwerp	beleid begroot 2020	oud voor nieuw	overige inkomsten	incidentele gemeentelijke bijdrage	structurele gemeentelijke bijdrage
1. Uitbreiding regionale ondersteuning	€ 203.591				€ 203.591
	€ 203.591	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 203.591**

6 Bijlagen

- Bijlage 1 - Infographic Beleidsagenda VRBN 2020-2023;
- Bijlage 2 - Infographic Ontwikkeling Veiligheidsregio.

VEILIGHEIDSREGIO
BRABANT-NOORD

Ontwikkeling veiligheidsregio

De taakopvatting en takenpakket van de veiligheidsregio heeft zich in de loop der jaren ontwikkeld.
Dit komt door gewijzigde wetgeving, veranderde maatschappelijke risico's en een complexer wordende samenleving. Deze ontwikkeling kent drie groeistadia.
Veiligheidsregio Brabant-Noord staat aan de vooravond van het derde stadium, het ontwikkelen naar een informatiegestuurde netwerkorganisatie aan de hand van de beleidsagenda "Samen Veiliger"

1 Gemeentelijke brandweer

Opgave voor gemeenten is het organiseren en beheren van goede preventieve en repressieve brandweerzorg voor het grondgebied van de eigen gemeente.

Focus van taakuitvoering is gericht op het bestrijden van de gevolgeffecten van incidenten. Brandpreventie is gebaseerd op strikte regelgeving en is ook gericht op effecten van brand; niet op voorkomen ervan.

Samenwerking is gering. Beheersen van rampen en crises wordt gezien als overheidsverantwoordelijkheid.

Verantwoordelijkheid voor fysieke veiligheid wordt voornamelijk gedragen door de overheid.

dec '10 — Regionalisering
Gemeenteraden stemmen in met regionalisering brandweer als onderdeel van de veiligheidsregio.

2011

2 Gezamenlijke hulpverlening

Opgave voor gemeenten is het ontvlechten van de brandweertaak uit de gemeente en het vormen van gezamenlijk opdrachtgeverschap aan de veiligheidsregio.

Opgave voor de veiligheidsregio is, naast het beheren en uitvoeren van Brandweerzorg en Acute geneeskundige zorg, het op basis van wettelijke eisen vormgeven van een gezamenlijke crisisorganisatie met politie, gemeenten, defensie en andere partners.

Focus van taakuitvoering blijft gericht op het bestrijden van de gevolgeffecten van incidenten. Brandpreventie ontwikkelt zich tot Risicobeheersing, maar blijft gericht op effectbeheersing en op enkel brand-incidenten.

Samenwerking tussen hulpdiensten vormt de basis voor de veiligheidsregio. Repressieve brandweerzorg wordt hierdoor veel efficiënter georganiseerd. Samenwerking met andere veiligheidsregio's en met burgers en bedrijven neemt mondjesmaat toe.

Verantwoordelijkheid voor fysieke veiligheid wordt aanvankelijk nog steeds enkel door de overheid gedragen. Met het beleidsplan 2015-2019 komt meer nadruk op een gezamenlijke verantwoordelijkheidsverdeling met de samenleving.

apr '16 — Uniforme kostenverdeelsleutel
Een grote stap in de ontwikkeling van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Noord is het besluit om de gemeentelijke bijdrage voor de veiligheidsregio solidair te verdelen naar rato van inwoneraantal.

jul '18 — Besluit wegnemen acute knelpunten veiligheidsregio
Op basis van overwegend positieve zienswijzen van de gemeenteraden, stemt AB in met verhoging gemeentelijke bijdrage voor de veiligheidsregio met €4,06.
Hiermee worden acute knelpunten op gebied van brandweer, multidisciplinaire voorbereiding en bedrijfsvoering weggenomen.

jan '19 — Basis op orde voor doorgroei naar stadium 3
Het AB wenst de (wettelijke) basis van het 2e stadium op orde te hebben voordat de veiligheidsregio zich verder ontwikkelt naar het 3e stadium:

- Regionalisering uit 2010 afronden door ook huisvesting brandweer onder te brengen in gemeenschappelijke regeling;
- Op slimme wijze organiseren van de wettelijk verplichte calamiteiten-coördinator in de meldkamer;
- Robuust organiseren van Bevolkingszorg, onder meer door proportionele versterking van regionale ondersteuning.

2020

3 Samen Veiliger

Opgave voor gemeenten is het verder ontwikkelen van het gemeentelijk opdrachtgeverschap.

Opgave voor de veiligheidsregio is, naast de bestaande taken, het voeren van regie op het oplossen van complexe veiligheidsvraagstukken. De veiligheidsregio verbindt netwerkpartners aan bestuurlijke opgaven. Dit vraagt om een transformatie van de organisatie en taakuitvoering van de veiligheidsregio.

Focus van taakuitvoering is primair gericht op effectbestrijding. Daarnaast zal voor enkele prioritaire veiligheidsopgaven regie worden gevoerd op zowel het voorkomen van oorzaken als op het bestrijden van effecten.

Samenwerking vormt het bestaansrecht van de veiligheidsregio. Veiligheidsvraagstukken worden zoveel mogelijk "boven de kolommen" aangepakt en waar nodig met (kennis)partners van buiten.

Verantwoordelijkheid voor fysieke veiligheid wordt gedragen door de overheid én de samenleving. De veiligheidsregio neemt bij haar regietaken geen verantwoordelijkheid over.

jan '20 — Onderzoek en ontwikkeling

- De veiligheidsregio gaat met partners aan de slag met de transformatie en ontwikkeling van het takenpakket dat nodig is om de doelen uit de beleidsagenda "Samen Veiliger" te bereiken.
- De veiligheidsregio ontwikkelt zonder onomkeerbare beslissingen en financiert uit haar eigen reserves.
- De brandweer onderzoekt o.m. hoe waarborging van blustaken door vrijwilligers in stand kan gehouden kan worden.

jan '22 — Bestendiging

- Er is meer duidelijkheid over enkele onzekerheden die er aan de start van de beleidsagenda "Samen Veiliger" waren;
- Er is zicht op de bijdragen die partners willen leveren;
- Er zijn werkwijzen, voorzieningen en methoden ontwikkeld om de gestelde doelen uit de beleidagenda te behalen.

Het AB kiest welke ontwikkelde zaken kunnen worden bestendigd en zal hiertoe een verzoek tot structurele bijdrage doen aan de gemeenteraden.

2023

Beleidsagenda 2020-2023

SAMEN VEILIGER. Veiligheidsregio Brabant-Noord wil vanaf 2020 haar blik meer naar buiten richten. De veiligheidsregio is niet exclusief verantwoordelijk voor de fysieke veiligheid van de samenleving. Daarvoor is de samenleving en de aard van de risico's te complex geworden. Met behulp van een goede informatievoorziening én samen met partners pakt Veiligheidsregio Brabant-Noord komende jaren veiligheidsvraagstukken aan.
Daarnaast blijft de Veiligheidsregio paraat daar waar het bestrijding van branden, rampen en crises betreft.
De beleidsagenda krijgt vorm vanuit een drietal opgaven, welke zijn vertaald naar 6 ambities met bijhorende doelen.

Opgaven

Ontwikkelen van een informatie-gestuurde netwerkorganisatie

Uitval van nutsvoorzieningen kan leiden tot falende preventieve voorzieningen bij gevaarlijke bedrijven. Een brand met forse rookontwikkeling kan leiden tot verstoring van vitale infrastuctuur.
De aanpak van moderne crises en complexe veiligheidsopgaven vragen meer dan reactief optreden vanuit de eigen hulpdienst om incidenten te bestrijden.

Verbeteren van het samenspel met gemeenten

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor veiligheid in de eigen gemeente. Wat fysieke veiligheid betreft wordt de beleidsagenda nu vooral bepaald door de Veiligheidsregio.
Samen met de gemeenten moeten zowel het spel van opdrachtgever-opdrachtnemer als de informatie aan college en gemeenteraad verbeterd worden.

Behoud van sterke kolommen die de veiligheidsregio kunnen dragen

De veiligheidsregio is naast de benaming van de gemeenschappelijke regeling ook het overkoepelend organisatieonderdeel dat faciliteert, adviseert en regisseert voor de kolommen, zoals brandweer, GHOR of politie. De veiligheidsregio is als netwerkorganisatie een (informatie)knoopunt van en voor de kolommen. Behoud van sterke kolommen is nodig voor bemensing ervan en voor informatieverstrekking.

Ambities & Doelen

Samen in regie

Ambitie
Burgers, bedrijven en veiligheidspartners dragen met hun dagelijkse inspanningen bij aan aan veiligere samenleving.
- De Veiligheidsregio brengt deze inspanningen bij elkaar rondom concrete geprioriteerde veiligheidsopgaven.

Doelstellingen
- VRBN stuurt samen met partners op het beheersen en bestrijden van geprioriteerde risico's.
- VRBN biedt aan partners mogelijkheid om met elkaar te verbinden rondom veiligheidsvragen die zij belangrijk vinden.
- VRBN maakt afspraken over rolverdeling met partners, in eerste instantie met politie, GGD en gemeenten.
- VRBN maakt afspraken over rolverdeling en samenwerking met andere veiligheidsregio's.

Samen verantwoordelijk

Ambitie
De overheid is van oudsher verantwoordelijk voor bestrijding van de gevolgen van een ramp of crisis. De verantwoordelijkheid voor het verkleinen van de kans op incidenten ligt bij velen (bijv. bij bedrijven met gevaarlijke stoffen).
- De Veiligheidsregio erkent deze gezamenlijke verantwoordelijkheid en pakt waar mogelijk veiligheidsvraagstukken met alle verantwoordelijken op.
- De Veiligheidsregio is van en voor de gemeenten. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor veiligheid op hun grondgebied. De Veiligheidsregio is ondersteunend aan deze verantwoordelijkheid.

Doelstellingen
- VRBN stimuleert burgers en partners verantwoordelijkheid te nemen voor veiligheid in de regio.
- Gemeenten weten beter wat er speelt bij VRBN, maken capaciteit vrij en onderhouden intensiever contact.

Samen zorgen

Ambitie
Na bestrijding van het incident, begint bij veel rampen en crises de langdurige (na)zorg.
- De Veiligheidsregio stuurt op maximale paraatheid en inzetbaarheid van geneeskundige zorg bij en na afloop van incidenten.
- Bevolkingszorg in de gemeenten wordt in samenspel met de Veiligheidsregio solidair en robuust vormgegeven.

Doelstellingen
- VRBN maakt afspraken met gemeenten over de minimale capaciteiten voor Bevolkingszorg in de regio.

SAMEN VEILIGER

Samen slimmer

Ambitie
De Veiligheidsregio is van oudsher geneigd vraagstukken zelf op te lossen. Dit terwijl vaak oplossingen buiten de organisatie voorhanden zijn.
- De Veiligheidsregio is kritisch naar zichzelf en zoekt met de blik naar buiten gericht voortdurend naar slimme wijzen van organiseren.

Doelstellingen
- VRBN gaat intensiever samenwerken met innovatieve partners als DITSS en JADS rond veiligheidsvragen voor de regio.
- VRBN onderzoekt bij uitvoeringsvraagstukken of geleerd / aangesloten kan worden bij gemeenten, andere veiligheidsregio's of overige partijen.

Samen aanpakken

Ambitie
De regionale crisisorganisatie treedt in werking bij bepaalde criteria (GRIP). De structuur en betrouwbaarheid van deze organisatie kan ook bij andersoortige (niet veiligheids)vraagstukken worden gebruikt (bijv. opvang vluchtelingen, Q-koorts, aanhoudende droogte). Dit vraagt om flexibilisering en verdere professionalisering van de crisisorganisatie.
Het fijnmazige netwerk van betrokken en breed inzetbare brandweervrijwilligers is van grote waarde.
De Veiligheidsregio behoudt daarom vrijwilligheid binnen de kolom brandweer.

Doelstellingen
- VRBN spoort onverwachte risico's sneller op en kan deze makkelijker bestrijden.
- Burgemeesters kunnen bij (onverwachte) rampen en crises de crisisorganisatie van de VRBN gebruiken.
- VRBN richt de organisatie zo in dat kolommen en andere partners in staat zijn (on)bekende risico's te bestrijden.
- De Brandweer maakt beleid om vrijwilligheid bij de brandweer te behouden.
- VRBN richt zijn organisatie zo in dat capaciteit flexibeler kan worden ingezet in onverwachte situaties

Samen informatie delen

Ambitie
Goede informatie is cruciaal voor het nemen van juiste beslissingen. Tijdige en juiste informatie levert voorspellend vermogen op, zodat de Veiligheidsregio hier met haar partners op in kan spelen.
- De Veiligheidsregio is makelaar van informatie van en voor partners en ondersteunt hiermee het gemeentelijk veiligheidsbeleid.
- De Veiligheidsregio informeert vaker en meer op maat de colleges en gemeenteraden over de lokale betekenis van regionaal uitgevoerde taken, projecten of programma's.

Doelstellingen
- VRBN biedt partners veiligheidsinformatie waar vraag naar is, ook door slim gebruik van bestaande bronnen.
- VRBN helpt partners in de regio onderling informatie te delen en te vinden over veiligheid in de regio.
- VRBN brengt in kaart welke informatie gemeenten willen over en van VRBN, en in welke vorm.
- VRBN rapporteert jaarlijks aan gemeenteraden over de voortgang van het Beleidsplan 2020-2023.

Voorstel

AGP 6

Aan : Algemeen Bestuur VRBN Datum : 16 januari 2019 Bijlage(n) : 5

Steller : Joris van Hest Onderwerp : **Integraal zienswijzeverzoek beleid 2020 – 2023 VRBN**

Algemeen

Zoals door u in uw vergadering op 7 november 2018 besloten zullen met het oog op de versterking van de sturende rol van de gemeenteraden in relatie tot de veiligheidsregio voorstellen voor strategisch beleid op een meer integrale wijze aan de gemeenteraden worden voorgelegd. Om die reden zal het Concept-beleidskader 2020 samen met de door u op 7 november 2018 geaccordeerde Beleidsagenda 2020 – 2023 en het geactualiseerde risicoprofiel aan de gemeenteraden worden aangeboden. In het Concept-beleidskader 2020 zijn tevens de uitgangspunten, parameters en financiële consequenties van het voorstel “Huisvesting Veiligheidsregio Brabant-Noord” opgenomen. Het Concept-beleidskader 2020, de Beleidsagenda 2020 - 2023 en het geactualiseerde risicoprofiel vormen de bouwstenen voor het Beleidsplan 2020 – 2023 zoals dit later in 2019 zal worden opgesteld. Deze documenten zullen gezamenlijk voor het geven van een zienswijze aan de gemeenteraden worden voorgelegd. De gemeenteraden zullen hierdoor in staat worden gesteld hun visie te geven, de Beleidsagenda 2020 – 2023 en het geactualiseerde risicoprofiel te bespreken en tenslotte hun wensen voor de beleidsagenda van de veiligheidsregio aan te geven.

Om gemeentelijke ambtenaren openbare veiligheid en financiën van de samenwerkende gemeenten te informeren zal op 10 januari 2019 een informatiebijeenkomst worden gehouden.

Om de gemeenteraden te faciliteren voor het formuleren van hun zienswijzen en van hun wensen voor de beleidsagenda van de veiligheidsregio zal op initiatief van de gezamenlijke griffiers op 6 februari 2019 een bijeenkomst voor de gezamenlijke gemeenteraden worden gehouden waarin het Concept-beleidskader 2020, het geactualiseerde risicoprofiel en de Beleidsagenda 2020 – 2023 zullen worden toegelicht en bediscussieerd.

Voorts is de directeur veiligheidsregio desgevraagd bereid om in een commissie- of raadsvergadering in elk van de samenwerkende gemeenteraden een toelichting op de aan de gemeenteraden voorgelegde stukken te geven en bij die gelegenheid tevens eventuele vragen te beantwoorden.

Vriendelijk verzoek daarbij is om de zienswijzen en wensen voor de beleidsagenda van de veiligheidsregio uiterlijk eind maart 2019 bij het Dagelijks Bestuur van de veiligheidsregio in te dienen. Het Beleidskader 2020 zal op 3 april 2019 ter besluitvorming aan het Algemeen Bestuur worden voorgelegd.

De partijen die betrokken zijn bij de Meldkamer Oost-Brabant zullen eveneens in de gelegenheid worden gesteld hun zienswijze te geven.

Processtap	Datum
Contactambtenaren (advies)	03-12-2018
Financiële Commissie (advies)	03-12-2018
Dagelijks Bestuur (instemming)	05-12-2018
Contactambtenaren - extra (advies m.b.t. huisvesting)	19-12-2018
Financiële Commissie - extra (advies m.b.t. huisvesting)	09-01-2019

Informatiebijeenkomst gemeentelijke ambtenaren veiligheid en financiën	**10-01-2019**
Algemeen Bestuur (instemming)	**16-01-2019**
Verzoek zienswijze gemeenteraden en deelnemers MKOB	**21-01-2019**
Informatiebijeenkomst gezamenlijke gemeenteraden	**06-02-2019**
Toelichting directeur veiligheidsregio in raadscommissie of gemeenteraad *(Op aanvraag)*	**februari/maart 2019**
Algemeen Bestuur (vaststelling)	**03-04-2019**

Voorstel

Het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld de gemeenteraden bijgaand zienswijzeverzoek te doen met betrekking tot het concept-beleidskader 2020.

Akkoord *Ja* ☐ *Nee* ☐ *Afwijkend besluit* ☐

Secretaris: drs. M.J.H. van Schaijk Paraaf: ……

Bijlage(n)

1. Zienswijzeverzoek
2. Samenvatting hoofdpunten beleidsdocumenten
3. Concept Actualisatie Risicoprofiel
4. Concept-Beleidsagenda 2020 – 2023 Veiligheidsregio Brabant-Noord

- (Beleidskader 2020 VRBN (zie AGP 5))

Aan
de raden van de
deelnemende gemeenten

Datum
Onze referentie
Uw referentie
Zaaknummer
Onderwerp Integraal zienswijzeverzoek beleid 2020 – 2023 Veiligheidsregio Brabant-Noord

Behandeld door J. van Hest
Telefoon 088-0208216
E-mail j.vanhest@brwbn.nl

Bijlage 4

Geachte heer/mevrouw,

Voor u ligt een drietal documenten waarover u in de gelegenheid wordt gesteld om (in onderling samenhang) zienswijzen te geven:

1. Concept-Beleidskader 2020 Veiligheidsregio Brabant-Noord (zie bijlage 2)
   Het Concept-beleidskader 2020 bevat de uitgangspunten voor de Programmabegroting 2020 van de veiligheidsregio. De technische uitgangspunten voor de op te stellen begroting 2020 zijn conform de Financiële verordening van Veiligheidsregio Brabant-Noord.

2. Concept Actualisatie Risicoprofiel 2018 (zie bijlage 3)
   Het concept Risicoprofiel (actualisatie 2018) vormt een belangrijke bouwsteen voor het in 2019 vast te stellen beleidsplan Veiligheidsregio Brabant-Noord 2020-2023. Het betreft een technische analyse van regionale risico's en een beleidsadvies voor prioritering van de aanpak van deze risico's.

3. Concept Beleidsagenda Veiligheidsregio Brabant-Noord 2020-2023 (bijlage 4)
   De beleidsagenda is een beschrijving op hoofdlijnen van de opgaven voor de veiligheidsregio in de periode 2020-2023 en de vertaling ervan naar ambities en bijhorende doelen. De beleidsagenda is een tweede, belangrijke, bouwsteen voor het in 2019 vast te stellen Beleidsplan Veiligheidsregio Brabant-Noord 2020-2023.

De hoofdpunten van deze drie documenten zijn voor u samengevat (zie bijlage 1).

Integraal zienswijzeverzoek
2019 is het jaar van de vele zienswijzen op beleid van de veiligheidsregio. Dit komt doordat in 2019 het beleidsplan voor de periode 2020-2023 wordt opgesteld. De Wet veiligheidsregio's schrijft voor dat gemeenteraden – omwille van lokale verankering - op strategische onderdelen inspraak hebben op dit beleidsplan:

- Gemeenteraden overleggen over het regionaal risicoprofiel en mogen hun wensen met betrekking tot het door de veiligheidsregio te voeren beleid kenbaar maken;
- Gemeenteraden stellen tenminste eenmaal in de vier jaar de doelen vast die de gemeente betreffende de brandveiligheid en de werkwijze en kwaliteit van de brandweerzorg nastreeft.
- Gemeenteraden treden in overleg met de burgemeester over de uitgangspunten van het op te stellen beleidsplan.

Deze inspraak komt naast de "reguliere" zienswijzemogelijkheid van de gemeenteraad:

- Gemeenteraden kunnen hun zienswijze geven ten aanzien van het Beleidskader c.q. kadernota van de veiligheidsregio.

Al deze punten van inspraak hangen met elkaar samen. De beleidsagenda van de veiligheidsregio kan niet los worden gezien van de risico's en de ontwikkelingen voor de begroting uit het concept-beleidskader zijn hier weer een uitwerking van.
Om de gemeenteraden in staat te stellen om hun kaderstellende rol goed uit te oefenen, heeft het Algemeen Bestuur van de veiligheidsregio de wens om de raden één integraal zienswijzeverzoek voor te leggen.

Ondersteuning gemeenteraden bij zienswijzeverzoek
Voorliggende documenten zijn veelal na intensief overleg en (bestuurlijke) afstemming tot stand gekomen en zijn deels technisch van aard. De hoeveelheid informatie die met dit zienswijzeverzoek aan u wordt aangeboden is groot.
Om gemeenteraden te ondersteunen bij het duiden van de informatie en bij het formuleren van zienswijzen is, in samenspraak met de adoptiegriffiers[1] van de Veiligheidsregio, afgesproken dat de Veiligheidsregio Brabant-Noord:

- Op 6 februari 2019 tijdens de regionale bijeenkomst voor gemeenteraadsleden een toelichting geeft op het Concept-beleidskader 2020, de Beleidsagenda 2020 – 2023 en het geactualiseerde Risicoprofiel.
- In de maanden februari en maart 2019 op verzoek van elke gemeenteraad in de persoon van de secretaris veiligheidsregio langskomt bij een commissie- of raadsbijeenkomst voor toelichting en advies over eventuele lokale beleidswensen of eventuele onderbelichte lokale risico's.

Procesgang zienswijze

Zoals reeds vermeld, doet de secretaris tevens directeur Veiligheidsregio Brabant-Noord het aanbod om het Concept-beleidskader 2020, het geactualiseerde Risicoprofiel en de Beleidsagenda te komen toelichten ter voorbereiding op de inhoudelijke behandeling van het zienswijzeverzoek.
U kunt uw zienswijze tot 1 april 2019 indienen. De ontvangen reacties worden verzameld en ter vergadering van het Algemeen Bestuur uitgereikt op 3 april 2019. Zienswijzen met betrekking op het Beleidskader worden op deze wijze betrokken bij de besluitvorming over het Beleidskader 2020 op 3 april 2019.
Van de zienswijzen op het Risicoprofiel of Beleidsagenda wordt een nota van zienswijzen opgesteld. Deze wordt betrokken bij de besluitvorming over vaststelling van het Beleidsplan Veiligheidsregio 2020-2023 door het Algemeen Bestuur in november 2019.

---

[1] De griffiers van de gemeenten Boxtel, 's-Hertogenbosch, Oss en Vught denken mee over en bewaken een zorgvuldige procesgang van stukken over de veiligheidsregio voor alle gemeenteraden. Zij vormen de "adoptiegriffiers" van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Noord.

Het Dagelijks Bestuur van de Veiligheidsregio Brabant-Noord,
namens dezen,

Drs. M.J.H. van Schaijk,
secretaris

Samenvatting beleidsdocumenten Veiligheidsregio Brabant-Noord

Bijlage 1 behorende bij integraal zienswijzeverzoek aan colleges en gemeenteraden d.d. 21 januari 2019

In deze samenvatting staan de hoofdpunten van de volgende beleidsdocumenten vermeld:

- Concept Beleidskader 2020;
- Concept Actualisatie Regionaal Risicoprofiel;
- Concept Beleidsagenda VRBN 2020-2023.

Concept Beleidskader 2020

Ontwikkelingen Veiligheidsregio

Naast de technische uitgangspunten gaan we in dit beleidskader ook in op nieuwe uitgaven die noodzakelijk zijn. In het Beleidskader 2020 zijn voorstellen voor nieuw beleid / onvermijdelijke ontwikkelingen opgenomen voor:

1) De Calamiteiten-Coördinator;
2) Huisvesting – zeggenschap kazernes;
3) Huisvesting – realisatie hoofd- en nevenvestiging;
4) Het programma Bevolkingszorg;
5) Overdracht beheer meldkamer;
6) Uitkomsten bestuursconferentie 2018.

1. De Calamiteiten-Coördinator

De Calamiteiten-Coördinator is als ‘nieuw beleid’ opgenomen, omdat de veiligheidsregio niet voldoet aan het bepaalde in de Wet veiligheidsregio’s wat betreft het voorzien in de functionaliteit van een Calamiteiten-Coördinator op de meldkamer (CaCo). Door het proces van vorming van de gezamenlijke meldkamer Oost-Brabant is duidelijk geworden dat het 24/7 organiseren van de CaCo-functionaliteit een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van de veiligheidsregio’s Brabant Noord en Brabant-Zuidoost. Het Algemeen Bestuur wil de wettelijke basis op dit punt op orde hebben.
Voor het organiseren van de CaCo-functionaliteit is een nieuwe uitgave opgenomen van € 327.000. Dit vertaalt zich in een structurele verhoging van de gemeentelijke bijdrage van € 0,50 per inwoner.

2. Huisvesting – zeggenschap kazernes

Het bestuur van VRBN stelt voor om de zeggenschap over de kazernes – door middel van koop – over te laten gaan van de gemeenten naar de veiligheidsregio. Als gevolg van de overdracht van de kazernes kan de veiligheidsregio in de toekomst niet alleen sturen op mensen en materieel, maar ook op de huisvesting van mensen en materieel. Conform de wens van het bestuur is getracht om het benodigde budget voor huisvesting reëel – en zeker niet te ruim – te laten zijn.

Ook is getracht te voorkomen dat bij gemeenten onderling een gevoel van oneerlijkheid zou ontstaan. Belangrijk is dat er een toekomstbestendige oplossing komt die helderheid creëert.

Voor de overdracht is een structurele verhoging van € 3,90 per inwoner benodigd. Middels een uitvraag is in beeld gebracht dat deze lasten grotendeels reeds in de gemeentelijke begrotingen terugkomen. Vanwege het solidariteitsuitgangspunt is gekozen voor de huidige verdeelsleutel op basis van inwoneraantallen. Dit laatste maakt dat de overdracht voor sommige gemeenten een voor- dan wel nadeel kan opleveren. Met name de gemeenten met relatief gezien veel inwoners ten opzichte van het aantal kazernes hebben nadeel van de kostenverdeelsleutel. Ook eenmalig is bij de overname sprake van een voor- dan wel nadeel, omdat de genormeerde overnamewaarde niet gelijk is aan de boekwaarde. Voor de overname van de 39 kazernes wordt een investeringsbudget gevraagd van € 17,5 miljoen. Overigens heeft de overname van alle kazernes ook consequenties voor de zes gemeenten die al een kazerne hebben overgedragen. Omdat de nieuwe afspraken leidend zijn, zal er in 2019 nog een eenmalige afrekening plaatsvinden. De afrekening betreft het verschil tussen de nu berekende overnamewaarde en de huidige boekwaarde.

Indien de veiligheidsregio zeggenschap krijgt over de kazernes, zal zij ook verantwoordelijk worden voor de nieuwbouw of renovatie van kazernes. Als “ijkpunt” is dan ook gekozen voor 1 januari 2019. Kazernes die hierna worden gebouwd, zullen – ongeacht wanneer deze opgeleverd worden – regionaal worden bekostigd. Uitgangspunt daarbij is dat de grootte van deze kazernes in overeenstemming is met de regionale afspraken. Voor een drietal kazernes bestaan reeds nieuwbouwplannen, te weten: Uden, Oss en Oeffelt. Voor de nieuwbouw/overname van de nog te bouwen kazernes van Oss, Uden en Oeffelt, wordt een investeringsbudget gevraagd van € 10,8 miljoen.

Wat betreft renovaties zijn alle overige kazernes beoordeeld op de noodzaak hiervoor. De uitkomst daarvan is dat voor de periode 2020-2023 er een zestal kazernes (Sint Anthonis, Veghel, Zeeland, Cuijk, Vierlingsbeek en Wanroij) gerenoveerd dient te worden. Voor de renovatie van deze kazernes is een investeringsbudget geraamd van € 2,1 miljoen. De jaarlijkse kapitaallasten – die voortkomen uit deze investeringen – zijn reeds onderdeel van de gevraagde structurele verhoging van de gemeentelijke bijdrage ad € 3,90 per inwoner. Voor tijdelijke ondersteuning van het team materieel en huisvesting zijn incidentele kosten geraamd ad € 0,2 miljoen, welke worden bekostigd uit de reserves van VRBN.

3. Huisvesting – realisatie hoofd- en nevenvestiging

Eind 2016 heeft het Algemeen Bestuur van VRBN ingestemd met de visie op huisvesting. De visie op huisvesting betreft de centralisatie van kantoorhuisvesting, werkplaatsen en logistieke processen op twee vestigingen, te weten: een hoofdvestiging in ’s Hertogenbosch en een nevenvestiging in de driehoek Mill-Uden-Zeeland. De belangrijkste redenen voor het maken van de visie waren enerzijds kwaliteit en anderzijds efficiëntie. Verwacht wordt dat het bijeenbrengen van mensen op één locatie zorg zal dragen voor een betere afstemming en verbinding, en daarmee ook meer integraliteit. Voor de hoofd- en nevenvestiging samen zijn de totale kosten geraamd op € 24,5 miljoen, waarbij de gemaakte kosten voor de aanschaf van het perceel aan de Plevierstraat reeds in mindering zijn gebracht. De geraamde kosten worden uitgesplitst in incidentele kosten ad € 0,7 miljoen en een investering van € 23,8 miljoen. De geraamde incidentele kosten ad € 0,7 miljoen worden bekostigd uit de reserves van VRBN.

Het bestuur van VRBN ziet in dat centralisatie van huisvesting nodig is wil de organisatie zich verder kunnen ontwikkelen. Voor de realisatie van de visie is vanaf 2022 een structurele verhoging van € 1,80 per inwoner benodigd. De centralisatie van kantoorhuisvesting, werkplaatsen en logistieke processen betekent dat die functionaliteiten op andere kazernes in de toekomst niet (meer) gerealiseerd hoeven te worden. De kazernes Oss en Uden – die op dit moment ook een kantoor-, werkplaats- en/of logistieke functie hebben – kunnen dan ook substantieel kleiner worden teruggebouwd.

4. Het programma Bevolkingszorg

Bevolkingszorg is als thema opgenomen, omdat de ondersteuning van de veiligheidsregio aan gemeenten op het gebied van Bevolkingszorg minimaal en kwetsbaar is uitgevoerd. Het is zo dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor een aantal taken voor de bevolking ten tijde van een ramp of crisis. Denk hierbij aan zorgdragen voor opvanglocaties of het registreren van slachtoffers. Om Bevolkingszorg efficiënt te organiseren is er, naast de inzet vanuit de gemeenten zelf, regionale ondersteuning. Deze ondersteuning is minimaal en kwetsbaar uitgevoerd. Het Algemeen Bestuur draagt zorg voor een goede taakuitvoering door de “kolom” Bevolkingszorg en wenst in samenspraak met de betrokken gemeentelijk functionarissen de regionale ondersteuning meer robuust te organiseren. Hierbij ontstaat ook voor Bevolkingszorg een solide basis om recht te doen aan de groei tot goede gezamenlijke hulpverlening.

Om Bevolkingszorg robuuster te organiseren en de kwetsbaarheid te verminderen is er een nieuwe uitgave opgenomen van € 203.000. Dit vertaalt zich in een structurele verhoging van de gemeentelijke bijdrage ad € 0,31 per inwoner.

5. Overdracht beheer meldkamer

Met de voorziene inwerkingtreding van de Wijzigingswet Meldkamers op 1 januari 2020 wordt de volgende stap gezet om te komen tot tien operationeel en technisch verbonden meldkamerlocaties die in beheer komen bij de politie. De meldkamer Oost-Brabant is één van deze tien meldkamerlocaties. Met de overgang van de verantwoordelijkheid naar de politie gaat de financiering van de meldkamer anders verlopen.

Vanwege de overdracht van het beheer van de meldkamer aan de politie komt de gemeentelijke bijdrage voor het onderdeel MKOB te vervallen. Door het vervallen van de bijdrage is er een netto structureel voordeel van € 597.000 op de gemeentelijke bijdrage aan VRBN. Daar de overdracht van de meldkamer ook consequenties heeft voor de kolom brandweer – en de veiligheidsregio als geheel – heeft eerst een verrekening plaatsgevonden met de vervallen bijdrage aan de MKOB. Op deze wijze wordt BBN gecompenseerd voor ontwikkelingen als de huur van RCC ruimten, beheer en onderhoud Randapparatuur en de uitname bij de BDUR. De kosten die daaraan zijn verbonden worden gedekt uit de vervallen bijdrage aan de MKOB. Daarna resulteert nog altijd het genoemde structurele voordeel op de gemeentelijke bijdragen van € 597.000, ofwel € 0,91 per inwoner .

Het eerste idee om de financiering van de Meldkamer te halen uit een taakstelling op de Algemene Uitkering aan de gemeenten is met de verlaging van de BDUR overigens van de baan. De Tweede Kamer moet nog een definitieve besluit nemen over de overdracht van de meldkamer

aan de politie. Mocht dit niet doorgaan of uitgesteld worden, dan zal dit in de Programmabegroting 2020 van VRBN terugkomen.

6. Uitkomsten bestuursconferentie 2018

De in 2018 gehouden bestuursconferentie heeft een heldere koers opgeleverd. Het Algemeen Bestuur heeft grofweg drie grote opgaven voor de veiligheidsregio benoemd voor de periode 2020 – 2023. Op grond van deze opgaven is een aantal ambities met doelstellingen voor deze periode geformuleerd. De opgaven in combinatie met de ambities en doelen vormen samen de "beleidsagenda Samen Veiliger". De drie hoofdopgaven voor de veiligheidsregio in de periode 2020 – 2023 worden in hoofdstuk 2 van het beleidskader nader toegelicht.

In dit beleidskader zijn er geen financiële middelen verbonden aan de ambities en doelen van de "beleidsagenda Samen Veiliger". De kosten voor de doorontwikkeling van de veiligheidsregio worden voor de jaren 2020 en 2021 – voor zover mogelijk – bekostigd uit de reserves van VRBN. Hierna vindt een ijkmoment plaats op noodzaak en effectiviteit van de ontwikkelde oplossingen en voorzieningen. Voor eventuele langdurige bestendiging ervan zullen voorstellen worden opgenomen in het Beleidskader 2022.

In het Beleidskader 2019 van VRBN was € 4,06 opgenomen voor de versteviging van de brandweerorganisatie. Uit de monitoring van de verstevigingsgelden blijkt dat € 0,18 mogelijk niet wordt ingezet. Voorgesteld wordt om deze overblijvende middelen aan te wenden voor de verdere doorontwikkeling van VRBN in 2020 en 2021.

Concept Actualisatie Risicoprofiel

Waarom een actualisatie van het Risicoprofiel?

De Veiligheidsregio Brabant-Noord heeft in 2011 het Regionaal Risicoprofiel 2011 vastgesteld, dat de veiligheidsrisico's voor deze regio in beeld brengt.
Dit dienst elke vier jaar te worden geactualiseerd, zoals dat ook in 2014 is gebeurd.
Eind 2018 is het concept van de Actualisatie Risicoprofiel 2018 aan het dagelijks bestuur van de veiligheidsregio aangeboden. Zodoende heeft de veiligheidsregio naar eigen inzicht beoordeeld hoe de risico's uit het Regionaal Risicoprofiel zich in de laatste vier jaar hebben ontwikkeld.

Wat staat er in de Actualisatie Risicoprofiel?

Met de Actualisatie Risicoprofiel 2018 heeft de Veiligheidsregio Brabant-Noord (in casu: een werkgroep met daarin ook vertegenwoordigers van de gemeenten) het Regionaal Risicoprofiel 2011 en de actualisatie uit 2014 onder de loep genomen en daarbij de volgende vragen gesteld:

- zijn er sinds 2014 risico's afgevallen of bijgekomen?
- zijn de risico's meer of minder waarschijnlijk geworden?
- zijn de effecten van (de incidenten en calamiteiten als gevolg van) de risico's groter of kleiner geworden?
- hebben zich de afgelopen vier jaar rond de risico's relevante ontwikkelingen voorgedaan of worden deze in de komende vier jaar verwacht?
- welke beleidsadviezen geeft de veiligheidsregio voor de risico's?
- welke risico's hebben de politieke of bestuurlijke aandacht gekregen?

Er zijn geen nieuwe risico's bijgekomen; wel nieuwe trends

Volgens de Veiligheidsregio Brabant-Noord zijn er de afgelopen vier jaar geen nieuwe risico's bijgekomen en geen risico's afgevallen. Deze uitkomst is niet het resultaat van een landelijk gestandaardiseerd beoordeling, maar van een beoordeling door regionale experts op basis van eigen inzicht en ervaring. De maatgevende scenario's van alle risico's zijn gelijk gebleven.
De gelijk gebleven risico's zijn de volgende:

1. Overstroming door hoogwater in de Maas
2. Natuurbranden (bos / heidebrand)
3. Grote brand in (complex) met publieksfunctie
4. Grote brand in gebouwen met verminderd zelfredzame personen
5. Ongeval gevaarlijke stoffen vervoer/inrichtingen
6. Ongeval A-objecten (aanduiding NPK)
7. Verstoring energievoorziening (elektriciteit en gas)
8. Verstoring drinkwatervoorziening
9. Verstoring afvalwaterzuivering
10. Verstoring telecom en/of ICT
11. Luchtvaartincident (worst case) in stedelijk gebied
12. Luchtvaartincident (reëel) bij start/landing luchtvaartterrein
13. Ongeval vervoer over water
14. Ongeval spoorvervoer
15. Grootschalige besmetting (ziektegolf mens / pandemie)
16. Dierziekte overdraagbaar op mensen (zoönose)
17. Verdrukking in menigte (evenementen)
18. Verstoring openbare orde (grootschalige ordeverstoring)

Er zijn wel trends waar te nemen in bijzondere oorzaken of aanleiding, die invloed hebben op een of meerdere risico's. De actualiteit vereist dat deze ontwikkelingen apart worden benoemd, gevolgd en leiden tot een specifieke aanpak. Deze thema's waarbinnen deze ontwikkelingen zich afspelen zijn:

- Terrorismegevolgbestrijding / Extreem geweld (TGB) en
- Informatieveiligheid (cybersecurity).

Beleidsadvies: Twee risico's en één thema vragen meer aandacht

De Veiligheidsregio Brabant-Noord heeft in de Actualisatie Risicoprofiel 2018 twee risico's en één thema aangewezen die in de komende beleidsperiode extra aandacht verdienen. Daarbij is gekeken welke risico's en thema's bestuur en politiek veel aandacht hadden en rondom welke sprake was van (landelijke) ontwikkelingen en of nieuw beleid nodig was om een risico beter te beheersen.
Op basis van deze criteria heeft de veiligheidsregio uit de achttien risico's en twee thema's in het Regionaal Risicoprofiel twee risico's en één thema aangewezen, die extra aandacht behoeven in de komende beleidsperiode. Deze aanwijzing is een beleidsadvies voor het op te stellen beleidsplan. Deze zijn:

- Risico 1 : Overstroming
- Risico 14 : Ongeval spoorvervoer
- Thema Terrorismegevolgbestrijding / Extreem geweld

Concept Beleidsagenda 2020-2023

Uitkomsten van de bestuursconferentie: de beleidsagenda 'Samen Veiliger'

De strategische bestuursconferentie van april 2018 heeft een heldere koers opgeleverd voor veiligheidsregio Brabant-Noord. Het Algemeen Bestuur heeft grofweg 3 grote strategische opgaven voor de veiligheidsregio benoemd voor de periode 2020 – 2023. Op grond van deze opgaven is een aantal ambities met doelstellingen voor deze periode geformuleerd. De opgaven in combinatie met de ambities en doelen vormen samen de beleidsagenda "Samen Veiliger."

Hoofdopgaven voor de veiligheidsregio in de periode 2020 – 2023

Doorgroeien tot een informatiegestuurde netwerkorganisatie die in staat is om regie te voeren om complexe veiligheidsvraagstukken in Brabant-Noord;

Verbeteren van het samenspel tussen gemeenten als opdrachtgever/eigenaar en de organisatie van de veiligheidsregio als opdrachtnemer. Deze opgave verlangt goede advisering aan colleges en gemeenteraden vanuit de veiligheidsregio en vanuit de gemeenten. Ook zal de informatievoorziening aan de colleges en gemeenteraden over de belangrijkste prestaties van de veiligheidsregio moeten verbeteren;

Organiseren van sterke, gelijkwaardige, 'kolommen' zoals Brandweer, GHOR en Bevolkingszorg. De netwerkorganisatie van de veiligheidsregio zal voor een groot deel bestaan uit functionarissen vanuit de kolommen. De kolomorganisaties zullen enerzijds in staat moeten kunnen zijn om hun eigen taken goed te vervullen en anderzijds moeten zij bijdragen aan het oplossen van kolomoverstijgende veiligheidsvraagstukken. Ook zullen zij relevante veiligheidsinformatie vanuit hun kolom moeten inbrengen.
Belangrijk punt van aandacht bij deze opgave is het behoud van vrijwilligheid bij de brandweer.

Ambities

De beleidsagenda “Samen Veiliger” omvat naast de hoofdopgaven een zestal ambities:

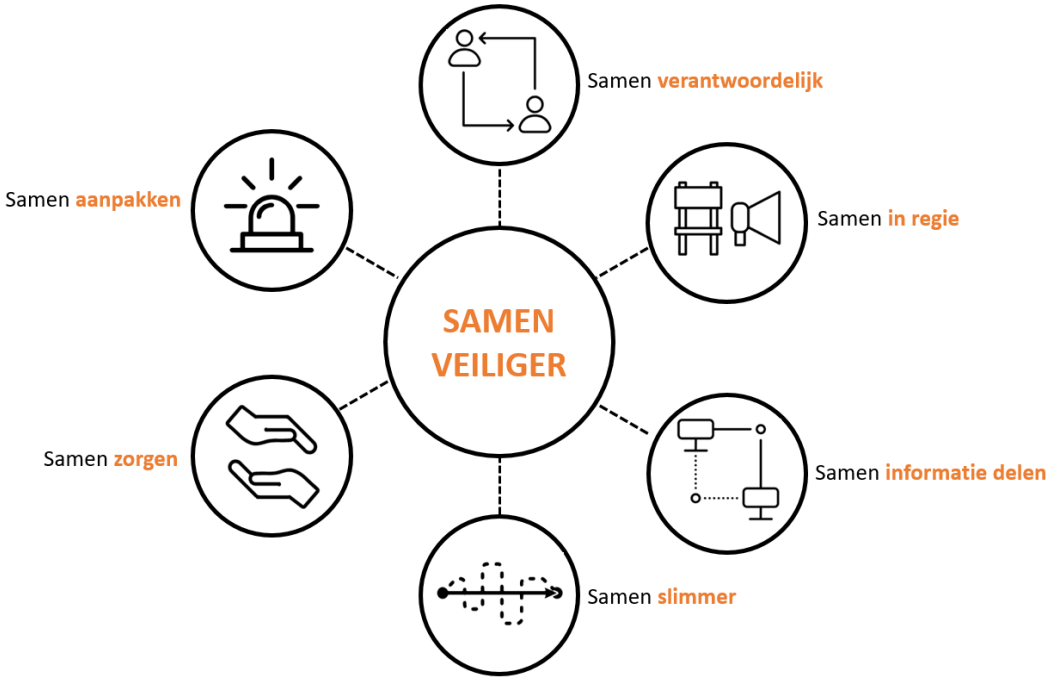

<u>Samen in regie</u>
De veiligheidsregio stelt veiligheidsvraagstukken centraal en verbindt daaromheen partijen die kunnen bijdragen aan de oplossingen ervan.

<u>Samen verantwoordelijk</u>
De verantwoordelijkheid voor veiligheid ligt primair bij burgers, instellingen en bedrijven en secundair bij de overheid. De veiligheidsregio erkent deze gezamenlijke verantwoordelijkheid en pakt veiligheidsvraagstukken waar mogelijk op met alle verantwoordelijken.

<u>Samen slimmer</u>
De veiligheidsregio is kritisch naar zichzelf en zoekt met de blik naar buiten gericht voortdurend naar slimme wijzen van organiseren.

<u>Samen informatie delen</u>
De veiligheidsregio is makelaar van veiligheidsinformatie van en voor partners en ondersteunt hiermee ook het gemeentelijk veiligheidsbeleid. Hiertoe richt zij een VeiligheidsInformatieKnooppunt (VIK) in.

<u>Samen zorgen</u>
De (na)zorg bij een incident is soms belangrijker dan bestrijding van de bron. De veiligheidsregio coördineert en regisseert inspanningen van acute medische zorg, bevolkingszorg en zorg door netwerken van betrokken burgers.

<u>Samen aanpakken</u>
De crisisorganisatie van de veiligheidsregio moet meer flexibel worden. Er moet gebruik van kunnen worden gemaakt bij gemeentelijke crises die niet als klassieke ramp te typeren zijn. Denk hier bijvoorbeeld aan coördinatie van acute opvang van vluchtelingen. Ook moet de

crisisorganisatie in staat zijn om een flexibel aantal crisispartners op te nemen, afhankelijk van het type crisis.

AGP 8 ABVRBN 201901167 bijlage 3, Actualisatie Risicoprofiel 2018 concept 18 dec 2018

VEILIGHEIDSREGIO
BRABANT-NOORD

Samenvatting Actualisatie Risicoprofiel 2018

Veiligheidsrisico's in Brabant-Noord

De gemeenteraden in de Veiligheidsregio Brabant-Noord kunnen hun wensen aangeven over de *Actualisatie Risicoprofiel 2018.* De informatie hieronder maakt duidelijk waarom deze actualisatie nodig is, wat de rol van de gemeenteraad is, welke regionale risico's er zijn, wat de laatste jaren is veranderd aan de risico's en welke risico's meer aandacht verdienen.

Waarom een Actualisatie Risicoprofiel?

Elke veiligheidsregio moet beschikken over een risicoprofiel dat aangeeft op welke regionale risico's een veiligheidsregio zich moet voorbereiden, zo bepaalt de Wet veiligheidsregio's. Met dit profiel in de hand stelt het bestuur van elke veiligheidsregio een regionaal beleidsplan vast dat onder andere aangeeft hoe de regio zich voorbereidt op risico's.

De Veiligheidsregio Brabant-Noord heeft in 2011 het *Regionaal Risicoprofiel 2011* vastgesteld, dat de veiligheidsrisico's voor deze regio in beeld brengt. Dit dienst elke vier jaar te worden geactualiseerd, zoals dat ook in 2014 is gebeurd. Eind 2018 is het concept van de Actualisatie Risicoprofiel 2018 aan het dagelijks bestuur van de veiligheidsregio aangeboden. Zodoende heeft de veiligheidsregio naar eigen inzicht beoordeeld hoe de risico's uit het Regionaal Risicoprofiel zich in de laatste vier jaar hebben ontwikkeld.

Wat is de rol van de gemeenteraad?

De gemeenteraad kan nu zijn wensen over de Actualisatie Risicoprofiel 2018 kenbaar maken. De raad mag aangeven voor welke risico's hij extra aandacht wil. De raad mag verder lokale beleidsprioriteiten en veiligheidsthema's naar voren brengen, die volgens de raad extra aandacht van de veiligheidsregio verdienen. Het is raadzaam de wensen te beargumenteren, want de veiligheidsregio zal de wensen wegen.

Nadat de gemeenteraad zijn wensen kenbaar heeft gemaakt, gebeurt het volgende:

1. de burgemeester zal de wensen van de gemeenteraad doorgeven aan de Veiligheidsregio Noord-Brabant
2. het algemeen bestuur van de veiligheidsregio stelt de wensen en de Actualisatie Risicoprofiel 2018 vast
3. de veiligheidsregio weegt de wensen van de gemeenteraden en verwerkt deze samen met de Actualisatie Risicoprofiel 2018 in het beleidsplan; dit plan geeft aan welke accenten de veiligheidsregio in de komende periode legt en wat de organisatorische gevolgen zijn.
4. de gemeenteraad spreekt zich medio 2019 uit over het beleidsplan
5. het algemeen bestuur van de veiligheidsregio stelt het beleidsplan vast.

Wat staat er in de Actualisatie Risicoprofiel?

Met de Actualisatie Risicoprofiel 2018 heeft de Veiligheidsregio Brabant-Noord (in casu: een werkgroep met daarin ook vertegenwoordigers van de gemeenten) het Regionaal Risicoprofiel 2011 en de actualisatie uit 2014 onder de loep genomen en daarbij de volgende vragen gesteld:

- zijn er sinds 2014 risico's afgevallen of bijgekomen?
- zijn de risico's meer of minder waarschijnlijk geworden?

- zijn de effecten van (de incidenten en calamiteiten als gevolg van) de risico's groter of kleiner geworden?
- hebben zich de afgelopen vier jaar rond de risico's relevante ontwikkelingen voorgedaan of worden deze in de komende vier jaar verwacht?
- welke beleidsadviezen geeft de veiligheidsregio voor de risico's?
- welke risico's hebben de politieke of bestuurlijke aandacht gekregen?

VEILIGHEIDSREGIO
BRABANT-NOORD

Welke regionale risico's zijn er?

Het Regionaal Risicoprofiel onderscheidt achttien risico's. Het gaat hierbij niet om lokale risico's, maar om risico's die om regionaal beleid vragen. Bij de vaststelling van die risico's gaat de veiligheidsregio uit van de zwaarst denkbare calamiteit die in deze regio kan plaatsvinden. De risico's zijn met een landelijke methodiek vastgesteld door regionale experts. Het Regionaal Risicoprofiel geeft bij elk van de achttien risico's uitgebreid aan wat de achtergrond is, hoe groot de kans op een calamiteit is en wat de gevolgen (doden, gewonden, kosten, aantasting milieu et cetera) daarvan kunnen *zijn*.

Onderstaande tabel bevat een beknopte samenvatting van de risico's met informatie uit het Regionaal Risicoprofiel 2011 en de Actualisatie Risicoprofiel 2018. De linkerkolom vermeldt risico's. De middenkolom geeft aan wat de zwaarst denkbare calamiteit is die dit risico met zich meebrengt: het 'maatgevend scenario'. Dat scenario betreft een plek in deze regio waar het incident kan plaatsvinden en een verloop met de grootst mogelijke gevolgen. De rechterkolom geeft aan welke wijzigingen of ontwikkelingen tussen 2014 (Regionaal Risicoprofiel) en 2023 (Actualisatie Risicoprofiel) hebben plaatsgevonden of worden verwacht.

	Risico	Maatgevend scenario	Ontwikkelingen 2014-2023
1	*overstroming*	door hoogwater overstroomt de Maas bij dijkring 36a bij Keent;	Landelijk worden de dijken van de grote rivieren versterkt. Dit traject loopt tot 2050. Daarnaast worden ook de regionale keringen van de binnen rivieren en de kunstwerken verbeterd. Het maatgevende scenario is *gelijk gebleven*.
2	*natuurbrand*	er breekt een bos- of heidebrand uit in een van de negentien natuurgebieden;	het maatgevend scenario blijft *hetzelfde*. In de vorige beleidsperiode is de samenwerking en communicatie tussen betrokken partijen verbeterd. Activiteiten en afstemming zijn geborgd in de reguliere overleggen.
3	*brand in publieksgebouw*	er breekt brand uit tijdens een drukbezochte dienst (1000 bezoekers) in de Kathedraal St. Jan in Den Bosch; 4 tot 16 doden	geen ontwikkelingen. Het maatgevend scenario blijft *gelijk*
4	*brand in gebouw met bewoners die niet zelfredzaam zijn*	brand in verpleeghuis met 100 bewoners;	mensen met zorgbehoefte wonen meer verspreid in groepszorgwoningen, vaak zonder bedrijfshulpverlening; bewoners van zorginstellingen zijn steeds minder zelfredzaam; het maatgevend scenario blijft *gelijk*

Behoeft extra aandacht in de komende beleidsperiode

	Risico	Maatgevend scenario	Ontwikkelingen 2014-2023
5	ongeval met gevaarlijke stoffen tijdens vervoer of in een bedrijf	drie scenario's: 1. een tankwagen vol vloeibaar gas ontploft waarbij een vuurbal van 150 meter doorsnee ontstaat; 2. een tankwagen waaruit benzine lekt die in brand vliegt; 3. een tankwagen waaruit (veelgebruikt en giftig) chloor of acrylnitril lekt;	Het vervoer met gevaarlijke stoffen is iets gestegen. Het vervoer en gebruik van alternatieve brandstoffen is nog relatief beperkt, maar zal in de komende jaren toenemen. Het maatgevend scenario blijft gelijk.
6	nucleair ongeval	door bijvoorbeeld een brand komt nucleair materiaal vrij;	geen ontwikkelingen. Het maatgevend scenario blijft gelijk
7	verstoring van de energievoorziening	minimaal 40.000 inwoners raken minstens 8 uur afgesloten van energie;	De gevolgen voor de aanstaande energietransitie zijn nog niet in beeld. Verder zijn er geen grote ontwikkelingen. Het maatgevend scenario blijft gelijk.
8	verstoring van de drinkwatervoorziening	minimaal 40.000 inwoners raken minstens 8 uur afgesloten van drinkwater uit de kraan;	geen grote ontwikkelingen. Het maatgevend scenario blijft gelijk.
9	verstoring van de afvalwaterzuivering	minimaal 40.000 inwoners kunnen minstens 8 uur hun huishoudelijk afvalwater niet lozen;	geen ontwikkelingen. Het maatgevend scenario blijft gelijk.
10	verstoring van telecom / ict	in de hele regio vallen telefoon en dataverkeer 48 uur uit; automatische meldinstallaties bij instellingen vallen uit, waardoor meldingen later binnenkomen bij hulpdiensten;	geen ontwikkelingen. Het maatgevend scenario blijft gelijk.
11	vliegtuigongeluk in een stedelijk gebied	een vliegtuig met minimaal 20 inzittenden stort neer in dichtbevolkt gebied;	geen ontwikkelingen. Het maatgevend scenario blijft gelijk.
12	vliegtuigongeluk op een vliegveld	op of rondom (tot 1000 meter) vliegbasis Volkel stort een vliegtuig neer;	geen ontwikkelingen. Het maatgevend scenario blijft gelijk.

	Risico	Maatgevend scenario	Ontwikkelingen 2014-2023
13	*ongeval tijdens vervoer over water*	twee scenario's: 1. incident met hospitaalschip de Henri Dunant met 130 passagiers, waarvan de helft niet zelfredzaam; 2. aanvaring met binnenschip waarbij brandbare vloeistof of gifwolk ontsnapt;	geen ontwikkelingen. Het maatgevend scenario blijft *gelijk*.
14	*ongeval tijdens vervoer over spoor*	drie scenario's: 1. een tankwagen vol vloeibaar gas ontploft waarbij een vuurbal van 150 meter doorsnee ontstaat, 2. een tankwagen waaruit benzine lekt die in brand vliegt, 3. een tankwagen waaruit (veelgebruikt en giftig) chloor of acrylnitril lekt;	In de toekomst zal er meer vervoer van gevaarlijke stoffen zijn op het traject Meteren-Boxtel (Den Bosch, Vught, Haaren en Boxtel); enerzijds brengt dit een hoger risico met zich mee; anderzijds verminderen maatregelen als vrije kruisingen, minder wissels en trajectbeveiliging het risico; het maatgevend scenario blijft *hetzelfde*.
15	*pandemie*	30 procent van de bevolking krijgt (een nieuwe en sterke variant van) de griep waarbij 0,03 procent tot 0,47 procent van de gehele bevolking in deze regio overlijdt;	door toename van antibioticaresistentie, vrij handelsverkeer, reisbewegingen neemt de kans op gecompliceerde infectieziekte-uitbraak toe; het maatgevend scenario blijft *hetzelfde*.
16	*dierziekte die overdraagbaar is op mensen*	besmetting door Q-koorts;	centralisatie van stallen en intensivering van veetransport vergroten de kans op uitbraak van een dierziekte die overdraagbaar is op de mens; het maatgevend scenario blijft *hetzelfde*.

Behoeft extra aandacht in de komende beleidsperiode

	Risico	Maatgevend scenario	Ontwikkelingen 2014-2023
17	*verdrukking in een menigte*	bij een evenement met 10.000 mensen doet zich een explosie voor en rennen bezoekers één richting op en komen in de verdrukking, waardoor mensen onder de voet worden gelopen;	geen grote *ontwikkelingen*. Het maatgevend scenario blijft gelijk.
18	*verstoring van de openbare orde*	bij een evenement of demonstratie ontstaan vechtpartijen, plunderingen of rellen die om een 'bovengemiddelde capaciteit' van de politie vragen; omdat de oorzaak en plek van ordeverstoring zo divers kunnen zijn, ontbreekt een duidelijk scenario;	geen grote *ontwikkelingen*. Het maatgevend scenario blijft gelijk.

Er zijn geen nieuwe risico's bijgekomen

Volgens de Veiligheidsregio Brabant-Noord zijn er de afgelopen vier jaar geen nieuwe risico's bijgekomen en geen risico's afgevallen. Deze uitkomst is niet het resultaat van een landelijk gestandaardiseerd beoordeling, maar van een beoordeling door regionale experts op basis van eigen inzicht en ervaring. De maatgevende scenario's van alle risico's zijn gelijk gebleven. In een aantal gevallen worden calamiteiten weliswaar meer of minder waarschijnlijk of wordt de impact groter of kleiner. Vanuit het oogpunt van risicobeoordeling en de grootte orde van de bijbehorende stappen, zijn deze wijzigingen op dit moment echter marginaal.

Trends bijzondere invloeden

Naast de beschreven risicotypen zijn er trends waar te nemen in bijzondere oorzaken of aanleiding, die invloed hebben op een of meerdere risico's. De actualiteit vereist dat deze ontwikkelingen apart worden benoemd, gevolgd en leiden tot een specifieke aanpak. Deze thema's waarbinnen deze ontwikkelingen zich afspelen zijn Terrorismegevolgbestrijding / Extreem geweld (TGB) en Informatieveiligheid (cybersecurity).

Terrorismegevolgbestrijding / Extreem geweld (TGB)

De landelijke Handreiking Regionaal Risicoprofiel onderscheidt "terrorisme en andere vormen van moedwillig handelen" niet als apart crisistype, maar geeft aan dat dat een aanleiding kan zijn bij verschillende crisistypen. Terrorisme is wel specifiek opgenomen in het Nationaal Veiligheidsprofiel. Daarmee is het een nationaal thema, onder verantwoordelijkheid van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV). Voor zowel terrorisme als ander extreem geweld geldt dat het slachtofferbeeld in aantallen en aard van de ver-

wondingen erg afwijkt van het reguliere beeld dat we kennen bij de hulpverlening. Tevens zijn hulpverleners niet gewend dat extreem geweld doelbewust op hun is gericht.
Gezien de actualiteit en de bijzondere omstandigheden, waaronder bij de gevolgbestrijding van terrorisme en ander extreem geweld opgetreden dient te worden, is er in 2017 een gezamenlijk programma Terrorismegevolgbestrijding / Extreem geweld opgestart binnen de veiligheidsregio's Brabant-Noord (VR BN) en Brabant Zuid-Oost (VR BZO).

Informatieveiligheid (cybersecurity)
Meer dan ooit vraagt informatieveiligheid aandacht. De afhankelijkheid van digitale systemen neemt alsmaar toe. Digitale verstoringen houden zich niet aan (internationale) grenzen en zijn niet branche specifiek, waardoor effecten overal kunnen optreden. Bedrijven, instellingen en particulieren zijn primair zelf verantwoordelijk voor hun informatieveiligheid, maar worden steeds vaker geconfronteerd met kwetsbaarheden in apparaten en diensten waar zij beperkte invloed op of kennis van hebben. De veiligheidsregio heeft geen invloed op oorzaak en bronbestrijding. Alleen gevolgbestrijding op bepaalde effecten valt binnen de taakomschrijving en invloedssfeer van de veiligheidsregio. Het in beeld brengen en monitoren van risico's en de operationele

coördinatie bij incidenten, op het gebied van informatieveiligheid, worden gedaan door het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) als onderdeel van het NCTV. Het risico informatieveiligheid is opgenomen in het Nationaal Veiligheidsprofiel.

Twee risico's en één thema vragen meer aandacht

De Veiligheidsregio Brabant-Noord heeft in de Actualisatie Risicoprofiel 2018 twee risico's en één thema aangewezen die in de komende beleidsperiode extra aandacht verdienen. Daarbij is gekeken welke risico's en thema's bestuur en politiek veel aandacht hadden en rondom welke sprake was van (landelijke) ontwikkelingen en of nieuw beleid nodig was om een risico beter te beheersen. Op basis van deze criteria heeft de veiligheidsregio uit de achttien risico's en twee thema's in het Regionaal Risicoprofiel twee risico's en één thema aangewezen, die extra aandacht behoeven in de komende beleidsperiode. Deze aanwijzing is een beleidsadvies voor het op te stellen beleidsplan. Deze zijn:

- Risico 1 : Overstroming
- Risico 14 : Ongeval spoorvervoer
- Thema Terrorismegevolgbestrijding / Extreem geweld

Risico Overstroming

Er is nog steeds veel landelijke aandacht voor dit risico. Zo worden er landelijke handreikingen ontwikkeld, die verder binnen de veiligheidsregio's met hun partners dienen te worden geïmplementeerd. Deze zaken worden binnen het programma waterveiligheid opgepakt en leiden tot het verder in beeld brengen van de impact van de regionale overstromingsscenario's en de doorvertaling naar operationele en bestuurlijke voorbereiding

Risico Ongeval spoorvervoer

Een ongeval spoorvervoer blijft een risico wat in komende beleidsperiode extra aandacht nodig heeft. De bouw voor de her-routering is gestart De verwachte einddatum voor de bouw is nog onzeker, maar ligt in iedere geval na de komende beleidsperiode (2020 t/m 2023). Daarna is er sprake van een significan-

te toename van het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor, waardoor het groepsrisico op de locaties liggend aan het spoortraject Meteren - Boxtel zullen stijgen. Deze ontwikkelingen zullen binnen het project Hoogfrequent Spoor (PHS) nauwlettend worden gevolgd.

Thema Terrorismegevolgbestrijding / Extreem geweld

Het gezamenlijk programma Terrorismegevolgbestrijding / Extreem geweld tussen VR BN en VR BZO zal in de komende beleidsperioden verder zijn vorm krijgen en nog veel in beweging zijn. Vanuit het programma en vanuit landelijke ontwikkelingen zullen er diverse zaken moeten worden afgestemd en uitgewerkt. Dit thema behoeft in de komende beleidsperiode dan ook extra aandacht.

VEILIGHEIDSREGIO
BRABANT-NOORD

Actualisatie Risicoprofiel 2018

Actualisatie Risicoprofiel 2018

Veiligheidsregio Brabant-Noord

Versie	:	conceptversie 12 december 2018
Vastgesteld d.d.	:	n.t.b. 2019 (Algemeen Bestuur VR BN)
Meer informatie	:	Ruud Huveneers Sector Crisisbeheersing & Rampenbestrijding

©2019, Brandweer Brabant-Noord. Auteursrecht voorbehouden. Bronvermelding verplicht.

Inhoudsopgave

1 INLEIDING 3

1.1 WERKWIJZE EN RESULTAAT 3
1.2 CAPACITEITSANALYSE: DE KOPPELING MET HET BELEIDSPLAN 4

2 BEOORDELING RISICO'S BRABANT-NOORD 2018 5

2.1 VAN RISICO NAAR MAATGEVEND SCENARIO 5
2.2 ANALYSE EN ONTWIKKELINGEN RISICO'S 2018 7
2.3 TRENDS BIJZONDERE INVLOEDEN OP DE RISICO'S 2018 17
2.4 RISICODIAGRAM 2018 18

3 BELEIDSADVIEZEN 20

3.1 VAN RISICOPROFIEL NAAR BELEIDSPLAN 20
3.2 BELEIDSADVIES 20

4 CONCLUSIES EN VOORTGANG 22

5 BIJLAGEN 23

BIJLAGE I STROOMGEBIEDEN MAAS, ZUID-WILLEMSVAART, DIEZE EN KANAAL HENRIËTTEWAARD 24

BIJLAGE II DIJKRINGGEBIEDEN 25

BIJLAGE III INPUT RISICO 14: ONGEVAL SPOORVERVOER 26

1 Inleiding

Zoals vastgelegd in de Wet veiligheidsregio's (wvr) moet elke regio over een 'regionaal risicoprofiel' (artikel 15) beschikken, als basis voor het 'beleidsplan veiligheidsregio' (artikel 14). Dit risicoprofiel dient elke vier jaar te worden geactualiseerd. Voor het opstellen van het risicoprofiel is een landelijke handreiking beschikbaar.
In analogie brengt de rijksoverheid eens per vier jaar een Nationaal Veiligheidsprofiel [1] (NVP) uit, dat methodisch en op hoofdlijnen overeen komt met het Regionale Risicoprofiel. Het Nationaal Veiligheidsprofiel beschrijft de scenario's die vragen om een bovenregionale c.q. landelijke aanpak. Het is immers niet altijd efficiënt en effectief als veiligheidsregio's afzonderlijk activiteiten ontplooien voor (potentieel) regiogrensoverschrijdende risico's. Daarnaast is er een groeiend aantal soorten rampen en crises waarbij de regiogrenzen geen enkele rol spelen. Zoals bij aantasting informatieveiligheid (cybersecurity) of natuurgeweld zullen de regiogrenzen al snel overschreden worden. Daarbij kent de functionele keten veelal niet de grenzen zoals deze voor de veiligheidsregio's zijn vastgesteld.[2]

1.1 Werkwijze en resultaat

In 2011 is het Regionaal Risicoprofiel van de Veiligheidsregio Brabant-Noord (VR BN) bestuurlijk vastgesteld. Hiermee zijn de veiligheidsrisico's voor de Veiligheidsregio Brabant-Noord in beeld gebracht.[3] De landelijke methodiek voor het beschrijven en wegen van de risico's is (nog) niet veranderd[4] en dus is het Risicoprofiel net als in 2014 geactualiseerd door een multidisciplinaire werkgroep[5].
Discussies over de beschrijving van risico's en de gekozen maatgevende incidentscenario's[6] zijn niet opnieuw gevoerd. Zodoende kan er een heldere vergelijking worden gemaakt met betrekking tot de waarschijnlijkheid van optreden en impact van de maatgevende incidentscenario's uit 2011 en 2014. Voor de beschrijving van de risico's en de berekening van kans en impact van de maatgevende incidentscenario's wordt dan ook verwezen naar het Risicoprofiel 2011.

In deze actualisatie wordt inzicht gegeven in relevante ontwikkelingen over deze risico's in de periode 2014 - 2022 en per risico, indien nodig, beleidsadvies gegeven.

In de projectgroep en met de betrokken gemeenten zijn de volgende vragen aan de orde geweest bij de risicoanalyse:
- Zijn er sinds 2014 nieuwe risico's bijgekomen of afgevallen?
- Zijn de risico's ondertussen vergroot of verkleind in effect en waarschijnlijkheid?
- Welke ontwikkelingen rond de risico's van de afgelopen en komende vier jaar zijn relevant?

---

[1] *Voorheen het Nationaal Risicoprofiel. Het meest actuele Nationaal Veiligheidsprofiel dateert uit 2016.*

[2] *Uit: Instituut Fysieke Veiligheid (2017). Risico's in samenhang. Een verkennende studie naar de aansluiting tussen regio's en Rijk. Arnhem: IFV.*

[3] *In het risicoprofiel zijn alleen risico's meegenomen voor zover deze de taakstelling van de veiligheidsregio's raken.*

[4] *De landelijke handreiking risicoprofiel wordt herzien, waarbij de ervaringen van de veiligheidsregio's bij het opstellen van het risicoprofiel worden meegenomen. Daarnaast wordt het model waarschijnlijk veranderd om het meer in te kunnen zetten als bestuurlijk instrument.*

[5] *Deze methode wordt ook door andere regio's gehanteerd.*

[6] *Een maatgevend incidentscenario is een zo ernstig mogelijk verloop van een incident, dat qua type en grootte voldoende realiteitswaarde heeft voor de hulpdiensten om zich op voor te bereiden.*

- Voor welke risico kan er welk beleidsadvies voor de komende vier jaar worden gegeven?
- Welke risico's hebben in de (afzonderlijke) gemeente politiek/bestuurlijke aandacht of prioriteit?
- Waar moet bij de communicatie met gemeenteraad/-college rekening mee worden gehouden?

Voor het bepalen of er risico's speciale aandacht vragen voor de komende beleidsperiode zijn de volgende criteria gehanteerd:
- bovenmatige bestuurlijke of politieke aandacht voor het betreffende risico, dat leidt tot een speerpunt voor de komende beleidsperiode;
- veel (landelijke) ontwikkeling rondom het risico dat kan leiden tot wijziging van beleid;
- beleidswijziging of -ontwikkeling die nodig is om het risico acceptabel te houden of voldoende af te dekken.

Voor de gemeenten, waar op lokale schaal een verandering in risico's in de komende beleidsperiode plaatsvindt, wordt maatwerk geleverd. Naar behoefte vindt er een gesprek plaats met de veiligheidsregio (sector Crisisbeheersing & Rampenbestrijding) voor verdere toelichting op de actualisatie en om de samenwerking met de veiligheidsregio over de lokale risico's te bespreken.

1.2 Capaciteitsanalyse: de koppeling met het beleidsplan[7]

Het risicoprofiel stelt het bestuur van de veiligheidsregio in staat om afgewogen keuzes te maken over het gewenste beleid en vormt daarmee input voor het beleidsplan. Bij het opstellen van het beleidsplan worden keuzes gemaakt over het te voeren beleid van de veiligheidsregio voor de komende jaren.
De beleidsadviezen met betrekking tot het risicoprofiel worden, samen met de wensen van de gemeenteraden over het risicoprofiel, bestuurlijk gewogen naast andere beleidsvoorstellen. De keuzes van het bestuur van de veiligheidsregio en de organisatorische consequenties daarvan worden vervolgens vastgelegd in het beleidsplan.
Het beleidsplan wordt daarna, vergezeld met een nota van zienswijzen, vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de veiligheidsregio.

[7] *De zogenoemde capaciteitsanalyse uit de landelijke handreiking bevat beleidsadvies op basis van het Risicoprofiel in relatie tot het beleidsplan.*

2 Beoordeling risico's Brabant-Noord 2018

2.1 Van risico naar maatgevend scenario

Om te komen tot de risicoweging 2018 zijn de relevante (te verwachten) ontwikkelingen in beeld gebracht voor de periode 2014 - 2022 rondom de aangegeven risico's, zoals beschreven in het Risicoprofiel. Hierin zijn, indien van toepassing, de inspanningen van de betreffende (externe) bedrijven om het risico te beïnvloeden zoveel mogelijk meegenomen. Hierbij valt te denken aan onder andere preventieve maatregelen en operationele voorbereiding op de incidentbestrijding.
Risico's kunnen alleen worden gewogen op waarschijnlijkheid van optreden en impact op basis van een concreet incidentscenario[8]. Van elk risico is daarom bepaald welk maatgevend incidentscenario[9] in de Veiligheidsregio Brabant-Noord met welke waarschijnlijkheid van optreden en in welke mate van impact, kan optreden. Hierbij is rekening gehouden met de operationele slagkracht van hulpverleningsdiensten, die verschilt per incident. In het in 2011 vastgestelde Risicoprofiel van Veiligheidsregio Brabant-Noord staan de volgende 18 maatgevende incidentscenario's beschreven, welke tijdens de actualisatie in 2014 niet zijn veranderd:

Tabel 1*:* Uitgewerkte scenario's

Nummer	Scenario omschrijving
1	Overstroming door hoogwater in de Maas / EDO 36 (worst case)
2	Natuurbranden (bos / heidebrand)
3	Grote brand in (complex) met publieksfunctie
4	Grote brand in gebouwen met verminderd zelfredzame personen
5	Ongeval gevaarlijke stoffen vervoer/inrichtingen
6	Ongeval A-objecten (aanduiding NPK)
7	Verstoring energievoorziening (elektriciteit en gas)
8	Verstoring drinkwatervoorziening
9	Verstoring afvalwaterzuivering
10	Verstoring telecom en/of ICT
11	Luchtvaartincident (worst case) in stedelijk gebied
12	Luchtvaartincident (reëel) bij start/landing luchtvaartterrein
13	Ongeval vervoer over water
14	Ongeval spoorvervoer (zie uitwerking bij scenario 5)
15	Grootschalige besmetting (ziektegolf mens / pandemie)
16	Dierziekte overdraagbaar op mensen (zoönose)
17	Verdrukking in menigte (evenementen)
18	Verstoring openbare orde (grootschalige ordeverstoring)

[8] *Een incidentscenario is een mogelijk verloop van een incident.*

[9] *In de beschrijving van de risico's en scenario's is er destijds niet uitgegaan van domino effecten, als een stroomuitval als gevolg van een overstroming.*

In het in 2011 vastgestelde Risicoprofiel van Veiligheidsregio Brabant-Noord zijn bovenstaande maatgevende scenario's gescoord in waarschijnlijkheid van optreden en mate van impact. In 2014 is deze score niet veranderd.[10] [11]

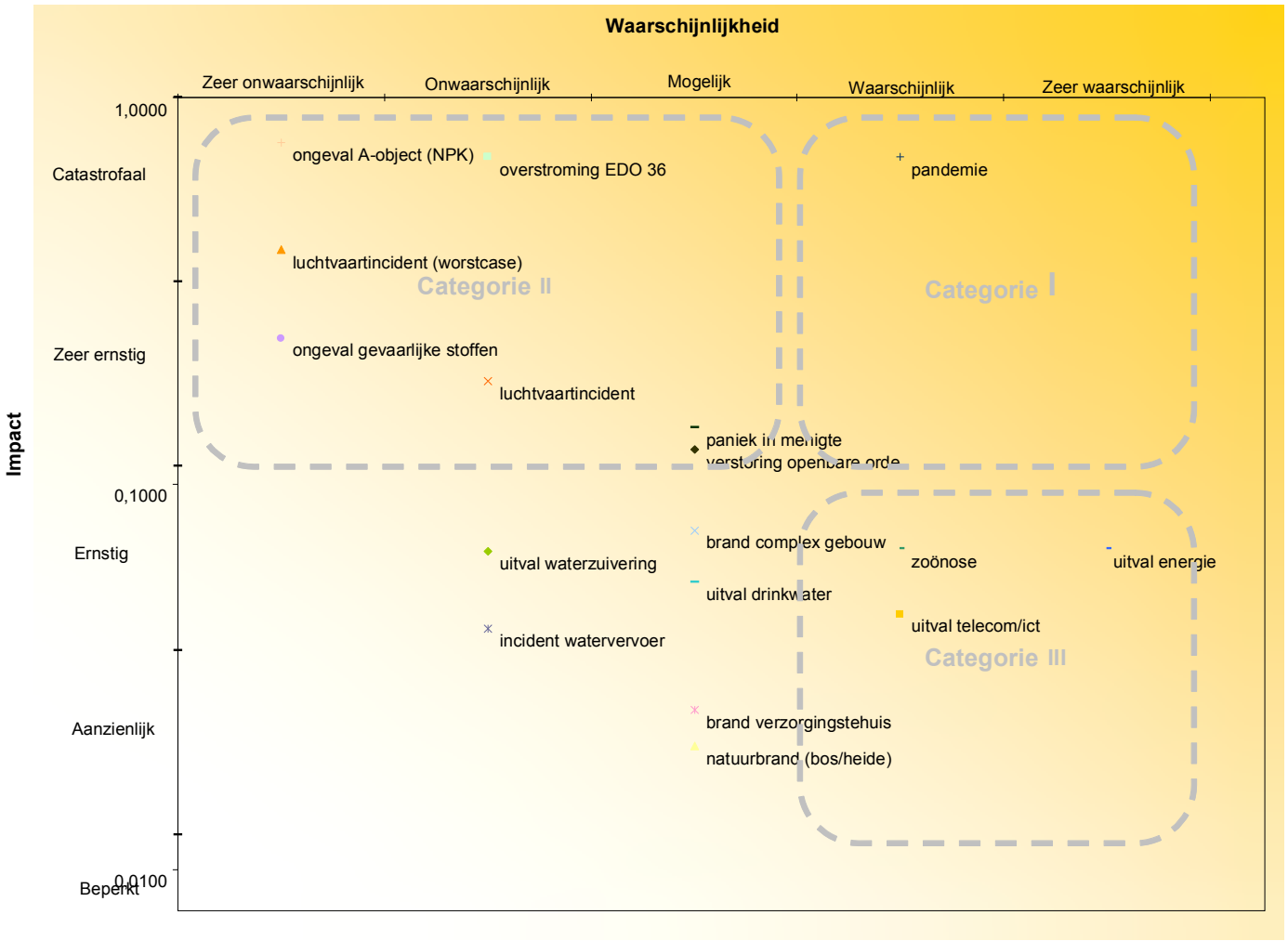

Afbeelding 1: *Risicodiagram Veiligheidsregio Brabant-Noord* ***2011*** *en* ***2014***

[10] *Om in waarschijnlijkheid of impact een score op te schuiven is een factor 10 vereist. Als bijvoorbeeld de waarschijnlijkheid (kans) op een risico "zeer onwaarschijnlijk" is, dan dient het risico tien keer zo groot te worden om op te schuiven van "zeer onwaarschijnlijk", naar "onwaarschijnlijk".*

[11] *In het Nationaal Veiligheidsprofiel is de prominente plaats die het risicodiagram voorheen had in de rapportage bewust verlaten. De ervaring leerde dat het diagram voorheen te veel aandacht kreeg en een eigen leven ging leiden. Voor de herkenbaarheid en het vergelijk met andere jaren is dit in dit regionaal Risicoprofiel wel gehandhaafd.*

2.2 Analyse en ontwikkelingen risico's 2018

Risico 1 Overstroming door hoogwater in de Maas / EDO 36 (worst case)[12]

Het maatgevend incidentscenario

De waterstanden hoger dan het toetspeil of het bezwijken van het dijklichaam leiden voor Dijkring 36 en 36A tot aanzienlijke overstromingen binnen de gehele regio van laaggelegen buitendijkse gebieden en overstromingsdreiging van binnendijkse gebieden.

Ontwikkelingen risico

Wat het risico overstroming betreft is er de laatste jaren steeds meer aandacht voor de binnen rivieren Dommel, AA en Dieze met bijbehorende keringen, de zogenaamde regionale keringen. Het worst case scenario is echter nog steeds de "Ergst denkbare overstroming van dijkring 36" (EDO 36).[13]

Dijkringen langs de Maas

Na de verbetering van de primaire waterkeringen in het kader van het Deltaplan Grote Rivieren voldoen de waterkeringen van dijkring 36 en 36a op dit moment aan de huidige wettelijke norm. Echter naar aanleiding van het rapport van de commissie Veerman is in het kader van het Delta-programma grote rivieren opnieuw gekeken naar de veiligheid in dijkring 36. Vanwege te verwachten hogere afvoeren door klimaat en grotere te beschermen belangen in het gebied worden sinds 2017 hogere veiligheidsnormen gehanteerd. Dit betreft een nieuwe landelijke systematiek met als doel alle dijken in Nederland substantieel veiliger te maken. Dit verbetertraject loopt tot 2050.[14]

Regionale keringen langs Aa en de Dommel

Delen van de regionale keringen langs Aa en Dommel, die door de toetsing onvoldoende zijn gebleken zijn in 2017 op sterkte gebracht.[15] In 2019 volgt er nog een verbeterslag op andere punten. Ook het versterkingstraject voor kunstwerken[16] loopt.

Voor de gebieden beschermd door genoemde regionale keringen geldt een normwaterstand van 1/150 (overstroming eens per 150 jaar). Voorbeelden van het achterliggende, potentieel te overstromen gebied in de gemeente Den Bosch, zijn industrieterrein de Brand (bij een doorbraak van de regionale kering langs de Aa) en voor de wijken Maaspoort en Engelen (bij een doorbraak van de Diezedijken).

Voorbeelden van overstromingskaarten in geval van doorbraak van de regionale keringen rondom 's-Hertogenbosch:

Maaspoort_dyn (3).pdf

reg_keringen_overstromingskaart_Aa Grot

Het risico Overstromingen werd in 2014 aangemerkt als risico wat extra aandacht behoeft in de beleidsperiode 2014-2018. In deze periode zijn door de veiligheidsregio naar aanleiding daarvan de volgende activiteiten ondernomen:

- Start Project Overstromingen VR BN (waaronder de aanpassing van scenario's, inclusief de binnen rivieren, en de impactanalyse)

---

[12] *De nummering van de risico's volgt uit de landelijk handreiking.*

[13] *Bijlage I geeft de stroomgebieden van de rivieren in de Veiligheidsregio Brabant-Noord weer en bijlage II de dijkringen.*

[14] *De verbetering van dijkring 58 volgt volgens de huidige prioriteitenlijst na dijkring 36.*

[15] *De provincie is bij regionale keringen toezichthouder.*

[16] *Denk hierbij aan stuwen, sluizen e.d.*

- Actualisatie Coördinatieplan Hoogwater
- Opstarten impactanalyse op vitale infrastructuur als bijvoorbeeld uitval van elektriciteit en de gasvoorziening (n.a.v. de aangepaste scenario's)

Overstromingen blijft een risico wat in komende beleidsperiode extra aandacht nodig heeft en zal binnen het programma waterveiligheid worden opgepakt. Waaronder het verder in beeld brengen van de impact van de nieuwe overstromingsscenario's en dit door vertalen naar operationele en bestuurlijke voorbereiding. Daarnaast heeft het implementeren van nieuwe landelijke inzichten en instrumenten prioriteit.

Risico 2 Natuurbranden (bos-/heidebrand)

Het maatgevend incidentscenario

Voor het maatgevend incidentscenario wordt uitgegaan van een bosbrand van 200 hectare. Een dergelijke grote brand is uitzonderlijk maar niet ondenkbaar bij een extreem droge periode, een zeer sterke wind en een moeilijk bereikbaar terrein. Daarbij worden in de regio Brabant-Noord de woonkernen niet direct bedreigd. Het risico beperkt zich in de regio tot heidegebieden en bospercelen. Hier bevinden zich (natuur-)campings en gebieden met recreatieve en militaire functies evenals vele villa's die zich veelal in bosrijke gebieden bevinden.

Ontwikkelingen risico

Wat het maatgevend scenario betreft is de waarschijnlijkheid van optreden en impact gelijk gebleven. Er is op landelijke schaal aandacht in de preventieve sfeer, maar niet zodanig dat het risico significant verandert.

Het risico Natuurbranden werd in 2014 aangemerkt als risico wat extra aandacht behoeft in de beleidsperiode 2014-2018, met als doel om de samenwerking en communicatie tussen betrokken partijen als natuurbeheerders, hulpdiensten, gemeenten, recreanten en grondeigenaren te verbeteren. Activiteiten en afstemming zijn inmiddels geborgd in de reguliere overleggen, waardoor de extra aandacht voor de komende periode vervalt.

Risico 3 Grote brand (in complex) met publieksfunctie

Het maatgevend incidentscenario

Voor het maatgevend incidentscenario wordt uitgegaan van een brand in een bijeenkomstgebouw. Hierbij kan gedacht worden aan een brand in de Sint Jan in 's-Hertogenbosch tijdens de kerstmis, waarbij circa 1000 bezoekers in de kerk aanwezig zijn, waarvan enkelen verminderd zelfredzaam.

Ontwikkelingen risico

Voor het risico zijn geen relevante ontwikkelingen te melden. Het maatgevend scenario, met bijbehorende waarschijnlijkheid van optreden en impact is gelijk gebleven. Ook qua preventie en operationele voorbereiding zijn er geen significante andere keuzes gemaakt.

Risico 4 Grote brand in gebouwen met verminderd zelfredzame personen

Het maatgevend incidentscenario

Voor het maatgevend incidentscenario wordt uitgegaan van een brand in een verpleeghuis met 100 personen (niet- of verminderd zelfredzaam), ontstaan in de nacht. Hierdoor zijn er geen bezoekers aanwezig en is de bezetting van personeel minimaal.

Ontwikkelingen risico

De ontwikkelingen van 2014 zijn nog steeds gaande. De groep kwetsbare burgers blijft toenemen. Het aandeel kwetsbare en verminderd zelfredzame burgers dat langer zelfstandig thuis blijft wonen, neemt de komende jaren steeds verder toe ten gevolge van de vergrijzing en de veranderingen in het zorgstelsel sinds 1 januari 2015. Technologische ontwikkelingen

maken “zorg op afstand” mogelijk. Meer mensen met een intensieve zorgbehoefte zullen alleen wonen of geclusterd bij elkaar, zoals groepszorgwoningen, verspreid in een gemeente in plaats van op één locatie in grote zorg verlenende instellingen. Dit geldt ook voor andere groepen mensen, zoals mensen met fysieke of psychische beperkingen. Daarmee wordt de organisatie van de zorg rondom de burger steeds complexer.
Dit geeft ook risico’s op het gebied van veiligheid. Van deze groep burgers wordt verwacht dat men zelfredzaam is en ze zijn bij een crisis niet (direct) in beeld bij de hulpverlening. Waar het in de huidige intramurale zorg vanzelfsprekend is dat een (minimale) bedrijfshulpverleningsorganisatie (BHV) aanwezig is, ontbreekt deze bij de kleinschaligere zorgverlening. Verder krijgen alleen hele kwetsbare personen met een hoge zorgzwaarte nog een indicatie voor opname in een intramurale zorginstelling. De populatie in een dergelijke zorginstelling is dus minder zelfredzaam dan eerder het geval was.
Deze ontwikkelingen betekenen dat aandacht voor (brand) veiligheid onverminderd hoog moet blijven. Er moet verder worden geïnvesteerd in het stimuleren van het (brand)veiligheidsbewustzijn van zorgbehoeftigen en zorgverleners. De GHOR en brandweer werken hierom binnen diverse projecten samen met partners als het Rode Kruis en belangengroepen. Daarnaast worden er door de GHOR jaarlijks klantgesprekken per instelling gevoerd en netwerkbijeenkomsten georganiseerd, waarbij casuïstiek wordt besproken en het opleiden, trainen en oefenen van zorginstellingen wordt gestimuleerd. In 2019 zal de GHOR in afstemming met de brandweer, bevolkingszorg en andere partijen opnieuw een doelgroep bepaling doen om inzicht te krijgen in onder andere de bovengenoemde (kleine) woonvormen en mogelijke veiligheidsrisico’s, om vervolgens verder te onderzoeken welke maatregelen en voorzieningen t.a.v. bovenstaande ontwikkelingen gewenst zijn om de zelfredzaamheid verder te versterken.

Het maatgevend scenario, waarbij uitgegaan wordt van een brand in een verpleeghuis met 100 personen (niet- of verminderd zelfredzaam) ontstaan in de nacht is deze regio nog steeds realistisch en maatgevend. De waarschijnlijkheid van optreden en impact van dit scenario blijft vooralsnog gelijk.
Daarnaast zullen scenario’s waarbij een woonwijk in het effectgebied ligt door bovenstaande ontwikkelingen mogelijk meer slachtoffers geven vanwege de kwetsbaarheid van een gedeelte van de thuiswonende bevolking.

Risico 5 Ongeval gevaarlijke stoffen vervoer/inrichtingen

Het maatgevend incidentscenario

De volgende drie scenario's worden zowel m.b.t. de bedrijven als het vervoer als maatgevend beschouwd:

- Ongeval met brandbaar gas (referentiestof LPG) resulterend in een warme BLEVE[17];
- Ongeval met een brandbare vloeistof (referentiestof benzine), resulterend in een plasbrand;
- Ongeval met een toxische vloeistof (chloor en acrylnitril), resulterend in een toxische wolk.

Ontwikkelingen risico

Ongevallen met gevaarlijke stoffen zijn binnen de regio Veiligheidsregio Brabant-Noord denkbaar bij onder andere Brzo-bedrijven[18] en als gevolg van vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor[19], het water en per buisleiding. Brzo-bedrijven zijn gelegen in Oss, ´’s-Hertogenbosch, Uden, Boxmeer, Cuijk, Vlijmen en Heusden. Industrieel vervoer van gevaarlijke stoffen per schip vindt voornamelijk plaats over de Maas. Dit vervoer is de laatste jaren stabiel gebleven.
De risico’s omtrent het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg is in de afgelopen 4 jaar landelijk gezien met 8 procent gestegen. Dit betrof vooral vloeibare geraffineerde

[17] *BLEVE: Boiling Liquid Expanding Vapor Explosion*

[18] *BRZO: Besluit Rampen en Zware Ongevallen*

[19] *De ontwikkelingen rond spoorvervoer zijn beschreven bij risico 14*

aardolieproducten zoals benzine. Het vervoer en het gebruik van alternatieve brandstoffen, als LNG (liquid natural gas) , CNG (compressed natural gas) en waterstof is nu nog relatief beperkt. In de jaren die volgen zal dit echter gaan stijgen. De veiligheidsregio volgt actief deze ontwikkelingen.
Het maatgevend scenario, met bijbehorende waarschijnlijkheid van optreden en impact is gelijk gebleven.

Met name om het netwerk en de samenwerking met bedrijven op het gebied van industriële veiligheid te verbeteren is sinds 2018 het Programma Industriële Veiligheid opgestart. Hiermee is ook de koppeling met risicobeheersing en de operationele voorbereiding (planvorming, oefeningen e.d.) gelegd.

Risico 6 Ongeval A-objecten (aanduiding NPK[20])

Het maatgevend incidentscenario
Voor het maatgevend incidentscenario wordt uitgegaan van het betrokken raken van (onderdelen van) een kernwapen bij een crash van een militair vliegtuig. Een ongeval met een kernwapen wordt in het NPK-kader beschouwd als een categorie-A nucleair ongeval.

Ontwikkelingen risico
Voor dit risico zijn geen relevante ontwikkelingen te melden. Het maatgevend scenario, met bijbehorende waarschijnlijkheid van optreden en impact is gelijk gebleven. Ook qua preventie en operationele voorbereiding zijn er geen significant andere keuzes gemaakt.

Risico 7 Verstoring energievoorziening (elektriciteit en gas)

Het maatgevend incidentscenario
Voor het maatgevend incidentscenario wordt uitgegaan van een langdurige uitval elektriciteit en/of gas van 8 uur tot 6 dagen.

Ontwikkelingen risico
De komende jaren zullen in het teken staan van de energietransitie van gas naar alternatieve (duurzamere) energiebronnen. Het tempo en de gevolgen van deze landelijke trend zijn nog onvoldoende in beeld. Daarnaast is er in de huidige economische tijd krapte op de arbeidsmarkt. Het is lastig onderhoudsmonteurs en storingsmonteurs te vinden. Dit uit zich in meer storingen en storingen, die langer duren. Deze trend zal zich nog jaren voortzetten.
Het maatgevend scenario, met bijbehorende waarschijnlijkheid van optreden en impact is gelijk gebleven. Ook qua preventie en operationele voorbereiding zijn er geen significant andere keuzes gemaakt. Wel valt energievoorziening binnen het programma Vitale Infrastructuur wat in 2019 start. Hierin staat het verstevigen van het netwerk en de verbetering van de samenwerking centraal.

Risico 8 Verstoring drinkwatervoorziening

Het maatgevend incidentscenario
Voor het maatgevend incidentscenario wordt uitgegaan van lokale of regionale uitval van drinkwatervoorziening van 8 uur tot 6 dagen. Vanaf 8 uur is er sprake van een behoorlijke impact op de maatschappij, vanaf 24 uur is er sprake van dreiging voor de volksgezondheid.

Ontwikkelingen risico
In de afgelopen jaren zijn een aantal productielocaties geclusterd in zogenaamde voorzieningsgebieden. Hierdoor is het mogelijk dat bij uitval van een productielocatie de andere locaties binnen hetzelfde cluster de levering zoveel als mogelijk continueren. Hierdoor wordt de watervoorziening binnen de veiligheidsregio gegarandeerd en is het mogelijk om bij een besmetting het effectgebied zo klein mogelijk te houden. Immers de grenzen van het voorzieningsgebied zijn de uiterste grenzen van de besmetting.
Het maatgevend incidentscenario is nog steeds realistisch en maatgevend. De waarschijnlijkheid van optreden is, ondanks de ontwikkelingen, nog steeds mogelijk en de impact van dit scenario blijft ook gelijk. Ook qua preventie en operationele voorbereiding zijn

[20] *NPK: Nationaal Plan Kernongevallenbestrijding.*

er geen significant andere keuzes gemaakt. Wel valt drinkwatervoorziening binnen het programma Vitale Infrastructuur wat in 2019 start. Hierin staat het verstevigen van het netwerk en de verbetering van de samenwerking centraal.

Risico 9 Verstoring afvalwaterzuivering

Het maatgevend incidentscenario

Voor het maatgevend incidentscenario wordt uitgegaan van uitval van het waterzuiveringsproces van een willekeurige rioolwaterzuiveringsinstallatie (rwzi) van 8 uur tot 6 dagen. Vanaf 8 uur is er sprake van een (behoorlijke) verontreinigingsimpact op de mens, dier, flora en fauna, vanaf 24 uur is er sprake van dreiging voor de volksgezondheid.

Ontwikkelingen risico

Voor dit risico zijn geen relevante ontwikkelingen te melden. Het maatgevend scenario, met bijbehorende waarschijnlijkheid van optreden en impact is gelijk gebleven. Ook qua preventie en operationele voorbereiding zijn er geen significant andere keuzes gemaakt. Wel valt afvalwaterzuivering binnen het programma Vitale Infrastructuur wat in 2019 start. Hierin staat het verstevigen van het netwerk en de verbetering van de samenwerking centraal.

Risico 10 Verstoring telecom/ICT

Het maatgevend incidentscenario

Voor het maatgevend incidentscenario wordt uitgegaan van een uitval van het dataverkeer en telefonie voor de duur van 48 uur in de gehele veiligheidsregio Brabant-Noord. De meest serieuze effecten zijn:

- De meldkamer van de hulpdiensten is niet meer bereikbaar, ook niet via een automatische meldinstallatie;
- Het elektronisch betalingsverkeer is niet meer mogelijk;

Ontwikkelingen risico

Het maatgevend scenario, met bijbehorende waarschijnlijkheid van optreden en impact is gelijk gebleven. Ook qua preventie en operationele voorbereiding zijn er geen significant andere keuzes gemaakt. Wel valt verstoring telecom/ICT binnen het programma Vitale Infrastructuur wat in 2019 start. Hierin staat het verstevigen van het netwerk en de verbetering van de samenwerking centraal.

Risico 11 Luchtvaartincident in stedelijk gebied (worst case)

Het maatgevend incidentscenario

Voor het maatgevend incidentscenario wordt uitgegaan van een vliegtuig dat neerstort in een stedelijk gebied.

Ontwikkelingen risico

Voor dit risico zijn geen relevante ontwikkelingen te melden. Het maatgevend scenario, met bijbehorende waarschijnlijkheid van optreden en impact is gelijk gebleven. Ook qua preventie en operationele voorbereiding zijn er geen significant andere keuzes gemaakt.

Risico 12 Luchtvaartincident bij start/landing luchtvaartterrein (reëel)

Het maatgevend incidentscenario

Voor het maatgevend incidentscenario wordt uitgegaan van een vliegtuig dat neerstort op de militaire vliegbasis Volkel of in de ‘onmiddellijke omgeving’ van deze basis (te weten een gebied van 1000 m voor en achter de banen en max. 150 m links/rechts uit de as van de banen.

Ontwikkelingen risico

Voor dit risico zijn geen relevante ontwikkelingen te melden. Het maatgevend scenario, met bijbehorende waarschijnlijkheid van optreden en impact is gelijk gebleven. Ook qua preventie en operationele voorbereiding zijn er geen significant andere keuzes gemaakt.

Risico 13 Ongeval vervoer over water

Het maatgevend incidentscenario

Voor het maatgevend incidentscenario wordt uitgegaan van:

1 een incident met een hospitaalschip;
2 een aanvaring van een binnenschip waarbij een brandbare vloeistof uit het schip ontsnapt.

Ontwikkelingen risico

Het eerste scenario, incident met een hospitaalschip, blijft als scenario gelijk. Wel varen hospitaalschepen (als de Zonnebloem) nog maar een paar keer per jaar over de Maas.
Het tweede scenario blijft gelijk. Ook de bijbehorende waarschijnlijkheid van optreden en impact zijn gelijk gebleven. Evaluaties[21] van het incident bij Grave, waarbij een tanker gevuld met 2000 ton benzeen door de stuw is gevaren, heeft niet geleid tot significant andere keuzes in de operationele voorbereiding. Wel wordt het coördinatieplan Vaarwegen gezamenlijk opgesteld met de buurregio's, waar de interregionale samenwerking en die met Rijkswaterstaat worden meegenomen. Tevens wordt dit moment aangegrepen de aanbevelingen uit de evaluaties te bespreken en te verwerken.

Risico 14 Ongeval spoorvervoer

Het maatgevend incidentscenario

De volgende drie scenario's worden zowel m.b.t. de bedrijven als het vervoer als maatgevend beschouwd:

- Ongeval met brandbaar gas (referentiestof LPG) resulterend in een warme BLEVE;
- Ongeval met een brandbare vloeistof (referentiestof benzine), resulterend in een plasbrand;
- Ongeval met een toxische vloeistof (chloor en acrylnitril), resulterend in een toxische wolk.

Ontwikkelingen risico

In Nederland zal zowel het reizigers –als goederenvervoer over het spoor naar verwachting de komende jaren fors groeien. Om aan deze groei tegemoet te komen heeft het kabinet in 2010 de voorkeursbeslisssing Programma Hoogfrequent Spoor (PHS) genomen. Het doel van het programma is het verhogen van de spoorcapaciteit voor passagiers- en goederenvervoer.
Onderdeel van het programma betreft het passagiersvervoer over de corridor Amsterdam – Utrecht – Eindhoven. Het traject Meteren – Boxtel ligt binnen deze corridor. Voor dit traject geldt dat het spoorboekloosrijden inmiddels is ingevoerd waardoor er 6 intercity's en en 2 tot 6 sprinters per uur over dit traject rijden. De voorbereidingen om een aantal knelpunten op te lossen (aanleg vrije kruisingen, aanleg extra spoor) zijn in een vergevorderd stadium. Deze maatregelen zijn ook noodzakelijk om de herroutering van het goederenvervoer door Zuid-Nederland mogelijk te maken. Zie afbeelding 2.

[21] *Zie evaluatierapport Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) "Stuwaanvaring door benzeentanker bij Grave" mei 2018 en Berenschot "Evaluatie crisisbeheersing Grave" juli 2017.*

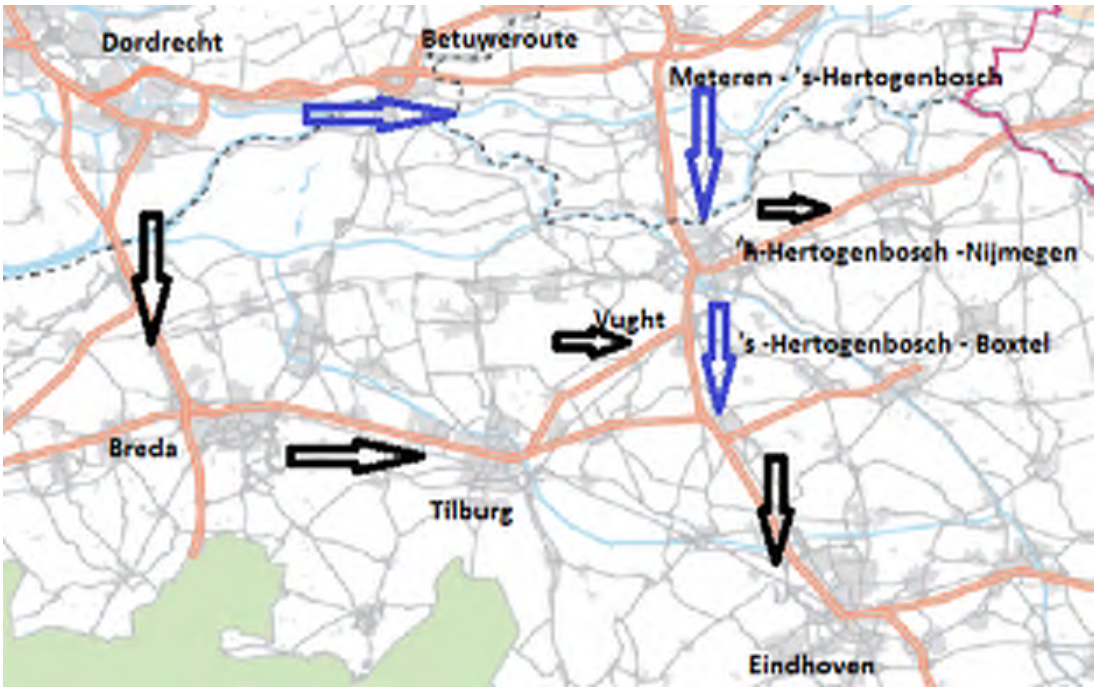

Afbeelding 2: Her-routering goederenvervoer Zuid-Nederland: Zwart is de huidige route. Blauw komt erbij.

De wens tot her-routering heeft naast het creëren van ruimte voor passagierstreinen ook te maken met externe veiligheidsrisico's rondom Dordrecht, Breda en Tilburg waar het zogenaamde groepsrisico[22] stevig wordt overschreden. Door de her-routering nemen deze overschrijdingen substantieel af. Dit heeft echter gevolgen voor het westelijk deel van de Veiligheidsregio Brabant-Noord. De bouw voor de her-routering is gestart. De verwachte einddatum voor de bouw is nog onzeker, maar ligt in iedere geval na de komende beleidsperiode (2020 t/m 2023). Na het gereedkomen van een aantal grote infrastructurele projecten is er, met name in Vught, sprake van een significante toename van het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor, waardoor het groepsrisico op de locaties liggend aan het spoortraject Meteren - Boxtel zullen stijgen. De gemeenten die significant meer te maken krijgen met vervoer van gevaarlijke stoffen, naast het normale goederen en passagiersvervoer, zijn 's-Hertogenbosch, Vught, Haaren (Esch) en Boxtel.
Bijlage III geeft meer inzicht in de soorten en hoeveelheden spoorvervoer gevaarlijke stoffen. Het risico op een incident is afhankelijk van meerdere factoren. Het aantal transporten is er hier een van. Er vond geen structureel vervoer van gevaarlijke stoffen over het traject Vught – Haaren – Boxtel plaats. Uit de realisatiecijfers die jaarlijks door het ministerie van I&M verstrekt worden blijkt dat het vervoer een structureler karakter heeft gekregen. De transportstroom over dit traject zal in de toekomst verder toenemen.
Het vervoer van gevaarlijke stoffen over het trajectdeel waar nu ook al vervoer van gevaarlijke stoffen plaats vindt (station 's-Hertogenbosch) neemt ook toe. Daarnaast wordt het personenvervoer ook geïntensiveerd door het aantal personentreinen per uur te verhogen. De waarschijnlijkheid op een spoorongeval wordt op dit traject om die reden dus groter.
Anderzijds wordt door het aanbrengen van vrije kruisingen, het reduceren van het aantal wissels op deze trajecten, het mogelijk verdiept aanleggen van het spoor door Vught en het toepassen van de nieuwste trajectbeveiliging de kans op een incident met gevaarlijke stoffen gereduceerd.
Het maatgevend scenario op regionale schaal wijzigt echter niet. Er worden geen andere stoffen over het spoor vervoerd en ook het volume van de treinwagons wijzigen niet. Het

[22] *Het groepsrisico is de kans per jaar dat een groep personen van een bepaalde grootte tegelijk slachtoffer wordt van een ongeval met gevaarlijke stoffen.*

maatgevend scenario is dus qua impact niet veranderd en ook de kans van optreden van het maatgevende scenario, op schaal van de gehele regio, blijft zeer onwaarschijnlijk.

Een ongeval spoorvervoer werd in 2014 aangemerkt als risico wat extra aandacht behoeft in de beleidsperiode 2014-2018. Het blijft een risico wat in komende beleidsperiode extra aandacht nodig heeft en zal binnen het project Hoogfrequent Spoor (PHS) nauwlettend gevolgd worden. Aanvullend hierop is aan het ifv en TNO opdracht gegeven om een effectenstudie uit te voeren om de risico's en vooral de gevolgen goed te kunnen duiden voor de betrokken gemeenten. De resultaten worden in maart 2019 verwacht en kunnen worden gebruikt in de besluitvorming rondom ruimtelijke ontwikkelingen in de spoorzone en voor de operationele voorbereiding door de veiligheidsregio. Daarnaast is de veiligheidsregio gestart met het vormgeven van de risicocommunicatie rondom het risico ongeval spoorvervoer.

Risico 15 Grootschalige uitbraak infectieziekten (mens)

Het maatgevend incidentscenario

Voor het maatgevend incidentscenario wordt uitgegaan van een grootschalige besmetting onder mensen, die een ziektegolf veroorzaakt, waardoor 30% van de bevolking ziek wordt of overlijdt. Hierbij wordt uitgegaan van twee scenario's:

- mild scenario;
- ernstig scenario.

Voor het milde scenario nemen we aan dat de ziekte gemiddeld zes dagen duurt en dat 0,03% van de gehele bevolking overlijdt. In het milde scenario houden we rekening met het effect van het gebruik van antivirale middelen. Op basis van eerdere pandemieën nemen we in dit scenario aan dat de eerste golf ongeveer negen tot twaalf weken duurt met de piek halverwege (een langer durende ziektegolf met een lagere piekbelasting).
Voor het ernstige scenario veronderstellen we dat de ziekte gemiddeld acht dagen duurt bij een tot twee weken verzuim van het werk per zieke, en dat 0,47% van de gehele bevolking overlijdt. In het ernstige scenario kiezen we ervoor het effect van het gebruik van antivirale middelen buiten beschouwing te laten. In het ernstige scenario gaan we daarom uit van een korter durende ziektegolf met een hogere piekbelasting. Ook de mogelijke effecten van andere maatregelen worden buiten beschouwing gelaten.

Ontwikkelingen risico

In de afgelopen jaren zijn er diverse dreigingen en grootschalige uitbraken geweest van infectieziekten in Nederland (infectieziektecrises). Door aantoonbare toename van geneesmiddelen gebruik, schaarste aan middelen (o.a. persoonlijke beschermingsmiddelen en therapeutica), vrij handelsverkeer, reisbewegingen, afnemende vaccinatiegraad en een hoge dichtheid van de veestapel in Brabant (zie risico 16) neemt de kans op een gecompliceerde infectieziekte-uitbraak toe.
We zien daarnaast dat de reguliere drukte en schaarste in de acute keten in combinatie met een zware griepepidemie, voor knelpunten in de regionale zorgcontinuïteit zorgt. Deze ontwikkelingen vragen om een nauwe verbinding tussen publieke gezondheid en veiligheid. De wet publieke gezondheid 2e tranche schetst hiervoor het wettelijk kader. De daaruit volgende taken, verantwoordelijkheden en communicatieafspraken zijn in regionale plannen geborgd en worden (bestuurlijk) beoefend. Het maatgevend scenario, met bijbehorende waarschijnlijkheid van optreden en impact is gelijk gebleven. Ook qua preventie en operationele voorbereiding zijn er geen significant andere keuzes gemaakt.

Risico 16 Grootschalige uitbraak dierziekte (zoönose)[23]

Het maatgevend incidentscenario

Voor het maatgevend incidentscenario wordt uitgegaan van een dierziekte die overdraagbaar is op de mens, zoals de Q-Koorts.

Ontwikkelingen risico

In de provincie Noord-Brabant is er gezien de hoge vee dichtheid, kans op een grootschalige uitbraak van dierziekten. Hierbij valt te denken aan o.a. Mond-en-Klauwzeer (MKZ), vogelpest en varkenspest. De ministeries van Economische Zaken (EZ) en Landbouw, Natuur en Voedselveiligheid zijn hierbij vooral aan zet, waarbij de rol van de veiligheidsregio beperkt is. Wel is het zaak dit risico te benoemen, ook in verband met vrij handelsverkeer en ontwikkelingen tot verdere centralisatie van stallen en de daarbij gepaard gaande verdere intensivering van veetransport. Hiermee wordt de kans op een uitbraak van een dierziekte vergroot. Daarnaast bestaat er ook een kans op een uitbraak van een dierziekte, die overdraagbaar is op mensen (zoönose). In dat geval gaat er naast de dierziektebestrijding ook ziektebestrijding bij mensen (risico 15) plaats vinden. In 2011 is gezien de grote impact hiervan destijds gekozen om dit als maatgevend scenario op te nemen in het Risicoprofiel. Dit maatgevend scenario (zoönose) is met bijbehorende waarschijnlijkheid van optreden en impact nagenoeg gelijk gebleven. Ook qua preventie en operationele voorbereiding zijn er geen significant andere keuzes gemaakt. Wel zijn er de laatste jaren stappen gezet, waardoor de samenwerking tussen de humane en veterinaire wereld is verbeterd. Daarbij neemt de veiligheidsregio de rol op zich om in het voorkomend geval gemeenten te ondersteunen in duiding van de verantwoordelijkheden van de verschillende instanties en het doorlopen van de juiste communicatielijnen.

Risico 17 Verdrukking[24] in menigte (evenementen)

Het maatgevend incidentscenario

Voor het maatgevend incidentscenario wordt uitgegaan van een evenement waar 10.000 mensen zich in een afgesloten terrein begeven met beperkte bewegingsvrijheid. Nadat er zich een explosie heeft voorgedaan rennen mensen één richting op. Hierbij worden vele mensen onder de voet gelopen en verdrukt. Doordat de ruimten gecompartimenteerd zijn in clusters van 2.000 personen gaan we uit van 2.000 mensen die dezelfde kant op gaan.

Ontwikkelingen risico

Het risico “Verdrukking in menigten” is het grootst qua kans op optreden en impact bij evenementen. In het organiseren van evenementen is de laatste jaren een trend te ontdekken:

- Het aantal en de omvang van evenementen in Nederland neemt jaarlijks gestaag toe, vooral het aantal en de omvang van dance-evenementen. In de Veiligheidsregio Brabant-Noord is deze trend vergelijkbaar.
- De duur (het aantal dagen) van een evenement neemt ook toe. Zo wordt er steeds vaker een extra dag (kleinschaliger als het main-event) aan de vooravond van het evenement georganiseerd voor Vips, sponsoren, relaties, vrijwilligers en een relatief kleine groep bezoekers (maximaal 5.000 bezoekers).
- Het aantal evenementen dat faciliteert in kampeermogelijkheden neemt ook toe, tevens worden deze “evenementencampings” jaarlijks groter qua omvang (meerdere campingvelden) en bezoekersaantallen.

Een bijkomende gevaarlijke ontwikkeling, los van het risico verdrukking in menigten, is dat de ingenomen dosis van diverse genotsmiddelen extreem toeneemt. Met name XTC (4-5 maal hogere dosis dan gemiddeld) en het aantal GHB gebruikers zijn hierin maatgevend, vanwege

---

[23] De naamgeving van het risico “Zoönose (dierziekte overdraagbaar op mensen)” is gewijzigd in “Grootschalige uitbraak dierziekte”, omdat deze bredere omschrijving beter past gezien de toename van diversiteit van dierziekte.

[24] Er is de landelijke opvatting gevolgd om de benaming “Paniek in menigte” te vervangen door “Verdrukking in menigte” met als reden dat verdrukking het daadwerkelijke effect beter duidt en paniek zelden voorkomt.

hun specifieke zorgproblematiek (relatief veel ziekenhuisopnames met verblijf op de Intensive Care).

Ervaring leert dat er bij grote evenementen diverse oorzaken aan verdrukking ten grondslag kunnen liggen, de belangrijkste zijn:

- Te grote toeloop van publiek naar evenemententerrein (incident Duisburg 2010)
- Kruisende publieksstromen
- Teveel publiek binnen (delen van) het evenemententerrein
- Instorten constructies (Pukkelpop 2011)
- Extreem weer: bijvoorbeeld storm (Pukkelpop 2011)
- Verstoring van de openbare orde[25]

De waarschijnlijkheid van optreden van verdrukking in menigten is in het algemeen door de toename in aantal evenementen, bezoekersaantallen, en duur vergroot. De impact is enigszins gelijk gebleven door het nemen van voorzorgmaatregelen als de menigte opdelen in vakken en het zorgen van voldoende uitgangen en dergelijke. Het treffen van deze maatregelen is echter nog niet standaard en hangt voor een deel af van de kennis, ervaring en bereidheid van organisatoren. Wel is er de laatste jaren een tendens zichtbaar waarbij organisatoren die frequent een evenement organiseren zich steeds verder professionaliseren op het gebied van veiligheid, en zich geregeld laten bij staan door adviesbureaus..
Het maatgevend scenario, verdrukking bij een evenement van 10.000 personen, is nog steeds van toepassing en niet significant vergroot. Het aantal georganiseerde evenementen van deze grootte, C-evenementen, is ook niet significant toegenomen. Daarmee is de waarschijnlijkheid van optreden van het maatgevend scenario nagenoeg gelijk gebleven. Ook de bijbehorende impact is gelijk gebleven.
Per mei 2018 is een regisseur evenementen binnen de sector Crisisbeheersing & Rampenbestrijding aangesteld. Deze heeft als opdracht het thema evenementenveiligheid binnen de Veiligheidsregio te professionaliseren door het actualiseren van regionaal beleid, het organiseren van kennisdeling en het door ontwikkelen van de adviesfunctie van de Veiligheidsregio aan gemeenten inzake evenementen. Crowd management is een onderdeel van deze ontwikkelslag.

Risico 18 Verstoring openbare orde (grootschalige ordeverstoring)

Het maatgevend incidentscenario

Voor het maatgevend incidentscenario wordt uitgegaan van een grootschalige ordeverstoring bij bijvoorbeeld evenementen en demonstraties, waarbij van de politie een bovengemiddelde capaciteit gevraagd wordt ter beheersing van de ordeverstoring.

Ontwikkelingen risico

Als relevante ontwikkeling kan de invloed van digitale media als internet, Twitter en Facebook op het verergeren van ordeverstoringen worden genoemd.
Er zijn nauwelijks ordeverstoringen bekend waarbij het gebruik van digitale media de oorzaak was van het ontstaan van het incident. Echter, sinds de opkomst en de toepassing van digitale media is de kans op het ontstaan van grootschalige ordeverstoringen wél toegenomen. Eenvoudigweg omdat dit makkelijker te organiseren is en hiervoor meerdere mogelijkheden zijn. Informatie wordt namelijk sneller en makkelijker verspreid, terwijl de hulpverlener of overheid daar moeilijk toezicht of regie op kan uitoefenen. Dit betekent dat (niet gevalideerde) informatie sneller beschikbaar en inzichtelijk is voor grote groepen mensen. Tevens kan men eenvoudiger grote groepen mensen oproepen, toespreken en aanzetten tot bepaald (onwenselijk) gedrag. De kans op het ontstaan van verstoringen van de openbare orde is door de opkomst van digitale media dus wel vergroot. Daarmee kan het gebruik van digitale media

[25] *Steeds vaker zijn er incidenten waarbij zakkenrollers d.m.v. pepperspray chaos in het publiek creëren om daarna in die chaos portemonnees en telefoons te stelen.*

wel als katalysator worden aangemerkt bij het bekend worden en uit de hand lopen van (vermeende) incidenten.
Het maatgevend scenario, met bijbehorende waarschijnlijkheid van optreden en impact is gelijk gebleven. Ook qua preventie en operationele voorbereiding zijn er geen significante andere keuzes gemaakt.

2.3 Trends bijzondere invloeden op de risico's 2018

Naast de beschreven risicotypen zijn er trends waar te nemen in bijzondere oorzaken of aanleiding, die invloed hebben op een of meerdere risico's. Deze oorzaken zijn geen apart risico op zich en kunnen diverse scenario's tot gevolg hebben, zodat ze niet of nauwelijks aan een risicotype zijn te koppelen. De actualiteit vereist dat deze trends apart worden benoemd, gevolgd en leiden tot een specifieke aanpak. Deze thema's waarbinnen deze ontwikkelingen zich afspelen zijn Terrorismegevolgbestrijding / Extreem geweld (TGB) en Informatieveiligheid (cybersecurity).

Terrorismegevolgbestrijding / Extreem geweld (TGB)
De landelijke Handreiking Regionaal Risicoprofiel onderscheidt "terrorisme en andere vormen van moedwillig handelen" niet als apart crisistype, maar geeft aan dat dat een aanleiding kan zijn bij verschillende crisistypen. Terrorisme is wel specifiek opgenomen in het Nationaal Veiligheidsprofiel.
Terrorisme is het uit ideologische motieven dreigen met, voorbereiden of plegen van op mensen gericht ernstig geweld, dan wel daden gericht op het aanrichten van maatschappij-ontwrichtende schade. Dit met als doel maatschappelijke veranderingen te bewerkstelligen, de bevolking ernstige vrees aan te jagen of politieke besluitvorming te beïnvloeden.[26]
Terrorisme is een nationaal thema, onder verantwoordelijkheid van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV). De NCTV is verantwoordelijk voor de alertering.[27]
In Nederland zijn momenteel veel bedrijfssectoren op het alerteringssysteem aangesloten. Dit zijn bijvoorbeeld luchthavens, spoor, zeehavens, tunnels en waterkeringen, olie, chemie, drinkwater, gas, elektriciteit en hotels.
Daarnaast zijn huidige beveiligingsmaatregelen en andere weerstand verhogende maatregelen bij inbraak, overval of aanslag gevoelige bedrijven niet berekend op extreem geweld dat wordt uitgevoerd met zware wapensystemen en explosieven.
Voor zowel terrorisme als ander extreem geweld geldt dat het slachtofferbeeld in aantallen en aard van de verwondingen erg afwijkt van het reguliere beeld dat we kennen bij de hulpverlening. Tevens zijn hulpverleners niet gewend dat extreem geweld doelbewust op hun is gericht.

Gezien de actualiteit en de bijzondere omstandigheden, waaronder bij de gevolgbestrijding van terrorisme en ander extreem geweld opgetreden dient te worden, is er in 2017 een gezamenlijk programma Terrorismegevolgbestrijding / Extreem geweld opgestart binnen de veiligheidsregio's Brabant-Noord en Brabant Zuid-Oost. De doelstelling van dit programma is:
- De operationele voorbereiding (als veiligheidsmaatregelen, procedures, oefeningen) binnen de regio's tussen de verschillende diensten afstemmen en vorm geven.
- Landelijke ontwikkelingen volgen en handreikingen implementeren
- Afstemming met buurregio's en landelijke diensten en organisaties realiseren.

Op het onderwerp Terrorismegevolgbestrijding /Extreem geweld zal de komende jaren nog veel beweging zijn. Dit thema behoeft in de komende beleidsperiode dan ook extra aandacht.

---

[26] *Definitie volgens het NCTV (Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid)*

[27] *Het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding (Atb) is een vorm van publiek-private samenwerking, die de overheid en bedrijven handelingsperspectief biedt met als hoofddoel om de kans op een aanslag bij vitale en kwetsbare bedrijven te verkleinen en deze bedrijven veilig te laten functioneren, ook onder een eventuele dreiging.*

Informatieveiligheid (cybersecurity)
Meer dan ooit vraagt informatieveiligheid aandacht.[28] De afhankelijkheid van digitale systemen neemt alsmaar toe. Digitale verstoringen houden zich niet aan (internationale) grenzen en zijn niet branche specifiek, waardoor effecten overal kunnen optreden. Bedrijven, instellingen en particulieren zijn primair zelf verantwoordelijk voor hun informatieveiligheid, maar worden steeds vaker geconfronteerd met kwetsbaarheden in apparaten en diensten waar zij beperkte invloed op of kennis van hebben.
Ook de veiligheidsregio's zijn met steeds meer organisaties en hun systemen verbonden. Uitval van digitale systemen heeft zo direct invloed op de kwaliteit van de hulpverlening en kan tot maatschappelijke problemen en onrust leiden. De veiligheidsregio heeft geen invloed op oorzaak en bronbestrijding. Alleen gevolgbestrijding op bepaalde effecten, als verkeerschaos bij uitval verkeerslichten, handhaven van openbare orde bij uitval geldautomaten e.d., valt binnen de taakomschrijving en invloedssfeer van de veiligheidsregio. Cybercriminelen hebben een kennisvoorsprong, waardoor cybercrime nog relatief ongrijpbaar is. Dan hebben we het onder andere over dreigingen m.b.t. verstoring, sabotage, spionage en informatie manipulatie.[29]
De risico's op het gebied van informatieveiligheid worden gemonitord en verwerkt tot een Nederlands cybersecuritybeeld (CSBN) door het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) als onderdeel van het NCTV. Bij incidenten op het gebied van digitale veiligheid is het NSCS het aanspreekpunt en een sleutelfiguur in de operationele coördinatie. Het risico informatieveiligheid is opgenomen in het Nationaal Veiligheidsprofiel.
Het thema cyberveiligheid wordt momenteel door verschillende veiligheidsregio's verkend. De bevindingen en eventuele landelijke ontwikkelingen worden gevolgd. Verder zijn er nog geen activiteiten in beeld.

2.4 Risicodiagram 2018

Op basis van de zojuist beschreven analyse en ontwikkelingen per risico kunnen enkele conclusies worden getrokken in relatie tot het risicodiagram van 2014.
In deze actualisatie is door de projectgroep en de betrokken gemeenten bekeken of er risico's zijn afgevallen of bijgekomen voor de Veiligheidsregio Brabant-Noord en of de bijbehorende maatgevende scenario's zijn veranderd. Dit blijkt niet het geval te zijn en *daarmee blijft de lijst van 18 beschreven incidentscenario's uit 2014 gelijk*.

Naar aanleiding van nieuwe inzichten
Daarnaast is gekeken of de waarschijnlijkheid en de impact van de maatgevende scenario's zijn veranderd. Er zijn wel incidentscenario's significant veranderd op lokale schaal of in geringe mate op regionale schaal, maar niet in het maatgevende scenario op regionale schaal. *Daarmee blijft de score in waarschijnlijkheid van optreden en de mate van impact van de maatgevende scenario's gelijk. Het risicodiagram 2018 is dus gelijk aan dat van 2014.*

[28] *Informatieveiligheid is ook als thema opgenomen in de strategische agenda van het Veiligheidsberaad als: "kansen en bedreigingen van de informatie- en datagestuurde maatschappij."*
[29] *Zie verder Cyber Security Beeld Nederland (CSBN) 2018*

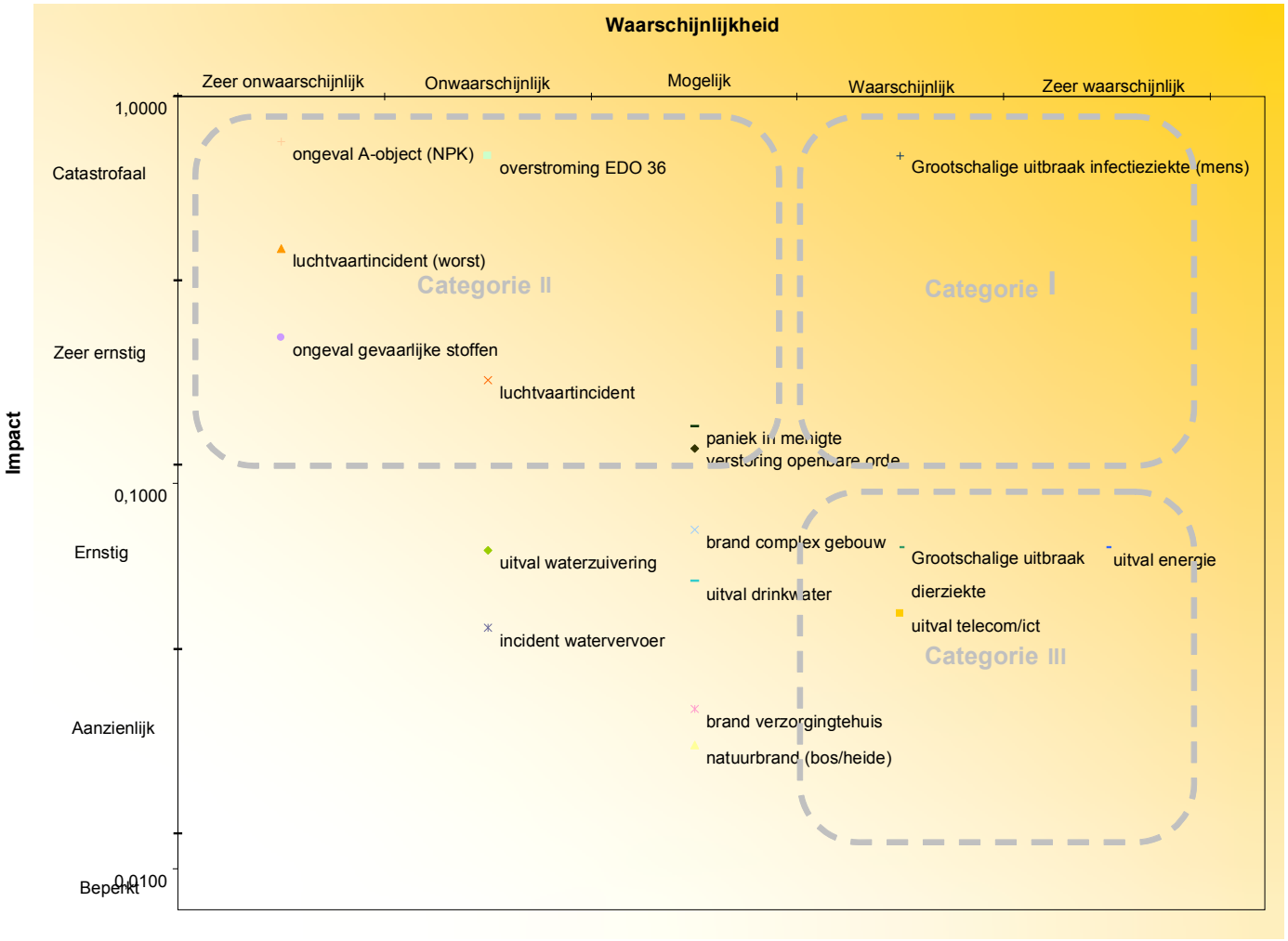

Afbeelding 3: *Risicodiagram Veiligheidsregio Brabant-Noord* ***2018***

De incidentscenario's, die in waarschijnlijkheid van optreden dan wel in de mate van impact op lokale schaal zijn veranderd, zijn:

- Ongeval spoorvervoer (risico 14) voor de gemeenten Boxtel, Haaren, Vught en 's-Hertogenbosch.
- Grootschalige uitbraak dierziekte (risico 16) in gemeenten met veel veestallen.
- Verdrukking in menigte (risico 17) in de gemeenten die meer C-evenementen (willen) gaan organiseren.

Met de gemeenten waar op lokale schaal een verandering in risico's in de komende beleidsperiode plaats vindt heeft de sector Crisisbeheersing & Rampenbestrijding van de Veiligheidsregio Brabant-Noord al contact op om dit, naar behoefte, verder toe te lichten en de samenwerking hierover met de veiligheidsregio te bespreken.

3 Beleidsadviezen

3.1 Van Risicoprofiel naar Beleidsplan

Het beleidsplan is mede gebaseerd op een door het bestuur van de veiligheidsregio vastgesteld risicoprofiel[30]. Uit de in het vorig hoofdstuk beschreven analyse kunnen enkele risico´s worden geselecteerd, die in de komende beleidsperiode extra aandacht behoeven. Voor deze risico's worden beleidsadviezen geformuleerd, die als input voor het beleidsplan 2019-2022 worden aangeboden. Deze beleidsadviezen worden, samen met de wensen van de gemeenteraden in deze veiligheidsregio omtrent het Risicoprofiel, in het beleidsplan gewogen naast andere beleidsvoorstellen. Het beleidsplan wordt dan nog in zijn geheel aan de gemeenteraden voorgelegd ter consultatie.

3.2 Beleidsadvies

Vanuit de analyse is bekeken welke risico's extra aandacht behoeven in de komende beleidsperiode. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Bovenmatige bestuurlijke of politieke aandacht, op (boven)regionaal niveau, voor het betreffende risico, dat leidt tot een speerpunt voor de komende beleidsperiode.
- Veel (landelijke) ontwikkeling rondom het risico dat kan leiden tot wijziging van beleid.
- Beleidswijziging of -ontwikkeling die nodig is om het risico acceptabel te houden of voldoende af te dekken.

Vanuit de analyse zijn twee risico's en een thema boven komen drijven die extra aandacht behoeven in de komende beleidsperiode:

- Risico 1 : Overstroming
- Risico 14 : Ongeval spoorvervoer
- Thema Terrorismegevolgbestrijding / Extreem geweld

3.2.1 Risico 1 Overstroming

Er is nog steeds veel landelijke aandacht voor dit risico. Zo worden er landelijke handreikingen ontwikkeld, die verder binnen de veiligheidsregio's met hun partners dienen te worden geïmplementeerd. De implementatie van de handreiking Impactanalyse is hier een voorbeeld van. Deze zaken worden binnen het programma waterveiligheid opgepakt en leiden tot het verder in beeld brengen van de impact van de regionale overstromingsscenario's en de doorvertaling naar operationele en bestuurlijke voorbereiding.

3.2.2 Risico 14 Ongeval spoorvervoer

Een ongeval spoorvervoer blijft een risico wat in komende beleidsperiode extra aandacht nodig heeft. De bouw voor de her-routering is gestart De verwachte einddatum voor de bouw is nog onzeker, maar ligt in iedere geval na de komende beleidsperiode (2020 t/m 2023). Daarna is er sprake van een significante toename van het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor, waardoor het groepsrisico op de locaties liggend aan het spoortraject Meteren - Boxtel zullen stijgen. Deze ontwikkelingen zullen binnen het project Hoogfrequent Spoor (PHS) nauwlettend worden gevolgd.

[30] *Wet Veiligheidsregio´s § 3 artikel 15 lid 1.*

3.2.3 Thema Terrorismebestrijding / Extreem geweld

Het gezamenlijk programma Terrorismegevolgbestrijding / Extreem geweld tussen VRBN en VR BZO zal in de komende beleidsperioden verder zijn vorm krijgen en nog veel in beweging zijn. Vanuit het programma en vanuit landelijke ontwikkelingen zullen er diverse zaken moeten worden afgestemd en uitgewerkt. Dit thema behoeft in de komende beleidsperiode dan ook extra aandacht.

4 Conclusies en voortgang

In deze actualisatie in 2018 is gebleken dat er in de Veiligheidsregio Brabant-Noord geen risico's zijn afgevallen of bijgekomen. De waarschijnlijkheid van optreden en de impact van de maatgevende scenario's niet zijn veranderd. Het risicodiagram 2018 is daarmee gelijk aan dat van 2014. Wel zijn er twee thema's benoemd die veel invloed hebben op de waarschijnlijkheid en impact van de beschreven risico's/. Deze zijn Terrorismegevolgbestrijding / Extreem geweld en Informatieveiligheid (cybersecurity).
Er zijn wel incidentscenario's significant veranderd op lokale schaal. Deze zijn:

- Ongeval spoorvervoer (risico 14) voor de gemeenten Boxtel, Haaren, Vught en 's-Hertogenbosch, door intensivering van spoorvervoer;
- Grootschalige uitbraak dierziekte (risico 16) in gemeenten met veel veestallen.
- Verdrukking in menigte (risico 17) in de gemeenten die meer C-evenementen (willen) gaan organiseren.

Met de gemeenten waar op lokale schaal een verandering in risico's in de komende beleidsperiode plaats vindt heeft de sector Crisisbeheersing & Rampenbestrijding van de Veiligheidsregio Brabant-Noord al contact op om dit, naar behoefte, verder toe te lichten en de samenwerking hierover met de veiligheidsregio te bespreken.

Voor de komende beleidsperiode hebben twee risico's en een thema extra aandacht. Deze zijn:

- Overstroming (risico 1): Binnen het programma waterveiligheid worden landelijke handreikingen binnen de veiligheidsregio met hun partners geïmplementeerd en door vertaald naar operationele en bestuurlijke voorbereiding.
- Ongeval spoorvervoer (risico 14): De bouw voor de her-routering loopt door tot 2024. Dan is er sprake van een significante toename van het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoortraject Meteren - Boxtel. Deze ontwikkelingen zullen binnen het project Hoogfrequent Spoor (PHS) nauwlettend worden gevolgd.
- Terrorismegevolgbestrijding / Extreem geweld: Dit thema wordt vorm gegeven binnen een gezamenlijk programma door VRBN en VR BZO en zal in de komende beleidsperioden verder zijn vorm krijgen en nog veel in beweging zijn. Ook vanuit landelijke ontwikkelingen zullen er diverse zaken moeten worden afgestemd en uitgewerkt.

Voor de andere risico's is het lopende beleid en verdere uitwerking hiervan voorlopig afdoende.

5 Bijlagen

Bijlage I : Stroomgebieden Maas, Zuid-Willemsvaart, Dieze en Kanaal Henriëttewaard
Bijlage II : Dijkringgebieden
Bijlage III : Input risico 14 Her-routering treinverkeer

Bijlage I Stroomgebieden Maas, Zuid-Willemsvaart, Dieze en Kanaal Henriëttewaard

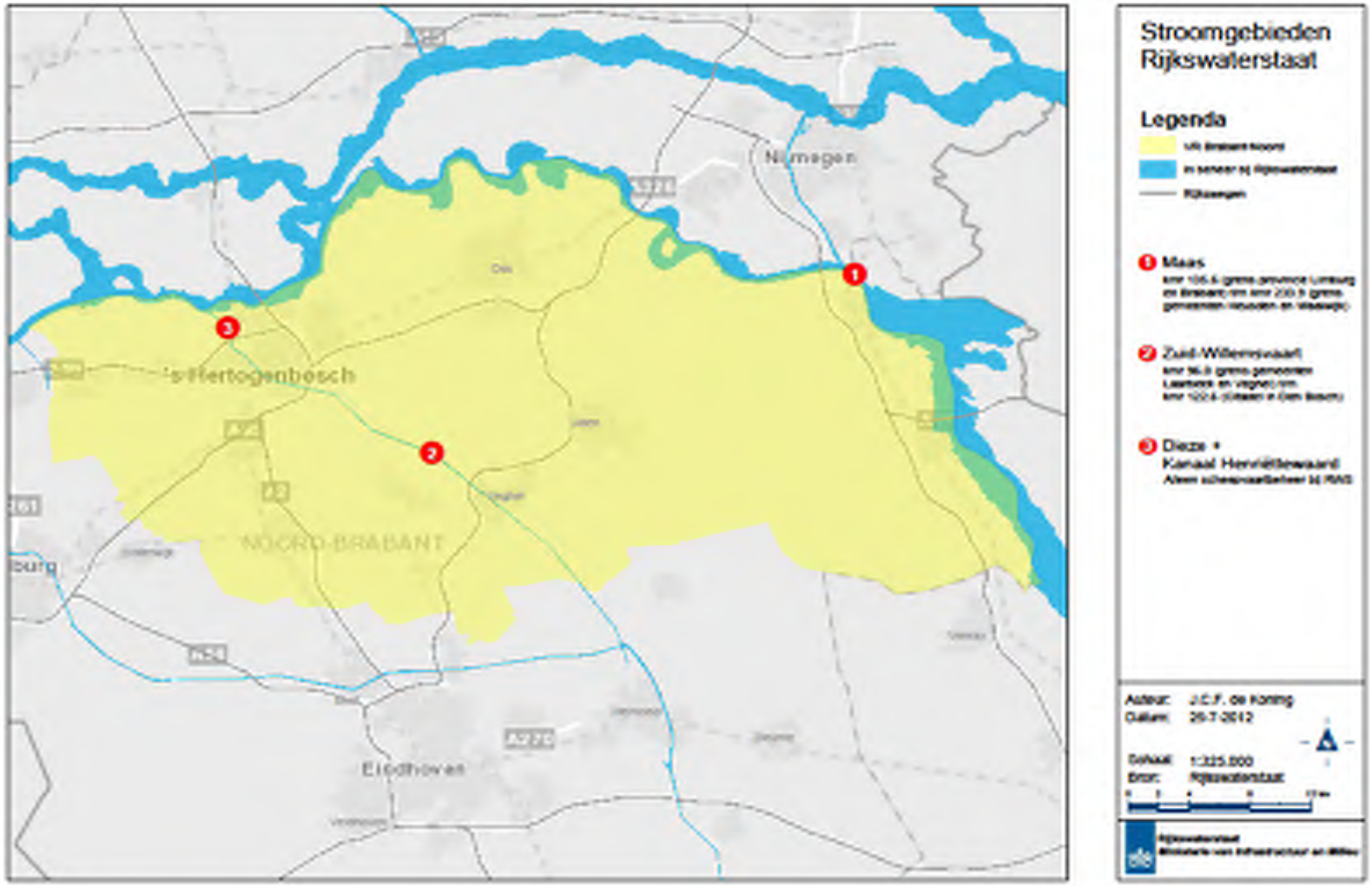

Bijlage II Dijkringgebieden

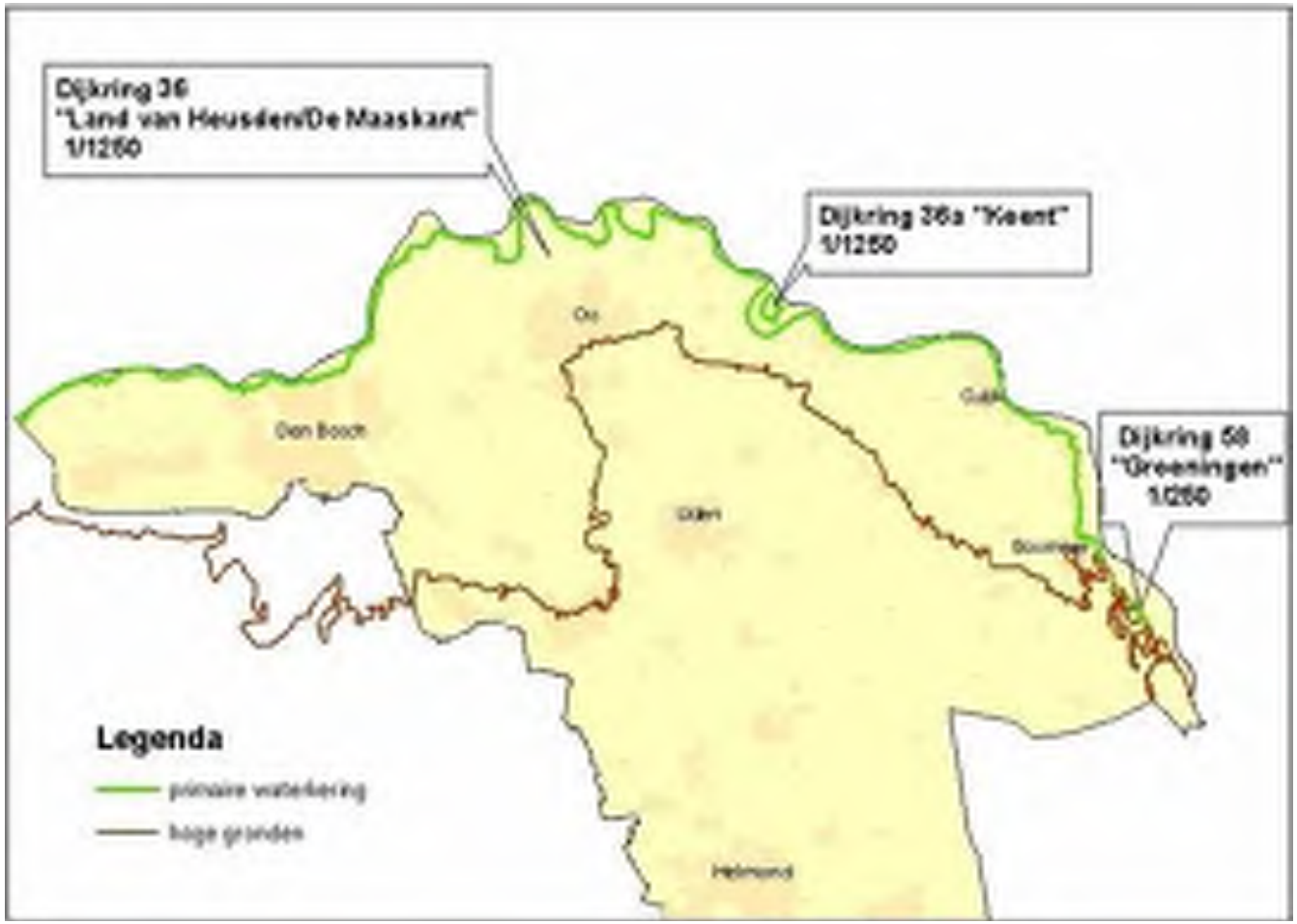

(Keent (dijkring 36A) wordt beschermd door een ringdijk van 4 km)

Bijlage III Input risico 14: Ongeval spoorvervoer

Her routering treinverkeer

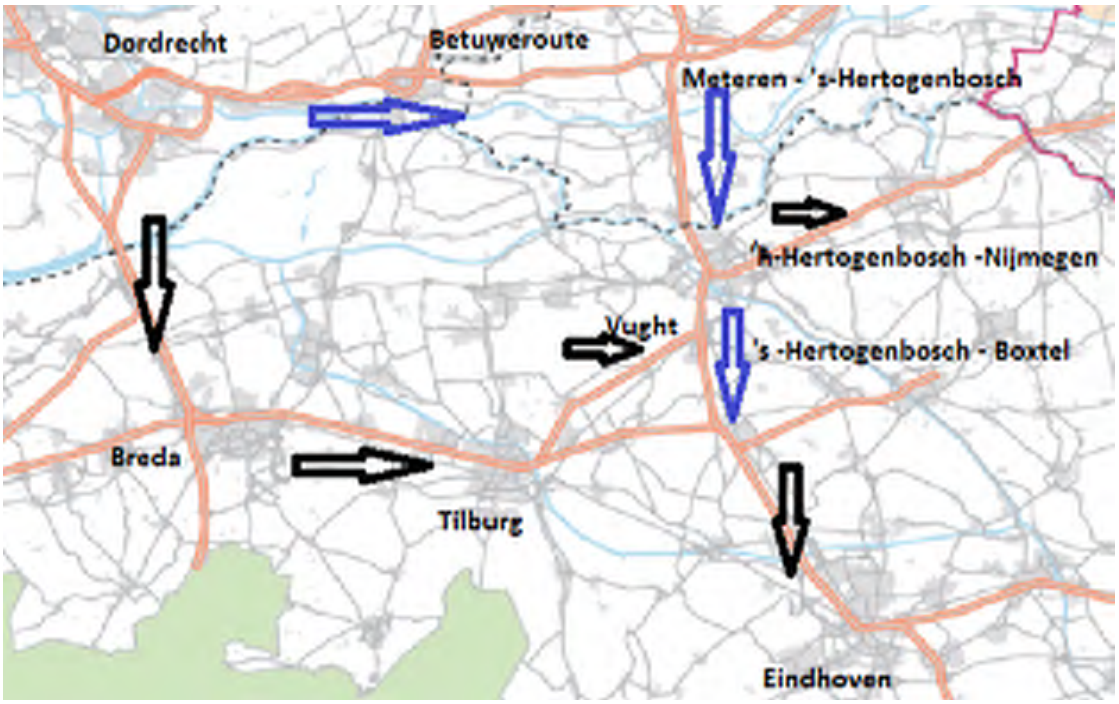

In 2019 valt het Go/No Go-besluit voor de her-routering van het spoor aan het westelijke deel van de veiligheidsregio Brabant-Noord.
De her-routering houdt concreet in dat een groot deel van de transportstroom, die nu via de Brabantroute (vanuit Rotterdam Rijnmond via Dordrecht-Breda-Tilburg-Boxtel naar Eindhoven richting Venlo) plaats vindt, omgeleid zal gaan worden via de Betuweroute en vanuit daar, via een nieuw aan te leggen aftakking bij Meteren, aan te sluiten op het spoortraject van Utrecht via 's-Hertogenbosch, Vught, Haaren (Esch) en Boxtel. In Boxtel komt deze transportstroom weer op de Brabantroute (richting Eindhoven) terecht.
Via deze aftakking zullen naast normale goederentreinen ook substantiële hoeveelheden gevaarlijke stoffen vervoerd worden. Onderstaande tabel geeft een indicatie van de hoeveelheden en soorten gevaarlijke stoffen die over de verschillende trajecten vervoerd (gaan) worden.[31]

[31] *Bron: Rapport PHS-GZN-MER deelrapport Externe Veiligheid 19-10-2017*

Tabel 5: De vervoerscijfers per stofcategorie

	Vervoer gevaarlijke stoffen in KWE per jaar										
	Meteren boog		Meteren - Diezebrug aansluiting 1/2			Diezebrug aansluiting - Vught aansluiting			Vught aansluiting - Boxtel aansluiting		
	Ref.	Project	Huidig	Referentie	Project	Huidig	Referentie	Project	Huidig	Referentie	Project
A	0	1000	2460	700	1700	2715	700	1700	14	0	1000
B2	0	2300	42	200	2500	44	200	2500	19	0	2300
C3	0	4600	98	1050	5650	264	1050	5650	71	0	4600
D3	0	3750	5	50	3800	19	50	3800	5	0	3750
D4	0	0	6	50	50	19	50	50	4	0	0

Huidig = uitgevoerd transport
Referentie = verwacht transport indien her-routering goederenvervoer Zuid Nederland niet plaats vindt.
Project = verwacht transport na her-routering

VEILIGHEIDSREGIO
BRABANT-NOORD

Regionaal Riscoprofiel 2011

Regionaal Riscoprofiel 2011
Veiligheidsregio Brabant-Noord

De Veiligheidsregio Brabant-Noord omvat Brandweer en Veiligheidsbureau Brabant-Noord, de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen Brabant-Noord en het Gemeenschappelijk Meldcentrum Brabant-Noord. In de veiligheidsregio werken 21 gemeenten, de GGD en de Politie Brabant-Noord met hen samen op het gebied van brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, en meldkamers. Voorts werken ook het Waterschap Aa en Maas, het Waterschap De Dommel en het Regionaal Militair Commando-Zuid in de veiligheidsregio samen.

Titel	:	**Regionaal risicoprofiel**
Sub-titel	:	Risico's in-zicht
Datum	:	15 september 2010
Versie	:	3.1
Status	:	EINDRAPPORT
Opdrachtgever	:	Veiligheidsregio Brabant-Noord
Projectmanager	:	Ing. J. Beyer
Programmamanager	:	Ing. P.B.M.J.W. de Vet MCDm
Opsteller(s)	:	Projectgroep regionaal risicoprofiel
Vastgesteld d.d.	:	4 oktober 2010 (Veiligheidsdirectie VRBN)

Inhoudsopgave

1 RAPPORTGEGEVENS 1

2 MANAGEMENTSAMENVATTING 2

3 INLEIDING 6

4 REGIONAAL RISICOPROFIEL: *"RISICO'S IN-ZICHT"* 9
- 4.1 Noodzaak risicoprofiel 9
- 4.2 Totstandkoming risicoprofiel 11
- 4.3 Processtappen risicoprofiel en relatie met beleidsplan 11
- 4.4 Wat is nieuw? 13
- 4.5 Opbouw methode 15

5 SCENARIO-UITWERKING EN RISICOANALYSE 17
- 5.1 Uitgewerkte scenario's 17
- 5.2 Omschrijving scenario's (context en beschrijving) 18
- 5.3 Impactanalyse 18
- 5.4 Waarschijnlijkheidsanalyse 19

6 RESULTAAT VAN DE SCENARIOANALYSE 20

7 CAPACITEITENINVENTARISATIE 27

8 CONCLUSIES, AANBEVELINGEN EN BESLUITVORMING 30
- 8.1 Conclusies 30
- 8.2 Aanbevelingen 30
- 8.3 Besluitvorming risicoprofiel 31
- 8.4 Van risicoprofiel naar beleidsplan 31

9 SCENARIO'S 33

10 BIJLAGEN 117
- I. Overzicht maatschappelijke thema's 117
- II. Impactanalyse 117
- III. Waarschijnlijkheidsanalyse 117
- IV. Samenstelling projectgroep 117
- V. Afkortingen 117
- VI. Definities en uitleg gebruikte termen 117
- VII. Bronnen 117

I OVERZICHT MAATSCHAPPELIJKE THEMA'S 118

II IMPACTANALYSE 126

terug naar Samenvatting

III WAARSCHIJNLIJKHEIDSANALYSE 144

IV SAMENSTELLING PROJECTGROEP 145

V AFKORTINGEN 146

VI DEFINITIES EN UITLEG GEBRUIKTE TERMEN 147

VII BRONNEN 151

terug naar Samenvatting

1 Rapportgegevens

Plaats document

De bron van dit document is te vinden in:

SERVER: Werkmap:VRBN Risicoprofiel 2018:Regionaal risicoprofiel 2011 aangepast.doc

Versie geschiedenis

Versiedatum	Veranderingen	Markering/Wijzigingen
15 juni (1.0)	Eerste uitgave	-
17 juni (1.1)	Inleiding en Samenvatting uitwerking scenario's, opmerkingen nav bespreking projectgroep	Wijzigingen in GEEL
29 juni (1.2)	Aanvullende scenario uitwerkingen	Wijzigingen in GROEN
8 juli (1.3)	Aanvullende scenario uitwerking Uitgevoerde scenarioberekeningen in rekenmodule Inleiding en conclusie	Wijzigingen in BLAUW
15 juli (1.4)	Naar aanleiding van input projectleden aangepast Aanvulling scenario's: o.a. zoönose, pandemie, paniek in menigte en grote brand verzorgingtehuis	Wijzigingen in ROSÉ
29 juni (2.0)	Geheel herziene versie met managementsamenvatting, indeling in deel 1 en deel 2, Herziening en introductie H2 t/m H7	Wijzigingen in GRIJS Nb. Alle andere kleuren zijn verwijderd.
1 sept. (3.0)	Geheel herziene versie; Wijzigingen in managementsamenvatting, inleiding en deel 1. Daarnaast wijzigingen in lay-out en consistentie en enkele (kleinere) wijzigingen in deel 2 (scenario's)	Geen kleurmarkering toegepast
15 sept. (3.1)	Extra aanbeveling en enkele wijzigingen in deel 1.	geen

Goedkeuring

Dit document is vastgesteld door:

Versie	Vastgesteld door	Datum
3.1	Veiligheidsdirectie Veiligheidsregio Brabant-Noord	4 oktober 2010

2 Managementsamenvatting

Om als veiligheidsregio een adequaat beleid te kunnen voeren, moet er inzicht zijn in de aanwezige risico's, zowel in de eigen regio als in de omliggende gebieden (nationaal en internationaal). Zoals vastgelegd in de Wet veiligheidsregio's (Wvr) moet elke regio derhalve als basis voor het 'beleidsplan veiligheidsregio' (artikel 14) beschikken over een 'regionaal risicoprofiel' (artikel 15).

Een regionaal risicoprofiel bestaat uit:

- een overzicht van risicovolle situaties binnen de regio die tot brand, ramp of crisis kunnen leiden;
- een overzicht van de aard, omvang en effecten van soorten branden, rampen en crises die zich in de regio kunnen voordoen;
- een analyse waarin weging en inschatting van gevolgen van soorten branden, rampen en crises zijn opgenomen.

Het regionaal risicoprofiel komt tot stand binnen de beleidscyclus van de veiligheidsregio. Het risicoprofiel stelt het bestuur van de veiligheidsregio in staat om afgewogen keuzes te maken over het gewenste beleid en vormt daarmee input voor het beleidsplan. Pas bij het opstellen van het beleidsplan worden keuzes gemaakt over het te voeren beleid van de veiligheidsregio voor de komende jaren. In het risicoprofiel zijn alleen risico's meegenomen voor zover deze de taakstelling van de veiligheidsregio's raken.

De stappen om te komen tot een risicoprofiel zijn in onderstaande figuur opgenomen en nader toegelicht.

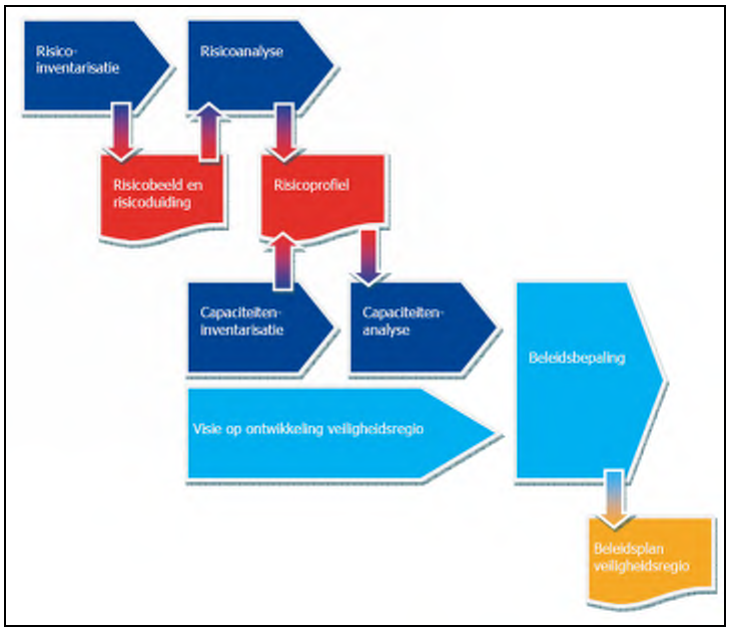

Figuur 1: Samenhang van de verschillende stappen.

Risicoinventarisatie

Op basis van informatie van de provinciale risicokaart (april 2010) en door de inbreng van de projectgroep zijn de crisis- en incidenttypen die in de regio Brabant-Noord zich kunnen voordoen geïdentificeerd en nader uitgewerkt. Een overzicht van de maatschappelijke thema's zoals deze gehanteerd worden in de landelijke handreiking regionaal risicoprofiel zijn opgenomen in onderstaande tabel. Tevens zijn enkele voorbeelden van crisis- en incidenttype per thema opgenomen.

Tabel 1: *Gehanteerde maatschappelijke thema's en voorbeelden crisistypen en incidenttypen*

Maatschappelijk thema	Crisistype / incidenttype (voorbeelden)
1. Natuurlijke omgeving	Overstromingen / natuurbranden
2. Gebouwde omgeving	Branden in kwetsbare objecten
3. Technologische omgeving	Ongevallen met brandbare / explosieve / giftige stof in de open lucht
4. Vitale Infrastructuur	Verstoring energievoorziening / drinkwater / ICT-telecom
5. Verkeer en Vervoer	Luchtvaartincidenten / Spoorvervoer / wegvervoer / watervervoer
6. Gezondheid	Bedreiging volksgezondheid en ziektegolf / Dierziekten
7. Sociaal maatschappelijke omgeving	Grootschalige ordeverstoringen / Paniek in menigte

Risicoanalyse

Bovenstaande risico's vragen om een nadere analyse. Deze analyse moet als resultaat de impact en waarschijnlijkheid van een eventueel incident in onze regio aantonen.
In voorliggend risicoprofiel zijn door de projectgroep achttien crisis- / incidentietypen als scenario's nader uitgewerkt. De uitgewerkte scenario's zijn weergegeven in tabel 2.

Tabel 2**:** *Uitgewerkte scenario's*

Nummer	Maatschappelijk Thema	Scenarioomschrijving
1	1.1	Overstroming door hoogwater in de Maas / EDO 36 (worst case)
2	1.2	Natuurbranden (bos / heidebrand)
3	2.1	Grote brand in (complex) met publieksfunctie
4	2.1	Grote brand in gebouwen met verminderd zelfredzame personen
5	3.2	Ongeval brandbare / giftige stof (inrichting)
6	3.3	Ongeval A-objecten (aanduiding NPK)
7	4.1	Verstoring energievoorziening (elektriciteit en gas)
8	4.2	Verstoring drinkwatervoorziening
9	4.3	Verstoring afvalwaterzuivering
10	4.4.	Verstoring telecom en/of ICT
11	5.1	Luchtvaartincident (worst case) in stedelijk gebied
12	5.1	Luchtvaartincident (reëel) bij start/landing luchtvaartterrein
13	5.2	Ongeval vervoer over water
14	5.3	Ongeval spoorvervoer (zie uitwerking bij scenario 5)
15	6.2	Grootschalige besmetting (ziektegolf mens / pandemie)
16	6.3	Dierziekte overdraagbaar op mensen (zoönose)
17	7.1	Paniek in menigte (evenementen)
18	7.2	Verstoring openbare orde (grootschalige ordeverstoring)

terug naar Samenvatting

Risicodiagram

Op basis van de uitwerking van de scenario's heeft een analyse plaatsgevonden. Deze heeft geleid tot een weergave van de impact (effect) en de waarschijnlijkheid (kans) van elk afzonderlijk scenario. In het risicodiagram dat hieronder is weergegeven zijn de uitkomsten van de impact- en waarschijnlijkheidsanalyses van de beschreven scenario' uitgezet.

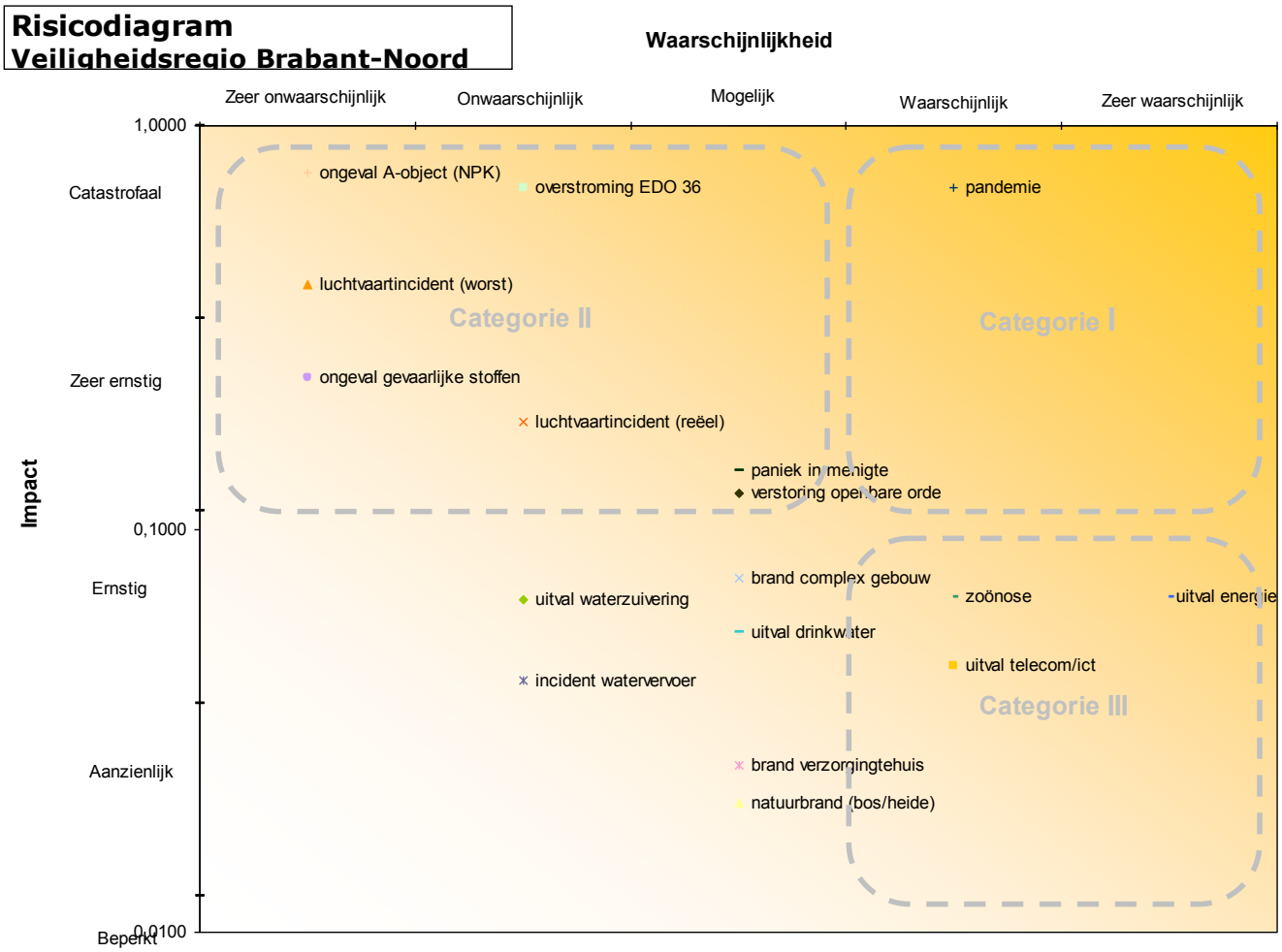

Figuur 2: *Risicodiagram Veiligheidsregio Brabant-Noord*

Conclusies
Het voorliggende regionale risicoprofiel blijkt door zijn opzet en de gehanteerde methode daadwerkelijk ***(in-)zicht*** te geven op de risico's binnen het gebied van de Veiligheidsregio Brabant-Noord. Door de nieuwe aanpak van het betrekken van alle bronnen (all-hazard) en rekening houden met de waarschijnlijkheid blijkt ook een reëler en evenwichtiger beeld geschetst te worden dan in het verleden met de Leidraad Maatramp mogelijk was. Voor wat betreft de benodigde capaciteit zal met het opstellen van het regionale beleidsplan nog een stap gemaakt moeten worden. Dit komt ook overeen met de opzet van de landelijke werkwijze en de verplichtingen uit de Wet veiligheidsregio's.

Het risicoprofiel geeft een zichtbare verschuiving van "harde" technisch georiënteerde risico's en rampen naar meer "zachte" sociaal-maatschappelijke risico's en crises. Dit wordt met name bepaald door de waarschijnlijkheid van deze scenario's. Uiteraard blijft de impact van een aantal technische risico's onverminderd van kracht. De waarschijnlijkheid is echter beduidend lager. Dit is mede te danken aan de vele beheersmaatregelen die in de loop der jaren hierop toegepast zijn.
De verschuiving naar crises wordt ook terug gezien in de sprekende gebeurtenissen die zich in de afgelopen periode in de Veiligheidsregio Brabant-Noord hebben voorgedaan. Denk hierbij aan de zedenzaak rond de zwemschoolhouder (Benno L.) en de overdraagbare dierziekte Q-koorts (geiten).

De scenario's met de grootste impact blijken:
- Ongeval A-object (NPK)
- Grootschalige besmetting / ziektegolf mens (pandemie)
- Overstroming door hoogwater (EDO 36)

De scenario's met de grootste waarschijnlijkheid blijken:
- Verstoring / uitval van de vitale infrastructuur (energie / telecommunicatie / ICT)
- Dierziekte overdraagbaar op mensen (zoönose)
- Grootschalige besmetting / ziektegolf mens (pandemie)

Aanbeveling
Op basis van bovenstaande conclusies worden de volgende aanbevelingen gedaan:

1. Het uitvoeren van een capaciteitenanalyse en hierbij de gehele veiligheidsketen betrekken. Deze capaciteitenanalyse zal gezamenlijk met dit risicoprofiel mede de input voor het op te stellen beleidsplan moeten zijn.
2. Het formuleren van beheersmaatregelen ten aanzien de geïnventariseerde risico's.
3. Het opstellen van een beleidsvisie hoe de Veiligheidsregio Brabant-Noord wil omgaan met de geïnventariseerde risico's in haar verzorgingsgebied.
4. Het ervoor zorg dragen dat het risicoprofiel een dynamisch document wordt en ten minste jaarlijks een beschouwing en actualisatie (review) van het risicoprofiel plaats te laten vinden.

3 Inleiding

Noodzaak en wetgeving

De Veiligheidsregio Brabant-Noord moet, om een adequaat beleid te kunnen voeren, voor een helder inzicht zorgen van de in de regio aanwezige risico's. Dit zijn niet alleen risicovolle situaties op het eigen grondgebied van de regio, maar ook risico's in omliggende regio´s en aangrenzende landen, die gevolgen kunnen hebben voor de eigen bevolking. Rampen en crises houden zich immers niet aan gemeente-, regio- of landsgrenzen.

Dit inzicht in de aanwezige risico's wordt verkregen door het opstellen van een zogenaamd ***risicoprofiel***. Dit plan dient vervolgens als een van de onderleggers voor het ***beleidsplan*** en ***crisisplan***. Voor specifieke inrichtingen met een bijzondere gevaarszetting is er tevens nog een verplichting voor het opstellen van een ***rampbestrijdingsplan***.

De noodzaak om het beleid van de veiligheidsregio's te baseren op de aanwezige risico's en de onderlinge samenhang van de eerde genoemde planfiguren is verankerd in de wet veiligheidsregio's. Het risicoprofiel en het vormen van de basis voor het beleidsplan is vastgelegd in artikel 15 van de Wet veiligheidsregio's (Wvr).

Het risicoprofiel dient vastgesteld te worden door het bestuur van de veiligheidsregio. De vaststelling door het bestuur vindt plaats na de overleg met de raden van de deelnemende gemeenten, waarbij het bestuur de raden tevens verzoekt hun wensen kenbaar te maken omtrent het in het beleidsplan op te nemen beleid. Ook is vastgesteld dat bij opstellen van het risicoprofiel de multidisciplinaire partners geraadpleegd worden.

Tot slot nodigt het bestuur van de veiligheidsregio jaarlijks de bij mogelijke rampen en crises in de regio betrokken partijen uit voor een gezamenlijk overleg over de risico's in de regio.

Nieuwe systematiek

Het inventariseren en analyseren van risico's is in de veiligheidswereld zeker geen nieuwe bezigheid. De Wet veiligheidsregio's bestendigt met de invoering van het risicoprofiel een praktijk die al langer bestaat. Zo inventariseren provincies en gemeenten op basis van de ministeriële regeling provinciale risicokaart en de bijbehorende Leidraad Risico-inventarisatie al enige jaren een groot aantal plaatsgebonden risico's. Ook de veiligheidsregio's hadden op basis van de ***Leidraden Maatramp*** en ***Operationele Prestaties***,[1] inzicht in de aanwezige veiligheidsrisico's. Voor de meeste regio´s bleek de uitkomst van de leidraden - worst case scenario's met enorme slachtofferaantallen en een berekende benodigde inzet van de hulpdiensten - er een die zelfs het landelijk in totaal aanwezige potentieel overtroffen. In de

[1] *Organisatieplan Brandweerzorg en Rampenbestrijding, Hulpverleningsdienst Brabant-Noord (2004); Nota C-26: Voorbereiding Rampenbestrijding Hulpverleningsdienst Brabant-Noord (toepassing van Leidraad Maatramp & Leidraad Operationele Prestaties op basis van een globale inventarisatie & analyse van risico's*

leidraden was ook onvoldoende rekening gehouden met de bestuurlijke weging van het aspect waarschijnlijkheid van een risico; bij veel van de worst case scenario's (scenario's met het grootste effect) is de kans dat deze zich daadwerkelijk voordoen zo klein, dat de vraag kan worden gesteld hoever je moet gaan met de voorbereiding erop.
De constatering dat de 'oude' leidraden, ondanks een belangrijke bijdrage aan de doctrines van de rampenbestrijding, niet het gewenste effect hebben gehad op de bestuurlijke besluitvorming over het beleid van de veiligheidsregio's, heeft geleid tot de wens om tot een nieuwe systematiek te komen voor het risicoprofiel.

Het risicoprofiel legt een daadwerkelijk verband tussen het strategisch beleid van de veiligheidsregio en de daadwerkelijk aanwezige risico's. Om de verschillende soorten risico's vergelijkbaar te kunnen maken is op nationaal niveau een methodiek ontwikkeld (nationale risicobeoordeling, Strategie Nationale Veiligheid) die rangschikking en prioritering mogelijk maakt. De weging gebeurt daarnaast zowel op basis van de impact als de waarschijnlijkheid. Om bovenstaande redenen is deze methode gekozen als basis voor het regionaal risicoprofiel.

Totstandkoming

In opdracht van de Veiligheidsdirectie Brabant-Noord en onder verantwoordelijkheid van het Veiligheidsbureau is het voorliggende risicoprofiel tot stand gekomen door een multidisciplinaire projectgroep. Hierin zaten vertegenwoordigers van brandweer, politie, GHOR, defensie, gemeenten, waterschap en vitale infrastructuur. Ook heeft er afstemming plaatsgevonden met de provincie Brabant-Noord.

Het vertrekpunt voor het risicoprofiel is de door de provincie uitgevoerde risico-inventarisatie (april 2010) geweest. Deze is vormgegeven door een uitdraai van de provinciale risicokaart per gemeente. Vervolgens zijn de gemeenten geraadpleegd over de actualiteit en juistheid van de gegevens. Ook is er gevraagd naar de verwachte toekomstige ontwikkelingen op dit gebied. Op basis van deze inventarisatie en de expertise van de projectgroep is gekeken welke risico's in onze regio (kunnen) voorkomen. Dit heeft geleid tot de keuze van de nader uit te werken scenario's. De geselecteerde scenario's zijn nader uitgewerkt en geanalyseerd, hetgeen geleid heeft tot het voorliggende risicoprofiel.

Leeswijzer

Dit rapport is opgebouwd uit twee delen.

Deel 1 geeft een uitleg over het begrip risicoprofiel en beschrijft de methode van de totstandkoming van het risicoprofiel. Er wordt omschreven hoe de scenario's uitgewerkt en geanalyseerd worden. De resultaten van deze uitwerking zijn opgenomen. Deel 1 wordt afgesloten met de capaciteiteninventarisatie en de conclusies en aanbevelingen.
Deel 2 bevat de daadwerkelijk uitgewerkte scenario's. Hierin wordt per scenario aangegeven wat de context is en wordt een omschrijving van het scenario gegeven. Vervolgens wordt het scenario geanalyseerd naar impact (effecten) en waarschijnlijkheid (kans).
De als **bijlage** opgenomen documenten bieden een verdere verdieping en toelichting op de materie.

DEEL 1

4 Regionaal risicoprofiel: *"Risico's in-zicht"*

4.1 Noodzaak risicoprofiel

De noodzaak om het beleid van de veiligheidsregio's te baseren op de aanwezige risico's heeft geleid tot de verankering in de Wet veiligheidsregio's (Wvr) van het begrip ***risicoprofiel*** (artikel 15) als basis voor het ***beleidsplan*** (artikel 14) van de veiligheidsregio. In de wet zijn over het risicoprofiel de volgende bepalingen opgenomen:

> ***Artikel 15 (Wet veiligheidsregio's)***
>
> 1. *Het beleidsplan, bedoeld in artikel 12, is mede gebaseerd op een door het bestuur van de veiligheidsregio vastgesteld risicoprofiel.*
> 2. *Het risicoprofiel bestaat uit:*
> a. *een overzicht van de risicovolle situaties binnen de veiligheidsregio die tot een brand, ramp of crisis kunnen leiden,*
> b. *een overzicht van de soorten branden, rampen en crises die zich in de veiligheidsregio kunnen voordoen, en*
> c. *een analyse waarin de weging en inschatting van de gevolgen van de soorten branden, rampen en crises zijn opgenomen*
> 3. *Het bestuur van de veiligheidsregio stelt het risicoprofiel vast na overleg met de raden van de deelnemende gemeenten, waarbij het bestuur de raden tevens verzoekt hun wensen kenbaar te maken omtrent het in het beleidsplan op te nemen beleid.*
> 4. *Het bestuur van de veiligheidsregio nodigt voor de vaststelling van het risicoprofiel in ieder geval het regionale college, bedoeld in artikel 22 van de Politiewet 1993, de besturen van de betrokken waterschappen en de door Onze andere Ministers daartoe aangewezen functionarissen uit hun zienswijze ter zake kenbaar te maken.*
> 5. *Het bestuur van de veiligheidsregio nodigt ten minste eenmaal per jaar de bij mogelijke rampen en crises in de regio betrokken partijen uit voor een gezamenlijk overleg over de risico's in de regio.*

Op basis van deze wetstekst wordt voor het regionaal risicoprofiel de volgende definitie gehanteerd**:**

> ***Een inventarisatie en analyse van risico's (waarschijnlijkheid en impact) van branden, rampen en crises waarop het beleid van de veiligheidsregio wordt gebaseerd.***

Het risicoprofiel moet het bestuur van de veiligheidsregio uiteindelijk in staat stellen om afgewogen keuzes te maken over het gewenste beleid in alle schakels van de zogenaamde veiligheidsketen: risicobeheersing (proactie en preventie), incidentmanagement (preparatie en repressie) en herstel (nazorg). Op basis van het risicoprofiel moeten enerzijds besluiten

kunnen worden genomen over het voorkomen en beperken van de risico's (risicobeheersing). Anderzijds kunnen met het risicoprofiel de operationele prestaties van de crisisbeheersingsorganisatie worden afgestemd op de aanwezige risico's. In het wetsvoorstel is daarom expliciet de verplichting opgenomen om in het beleidsplan de operationele prestaties van de betrokken organisaties te beschrijven:

Artikel 14 (Wet veiligheidsregio's)

1. Het bestuur van de veiligheidsregio stelt ten minste eenmaal in de vier jaar een beleidsplan vast, waarin het beleid is vastgelegd ten aanzien van de taken van de veiligheidsregio.
2. Het beleidsplan omvat in ieder geval:
   een beschrijving van de beoogde operationele prestaties van de diensten en organisaties van de veiligheidsregio, en van de politie, alsmede van de gemeenten in het kader van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing.

Voorts vormt het risicoprofiel de basis voor de *risicocommunicatie* naar de burger over specifieke risico's en handelingsperspectieven om de zelfredzaamheid te vergroten. Onverlet de verantwoordelijkheden van een vakminister, heeft het bestuur van de veiligheidsregio de verantwoordelijkheid voor de informatievoorziening aan burgers over de rampen en crises die de bevolking en het milieu kunnen treffen en over de maatregelen die de overheid heeft getroffen ter voorkoming en bestrijding ervan. Dit ligt in het verlengde van de verantwoordelijkheid van het bestuur van de veiligheidsregio voor het vaststellen van het risicoprofiel.

Voor de risicocommunicatie is de zogenaamde provinciale *risicokaart* (www.risicokaart.nl) een belangrijk instrument. Deze openbare risicokaart op internet geeft burgers inzicht in de aanwezige risico's, *op basis van het risicoprofiel*. De kaart wordt door de provincies beheerd. Naast de provincies zijn de gemeenten nu en ook na invoering van de Wet veiligheidsregio's (artikel 39) wettelijk verplicht om de relevante informatie over de aanwezige risico's voor de risicokaart aan te leveren.

Tot slot bevat het risicoprofiel en de risicokaart waardevolle informatie die de hulpdiensten mogelijk kunnen gebruiken bij de bestrijding van incidenten. Met de zogenaamde digitale bereikbaarheidskaart zijn inmiddels de eerste stappen gezet om de gegevens van de risicokaart te ontsluiten voor de hulpverleners. De provincie heeft de doorontwikkeling hiervan voor de komende jaren op de planning staan.

4.2 Totstandkoming risicoprofiel

4.2.1 Landelijk niveau

De destijds beoogde invoering van de Wet veiligheidsregio's (Wvr) is aangegrepen om een landelijk project te starten voor het opstellen van een Handreiking Regionaal Risicoprofiel, een hulpmiddel voor de veiligheidsregio's om het regionale beleid en de operatiën te enten op de daadwerkelijk aanwezige risico's en daarmee invulling te geven aan de wettelijke verplichtingen. De doelstelling van het project was het realiseren van een gezamenlijk gedragen landelijke handreiking, alle 25 regio's zijn hierbij betrokken geweest. Hierdoor is een landelijke unité de doctrine ontstaan. Het hogere doel dat met de handreiking wordt gediend is een efficiencyslag bij de veiligheidsregio's (er hoefde niet 25 keer zelf het wiel uitgevonden te worden) en landelijke uniformiteit en vergelijkbaarheid van het risicoprofiel. Deze vergelijkbaarheid is enerzijds noodzakelijk om de wettelijk verplichte uitwisseling tussen regio's van inventarisatiegegevens en analyseresultaten over grensoverschrijdende risico's mogelijk te maken. Risico's houden zich niet aan de regiogrenzen; bestuurders en professionals moeten weten welke risico's in aangrenzende regio's en buurlanden gevolgen kunnen hebben voor de eigen regio.
De handreiking is opgesteld in opdracht van het POC, het Portefeuillehouders Overleg Crisisbeheersing, gesteund door het Veiligheidsberaad en gesubsidieerd door het ministerie van BZK. Het POC heeft, aangevuld met een vertegenwoordiger van het ministerie van BZK, gefungeerd als stuurgroep voor het project. De handreiking is ontwikkeld door een projectteam in samenwerking met de 25 veiligheidsregio's.

4.2.2 Regionaal niveau

Voor het opstellen van het regionaal risicoprofiel is een projectplan opgesteld en een multidisciplinaire projectgroep geformeerd. Vertegenwoordigers van de volgende disciplines zijn hierin vertegenwoordigd: gemeenten, politie, defensie, GHOR, brandweer, waterschap, vitale infrastructuur (Enexis) en de provincie. De opdrachtgever van het project is de Veiligheidsdirectie Brabant-Noord. De toezichthouder op ambtelijk niveau is het Veiligheidsbureau. De ontwikkelingen vanuit de landelijke organisatie als ook de interregionale contacten zijn steeds als input gebruikt voor het regionaal risicoprofiel. Het regionale risicoprofiel van de Veiligheidsregio Brabant-Noord is gebaseerd op de landelijke handreiking.

4.3 Processtappen risicoprofiel en relatie met beleidsplan

Het risicoprofiel is een belangrijke basis voor het beleidsplan van onze veiligheidsregio. Op basis van het risicoprofiel worden door professionals adviezen geformuleerd voor het bestuur over mogelijk te nemen generieke en specifieke beleidsmaatregelen in alle schakels van de veiligheidsketen. De keuzes van het bestuur van de veiligheidsregio en de organisatorische consequenties daarvan worden vervolgens vastgelegd in het beleidsplan. Onderstaande figuur (figuur 3) geeft de samenhang van de te onderscheiden processtappen weer. Paragraaf 4.5 legt de afzonderlijke stappen nader toe.

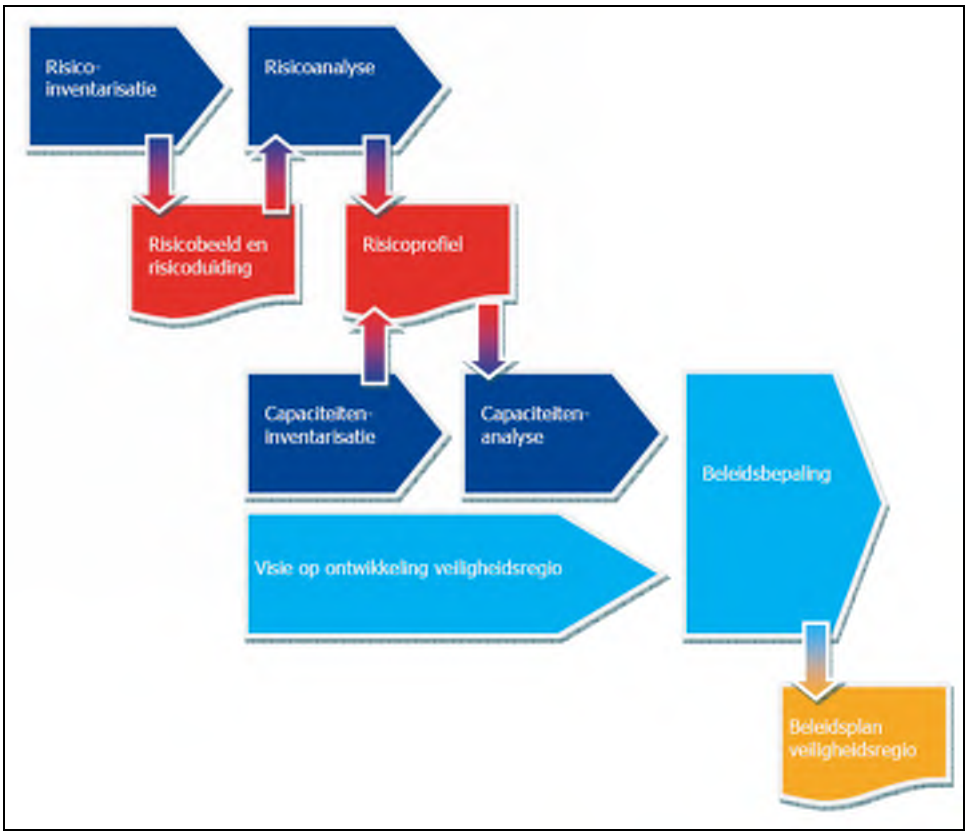

Figuur 3: *Processtappen risicoprofiel . (bron. Handreiking Regionaal Risicoprofiel)*

In de Wet veiligheidsregio's is voorts het zogenaamde ***crisisplan*** (artikel 16) opgenomen. Dit regionale plan zal de huidige gemeentelijke rampenplannen vervangen en geeft een generieke beschrijving van de operationele crisisbeheersingsorganisatie van de veiligheidsregio en haar partners. Hiervoor is in opdracht van de koepels reeds het Referentiekader Regionaal Crisisplan ontwikkeld. In dit referentiekader is de huidige operationele crisisbeheersingsorganisatie doorontwikkeld op basis van het zogenaamde *knoppenmodel* van de politie. Idee hierachter is dat de operationele organisatie volgens vaste principes modulair wordt opgebouwd afhankelijk van het scenario dat zich voordoet. In het regionaal crisisplan wordt beschreven over welke soorten operationele capaciteiten een regio kan beschikken en hoe de leiding en coördinatie hierover plaatsvindt. In het regionaal risicoprofiel wordt globaal geïnventariseerd om welke aantallen operationele capaciteiten het gaat en binnen welke termijn deze inzetbaar zijn. In het beleidsplan wordt vervolgens beschreven welk (aanvullend) beleid wordt gevoerd om deze capaciteiten te borgen en eventueel te versterken. De scenarioanalyses vragen in het kader van het beleidsplan een spreiding over meerdere jaren. Een capaciteitenanalyse vindt per individueel scenario plaats en behoeft een intensief afstemmingsproces tussen alle betrokken partijen. Een dergelijke exercitie is op zijn best voor enkele scenario´s per jaar mogelijk.

4.4 Wat is nieuw?

De belangrijkste veranderingen t.o.v. eerder risicobeleid staan beschreven in de volgende subparagrafen.

4.4.1 Nieuwe systematiek risicoprofiel (introductie waarschijnlijkheid)

De veiligheidsregio's hadden op basis van de ***Leidraden Maatramp*** en ***Operationele Prestaties***,[2] inzicht in de aanwezige veiligheidsrisico's. Voor de meeste regio´s bleek de uitkomst van de leidraden - worst case scenario's met enorme slachtofferaantallen en een berekende benodigde inzet van de hulpdiensten - er een die zelfs het landelijk in totaal aanwezige potentieel overtroffen. In de leidraden was ook onvoldoende rekening gehouden met de bestuurlijke weging van het aspect waarschijnlijkheid van een risico; bij veel van de worst case scenario's is de kans dat deze zich daadwerkelijk voordoen zo klein, dat de vraag kan worden gesteld hoever je moet gaan met de voorbereiding erop.
De constatering dat de 'oude' leidraden, ondanks een belangrijke bijdrage aan de doctrines van de rampenbestrijding, niet het gewenste effect hebben gehad op de bestuurlijke besluitvorming over het beleid van de veiligheidsregio's, heeft geleid tot de wens om tot een nieuwe systematiek te komen voor het risicoprofiel.

Het risicoprofiel legt een daadwerkelijk verband tussen het strategisch beleid van de veiligheidsregio en de daadwerkelijk aanwezige risico's. Om de verschillende soorten risico's vergelijkbaar te kunnen maken is op nationaal niveau een methodiek ontwikkeld (nationale risicobeoordeling, Strategie Nationale Veiligheid) die rangschikking en prioritering mogelijk maakt. De weging gebeurt daarnaast zowel op basis van de impact als de waarschijnlijkheid. Om bovenstaande redenen is deze methode gekozen als basis voor het regionaal risicoprofiel. Daarnaast ontstaat met deze systematiek de mogelijkheid om de regionale risico's met de nationale risico's te vergelijken.

4.4.2 All-hazard benadering

De klassieke benadering van rampenbestrijding heeft de afgelopen jaren plaats gemaakt voor een bredere kijk op crises die de vitale belangen van de samenleving kunnen schaden. Bij het inventariseren en analyseren van risico's wordt daarom uitgegaan van een all-hazard benadering waarin breed wordt gekeken naar alle mogelijke risico's. Voor de regio's geldt als uitgangspunt daarbij: alleen die risico's worden meegenomen *voor zover deze de taakstelling van de veiligheidsregio's en/of politie raken*. Deze laatste toevoeging houdt in dat geen risico's worden meegenomen waarop de veiligheidsregio's en/of politie op geen enkele manier van invloed kunnen zijn (in de risicobeheersing noch in het incidentmanagement of herstel).

---

[2] *Organisatieplan Brandweerzorg en Rampenbestrijding, Hulpverleningsdienst Brabant-Noord (2004); Nota C-26: Voorbereiding Rampenbestrijding Hulpverleningsdienst Brabant-Noord (toepassing van Leidraad Maatramp & Leidraad Operationele Prestaties op basis van een globale inventarisatie & analyse van risico's*

4.4.3 Extra aandacht voor vitale infrastructuur

Een bijzonder risico vormen de specifieke locaties van de bedrijven die behoren tot de vitale infrastructuur[3]. De overheid heeft een andere, zwaardere verantwoordelijkheid voor de vitale infrastructuur. Uitval van vitale infrastructuur kan leiden tot een ontwrichting van de samenleving. Daarom wordt hier in het risicoprofiel expliciet aandacht besteed. Hierbij staat centraal dat vitale infrastructuren meervoudig relevant zijn voor een regionaal risicoprofiel:

1. Sommige locaties zijn tevens BRZO-bedrijven met hun emissierisico's;
2. Hun uitval, door welke oorzaak dan ook, kan leiden tot een ernstige verstoring van de levering van het vitale product of dienst zoals stroom, gas, drinkwater, geld;
3. De mogelijkheid dat kwaadwillenden deze functie willen verstoren, kan leiden tot extra of forse beveiligingsmaatregelen, wat ook onder de definitie van crisis valt.

4.4.4 Extra aandacht voor moedwillige verstoringen

Moedwillig menselijk handelen omvat onbevoegde beïnvloeding, verstoringen veroorzaakt door kwaadwillenden en manipulatie gericht op het belemmeren, aanpassen of verstoren van een (bedrijfs)proces met gevolgen voor de directe omgeving, het (bedrijfs)proces of de geleverde diensten.
In de Leidraad Maatramp was 'kwade opzet' of de dreiging daarvan niet een factor die werd meegewogen in het bepalen van de maatramp van de regio. Binnen het domein van de risico-inventarisatie en risicoanalyse is het afgelopen decennium echter steeds duidelijker geworden dat (dreiging van) moedwillige verstoring extra en speciale aandacht behoeft. De dreiging dat er een (moedwillige) verstoring plaats kan vinden, is een crisissituatie met verantwoordelijkheden en bevelsbevoegdheden van de burgemeester. De dreiging valt ook binnen de definitie van een crisis.
Binnen het risicoprofiel zal daarom op bepaalde momenten in de komende jaren aandacht zijn voor het element 'opzet' en hoe hiertegen door middel van 'beschermen' en 'beveiligen' maatregelen te nemen zijn.

4.4.5 Continu proces

Verder staat centraal dat het risicoprofiel dynamisch is en risicoanalyse een continu proces hoort te zijn. Dit in tegenstelling tot het idee dat slechts eens in de vier jaar over risico's hoeft te worden nagedacht. Het risicoprofiel is geen statisch document dat slechts 1x per 4 jaar wordt herzien. Het aanvullen van de scenario's gedurende de komende beleidsperiode, tussentijdse wijzigingen in de aanwezige risico's, maar ook de uitkomsten van gevoerd beleid zullen leiden tot een dynamisch risicoprofiel en beleidsplan. Dit vraagt om een structurele borging in de staande organisatie van de veiligheidsregio met betrokkenheid van alle multidisciplinaire partners.

---

[3] *Rapport Bescherming Vitale Infrastructuur, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie, sept. 2005*

4.5 Opbouw methode

Een overzicht van de te onderscheiden processtappen is weergegeven in figuur 3. Zie hiervoor ook paragraaf 4.3. In deze paragraaf zijn de onderliggende stappen nader toegelicht. Als basis is gebruik gemaakt van de landelijke "Handreiking Regionaal Risicoprofiel". Zie hiervoor ook www.regionaalrisicoprofiel.nl

4.5.1 Risicoinventarisatie

Het vertrekpunt van de methodiek is de door de provincie uitgevoerde risicoinventarisatie (april 2010). Deze is vormgegeven door een uitdraai van de provinciale risicokaart per gemeente. Vervolgens zijn de gemeenten geraadpleegd over de actualiteit en juistheid van de gegevens. Ook is er gevraagd naar de verwachte toekomstige ontwikkelingen op dit gebied. Op basis van deze inventarisatie en professionele expertise is gekeken welke risico's in onze regio (kunnen) voorkomen. Voor de provinciale risicokaart wordt verwezen naar de website http://nederland.risicokaart.nl/risicokaart.html?prv=noord-brabant

4.5.2 Risicobeeld en risicoduiding

Voor de beschrijving van het risicobeeld benoemt de landelijke handreiking een zevental maatschappelijke thema's. Binnen deze thema's zijn meerdere crisis- en/of incidenttypen benoemd. Voor de complete lijst wordt verwezen naar bijlage I. Binnen de bestaande thema's heeft de inventarisatie geleid tot het uitwerken van het volgende (voorlopige) risicobeeld. Dit is vertaald in de uit te werken scenario's (zie onderstaande tabel.)

Tabel 3: *Maatschappelijke thema's en geselecteerde scenario's*

Maatschappelijk thema	Crisistype / incidenttype (voorbeelden binnen thema)	Geselecteerde scenario's
1. Natuurlijke omgeving	overstromingen / natuurbranden	1/2
2. Gebouwde omgeving	Branden in kwetsbare objecten	3/4
3. Technologische omgeving	Ongevallen met brandbare / explosieve / giftige stof in de open lucht	5/6
4. Vitale Infrastructuur	Verstoring energievoorziening / drinkwater / waterzuivering / ICT-telecom	7/8/9/10
5. Verkeer en Vervoer	Luchtvaartincidenten / Spoorvervoer / wegvervoer / watervervoer	11/12/13/14
6. Gezondheid	Bedreiging volksgezondheid en ziektegolf / Dierziekten	15/16
7. Sociaal maatschappelijke omgeving	Grootschalige ordeverstoringen / Paniek in menigte	17/18

In hoofdstuk 5 (Scenario-uitwerking en risicoanalyse) is aangegeven welke risico's daadwerkelijk onderdeel uitmaken van het risicoprofiel. De projectgroep heeft haar selectie gemaakt op basis van objectieve inventarisatiegegevens. Uitsluitend deze objectieve inventarisatiegegevens leiden echter niet direct tot een keuze van incidentscenario's. De gegevens kunnen immers op diverse manieren worden geïnterpreteerd en voor elk incidenttype kunnen meerdere scenario's worden beschreven, van een beperkt gevolg tot absoluut catastrofaal. De projectorganisatie heeft daarom bewust ook naar uitwerkingen van andere veiligheidsregio's gekeken om hiermee enige bevestiging voor de genomen keuzes te krijgen. Uiteindelijk zijn vanuit elk maatschappelijk thema een of meerdere scenario's uitgewerkt. Ten einde het risicoprofiel dynamisch en actueel te houden zou het goed zijn om jaarlijks het risicoprofiel te reviewen en daar waar nodig de scenario's aan te vullen en te actualiseren.

4.5.3 Risicoanalyse

Een van de belangrijkste stappen om te komen tot het risicoprofiel is de risicoanalyse. Zoals aangegeven wordt gewerkt met incidentscenario's (en/of crisisscenario's).
Om de scenario's te kunnen analyseren zullen zij eerst uitgeschreven moeten worden
Een incidentscenario zou als volgt omschreven kunnen worden.

Een incidentscenario is een mogelijk verloop van een incident,
meer precies: een verwacht karakteristiek verloop van een incidenttype vanaf de basisoorzaken tot en met de einduitkomst. Een scenariobeschrijving geeft een gestructureerd overzicht van het causale web, incidentverloop en het gevolgenprofiel.

In hoofdstuk 5 (Scenario-uitwerking en risicoanalyse) is aangegeven de scenario's zijn opgebouwd en hoe deze vervolgens geanalyseerd worden. Met name de impactanalyse en de waarschijnlijkheidsbeoordeling spelen hierbij een belangrijke rol. De uitkomsten van de impact- en waarschijnlijkheidsanalyse zijn in hoofdstuk 6 weergegeven in tabelvorm en uitgezet in een risicodiagram. Het risicodiagram is een weergave van de scenario's uitgedrukt in impact (effect) tegen de waarschijnlijkheid (kans).

4.5.4 Capaciteiteninventarisatie

De uitgevoerde risico-inventarisatie en risicoanalyse (onderdeel van de scenariobeschrijvingen) vormen tezamen het risicoprofiel. Om tot bestuurlijke besluitvorming over het risicoprofiel te komen, is eerst geïnventariseerd wat de veiligheidsregio en haar partners op dit moment al aan de risico's doen. Inzicht in de aanwezige risico's is op zich namelijk geen basis voor besluitvorming, als niet tegelijkertijd kan worden aangegeven in hoeverre die risico's nu reeds worden 'aangepakt'. De algemene capaciteiteninventarisatie is beschreven in hoofdstuk 7.

5 Scenario-uitwerking en risicoanalyse

5.1 Uitgewerkte scenario's

Op basis van het risicobeeld, zoals omschreven in paragraaf 4.5.1 zijn achttien scenario's verder uitgewerkt door de projectgroep. Hierbij heeft ieder projectgroeplid een of meerdere scenario's uitgewerkt. Vervolgens zijn de scenario-uitwerkingen met elkaar besproken en daar waar nodig verbeterd. Ook is er gekeken naar uitwerkingen van andere veiligheidsregio's en naar landelijke voorbeelduitwerkingen. Met name de aanpak en uitwerking van het regionaal risicoprofiel van de veiligheidsregio Brabant Zuid Oost heeft als vertrekpunt gediend. Met de omliggende veiligheidsregio's heeft afstemming plaatsgevonden. Dit heeft geresulteerd in de constatering dat de invloeden van risico's van omliggende veiligheidsregio's beperkt is. Dit met uitzondering van het bedrijf van de Anker in Son (hiervoor is een rampbestijdingsplan beschikbaar) en risico's die (veiligheidsregio-)grensoverschrijdend zijn zoals transport etc.

Bij de uitwerking is gebruik gemaakt van de landelijke "Handreiking Regionaal Risicoprofiel", verder aangeduid met handreiking.

De volgende scenario's zijn door de projectgroep verder uitgewerkt. Het maatschappelijke thema verwijst naar de nummering die in de handreiking is aangehouden. Zie ook bijlage I.

Tabel 4: *Uitgewerkte scenario's*

Nummer	Maatschappelijk Thema	Scenarioomschrijving
1	1.1	Overstroming door hoogwater in de Maas / EDO 36 (worst case)
2	1.2	Natuurbranden (bos / heidebrand)
3	2.1	Grote brand in (complex) met publieksfunctie
4	2.1	Grote brand in gebouwen met verminderd zelfredzame personen
5	3.2	Ongeval brandbare / giftige stof (inrichting)
6	3.3	Ongeval A-objecten (aanduiding NPK)
7	4.1	Verstoring energievoorziening (elektriciteit en gas)
8	4.2	Verstoring drinkwatervoorziening
9	4.3	Verstoring afvalwaterzuivering
10	4.4.	Verstoring telecom en/of ICT
11	5.1	Luchtvaartincident (worst case) in stedelijk gebied
12	5.1	Luchtvaartincident (reëel) bij start/landing luchtvaartterrein
13	5.2	Ongeval vervoer over water
14	5.3	Ongeval spoorvervoer (zie uitwerking bij scenario 5)
15	6.2	Grootschalige besmetting (ziektegolf mens / pandemie)
16	6.3	Dierziekte overdraagbaar op mensen (zoönose)
17	7.1	Paniek in menigte (evenementen)
18	7.2	Verstoring openbare orde (grootschalige ordeverstoring)

5.2 Omschrijving scenario's (context en beschrijving)

De geselecteerde scenario's worden als eerste uitgewerkt door een nader specificatie van de **context** van het scenario met daarin een beschrijving van de actoren, de oorzaak van het scenario en de risicobronnen en kwetsbaarheden. Daarna vind een omschrijving van het scenario plaats. Dit wordt aangeduid met **scenariobeschrijving**.

5.3 Impactanalyse

Er wordt gewerkt met de landelijk vastgestelde methode. Bij deze impactanalyse worden de scenario's gescoord op een tiental impactcriteria (opgenomen in onderstaande tabel). Deze criteria komen voort uit een zestal gedefinieerde vitale belangen. Nota bene: een vitaal belang is iets anders dan een maatschappelijk thema. In tabel 5 is een overzicht van de impactcriteria opgenomen. Elk criterium wordt gescoord, hetgeen leidt tot een klasse indeling (zie tabel 6). Hierbij is A de lichtste klasse (beperkt gevolg) en E de zwaarste klasse (catastrofaal gevolg). Een nadere uitwerking van deze systematiek is terug te vinden in bijlage II en III.

Tabel 5: *Impactcriteria*

Vitaal belang	Impactcriterium
1. Territoriale veiligheid	1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied
2. Fysieke veiligheid	2.1 Doden 2.2. Ernstig gewonden en chronisch zieken 2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)
3. Economische veiligheid	3.1 Kosten
4. Ecologische veiligheid	4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)
5. Sociale en politieke stabiliteit	5.1 Verstoring van het dagelijks leven 5.2 Aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur 5.3 Sociaal psychologische impact en de M-factor
6. Veiligheid van cultureel erfgoed	6.1 Aantasting cultureel erfgoed

Tabel 6: *Impactscore*

Klasse	Omvang gevolg
A	Beperkt gevolg
B	Aanzienlijk gevolg
C	Ernstig gevolg
D	Zeer ernstig gevolg
E	Catastrofaal gevolg

5.4 Waarschijnlijkheidsanalyse

Voor de waarschijnlijkheidsanalyse is een kwalitatieve analyse opgenomen. Deze methodiek leidt tot een klasse indeling van A (zeer onwaarschijnlijk) tot E (zeer waarschijnlijk). Deze indeling is gebaseerd op "expert opinion" waarbij vooral ook gekeken wordt naar casuïstiek. Dat wil zeggen eerder voorkomen van vergelijkbare incidenten binnen de regio, landelijk en wereldwijd. Tabel 7 geeft een overzicht van de waarschijnlijkheidsklassen en de daarvoor gedefinieerde dreiging.

Tabel 7: *Waarschijnlijkheidsklassen*

Klasse	Gevaar	Dreiging
A	zeer onwaarschijnlijk	geen concrete aanwijzingen en gebeurtenis wordt nauwelijks voorstelbaar geacht
B	onwaarschijnlijk	geen concrete aanwijzingen, maar gebeurtenis wordt enigszins voorstelbaar geacht
C	mogelijk	geen concrete aanwijzingen, gebeurtenis is voorstelbaar
D	waarschijnlijk	de gebeurtenis wordt zeer voorstelbaar geacht
E	zeer waarschijnlijk	concrete aanwijzingen dat de gebeurtenis geëffectueerd zal worden

6 Resultaat van de scenarioanalyse

In **deel 2** van dit document zijn de achttien scenario's beschreven en uitgewerkt. Voor elk van de scenario's heeft dit per impactcriterium een letter opgeleverd. De totaalscore is verwerkt in een waarde voor de impact. Dit is uitgedrukt in een getal tussen 0 (beperkt gevolg) en 1 (catastrofaal gevolg). De eindscore wordt verkregen door de deelscores per criterium in te voeren in een rekenmodule. Deze rekenmodule maakt onderdeel uit van de handreiking. De bepaling van de waarschijnlijkheid is uitgedrukt in een letter A (zeer onwaarschijnlijk) tot E (zeer waarschijnlijk). Ten behoeve van de leesbaarheid is de tabel in tweeën gesplitst. In tabel 8 zijn de uitkomsten van de scenario's 1 tot en met 9, tabel 9 geeft de uitkomsten van de scenario's 10 tot en met 18.

Tabel 8: *Uitkomsten scenarioanalyses (scenario 1 t/m 9)*

Scenarionummer →		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vitaal belang veiligheids-aspect	**Impact criterium**	Overstroming (EDO 36)	Natuurbranden (bos / heide)	grote brand in complex gebouw	grote brand in verzorgingtehuis	ongeval gevaarlijk stoffen	Ongeval A-object (zie NPK)	Verstoring energievoorziening	Verstoring drinkwater	verstoring waterzuivering
Territoriaal	1.1 Aantasting integriteit van het grondgebied	**D**	**-**	**-**	**-**	**-**	**E**	**-**	**-**	**-**
Fysiek	2.1 Doden	**D**	**A**	**C**	**B**	**D**	**E***	**B***	**-**	**-**
	2.2. Ernstig gewonden en chronisch zieken	**E**	**A**	**C***	**C**	**Dh**	**D***	**C**	**-**	**-**
	2.3 Lichamelijk lijden (primaire levensbehoeften)	**E**	**A**	**-**	**A**	**C**	**D**	**D**	**D**	**D**
Economisch	3.1 Kosten	**E**	**A**	**C***	**B**	**B***	**E**	**B***	**B***	**B***
Ecologisch	4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur	**-**	**B**	**-**	**-**	**-**	**E**	**-**	**-**	**C***
Sociale en politieke stabiliteit	5.1 Verstoring van het dagelijks leven	**E**	**-**	**A**	**A**	**C**	**E**	**C***	**C***	**B***
	5.2 Aantasting lokale en regionale positie bestuur	**E**	**A**	**B***	**A**	**E**	**E**	**A***	**B***	**B***
	5.3 Sociaal psychologische impact / M-factor	**D**	**-**	**B**	**B**	**C**	**E**	**B**	**B**	**B**
Cultureel erfgoed	6.1 Aantasting cultureel erfgoed	**E**	**C**	**D**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal score impact (uit rekenmodule) →		0.700	0.021	0.075	0.026	0.237	0.767	0.068	0.056	0.067
Score waarschijnlijkheid →		**B**	**C**	**C**	**C**	**A**	**A**	**E**	**C**	**B**

Tabel 9: *Uitkomsten scenarioanalyses (scenario 10 t/m 18)*

Scenarionummer →		10	11	12	13	14	15	16	17	18
Vitaal belang veiligheids-aspect	**Impact criterium**	verstoring telecom en/of ICT	Luchtvaartincident (worst case)	Luchtvaartincident (reëel)	ongeval vervoer over water	ongeval spoorvervoer	Pandemie	Dierziekte overdraagbaar - mens	paniek in menigte (evenementen)	verstoring openbare orde
Territoriaal	1.1 Aantasting integriteit van het grondgebied	-	-	-	-	**Zie scenario 5 (ongeval brandbare / giftige stoffen**	-	A	-	-
Fysiek	2.1 Doden	B	E*	D*	B		E	C	C	B
	2.2. Ernstig gewonden en chronisch zieken	B	D*	C	B		E	D	C h	B
	2.3 Lichamelijk lijden (primaire levensbehoeften)	-	D	A	-		E	-	A	-
Economisch	3.1 Kosten	B	B*	B*	A		E*	C	A	-
Ecologisch	4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur	C	-	-	D*		-	-	-	-
Sociale en politieke stabiliteit	5.1 Verstoring van het dagelijks leven	C	D	A	-		E	-	-	C
	5.2 Aantasting lokale en regionale positie bestuur	A	E	E	-		E	B	E	E
	5.3 Sociaal psychologische impact / M-factor	C*	E	D	-		E	B	B	B
Cultureel erfgoed	6.1 Aantasting cultureel erfgoed	-	-	-	-		-	-	-	-
Totaal score impact (uit rekenmodule) →		0.047	0.404	0.184	0.042		0.701	0.068	0.140	0.122
Score waarschijnlijkheid →		D	A	B	B		D	D	C	C

Opmerkingen bij tabel 8 en 9:

Als er in de tabel (-) is opgenomen betekend dit dat het betreffgende criterium niet van toepassing is bij dit scenario. Een asterix (*) geeft aan dat er bij de score sprake was van een bandbreedte, hierbij is gemiddelde categorie overgenomen in de tabel. Een (h) geeft aan dat er sprake is van een “hoog”. Dit is een subcategorie die voor een aantal impactcriteria opgenomen is. (nb. Dit heeft te maken met de vertaling van de nationale systematiek naar de regionale systematiek)

Rangschikking scenario’s naar impact en waarschijnlijkheid

Op basis van de uitkomsten is het mogelijk om een indeling naar impact en waarschijnlijkheid van de scenario's te maken. Dit levert de volgende twee tabellen op. Onder elke tabel staat een korte toelichting op de waarde van de score's.

Tabel 10: *Rangschikking scenario's naar impact (van* ***catastrofaal*** *naar* ***beperkt****)*

Rang	Score I	Scenario	Scenarioomschrijving
1	0.767	6	Ongeval A-objecten (aanduiding NPK)
2	0.701	15	Grootschalige besmetting (ziektegolf mens / pandemie)
3	0.700	1	Overstroming door hoogwater in de Maas / EDO 36 (worst case)
4	0.404	11	Luchtvaartincident (worst case) in stedelijk gebied
5	0.237	5 / 14	Ongeval brandbare / giftige stof (inrichting) en (Ongeval spoorvervoer)
6	0.184	12	Luchtvaartincident (reëel) bij start/landing luchtvaartterrein
7	0.140	17	Paniek in menigte (evenementen)
8	0.122	18	Verstoring openbare orde (grootschalige ordeverstoring)
9	0.075	3	Grote brand in (complex) met publieksfunctie
10	0.068	16	Dierziekte overdraagbaar op mensen (zoönose)
11	0.068	7	Verstoring energievoorziening (elektriciteit en gas)
12	0.067	9	Verstoring afvalwaterzuivering
13	0.056	8	Verstoring drinkwatervoorziening
14	0.047	10	Verstoring telecom en/of ICT
15	0.042	13	Ongeval vervoer over water
16	0.026	4	Grote brand in gebouwen met verminderd zelfredzame personen
17	0.021	2	Natuurbranden (bos / heidebrand)

Toelichting

De "score I" volgt uit de rekenmodule. Hierin zijn alle benoemde impactcriteria meegenomen. Vanuit de methodiek is hier met name sprake van een relatieve waarde. Hierdoor is vooral een onderling vergelijk mogelijk. Wat verder niet meegenomen is zijn cumulatieve effecten zoals paniek in menigte die overgaat in (grootschalige) orderverstoringen en plunderingen. Desondanks bied het wel zicht op de aanwezige risico's en de onderlinge verhouding.

Tabel 11: *Rangschikking scenario's naar waarschijnlijkheid (van hoog naar laag)*

Rang	Score W	Scenario	Scenarioomschrijving
1	E	7	Verstoring energievoorziening (elektriciteit en gas)
2	D	10	Verstoring telecom en/of ICT
3	D	15	Grootschalige besmetting (ziektegolf mens / pandemie)
4	D	16	Dierziekte overdraagbaar op mensen (zoönose)
5	C	17	Paniek in menigte (evenementen)
6	C	18	Verstoring openbare orde (grootschalige ordeverstoring)
7	C	3	Grote brand in (complex) met publieksfunctie
8	C	8	Verstoring drinkwatervoorziening
9	C	4	Grote brand in gebouwen met verminderd zelfredzame personen
10	C	2	Natuurbranden (bos / heidebrand)
11	B	1	Overstroming door hoogwater in de Maas / EDO 36 (worst case)
12	B	12	Luchtvaartincident (reëel) bij start/landing luchtvaartterrein
13	B	9	Verstoring afvalwaterzuivering
14	B	13	Ongeval vervoer over water
15	A	6	Ongeval A-objecten (aanduiding NPK)
16	A	11	Luchtvaartincident (worst case) in stedelijk gebied
17	A	5 / 14	Ongeval brandbare / giftige stof (inrichting) en (Ongeval spoorvervoer)

Toelichting

De "score W" is door een inventarisatie en inschatting van de projectgroep tot stand gekomen. Hierbij is zoals ook eerder aangegeven vooral ook gekeken naar uitwerkingen van vergelijkbare scenario's in andere veiligheidsreio's en ook naar landelijke scenario uitwerkingen. Ook hierin kan de score dus niet als volledig absolute waarde gezien worden, maar eerder als middel om de scenario's onderling te vergelijken.

terug naar Samenvatting

Risicodiagram Risicoprofiel Brabant-Noord

Het risicodiagram van de veiligheidsregio Brabant-Noord is het resultaat dat verkregen wordt door de scenarioanalyses in te voeren in de rekenmodule. De rekenmodule maakt onderdeel uit van de handreiking.

In het risicodiagram wordt de impact uitgezet tegen de waarschijnlijkheid. De impact is weergegeven in een logaritmische schaal, uitgedrukt in een getalswaarde tussen de 0 (beperkt gevolg) en 1 (catastrofaal gevolg). De impact is uitgezet tegen de waarschijnlijkheid, deze loopt van zeer onwaarschijnlijk tot zeer waarschijnlijk. Om een eerste (globale) indeling te maken zijn er drie categorieën aangegeven. De categorieën zijn niet absoluut omlijnd, maar eerder richtingduidend. Omwille van de leesbaarheid zijn bij een aantal scenario's zijn afgekorte omschrijvingen gebruikt.

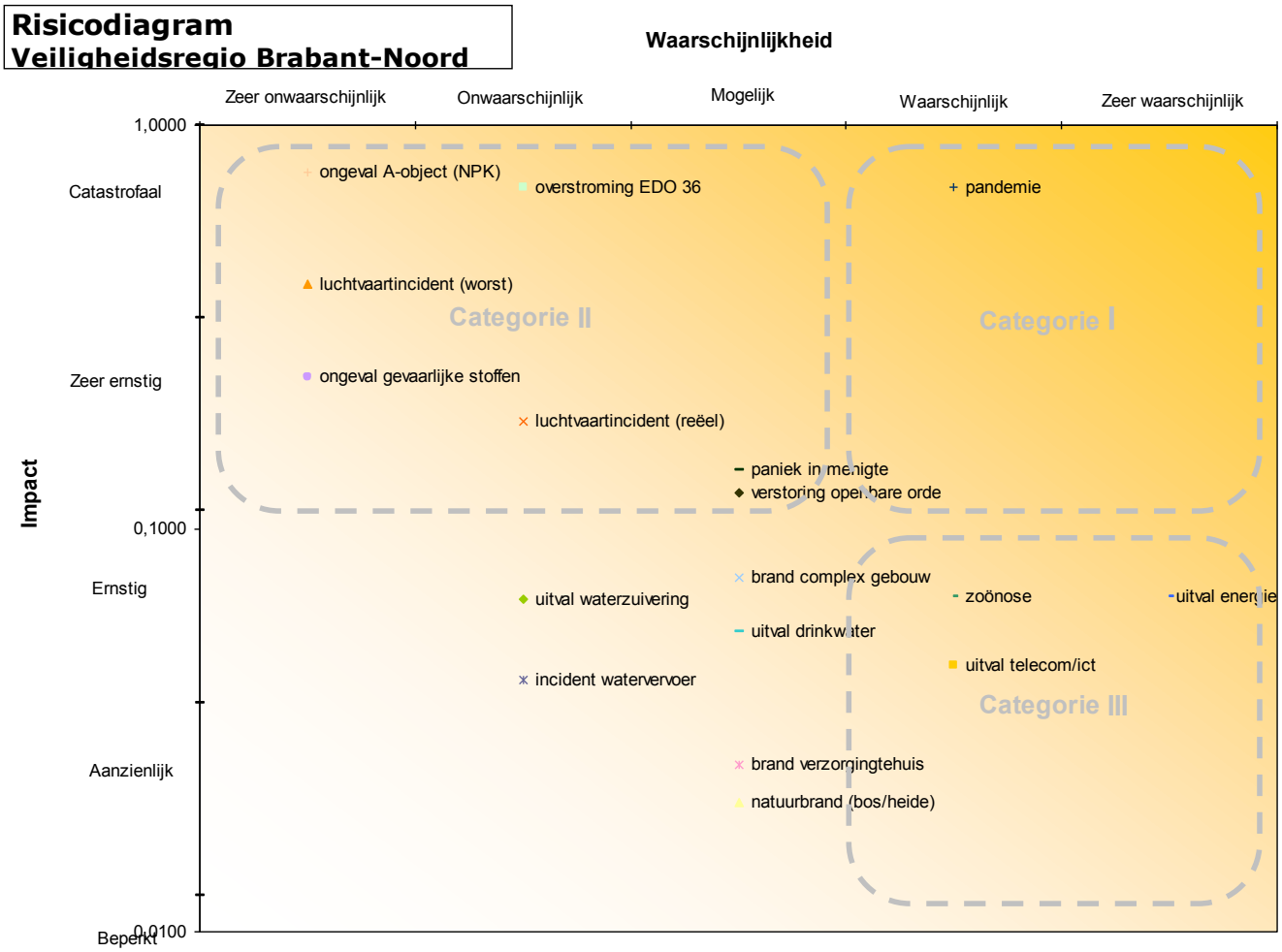

Figuur 4: *Risicodiagram Veiligheidsregio Brabant-Noord*

Duiding risicodiagram

Uit het risicodiagram kunnen een aantal constateringen gedaan worden.

1. In deel 2 van dit rapport (hoofdstuk 9 Scenario's) staat per scenario een voor de Veiligheidsregio Brabant-Noord uitgewerkt voorbeeld.
2. De zwaarste categorie risico's vallen in categorie I (impact zeer ernstig of meer en waarschijnlijkheid mogelijk tot zeer waarschijnlijk). Dit zijn met name de scenario's waar veel mensen bij betrokken zijn en er ziekte ontstaat (met name scenario 15, pandemie). Uiteraard is de mate van impact zeer afhankelijk van het soort besmetting en de uitwerking van de ziekte. Bij deze scenario's vraagt het om verregaande beïnvloeding om de impact hiervan te wijzigen. Hierbij kan de vraag gesteld worden in hoeverre de risico's überhaupt significant te beïnvloeden zijn.
3. De tweede te onderscheiden categorie (categorie II) is de groep van scenario's die een ernstige tot catastrofale impact hebben, maar waarbij de waarschijnlijkheid beperkt is (mogelijk tot zeer onwaarschijnlijk). Hieronder vallen een groot aantal scenario's. Dit zijn overwegende de scenario's uit het thema "technologische omgeving". Bij deze scenario's kunnen in de ontwerpfase en in preparatieve zin veel schadebeperkende maatregelen getroffen worden. Het blijkt ook dat in die zin diverse (multidisciplinaire) plannen in het verleden opgesteld zijn. Ook de scenario's binnen de sociaal maatschappelijke omgeving vallen in deze categorie (scenario 17 en 18)
4. De derde categorie (categorie III) betreft overwegend scenario's waarbij er sprake is van een zekere waarschijnlijkheid (waarschijnlijk tot zeer waarschijnlijk) en waarbij de impact aanzienlijk tot ernstig is. Dit zijn overwegende de scenario's waarbij vitale infrastructuur verloren gaat. Ook het scenario 16 (Zoönose; dierziekte overdraagbaar op de mens) valt binnen deze groep.
5. Net buiten de genoemde categorieën vallen de groep van scenario's van grote (complexe) branden. Ook het scenario verstoring drinkwater valt net buiten categorie III.
6. Daar waar in het verleden veel aandacht van scenario's en risico's binnen het thema van de technologische omgeving (BRZO bedrijven, vervoer gevaarlijke stoffen) zien we een verschuiving ontstaan naar de sociaal maatschappelijke en gezondheidstechnische thema's. Populistisch gezegd er is een verschuiving waar te nemen van *Seveso* (vrijkomen dioxinewolk, 1976) naar *Q-koorts* (2009).

7 Capaciteiteninventarisatie

In dit hoofdstuk wordt een algemene capaciteiteninventarisatie gegeven. De risico-inventarisatie en de risicoanalyse vormen tezamen het regionale risicoprofiel. Alvorens echter bestuurlijke besluitvorming kan plaatsvinden zal eerst bepaald moeten worden wat de veiligheidsregio op dit moment al aan de risico's doet en over welk potentieel de afzonderlijke actoren in de veiligheidsregio over beschikken. Om hier een goed inzicht in te verkrijgen zal een afzonderlijke capaciteitenanalyse uitgevoerd moeten worden. Ook in het processchema (figuur 1 en 3) volgt deze stap pas na het risicoprofiel. In het kader van het risicoprofiel wordt gesproken van een algemene capaciteiteninventarisatie. Bij het beleidsplan zal pas uitvoering gegeven worden aan het in beeld brengen van de specifieke capaciteiten en de beïnvloedingsmogelijkheden die er zijn in de gehele veiligheidsketen. Dit voor zowel de risicobeheersing (proactie/preventie), het incidentmanagement (preparatie een repressie) als ook het herstel (nazorg).

Om toch al in dit stadium een indicatie te hebben wat er nu al aan de genoemde risco's gedaan wordt is onderstaand tabel 12 opgenomen met daarin de plannen die in het kader van de voorbereiding op de daadwerkelijke incidentbestrijding zijn ontwikkeld. Deze zijn per maatschappelijk thema gegroepeerd. Zie ook het uitgebreide overzicht in bijlage I.

Tabel 12: *Planvorming gerelateerd aan de maatschappelijke thema's*

Maatschappelijk thema	Planvorming (jaar vaststelling)
1. Natuurlijke omgeving	• Multidisciplinair Coördinatieplan Hoogwater Maas (2010) • Generiek draaiboek evacuatieplan / EDO 36 (2010) • Multidisciplinair Coördinatieplan Natuurbranden en ontruimen en evacueren recreatiegebieden (2007) • Monodisciplinaire Procedure Storm en Wateroverlast (2010) • Multidisciplinair Draaiboek Dierziekten (2009)
2. Gebouwde omgeving	• KVT (KazerneVolgordeTabel) (2010) en Inzetmatrix (2010) • Aanvalsplannen, bereikbaarheidskaarten en Inzetkaarten **(object afhankelijk)**

3. Technologische omgeving	• Model Coördinatieplan LPG-tanksations (2006) **(lokale invulling)**
	• Coördinatieplan Autosnelwegen (2009)
	• Coördinatieplan Spoorwegen Brabant Noord (2010)
	• Coördinatieplan conventioneel Spoor (2010)
	• Rampbestrijdingsplannen:
	  • RBP Moleneind / Organon (2006)
	  • RBP Diosite / De Geer (2006)
	  • RBP Gasuni / Ravenstein
	  • RBP Unipol / Oss
	  • RBP Vliegbasis Volkel (2007)
	  • RBP Stork / Boxmeer *(nog niet aanwezig)*
	  • RBP vd Anker (VRBZO)

4. Vitale Infrastructuur *)	• Multidisciplinair Coördinatieplan Uitval energie (uitval stroom en gas) (2008) • Calamiteitenplannen Waterschap Aa en Maas en Waterschap De Dommel

5. Verkeer en Vervoer	• Rampbestijdingsplan vliegveld Volkel. (2007) • Multidisciplinair coördinatieplan Transport over de Maas (2006) • Coördinatieplan autosnelwegen (2009) • Coördinatieplan spoorwegen (2010)
6. Gezondheid	• Draaiboek massavaccinatie (landelijk model met regionale versie (2009)) • Draaibroek / protocol dierziekten • Draaiboeken grieppandemie • Generiek draaiboek infectieziektebestrijding • Protocol verdachte objecten (2010)
7. Sociaal maatschappelijke omgeving	• Crowd-management (Evenementenkalender)

**) NB. De coördinatieplannen verstoring drinkwatervoorziening en verstoring telecommunicatie / ICT staan gepland in 2010*

Kijkend naar de daadwerkelijke capaciteitsbehoefte zijn vooralsnog de gegevens opgenomen die in 2004 zijn bepaald op basis van de uitwerking van de Leidraad Maatramp en de Leidraad Operationele Prestaties. Hierbij dient rekening gehouden te worden met het gegeven dat het LMR/LOP een andere methode is dan het risicoprofiel. Het grote verschil ligt hierbij het ontbreken van een kanscomponent en de beperktheid van de impactcriteria. Met het opstellen van het nieuwe beleidsplan en de daarbij behorende capaciteitenanalyse zullen deze gegeven nader geanalyseerd moeten worden op actualiteit en toepasbaarheid op de nieuwe inzichten voortkomend uit het risicoprofiel. Figuur 5 is de weergave zoals deze destijds is opgesteld. De zogenaamde maatrampdiamant met daarin de weergave van de bepalende hulpvraag. In de systematiek LMR/LOP bleken voor Brabant-Noord met name de maatrampscenario's "ongeval brandbare / explosieve stof" en "overstroming" bepalend voor de capaciteiten hulpvraag bij de afzonderlijke actoren.

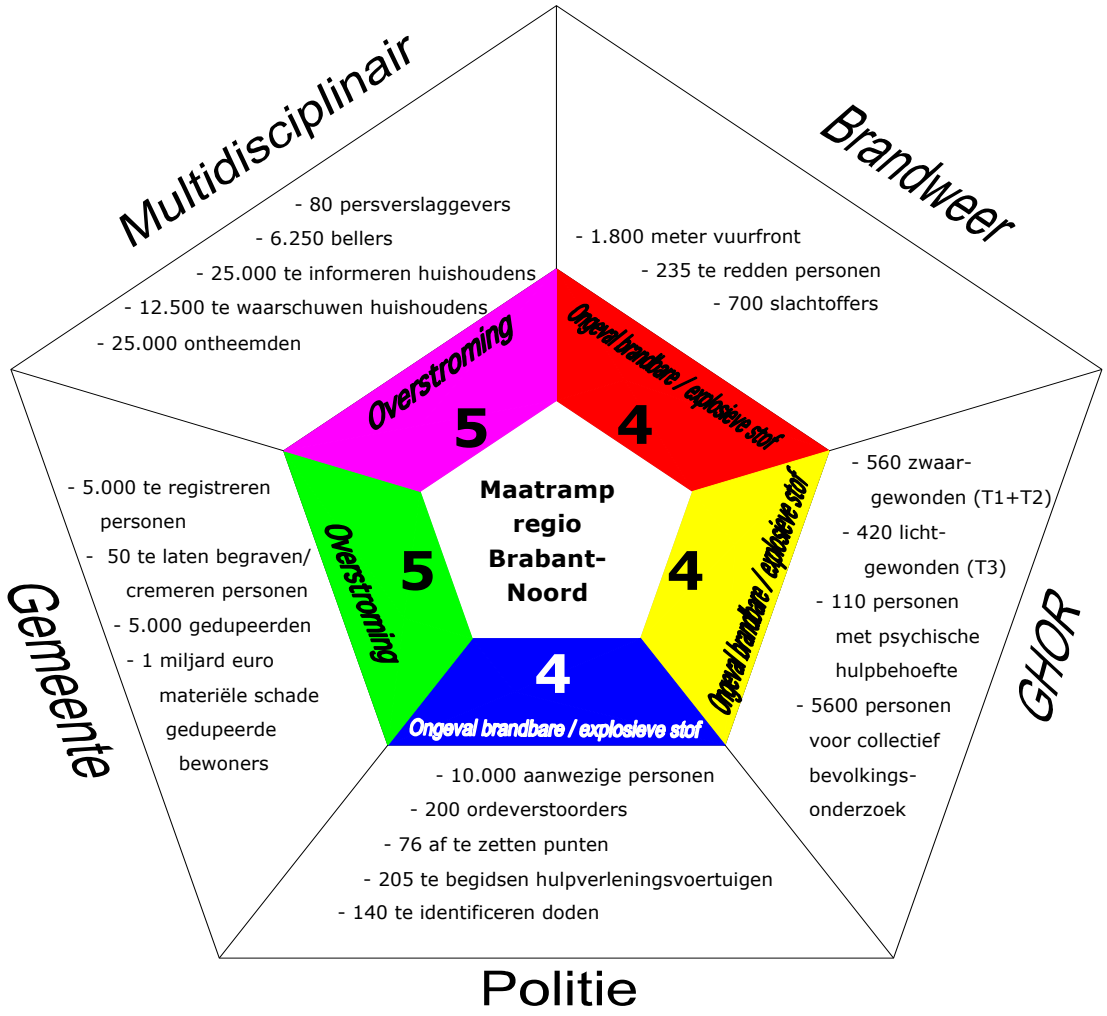

Figuur 5: *Maatrampdiamant Hulpverleningsdienst Brabant-Noord 2004 (voorloper van Veiligheidsregio Brabant-Noord)*

8 Conclusies, aanbevelingen en besluitvorming

8.1 Conclusies

Het voorliggende regionale risicoprofiel blijkt door zijn opzet en de gehanteerde methode daadwerkelijk ***(in-)zicht*** te geven op de risico's binnen het gebied van de Veiligheidsregio Brabant-Noord. Door de nieuwe aanpak van het betrekken van alle bronnen (all-hazard) en rekening houden met de waarschijnlijkheid blijkt ook een reëler en evenwichtiger beeld geschetst te worden dan in het verleden met de Leidraad Maatramp mogelijk was. Voor wat betreft de benodigde hulpverleningscapaciteit zal met het opstellen van het regionale beleidsplan nog een stap gemaakt moeten worden. Dit komt ook overeen met de opzet van de landelijke werkwijze en de verplichtingen uit de Wet veiligheidsregio's.

Het risicoprofiel geeft een zichtbare verschuiving van "harde" technisch georiënteerde risico's en rampen naar meer "zachte" sociaal-maatschappelijke risico's en crises. Dit wordt met name bepaald door de waarschijnlijkheid van deze scenario's. Uiteraard blijft de impact van een aantal technische risico's onverminderd van kracht. De waarschijnlijkheid is echter beduidend lager. Dit is uiteraard ook mede te danken aan de vele beheersmaatregelen die in de loop der jaren hierop toegepast zijn.
De verschuiving naar crises wordt ook terug gezien in de sprekende gebeurtenissen die zich in de afgelopen periode in de Veiligheidsregio Brabant-Noord hebben voorgedaan. Denk hierbij aan de zedenzaak rond de zwemschoolhouder (Benno L.) en de op mensen overdraagbare dierziekte Q-koorts (geiten).

De scenario's met de grootste impact zijn:
- Ongeval A-object (NPK)
- Grootschalige besmetting / ziektegolf mens (pandemie)
- Overstroming door hoogwater (EDO 36)

De scenario's met de grootste waarschijnlijkheid zijn
- Verstoring / uitval van de vitale infrastructuur (energie / telecommunicatie / ICT)
- Dierziekte overdraagbaar op mensen (zoönose)
- Grootschalige besmetting / ziektegolf mens (pandemie)

8.2 Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande conclusies worden de volgende aanbevelingen gedaan:

1. Het uitvoeren van een capaciteitenanalyse en hierbij de gehele veiligheidsketen betrekken. Deze capaciteitenanalyse zal gezamenlijk met dit risicoprofiel mede de input voor het op te stellen beleidsplan moeten zijn.
2. Het formuleren van beheersmaatregelen ten aanzien de geïnventariseerde risico's.

3. Het opstellen van een beleidsvisie hoe de Veiligheidsregio Brabant-Noord wil omgaan met de geïnventariseerde risico's in haar verzorgingsgebied.
4. Het ervoor zorg dragen dat het risicoprofiel een dynamisch document wordt en ten minste jaarlijks een beschouwing en actualisatie (review) van het risicoprofiel plaats te laten vinden.

8.3 Besluitvorming risicoprofiel

Conform de Wet veiligheidsregio's kan het bestuur het risicoprofiel pas vaststellen na consultatie van:

- de gemeenteraden;
- het regionaal college van politie;
- de besturen van de waterschappen/hoogheemraden binnen de regio; en
- andere door de minister aangewezen functionarissen.

Elke gemeenteraad mag in de consultatie aangeven voor welke risico´s zij extra aandacht zouden willen hebben. De raden kunnen het concept vervolgens aanvullen met eigen onderkende risico's. Daarnaast kunnen ze lokale beleidsprioriteiten en veiligheidsthema's naar voren brengen. Dit laatste hoeft overigens niet per definitie betrekking te hebben op het risicoprofiel, maar kan ook inbreng voor het beleidsplan in bredere zin zijn. De inhoud van het beleidsplan is zo lokaal stevig verankerd en het gemeentebestuur kan de regie voeren over het lokale veiligheidsbeleid.
Als de 'wensenlijsten' van alle gemeenteraden zijn ontvangen, dan zal het bestuur van de veiligheidsregio een overall afweging moeten maken welke lokale wensen wel en welke niet kunnen worden gehonoreerd. Hiertoe wordt de capaciteitsanalyse uitgevoerd. De definitieve keuzes worden uiteindelijk in het beleidsplan vastgelegd.

8.4 Van risicoprofiel naar beleidsplan

Het risicoprofiel laat uitsluitend een weergave zien van de risico's geanalyseerd op basis van de impact en waarschijnlijkheid. Daarnaast is ook de vraag aan de orde welke van die risico's (bestuurlijke) aandacht behoeven. De keuze wordt bepaald door een mix van:

- hoge impact en hoge waarschijnlijkheid van risico's;
- wanverhouding risiconiveau en capaciteitsniveau basisvereisten;
- groot bestuurlijk afbreukrisico (lage waarschijnlijkheid, maar grote impact als het toch voorkomt, bv een overstroming);
- hoog beleidsrendement (relatief geringe inspanning die veel positieve spin off geeft);
- *security* (hoge dreiging en grote kwetsbaarheid voor moedwillige verstoringen);
- voldoen aan landelijke doelstellingen en afspraken.

Op basis van bovenstaande punten en de wensenlijsten van de gemeenteraden zal de Veiligheidsregio Brabant-Noord zorg dragen voor een prioriteitstelling van de risico's. De beleidsuitgangspunten die naar aanleiding van de prioriteitsstelling opgesteld worden, zullen worden uitgewerkt in het beleidsplan.

DEEL 2

9 Scenario's

Zoals aangegeven hoofdstuk 5.3 van deel 1 zijn de achttien scenario's uitgewerkt door de projectgroep. Hierbij heeft ieder projectgroeplid een of meerdere scenario's uitgewerkt. Vervolgens zijn de scenario-uitwerkingen met elkaar besproken en daar waar nodig verbeterd. Ook is er gekeken naar uitwerkingen van andere veiligheidsregio's en naar landelijke voorbeelduitwerkingen.

Bij de uitwerking is gebruik gemaakt van de landelijke "Handreiking Regionaal Risicoprofiel".

De volgende scenario's zijn uitgewerkt.

Tabel 13: *Uitgewerkte scenario's*

Scenario Nummer	Maatschappelijk Thema	Scenarioomschrijving
1	1.1	Overstroming door hoogwater in de Maas / EDO 36 (worst case)
2	1.2	Natuurbranden (bos / heidebrand)
3	2.1	Grote brand in (complex) met publieksfunctie
4	2.1	Grote brand in gebouwen met verminderd zelfredzame personen
5	3.2	Ongeval brandbare / giftige stof (inrichting)
6	3.3	Ongeval A-objecten (aanduiding NPK)
7	4.1	Verstoring energievoorziening (elektriciteit en gas)
8	4.2	Verstoring drinkwatervoorziening
9	4.3	Verstoring afvalwaterzuivering
10	4.4.	Verstoring telecom en/of ICT
11	5.1	Luchtvaartincident (worst case) in stedelijk gebied
12	5.1	Luchtvaartincident (reëel) bij start/landing luchtvaartterrein
13	5.2	Ongeval vervoer over water
14	5.3	Ongeval spoorvervoer (zie uitwerking bij scenario 5)
15	6.2	Grootschalige besmetting (ziektegolf mens / pandemie)
16	6.3	Dierziekte overdraagbaar op mensen (zoönose)
17	7.1	Paniek in menigte (evenementen)
18	7.2	Verstoring openbare orde (grootschalige ordeverstoring)

1 (1.1)	Thema	**Natuurlijke omgeving**
	Crisistype	**Overstromingen**
	Incidenttypen	**Overstroming door hoge rivierstanden in de Maas (EDO 36)**

Context

Beheersgebied

Het beheersgebied van waterschap Aa en Maas heeft een oppervlakte van ongeveer 163.800 hectare. Het omvat het noordoosten van Brabant langs de Maas, vanaf de Limburgse grens tot Waalwijk. Het waterschapsgebied wordt in het noorden en oosten begrensd door de Maas. Rijkswaterstaat directie Limburg is de rivierbeheerder. Het waterkeringbeheer aan de overzijde van de Maas wordt uitgevoerd door de waterschappen Peel en Maas en Rivierenland. In de andere richtingen sluit het beheersgebied van Aa en Maas aan op de beheersgebieden van respectievelijk waterschap De Brabantse Delta en waterschap De Dommel.

Het Waterschap Aa en Maas beheert de dijkringgebieden:

- Dijkring 36: Land van Heusden/ de Maaskant;
- Dijkring 36a: Keent (beschermt door een ringdijk van 4 km);
- Dijkring 58: Kade Groeningen/Luinbeek (wordt niet in beschouwing genomen, vanwege de ligging op hoge gronden)

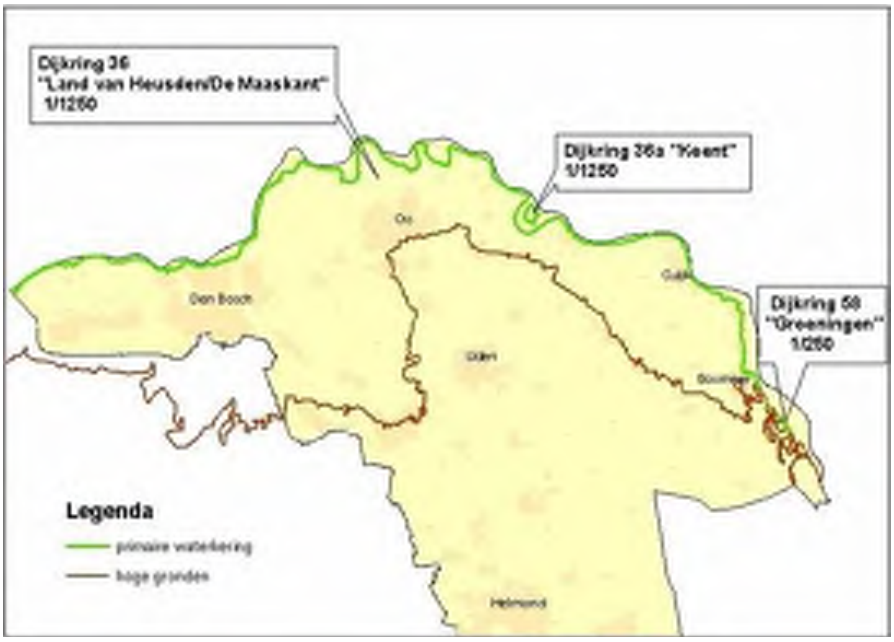

Figuur 6:

Overschrijdingkans 1/1250 voor dijkring 36 en 36A

De overschrijdingskans is gekoppeld aan het begrip maatgevende water- of stormvloedstand: een waterniveau waar de dijken op worden ontworpen en het beheer en onderhoud op zijn gericht. De overschrijdingskans wordt vaak ten onrechte verwisseld met het begrip overstromingskans. De overschrijdingskans is de kans op het overschrijden van een maatgevende water- of stormvloedstand, en is daarmee voor een groep dijkringgebieden een vast kengetal.

Faalmechanismen voor dijkring

- overloop of golfoverslag: grote hoeveelheden water stromen over de dijk of golven slaan over de dijk, hetgeen leidt tot erosie van het binnentalud, waardoor de dijk bezwijkt;
- opbarsten, onderloopsheid (piping): door de druk van het water barst eerst de bovenliggende kleilaag open, waarna zand wegspoelt en er "pijpen"ontstaan (de dijk zakt in);
- beschadiging bekleding en erosie buitentalud; golven beschadigen de bekleding van de dijk, waarbij vervolgens de dijk verder wordt aangetast (de dijk bezwijkt);
- afschuiven binnentalud: langdurige hoge waterstanden zorgen voor een hogere grondwaterstand binnen de dijk. Dit leidt tot instabiliteit van de grond, waardoor het binnentalud afschuift (de dijk bezwijkt).

Waterveiligheid dijkring 36, 36a en 58

Na de verbetering van de primaire waterkeringen in het kader van het Deltaplan Grote Rivieren voldoen deze waterkeringen voor 95% aan de huidige wettelijke norm. De resterende 5% (omgeving Keent) welke door de toetsing onvoldoende zijn gebleken wordt de komende jaren op sterkte gebracht. In de tussentijd is de veiligheid zoveel mogelijk gewaarborgd via het noodmaatregelenplan. Voor die trajecten waar het waterschap eigenaar van is wordt onderzocht of we anticiperend op de dijkverbetering, in combinatie met de natuurontwikkeling Keent, reeds een steunberm aan kunnen leggen. De kans op overstroming van het beheersgebied door de Maas is kleiner dan ooit. Toch staat ter discussie of de maatschappelijke veiligheidsdoelstelling daarmee afdoende is geborgd.

Scenario Ergst Denkbare Overstroming EDO

De waterstanden hoger dan het toetspeil of het bezwijken van het dijklichaam leiden voor Dijkring 36 en 36A tot aanzienlijke overstromingen van laaggelegen buitendijkse gebieden en overstromingsdreiging van binnendijkse gebieden.

Uitgaande van het EDO zijn er binnen dijkring 36 geen veilige gebieden te definiëren. Een veilig gebied is een gebied dat niet overstroomt en waar de nutsvoorzieningen in tact blijven. Er is sprake van overstroming en de nutsvoorzieningen vallen uit. In beginsel houdt dit in dat bij het EDO een besluit zal moeten worden genomen tot volledige evacuatie van dijkring 36. Binnen de zones Oss en De Leijen worden nog delen onderscheiden als maatregelgebied. In

deze gebieden is geen sprake van overstroming, maar de nutsvoorzieningen vallen geheel of gedeeltelijk uit. Afhankelijk van de uitval zal tot evacuatie besloten worden.

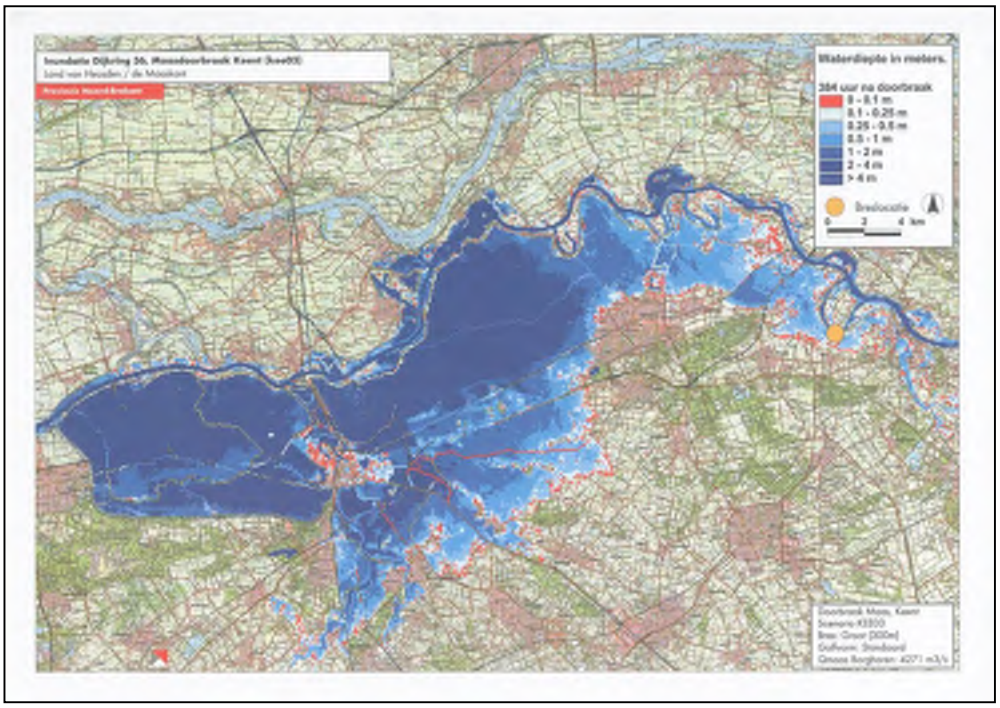

Figuur 7:

De overstromingspatronen van binnendijkse gebieden kunnen worden afgeleid van de overstromingsmodellen die door de provincie op grond van het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) in het kader van het project VNK2 zijn ontwikkeld, en die door het IPO in een database worden bijgehouden ten behoeve van de Provinciale Risicokaart.

Impactanalyse

Slachtoffers, schade en psychologische gevolgen zijn mogelijke consequenties van een overstroming. Mensen en (huis)dieren raken gewond, overlijden of ervaren psychische gevolgen. Huizen en gebouwen lopen waterschade op en in de nafase ontstaat verlies door bedrijfsuitval (productieverlies) en inkomstenderving. Ook buiten de overstroomde gebieden zorgt een overstroming voor overlast.

De dominante gevolgen bij dit scenario zijn:

1. Criterium 1.1: aantasting van de integriteit van het grondgebied
2. Criterium 2.1: doden
3. Criterium 2.2: ernstig gewonden en chronisch zieken
4. Criterium 2.3: lichamelijk lijden en gebrek aan primaire levensbehoeften

5. Criterium 3.1: kosten
6. Criterium 4.1: langdurige aantasting natuur en milieu
7. Criterium 5.1: verstoring van het dagelijks leven
8. Criterium 5.2: aantasting van het lokaal - regionaal openbaar bestuur
9. Criterium 5.3: sociaal-psychologische impact
10. Criterium 6.1: aantasting cultuur historisch erfgoed

Het aantal inwoners binnen het beheersgebied welke wordt overstroomd is 196.500 inwoners, welke woonachtig zijn in het binnendijkse gebied.

Criterium 1.1. Aantasting van de integriteit van het grondgebied

"Het feitelijke of functionele verlies van, dan wel het buiten bereik zijn van, dan wel het verlies van zeggenschap over delen van de regio".

De oppervlakte land van Dijkring 36 bedraagt 1638 km2.
Bij overstroming is de oppervlakte van het bedreigde of aangetaste gebied voor de duur van 1 tot 12 maanden ca. 737 km2.

Impactscore **D** : zeer ernstig gevolg

Criterium 2.1 Doden

"Dodelijk letsel, direct overlijden of vervroegd overlijden binnen 20 jaar".
De sterfte fractie wordt bepaald door de ernst van de overstroming (diepte, stijgsnelheid) en de mate waarin deze onverwacht optreedt.

Voor Dijkring 36 wordt het aantal dodelijke slachtoffers bij overstroming van binnendijkse gebieden geschat op 2.500 personen (zonder evacuatie).
Bron: RIVM-rapport :" Risico's in bedijkte termen"(2004),

Impactscore **D** -> **E** : zeer ernstig gevolg - catastrofaal gevolg
P.M. Het aantal doden door overstroming van buitendijkse gebieden is buiten beschouwing gebleven.

Criterium 2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken

"Letsel gevallen behorend tot categorie T1 en T2, personen met langdurige of blijvende gezondheidsproblemen zoals ademhalingsklachten, ernstige verbrandingen of huidaandoeningen, gehoorbeschadigingen, oorlogssyndroom".

Het getroffen deel van de bevolking wordt geschat op 196.500 personen waarvan 5% (9.825 personen) van dit aantal bestaat uit niet zelfredzame personen (NZR).

Impactscore E: catastrofaal gevolg

Opmerking: Het aantal ernstig gewonden of chronisch zieken ten gevolge van overstroming van buitendijkse gebieden is buiten beschouwing gebleven.

Criterium 2.3 Lichamelijk lijden (gebrek primaire levensbehoeften)

"Blootstelling aan extreme weer- en klimaatomstandigheden, alsmede het gebrek aan voedsel, drinkwater, energie, onderdak of anderszins primaire levensbehoeften"

Voor Dijkring 36 zouden ca. 15% van het getroffen deel van de bevolking (na evacuatie) achterblijven. Dit aantal wordt geschat op 29.500 personen welke in binnendijkse gebieden worden blootgesteld aan extreme weer- en klimaatomstandigheden, en gebrek aan primaire levensbehoeften.

Impactscore **E**: catastrofaal gevolg

Opmerking: Het aantal getroffenen in buitendijkse gebieden is buiten beschouwing gebleven.

Criterium 3.1 Kosten

"Euro's in termen van herstelkosten voor geleden schade, extra kosten en gederfde inkomsten"

Voor Dijkring 36 is de te voorkomen schade in het achterland per kilometer waterkerende ringdijk € 170 mln per km primaire waterkering.
Voor de in totaal 104 km primaire waterkering bedraagt het aangenomen schadebedrag € 17,68 mrd. De maximale economische schade (= economische waarde bij de overstroming van het dijkringgebied) wordt geschat op € 10 - 50 mrd. (bron: Rijkswaterstaat / DWW)

Bron: RIVM-rapport "Risico's in bedijkte termen", 2004.

Impactscore **E**: catastrofaal gevolg

Criterium 4.1 Langdurige aantasting milieu en natuur (flora / fauna)

"Langdurige of blijvende aantasting van de kwaliteit van het milieu, waaronder verontreiniging van lucht, water of bodem, en langdurige blijvende verstoring van de oorspronkelijke ecologische functie, zoals het verlies van soortendiversiteit, flora en fauna, verlies van bijzondere ecosystemen, overrompeling door uitheemse soorten".

A. aantasting van natuur- en landschappelijke gebieden die als beschermwaardig zijn aangewezen
B. aantasting van het milieu in algemene zin

Bij overstroming van Dijkring 36 is sprake van ernstige verzilting van overstroomde gebieden waardoor zoetwater natuurgebieden en ecosystemen verloren gaan.

Impactscore **D**: zeer ernstig gevolg

Criterium 5.1 Verstoring van het dagelijks leven

"De aantasting van de vrijheid zich te verplaatsen en samen te komen op publieke plaatsen en in openbare ruimten, waardoor de deelname aan het normale maatschappelijke verkeer wordt belemmerd".

Aantasting van vitale infrastructuur in Dijkring 36: zoals rijksweg A50, A59, A73, spoorwegen, nutsvoorzieningen voor vele personen langer dan 1 week tot 1 maand waardoor men geen onderwijs kan volgen, niet naar het werk kan gaan, geen gebruik kan maken van maatschappelijke voorzieningen, verminderde bereikbaarheid door blokkade van wegen en uitval van openbaar vervoer en niet kunnen doen van noodzakelijke aankopen door winkelsluitingen.

Impactscore **E**: catastrofaal gevolg

Criterium 5.2 Aantasting positie lokale/regionale openbaar bestuur

"De aantasting van het functioneren van de Nederlandse overheid, in het bijzonder de lokale en regionale overheid, haar instituties en/of de aantasting van rechten en vrijheden en andere kernwaarden verbonden aan de Nederlandse democratie en vastgelegd in de grondwet"

Gezien het effectgebied van de overstroming zal de positie van het lokale/regionale openbaar bestuur worden aangetast.

Impactscore **E**: catastrofaal gevolg

Criterium 5.3 Sociaal psychologische impact

"Gedragsmatige reactie van de bevolking door uitingen van angst en woede waaraan de media aandacht besteden. Deze uitingen kunnen komen van personen die direct worden getroffen en van de rest van de bevolking en moeten waarneembaar zijn".

Impactscore **D** : zeer ernstig gevolg

Criterium 6.1 Aantasting cultureel erfgoed

"De beschadiging, vernietiging of verdwijning van materiële sporen of getuigenissen uit het verleden in het heden die de samenleving om redenen van o.a. collectieve herinnering en identiteitsbehoud dan wel identiteitsvorming van belang acht om te bewaren, te onderzoeken, te presenteren en over te informeren".

Impactscore **E** : catastrofaal gevolg

Waarschijnlijkheidsanalyse

De schatting van de overstromingskans voor Dijkring 36 is 1/1250 per jaar.
Gevaar voor EDO overstroming = B (onwaarschijnlijk)
Dreiging voor EDO overstroming: geen concrete aanwijzing, maar gebeurtenis kan enigszins voorspelbaar worden geacht.

Opmerking;
De toestand van de primaire waterkering (dijkring 36 en 36A) worden periodiek onderworpen aan de wettelijke normen. Hierbij wordt de kering op diverse zaken (stabiliteit, keerhoogte, dijkbekleding etc.) getoetst. Dijkring 36 en 36A voldoet voor 95% aan de huidige wettelijke norm. De resterende 5% (omgeving Keent) wordt de komende jaren op sterkte gebracht. In de tussentijd is de veiligheid zoveel mogelijk gewaarborgd via het noodmaatregelenplan.

Score waarschijnlijkheid
B (onwaarschijnlijk)

Bron: RIVM-rapport "Risico's in bedijkte termen", 2004.

2 **(1.2)**	Thema	**Natuurlijke omgeving**
	Crisistype	**Natuurbranden**
	Incidenttypen	• **bosbranden** • **heidebranden**

Context

Actoren

De meeste bos- en heide gebieden in Nederland zijn eigendom van de landelijke of lokale overheid. Staatsbosbeheer is in opdracht van de landelijke overheid verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van vele hectaren bos en heide in Nederland. Staatsbosbeheer is in 1899 opgericht en legde vele productiebossen aan. Toen de vraag naar Nederlands hout afnam en er veranderingen optraden in het denken over natuur en milieu, groeide de kritiek op de productiebossen. Sindsdien richt Staatbosbeheer zich op de ontwikkeling van natuurlijk, gemengd bos.

De effecten van een natuurbrand kunnen zowel negatief als positief zijn voor de natuur. Bosbranden zorgen voor de ontwikkeling van nieuwe soorten flora. Maar bij een brand gaat vaak veel bestaande fauna verloren en soms zelfs zeer zeldzame diersoorten. Het herstel van bos en heide na een brand duurt soms 5 tot 10 jaar.

Oorzaak

De oorzaak van bosbranden ligt voor het grootste deel in menselijk handelen, met name onvoorzichtigheid met vuur. Een enkele keer is de natuur zelf de oorzaak. Te denken valt hierbij aan het inslaan van de bliksem.

Risicobronnen en kwetsbaarheden

In de regio Brabant-Noord worden de woonkernen niet direct bedreigd. Het risico beperkt zich in de regio tot heidegebieden en bospercelen. Hier bevinden zich (natuur-)campings en gebieden met recreatieve en militaire functies alsmede vele villa's die zich veelal in bosrijke gebieden bevinden in onze regio. Alle natuurgebieden zijn in kaart gebracht en zichtbaar op de provinciale risicokaart. Deze gebieden beslaan in totaal 21.000 hectare. Voor een aantal van deze natuurgebieden zijn aanvalsplannen / bereikbaarheidskaarten opgesteld. Ook worden de standaard inzetvoorstellen aangepast bij aanhoudende droogte.

Wanneer een bosbrand uitbreekt, bestaat het risico dat speciale flora & fauna gebieden (de zogenaamde Natura 2000-gebieden) in de regio Brabant-Noord getroffen worden door brand. Natura 2000-gebieden komen voort uit de doelstelling van de Europese Unie om de achteruitgang van de biologische diversiteit tegen te gaan.
Ook is de kans reëel dat culturele erfgoederen getroffen worden door een natuurbrand. Een cultureel erfgoed kan een monumentaal pand zijn maar ook een beschermd natuurlandschap.

Scenariobeschrijving

Voor de scenariobeschrijving wordt uitgegaan van een bosbrand van 200 hectare. Een dergelijke grote brand is uitzonderlijk maar niet ondenkbaar bij een extreem droge periode, een zeer sterke wind en een moeilijk bereikbaar terrein. Bij extreem droge periodes worden direct meerdere blusvoertuigen gealarmeerd. Hierdoor blijven de meeste branden beperkt. Ter beeldvorming de natuurbrand in de Strabrechtse heide van juli 2010, een van de grootste in Nederland, betrof 150 tot 200 hectare.

Impactanalyse

De gevolgen van het scenario natuurbranden zijn:

1. Criterium 2.1 'Doden'
2. Criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'
3. Criterium 2.3 'lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)'
4. Criterium 3.1 'kosten'
5. Criterium 4.1 'langdurige aantasting van het milieu en natuur (flora en fauna)'
6. Criterium 5.1 'verstoring van dagelijks leven'
7. Criterium 5.2 'aantasting van positie van lokaal en regionaal bestuur'
8. Criterium 6.1 'aantasting cultureel erfgoed'

Criterium 2.1 'Doden

Impactscore van: **A** (beperkt gevolg, direct overlijden binnen een jaar)

Bij natuurbranden in de Veiligheidsregio Brabant-Noord hebben geen incidenten plaatsgevonden waarbij personen overleden zijn ten gevolge van een natuurbrand. Gezien het feit dat de brandweerzorg constant in ontwikkeling is, wordt geconcludeerd dat dit in de toekomst ook onwaarschijnlijk is; de impact van een natuurbrand wat betreft het overlijden van personen is daarom minimaal.

Criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'

Impactscore: **A** (beperkt gevolg)

Bij natuurbranden in de Veiligheidsregio Brabant Noord hebben nog geen incidenten plaatsgevonden waarbij ernstig gewonden of chronisch zieken zijn gevallen ten gevolge van een natuurbrand. Gezien het feit dat de brandweerzorg constant in ontwikkeling is, wordt geconcludeerd dat dit in de toekomst ook onwaarschijnlijk is; de impact van een natuurbrand wat betreft ernstig gewonden en chronisch zieken is daarom minimaal.

Criterium 2.3 'lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)

Impactscore: **A** (beperkt gevolg)

Bij natuurbranden in de Veiligheidsregio Brabant Noord hebben nog geen incidenten plaatsgevonden waarbij de primaire levensbehoefte in de problemen is gekomen. Gezien het feit dat de brandweerzorg constant in ontwikkeling is, wordt geconcludeerd dat dit in de toekomst ook onwaarschijnlijk is; de impact van een natuurbrand is daarom minimaal.

Criterium 3.1 'kosten'

Impactscore: **A – B** (beperkt gevolg – aanzienlijk gevolg, <2 miljoen tot <20 miljoen)

Bij een natuurbrand bestaat de mogelijkheid dat recreatieve gebieden getroffen worden. Hierbij valt te denken aan een camping of een cultureel erfgoed (voor toelichting m.b.t. aantasting cultureel erfgoed zie criterium 6.1 aantasting cultureel erfgoed). Hierbij zal het met name materiële schade zijn, maar te denken valt ook aan gezondheidschade, financiële schade en bestrijdings- en herstelkosten. De totale schade kan miljoenen euro's bedragen.

Criterium 4.1 'langdurige aantasting van het milieu en natuur (flora en fauna)'

Impactscore: **B** (aanzienlijk gevolg)

Er zijn geen exacte cijfers bekend van het totaal oppervlakte van afgebrand natuurgebied in Nederland. Volgens het EFFIS (European Forest Fire Information System) is er in Nederland en de direct omliggende landen in 2008 22.000 ha per land aan bosgebied verwoest door brand. Uitgaande van 25 regio's in Nederland betekent dit gemiddeld minder dan 1000 ha voor de regio Brabant-Noord. In de regio Brabant-Noord is 21.000 ha natuurgebied. Concreet betekent 1000 ha dus minder dan 5%. Zoals bij 'actoren' staat vermeld, kan het herstel tussen de 5 en 10 jaar liggen. Hierdoor komt de impactscore uit op B.

criterium 5.2 'aantasting van positie van lokaal en regionaal bestuur'

Impactscore: **A – B** (beperkt tot aanzienlijk gevolg, 2 uit 6 indicatoren)

Van de 6 gegeven indicatoren is met name de openbare orde en veiligheid enigermate bedreigd, maar dit is tevoren gescoord bij fysieke veiligheid en bij de verstoring dagelijks leven. Ook is de wijze van het optreden van het openbaar bestuur bij natuurbranden van belang voor het vertrouwen in het bestuur en de bestuurder. Dit kan echter evenzeer positief als negatief uitpakken.

Criterium 6.1 'aantasting cultureel erfgoed'

Impactscore: **B – D** (beperkt gevolg tot zeer ernstig gevolg, maximaal 2 indicatoren t/m maximaal 4 of meer indicatoren)

In de Veiligheidsregio Brabant-Noord bevinden zich redelijk wat culturele erfgoederen. Het is moeilijk om van tevoren te bepalen wat de impact van een natuurbrand op een cultureel

erfgoed kan zijn. Maar bij aantasting van cultureel erfgoed kunnen de volgende indicatoren van toepassing zijn:
Er is sprake van uniciteit, d.w.z. het object is de enige of één van de weinige overgebleven representant(en) van een soort of type.
Er is sprake van aantasting van de identiteit, d.w.z. de betekenis en het gevoel van eigenwaarde die de samenleving of een gemeenschap ontleent aan het object.
Er is sprake van aantasting van de harmonie en/of waarde en/of samenhang van een groter geheel door de aantasting van het object als deel van dat geheel.
Er zijn beperkte mogelijkheden tot restauratie van het object.

Omdat deze indicatoren van toepassing kunnen zijn, wordt de impactscore voor het criterium "aantasting cultureel erfgoed" gescoord van B tot D.

Waarschijnlijkheidsanalyse

In Brabant -Noord zijn jaarlijks een kleine 700 branden gerelateerd aan bos, heide, gras, struiken enz. Hiervan kunnen er echter maar een 10 tal als natuur of heidebrand gekenmerkt worden. Dit aantal is dus gering. Om de kans op een bos of heide en de gevolgen te beperken is er binnen de regio Brabant-Noord een multidisciplinair coördinatieplan natuurbrand operationeel. Welke via kleurcodes een gevaarindicatie geeft. Het landelijke meteo-netwerk bepaald via een gevaarsindex de risico's in de regio en vertaald dit naar een kleurcode. De kans op een grote natuurbrand in de regio Brabant-Noord wordt gescoord op C (mogelijk).

Score waarschijnlijkheid
C (mogelijk)

3 (2.1)	Thema	**Gebouwde omgeving**
	Crisistype	**Branden in kwetsbare objecten**
	Incidenttypen	**Grote brand in (complex) gebouw met publieksfunctie (eventueel niet of verminderd zelfredzame personen)**

Context

Actoren

In de Veiligheidsregio Brabant-Noord zijn diverse objecten aanwezig die onder het crisistype 'branden in kwetsbare objecten' kunnen vallen. Hierbij moet gedacht worden aan verzorgingstehuizen en ziekenhuizen, aan bijeenkomstgebouwen als de Brabanthallen in 's-Hertogenbosch, het Autotron in Rosmalen etc., hoge gebouwen zoals het provinciehuis maar ook aan kerken zoals de Sint Jan in 's-Hertogenbosch en (oude) dichtbebouwde binnensteden zoals bijvoorbeeld Grave.

Oorzaak

Er zijn verschillende oorzaken mogelijk voor een grote brand in objecten. Dit kan zijn van opzet (brandstichting) tot falen van technische installaties. Ook verkeerd menselijk handel (bv. tijdens verbouwingen) kan de oorzaak zijn.

Risicobronnen en kwetsbaarheden

Risicobronnen zijn zoals genoemd (complexe) gebouwen met een publieksfunctie. Binnen de Veiligheidsregio Brabant-Noord diverse grotere bijeenkomstgebouwen met een capaciteit van meer dan 1000 bezoekers.
Daarnaast moet ook gedacht worden (grote) branden in dicht bebouwde (oude) binnensteden.

Scenariobeschrijving

Voor de scenariobeschrijving wordt een scenario met een brand in een bijeenkomstgebouw genomen. Hierbij kan gedacht worden aan een brand in de Sint Jan in 's-Hertogenbosch tijdens de kerstmis. Tijdens deze mis zijn circa 1000 bezoekers in de kerk aanwezig, waarbij enkele verminderd zelfredzaam. De kathedraal staat midden in het historische centrum van 's-Hertogenbosch. Hier is dan ook sprake van cultuurhistorisch erfgoed. Qua incidentverloop zal met het volgende rekening gehouden moeten worden:

- begingebeurtenis: ontstaan brand en brandontwikkeling
- eerste kwartier: melding brand en alarmering hulpdiensten
- eerste uur: redden bezoekers/aanwezigen en aanvang ontruiming, aanvang brandbestrijding, uitbreiding voorkomen, afzetten omgeving
- eerste 24 uur: brandbestrijding en nablussing
- herstelfase: voorlichting, registratie slachtoffers, opruim werkzaamheden, salvage.

De nadruk van het incident verloop zal gericht zijn op de redding en in veiligheid brengen van de aanwezigen, maar zeker ook op het behoud van de kathedraal en het voorkomen van brandoverslag op andere historische panden in de binnenstad.
Vergelijk branden: Koningskerk Haarlem 2003 en Elleboogkerk (Armandomuseum) Amersfoort 2007.

Slachtofferbeeld: het slachtofferbeeld is moeilijk te duiden en zeer afhankelijk van de toedracht, plek van ontstaan, toestand (fysiek en mentaal) van de aanwezigen, handelingsperspectieven etc. Er dient wel rekening gehouden te worden met enkele doden, meerdere gewonden, diverse inhalatie trauma's en psychosociale (traumatische) ervaringen.

Impactanalyse

De gevolgen van het scenario grote brand complex gebouw zijn:

1. criterium 2.1 'doden'
2. criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'
3. criterium 3.1 'kosten'
4. criterium 5.1 'verstoring dagelijks leven'
5. criterium 5.2 'aantasting positie lokale en regionale openbaar bestuur'
6. criterium 5.3 'sociaal psychologische impact en de M-factor'
7. criterium 6.1 'aantasting van cultureel erfgoed"

Criterium 2.1 'doden'

Impactscore: **C** (ernstig gevolg, 4-16 personen direct overlijden)

Bij het scenario in de Sint Jan is het door de grote opkomst en de aanwezigheid van minder zelfredzame personen mogelijk dat er doden zullen zijn. Uitgaande van 4-16 doden (direct overlijden, dan wel binnen een jaar) is de score C.

Criterium 2.2 'lichamelijk ernstig gewonden en chronisch zieken'

Impactscore: **C** – **C** hoog (ernstig gevolg, 4 tot 40 chronisch zieken en ernstig gewonden)

Er zal sprake kunnen zijn van meerdere (ernstige) gewonden. Hierbij zal met name het aantal aanwezigen bepalend zijn. Uitgaande van 4 tot 40 ernstig gewonden en chronisch zieken wordt de impactscore C aangehouden.

Criterium 3.1 'kosten'

Impactscore: **C (D)** (aanzienlijk tot zeer ernstig gevolg, tussen 2 miljoen en 2 miljard)

Er sprake zijn van uiteenlopende aspecten, hierbij kan gedacht worden aan:

- de directe en indirecte bedrijfsschade
- gezondheidsschade (thuiszorg)
- materiële schade (gebouwen en opstallen)

- bestrijdings- en herstelkosten(divers)

De schade kan naar schatting oplopen tot enkele tientallen miljoenen euro's. Er wordt uitgegaan van C (D in extreme gevallen).

Criterium 5.1 'verstoring dagelijks leven'

Impactscore: **A** (beperkt gevolg, een categorie, 1 week tot 1 maand en < 400 inwoners)

Onder verstoring dagelijks leven wordt verstaan de aantasting van de vrijheid zich te verplaatsen en samen te komen op publieke plaatsen en openbare ruimten. Hierdoor wordt deelname aan het normale maatschappelijk verkeer belemmerd. Denk hierbij aan scholen, werk, sporten en gezondheidszorg.
Het scenario's zal slechts in geringe mate het dagelijkse leven verstoren. Waarbij met name de publieksfunctie van de Sint Jan een rol zal spelen.

Criterium 5.2 'aantasting positie lokale en regionale openbaar bestuur'

Impactscore: **B-C** (aanzienlijk tot ernstig gevolg, 1 uit 6 indicatoren)

Van de 6 gegeven indicatoren (zie voor toelichting bijlage 'Impactanalyse') is met name het geen gebruik kunnen maken van maatschappelijke functie's bedreigd bij de verstoring dagelijks leven. Ook is de wijze van het optreden van het openbaar bestuur bij het incident van belang voor het vertrouwen in het bestuur en de bestuurder. Dit kan echter positief als negatief uitpakken.

Criterium 5.3 'sociaalpsychologische impact en de M-factor'

Impactscore: **B** (aanzienlijk gevolg, 1 significante categorie bij een gemiddelde eindgradatie)

Bij het scenario is één categorie van toepassing, te weten: het verwachtingspatroon rond het incident. Bij de getroffenen zal sprake zijn van een gevoelde verwijtbaarheid van relevante bedrijven en de overheid alsook het verlies van vertrouwen in hen.

Criterium 6.1 'aantasting van cultureel erfgoed'

Impactscore: **D** (zeer ernstig gevolg, 4 of meer indicatoren)

Bij het scenario zal dit in zijn ergste geval leiden tot het afbranden van het dak en het interieur van de kathedraal. Aangezien de kathedraal onlosmakelijk verbonden is met het aanzien en het stadsbeeld van 's-Hertogenbosch zal de aantasting van het cultureel erfgoed aanzienlijk zijn.

terug naar Samenvatting

Waarschijnlijkheidsanalyse

Door de jaren heen zijn er in Nederland en daarbuiten diverse grote branden geweest. Zowel in kerken als ook in andere bijeenkomstgebouwen. Uiteraard draagt de bouwkundige preventie, de bouwregelgeving en moderne technische installaties zoals branddetectie en sprinklerinstallaties er toe bij dat er minder snel branden kunnen ontstaan, eenmaal ontstaande branden sneller gedetecteerd worden en door middel van bouwkundige compartimentering of blusinstallaties beheersbaar blijven. Desalniettemin zijn er nog legio objecten die (enkel hoeven te) voldoen aan de bouwregelgeving van bestaande bouw waardoor het beveiligingsniveau lager is. Ook bij historische gebouwen als kerken is het lastig een hoog brandveiligheidniveau te behalen.
Als waarschijnlijkheid is C gehanteerd (mogelijk). Dit betekend: 'geen concrete aanwijzingen, gebeurtenis is voorspelbaar'.
Eventueel zelfs D (waarschijnlijk): 'de gebeurtenis wordt zeer voorstelbaar geacht'

Score waarschijnlijkheid
C: mogelijk

4 (2.1)	Thema	**Gebouwde omgeving**
	Crisistype	**Branden in kwetsbare objecten**
	Incidenttypen	**Grote brand in gebouwen met niet of verminderd zelfredzame personen**

Context

Inleiding
In de Veiligheidsregio Brabant-Noord zijn diverse objecten aanwezig die onder het crisistype 'branden in kwetsbare objecten' kunnen vallen. De "kwetsbaarheid" heeft met name betrekking op de zelfredzaamheid van de cliënten en patiënten die in deze objecten verblijven. Hierbij moet gedacht worden aan ziekenhuizen, verzorgingstehuizen, verpleeghuizen en instellingen voor gehandicapten, opvanghuizen (dak- en thuislozen, verslavingszorg), penitentiaire inrichtingen, etc.

Actoren
De actoren die bij een dergelijk incident betrokken zijn, zijn de hulpverleningsdiensten, de instellingen zelf en de betrokken gemeente(n). Daarnaast zijn het ministerie van VWS, de Inspectie Gezondheidszorg (IGZ) en eventuele koepelorganisaties betrokken.

Oorzaak
Er zijn verschillende oorzaken mogelijk voor een grote brand in objecten. Dit kan zijn van opzet (brandstichting) tot falen van technische installaties. Ook verkeerd menselijk handelen (bv. tijdens verbouwingen) kan de oorzaak zijn.

Risicobronnen en kwetsbaarheden
Binnen de Veiligheidsregio Brabant-Noord zijn er tot nu toe meer dan 45 kwetsbare objecten met verminderd / niet zelfredzame personen geïnventariseerd. In de gebouwen bevinden zich tussen de 10 en 750 patiënten. Het meest voorkomend zijn verpleeg- en verzorgingshuizen waarbij tussen de 50 en 150 verminderd zelfredzame personen aanwezig zijn.

Scenariobeschrijving

Voor de scenariobeschrijving wordt een scenario met een brand in een verpleeghuis met 100 personen (niet- of verminderd zelfredzaam) genomen. In het scenario gaan we er van uit dat de brand in de nacht ontstaat. Hierdoor zijn er geen bezoekers aanwezig en is de bezetting van personeel minimaal.

Hierbij zullen de hulpverleningsdiensten zich noodgedwongen primair concentreren op de redding van slachtoffers en evacuatie van andere aanwezigen. Secundair zal met voorkoming van de branduitbreiding en de daadwerkelijke brandbestrijding gestart worden. Qua incidentverloop zal met het volgende rekening gehouden moeten worden:

- begingebeurtenis: ontstaan brand en brandontwikkeling
- eerste kwartier: melding brand en alarmering hulpdiensten

- eerste uur: redden bewoners en aanvang evacuatie, aanvang brandbestrijding, uitbreiding voorkomen, afzetten omgeving
- eerste 24 uur: brandbestrijding en nablussing
- herstelfase: voorlichting, registratie slachtoffers, opruim werkzaamheden, salvage.

Slachtofferbeeld: het slachtofferbeeld is moeilijk te duiden en zeer afhankelijk van de toedracht, plek van ontstaan, toestand (fysiek en mentaal) van de aanwezigen, handelingsperspectieven etc. Er dient wel rekening gehouden te worden met enkele doden, meerdere gewonden, diverse inhalatie trauma's en psychosociale (traumatische) ervaringen. Met name het ontruimen en vervoeren van bedlegerige patiënten (ziekenhuizen) en mensen die niet zelfstandig snel weg kunnen (rolstoel) of mogen (penitentiaire inrichting) is een groot knelpunt.

Impactanalyse

De gevolgen van het scenario grote brand complex gebouw zijn:

1. criterium 2.1 'doden'
2. criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'
3. criterium 2.3 'lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)',
4. criterium 3.1 'kosten'
5. criterium 5.1 'verstoring dagelijks leven'
6. criterium 5.2 'aantasting positie lokale en regionale openbaar bestuur'
7. criterium 5.3 'sociaal psychologische impact en de M-factor'

Criterium 2.1 'doden'

Impactscore: **B** (2-4 personen direct overlijden)

In het verpleeghuis zal de brand, door de aanwezigheid van een kwetsbare groep die niet- of verminderd zelfredzaam is, kunnen leiden tot doden. Uitgaande van 2-4 doden (direct overlijden, dan wel binnen een jaar) is de score B.

Criterium 2.2 'lichamelijk ernstig gewonden en chronisch zieken'

Impactscore: **C** (ernstig gevolg, 4-16 chronisch zieken en ernstig gewonden)

In het scenario zal sprake kunnen zijn van meerdere (ernstige) gewonden.

Criterium 2.3 'lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)'

Impactscore: **A**

Gedurende een korte periode kan er sprake zijn van lichamelijk lijden ten gevolge van een gebrek aan primaire levensbehoeften. Waarschijnlijk zullen de getroffen personen snel van vervangend onderdak worden voorzien.

Criterium 3.1 'kosten'

Impactscore: **B** (<20 miljoen euro)

Bij de geschetste scenario's zal er sprake zijn van uiteenlopende aspecten. Hierbij kan gedacht worden aan:

- de directe en indirecte bedrijfsschade
- gezondheidsschade
- materiële schade (gebouwen en opstallen)
- bestrijdings- en herstelkosten(divers)

De schade kan naar schatting oplopen tot enkele miljoenen euro's.

Criterium 5.1 'verstoring dagelijks leven'

Impactscore: **A** (beperkt gevolg, 3 dagen tot 1 week en < 400 inwoners)

Onder verstoring dagelijks leven wordt verstaan de aantasting van de vrijheid zich te verplaatsen en samen te komen op publieke plaatsen en openbare ruimten. Hierdoor wordt deelname aan het normale maatschappelijk verkeer belemmerd. Denk hierbij aan scholen, werk, sporten en gezondheidszorg.

De scenario's grote brand zullen slechts in geringe mate het dagelijkse leven verstoren. Werknemers zullen niet naar het werk kunnen gaan en mensen kunnen geen gebruik maken van maatschappelijke voorzieningen, in dit geval gezondheidszorg.

Criterium 5.2 'aantasting positie lokale en regionale openbaar bestuur'

Impactscore: **A** (1 uit 6 indicatoren)

De wijze van het optreden van het openbaar bestuur is bij het incident van belang voor het vertrouwen in het bestuur en de bestuurder. Dit kan echter positief als negatief uitpakken.

Criterium 5.3 'sociaalpsychologische impact en de M-factor'

Impactscore: **B** (aanzienlijk gevolg, 1 significante categorie bij een gemiddelde eindgradatie)

Bij het scenario grote brand is één categorie van toepassing, te weten: het verwachtingspatroon rond het incident. Bij de getroffenen zal sprake zijn van een gevoelde verwijtbaarheid van relevante bedrijven en de overheid alsook het verlies van vertrouwen in hen.

terug naar Samenvatting

Waarschijnlijkheidsanalyse

Door de jaren heen zijn er in Nederland en daarbuiten diverse grote branden geweest. Zowel in verpleeg- en verzorgingshuizen als ziekenhuizen. Uiteraard draagt de bouwkundige preventie, de bouwregelgeving en moderne technische installaties zoals branddetectie en sprinklerinstallaties er toe bij dat er mindersnel branden kunnen ontstaan, eenmaal ontstaande branden sneller gedetecteerd worden en door middel van bouwkundige compartimentering of blusinstallaties beheersbaar blijven. Desalniettemin zijn er nog legio objecten die (enkel hoeven te) voldoen aan de bouwregelgeving van bestaande bouw waardoor het beveiligingsniveau lager is.
Als waarschijnlijkheid is C gehanteerd (mogelijk). Dit betekent: 'geen concrete aanwijzingen, gebeurtenis is voorspelbaar'.
Eventueel zelfs D (waarschijnlijk): 'de gebeurtenis wordt zeer voorstelbaar geacht'

Score waarschijnlijkheid
C: mogelijk

5 (3.2)	Thema	**Technologische omgeving**
	Crisistype	**Ongevallen met brandbare / explosieve / giftige stof in de open lucht**
	Incidenttypen	**Ongeval vervoer gevaarlijke stoffen - inrichtingen**

Context

Ongevallen met gevaarlijke stoffen zijn binnen de regio Brabant Noord denkbaar bij een aantal inrichtingen en als gevolg van vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor, het water en per buisleiding. Brzo[4]-bedrijven zijn gelegen in Oss, ´s-Hertogenbosch, Uden, Boxmeer, Cuijk, Vlijmen en Heusden.

Industrieel vervoer van gevaarlijke stoffen per schip vindt voornamelijk plaats over de Maas. Het basisnet water[5] bestaat uit een kaart met alle vaarwegen van CEMT klasse II[6] en hoger;

- Rood: belangrijke toegangen naar zeehavens;
- Zwart: belangrijke binnenvaarwegen;
- Groen: minder belangrijke vaarwegen.

Buiten het basisnet vindt geen vervoer van gevaarlijke stoffen plaats, anders dan vloeibare brandstoffen in bunkerschepen tot 300t.
Voor de rode, zwarte en groene vaarwegen zijn gebruiksruimtes voor het vervoer gedefinieerd; voor de rode en zwarte vaarwegen gelden beperkingen voor RO-ontwikkelingen.

Dit vervoer valt onder de categorie binnenvaart met frequent vervoer van gevaarlijke stoffen (zwart): dit zijn alle verbindingen tussen chemische clusters, met achterland en Noord-zuid verbindingen. Dit zijn tevens vaarwegen waar regelmatig vervoer van brandbare vloeistoffen plaatsvindt.
Overig vervoer gevaarlijke stoffen per schip vind plaats via de Dieze en de Zuid-Willemsvaart. Deze vallen onder de categorie scheepvaart zonder frequent vervoer (groen): dit zijn de overige scheepvaartwegen binnen het basisnet. Hier vindt weinig of geen vervoer van gevaarlijke stoffen plaats.

---

[4] *Besluit risico´s en zware ongevallen 99*

[5] *Definitief ontwerp basisnet water Ten behoeve van besluitvorming binnen het project Basisnet, Versie 15 jan 2008*

[6] *CEMT klasse is een Europese indeling van vaarwegen naar de grootte van het maatgevend schip. CEMT klasse II is geschikt voor de "Kempenaar", scheepslengte 55 m. Klasse VIc is geschikt voor een 6-baks duweenheid, met een lengte van 270 m.*

Vervoer van gevaarlijke stoffen over de snelwegen vindt plaats over de A2, A50, A59, A73, A65. Binnen de regio vindt relatief veel transport plaats van propaangas (verwarmingsdoeleinden) over secundaire wegen in de buitengebieden.
Over het spoor vindt vervoer van gevaarlijke stoffen plaats vanuit Tilburg naar Nijmegen. Het Basisnet Spoor, waarin het spoorvervoer van gevaarlijke stoffen geregeld wordt, is nog niet vastgesteld.
Ten slotte loopt er een ondergrondse olieleiding tussen Pernis en Antwerpen ("buisleidingenstraat") door de regio, ten westen van Boxtel.

Gezien de grote diversiteit in gevaarlijke stoffen die geproduceerd, opgeslagen, verwerkt of vervoerd worden in de regio, is het niet zinvol om ten behoeve van de incidentenbestrijding alle mogelijke scenario's uit te werken en te voorzien van de bestrijdingsmaatregelen die hierbij aan de orde kunnen zijn. In dit verband is bijvoorbeeld in de planvorming m.b.t. rampenbestrijding op het water, binnen de regio gebruik gemaakt van het principe van de selectie van de maatgevende rampscenario's.
Dit zijn de rampscenario's die bepalend zijn voor de omvang en uitrusting van de Rampbestrijdingsorganisatie. Om deze scenario's te kunnen bepalen, is gezocht naar de verschillende categorieën ongevaltypen en de referentiestoffen die bepaalde effecten kunnen veroorzaken. De effecten van overige gevaarlijke stoffen zijn in principe kleiner dan de effecten van de referentiestoffen.

Een vergelijkbare categorisering van scenario's is denkbaar voor ongevallen met gevaarlijke stoffen bij inrichtingen en vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg of het spoor.

Actoren

Aan het vervoer en de afhandeling van deze stoffen – brandbare stoffen zoals LPG en propaan, of toxische stoffen zoals chloor en acrylnitril – zijn risico’s verbonden voor de omgeving. Het omgaan met deze risico’s wordt gerekend tot het terrein van externe veiligheid. Externe veiligheid betreft de veiligheid van mensen (en goederen), die niet functioneel bij het vervoer betrokken zijn, maar zich wel in de omgeving van een incident bevinden en daardoor ernstig schade of letsel kunnen ondervinden van een ongeval met gevaarlijke stoffen.

Gebeurtenissen zoals de treinbotsing in Barendrecht (24 september 2009) en de treinramp in Viareggio (Italië, 29 juni 2009), hebben externe veiligheid rondom spoorlijnen hoog op de agenda’s gezet. Ontwikkelingen op het gebied van beleid en wetgeving rond het vervoer van gevaarlijke stoffen volgen elkaar op het moment dan ook snel op. Prominent in die ontwikkelingen staat het komende landelijk Basisnet Spoor (voor toelichting zie paragraaf 3.2.3, ongeval spoorvervoer). De verwachting is dat de Basisnetregels in 2011 van kracht zijn. Met behulp van het Basisnet Spoor moet duidelijkheid worden geschapen in de mogelijkheden voor het vervoer van gevaarlijke stoffen enerzijds en die van ruimtelijke ontwikkelingen langs vervoersassen anderzijds.

Oorzaak

De volgende 3 scenario's worden zowel m.b.t. de bedrijven als het vervoer als maatgevend beschouwd;

- Ongeval met brandbaar gas (referentiestof LPG) resulterend in een warme BLEVE[7];
- Ongeval met een brandbare vloeistof (referentiestof benzine), resulterend in een plasbrand;
- Ongeval met een toxische vloeistof (chloor en acrylnitril), resulterend in een toxische wolk.

[7] *Boiling Liqued Expanding Vapour Explosion*

Een lek in een tankwagen of stationaire tank, waarin een gevaarlijke stof is opgeslagen, of instantaan falen, kan ontstaan door bijvoorbeeld een ernstige aanrijding. Ook een (externe) brand kan leiden tot falen. Daarnaast kan een lek ontstaan door dat er een defect in de tank optreedt (intrinsiek falen).

Risicobronnen en kwetsbaarheden

Het gehele netwerk waarover vervoer van gevaarlijke stoffen plaatsvindt kan beschouwd worden als risicobron. De kans op een botsing van een trein, of treinen op elkaar is het grootst daar waar wissels liggen en waar spoorwegovergangen zijn.

Scenariobeschrijving

(sub-)Scenario 1: Incident met brandbaar gas (bv. LPG)

Een wagon of stationaire tank gevuld met brandbaar gas wordt aangestraald door een externe brand, waardoor de inhoud van tank dusdanig opwarmt dat na enige tijd een warme BLEVE optreedt. Hulpdiensten zijn niet in staat tijdig, binnen ca. 20 minuten, de aangestraalde wagon of tank te koelen. De indicatieve waarde voor een effectafstand bij een grote calamiteit waarbij de gehele inhoud vrijkomt bij bijvoorbeeld een tankwagon, is 300 meter. De BLEVE geeft zowel een drukgolf als een intense warmtestraling. Binnen 150 meter is het effect van een BLEVE dusdanig dat de mensen zowel binnenshuis als
buitenshuis onvoldoende beschermd zijn. Vanaf 150 meter zijn mensen binnenshuis voldoende beschermd zijn, mits ze zich niet in de directe nabijheid van glasconstructies bevinden. Om slachtoffers bij een dreigende BLEVE te voorkomen is het noodzakelijk dat in een zo vroeg mogelijk stadium tot ontruiming van de omgeving wordt overgegaan. Bij een zogenoemde 'koude' BLEVE (instantaan falen) is redding niet mogelijk.

Binnen de vuurbal (150 meter) is de overlevingskans nihil en zullen gebouwen en goederen onherstelbaar verwoest zijn. In het gebied van 150 tot 300 meter rondom de plaats incident lopen mensen longschade en gescheurde trommelvliezen op als gevolg van de luchtdruk. Een deel van deze groep slachtoffers loopt tweede- en derdegraads brandwonden op. Gebouwen, opstallen en bovengrondse infrastructuur lopen in deze zone aanzienlijke, doch herstelbare schade op. Acute herstelwerkzaamheden zijn vereist. Buiten de 300 meter zijn secundaire branden mogelijk. Daarnaast dient rekening te worden gehouden met brokstukken van de ketelwagon die wel tot 1000 meter weggeslingerd kunnen worden.

Het treinongeluk in Viareggio in Italië maakt duidelijk wat voor impact een BLEVE kan hebben.

(sub-)Scenario 2: Incident met brandbare vloeistoffen (bv. Benzine)

Een ketelwagon, tankwagen of stationaire opslagtank met een brandbare vloeistof kan door verschillende oorzaken lek raken, waardoor de inhoud naar buiten stroomt. Door een externe ontstekingsbron kan de vloeistofplas in de brand raken. De brand verspreidt zich en kan leiden tot brandoverslag naar bebouwing. In het ergste geval bij een transportongeval straalt de plasbrand een wagen met brandbaar gas aan waardoor de eerder genoemde warme BLEVE optreedt (domino-effect).

(sub-)Scenario 3: Incident met (zeer) toxische vloeistoffen (bv.chloor of acrylnitril)

Ten gevolge van een ongeval raakt een ketelwagen lek en vormt zich een vloeistofplas. Door verdamping van de uit de ketelwagen afkomstige toxische vloeistoffen, ontstaat een gaswolk, welke zich afhankelijk van de windrichting en windsnelheid verplaatst. In de omgeving van het spoor vallen slachtoffers onder personen die zich in de nabijheid van het spoor (in de buitenlucht) bevinden. De duur van de blootstelling aan de toxische wolk is van invloed op de ernst van het letsel. Na enige tijd zal de sirene (waarschuwings- en alarmeringssysteem) afgaan en zal een deel van de blootgestelden naar binnen vluchten en ramen en deuren sluiten.

Gevolg scenario´s:
Doden en ernstig gewonden, verstoring van het dagelijks leven.

Impactanalyse

De gevolgen van het scenario (inclusief de subscenario's) ongeval spoorvervoer zijn:

1. criterium 2.1 'doden'
2. criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'
3. criterium 2.3 'lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)',
4. criterium 3.1 'kosten'
5. criterium 5.1 'verstoring dagelijks leven'
6. criterium 5.2 'aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur'
7. criterium 5.3 'sociaal psychologische impact en de M-factor'

Criterium 2.1 'doden'

Impactscore direct overlijden (binnen 1 jaar):**D** (zeer ernstig gevolg, 40 tot 160 personen)

Zoals in de scenariobeschrijving beschreven staat, is de overlevingskans binnen 150 meter nihil. Het aantal personen rondom het spoor is afhankelijk van de situatie en het tijdstip, maar tussen 40 en 160 personen is een reële schatting.

Criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'

Impactscore: **D hoog** (zeer ernstig gevolg,160 tot 400 personen)

In de scenariobeschrijving staan de gevolgen genoemd die binnen een straal van 1000 meter opgelopen kunnen worden. Een groot aantal personen loopt o.a. gehoorschade, brandwonden en longschade op. Het aantal personen wordt geschat tussen de 160 en 400 personen.

Criterium 2.3 'lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)'

Impactscore: **C** (ernstig gevolg, 1 maand of langer en < 400 personen)

De ramp in Viareggio in Italië laat zien dat huizen, andere bebouwing en goederen kunnen worden weggevaagd. Dit heeft duidelijk gevolgen voor de primaire levensbehoeften.

Criterium 3.1 'kosten'

Impactscore: **A – C** (beperkt gevolg tot ernstig gevolg en < 2 miljoen tot < 200 miljoen)

De kosten zijn moeilijk exact te bepalen. Daarvoor is gekeken naar recente treinincidenten. Na het treinongeluk in Barendrecht is het treinvervoer redelijk snel op gang gekomen. Bij de treinramp in Viareggio is het spoor zwaar beschadigd geraakt en waren huizen weggevaagd door de explosie.

Criterium 5.1 'verstoring dagelijks leven'

Impactscore: **C** (ernstig gevolg, 3 dagen tot 1 week en < 40.000 inwoners)

Criterium 5.2 'aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur'

Impactscore: **E** (catastrofaal gevolg, 1 of meer jaren, maximaal 3 uit 6 indicatoren)

De drie indicatoren die een rol spelen zijn:
1. aantasting van het functioneren van de politieke vertegenwoordiging;
2. aantasting van het functioneren van het openbaar bestuur;
3. aantasting van de openbare orde en veiligheid.

De verwachting is dat de aantasting van het bestuur een of meerdere jaren kan duren. Vooral als er onderzoeken c.q. onderzoekscommissies aan te pas komen.

Criterium 5.3 'sociaalpsychologische impact en de M-factor'

Impactscore: **C** (ernstig gevolg, 2 significante categorieën bij een gemiddelde eindgradatie)

Bij het scenario ongeval vervoer gevaarlijke stoffen zijn twee categorieën van toepassing, te weten:
- De perceptie van het incident bij de getroffenen dan wel de rest van de bevolking
- Het handelingsperspectief voor getroffenen bij het incident

De grootste impact zal bij de slachtoffers zijn, maar ook de bewoners in de directe omgeving, verwanten, nabestaanden en hulpverleners kunnen gedurende lange tijd met angstgevoelens blijven zitten. De omvang van de sociaalpsychologische impact is o.a. afhankelijk van de omvang van het incident, de angst bij buurtbewoners voor een herhaling op een treinramp en de gevoelde verwijtbaarheid van overheidsinstanties.

Waarschijnlijkheidsanalyse

De kans op een ongeval waarbij een LPG treinwagon of tankwagen betrokken is, is klein, maar niet ondenkbaar[8]. Er zijn veel 'bijna ongelukken' geweest die hadden kunnen leiden tot een ramp. Omdat rampen ten gevolge van een BLEVE in Nederland tot op heden niet hebben plaatsgevonden, zijn geen concrete cijfers beschikbaar.

Score waarschijnlijkheid
A: zeer onwaarschijnlijk

[8] Viareggio (2009); Op 29 juni 2009 vond in de stad een treinongeval plaats, waarbij 27 doden en 50 gewonden vielen. Een goederentrein geladen met LPG ontspoorde bij het station, waarbij een explosie plaatsvond in het centrum van de stad. Barendrecht (2009); Het treinongeval bij Barendrecht in 2009 was een treinbotsing tussen twee goederentreinen van DB Schenker Rail en ERS Railways onder het viaduct van de A15 in Barendrecht-Noord op 24 september 2009.

6 (3.3)	Thema	**Technologische omgeving**
	Crisistype	**Kernongevallen**
	Incidenttypen	**Ongeval A-objecten: zie aanduiding NPK**

Context

Door *"allied"* mogendheden kunnen over Nederlands grondgebied kernwapens vervoerd worden. Dit betreft elk ongeval waarbij sprake is van een ongeval tijdens het transport van nucleaire middelen. Bij de uitwerking van het scenario zijn onder andere de volgende bronnen gehanteerd:

- Radiologisch Handboek Hulpverleningsdiensten
- Nationaal Plan Kernongevallen

Actoren

- Defensie, heeft een coördinerende taak.
- Bestuur/besturen van het grondgebied waar het ongeval plaatsvindt (lokaal, regionaal en landelijk)
- Andere overheidsinstanties betrokken bij de volksgezondheid
- Overheden en vertegenwoordigers van bevriende mogendheden die kernwapens vervoeren

Bijzonderheden

- De feitelijke inzet is afhankelijk van de uitkomst van het meetplan van de brandweer en dus het gevolg van de opschaling als zodanig.
- In aanvulling tot de normale wijze van opschaling naar een hoger niveau zullen vrijwel onmiddellijk contacten ontstaan met en vanuit de nationale overheid, i.c. het Nationaal Coördinatiecentrum te Den Haag. Vanuit het NCC worden de nationale en internationale ondersteuning gecoördineerd. Een en ander is in de vertrouwelijke bijlage uitgewerkt, dan wel gebaseerd op de Leidraad Kernongevallenbestrijding.
- De verschillende coördinatieniveaus worden aangevuld met nationale c.q. internationale ondersteunende partijen.

Oorzaak

In het Radiologisch Handboek Hulpverleningsdiensten wordt over drie scenario's gesproken. Geen van de scenario's betreft een nucleaire explosie. De constructie van een kernwapen is zodanig dat er nimmer een nucleaire explosie plaats kan vinden. Het kernwapen kan door het ongeval beschadigd raken door brand of explosies, daarbij kan nucleair materiaal vrijkomen.

Risicobronnen en kwetsbaarheden

Aangezien het transport plaatsvindt met vliegtuigen is er analoog aan een luchtvaartongeval sprake van een verhoogd risico. In ieder geval zal er bij het vrijkomen van nucleair materiaal een groter gebied worden getroffen en in Nederland is de kans erg groot dat er woongebieden betrokken raken. Vanwege de risico's voor omwonenden moet in een gebied binnen 800 m rondom de crashlocatie worden geëvacueerd; in het gebied tot 10 kilometer rondom de crashlocatie moet binnenshuis worden geschuild. Ter bescherming van de voedselketen ("indirecte maatregelen") zijn daarbij ook landbouwmaatregelen noodzakelijk over een aanzienlijk gebied van Nederland. Dit gebeurt op advies van het RIVM.

- Brongebied: dit gebied wordt bepaald door de leider COPI;
- Effectgebied: dit gebied wordt bepaald door de Operationeel leider in het OT.

Scenariobeschrijving

Ondanks alle veiligheidsmaatregelen kan een kernwapen betrokken raken. Meest bedreigende daarbij is een crash van een militair vliegtuig dat (onderdelen van) kernwapens vervoert. Een ongeval met een kernwapen wordt in het NPK-kader beschouwd als een categorie-A nucleair ongeval.

Impactanalyse

De gevolgen van het scenario luchtvaartincidenten zijn:

1. Criterium 1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied
2. Criterium 2.1 'doden'
3. Criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'
4. Criterium 2.3 'lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)',
5. Criterium 3.1 'kosten'
6. Criterium 4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)
7. Criterium 5.1 'verstoring van het dagelijks leven
8. Criterium 5.2 'aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur'
9. Criterium 5.3 'sociaalpsychologische impact en de M-factor'.

Criterium 1.1 'Aantasting van de integriteit van het grondgebied'

Impactscore: **E**

De gevolgen voor de bevolking en landbouwmaatregelen kunnen vergaande gevolgen hebben voor de leefbaarheid van het getroffen gebied. Niet alleen worden er maatregelen genomen voor het veiligstellen van het kernwapen, bij een daadwerkelijke verspreiding van nucleair materiaal zal ook de grond en omgeving gesaneerd moeten worden.

Criterium 2.1 'doden'

Impactscore direct overlijden (binnen 1 jaar): **E** (catastrofaal gevolg, > 400 personen)
Impactscore vervroegd overlijden (van 1-20 jaar): **C hoog** (ernstig gevolg, 40 tot 160 personen)

Bij een crash van een transportluchtvaartuig met een kernwapen is niet uit te sluiten dat alle inzittenden zullen overlijden. Daarnaast is niet uit te sluiten dat bewoners / passanten in het betreffende stedelijk gebied kunnen overlijden.

Eventuele overlevenden (uitgangspunt 40 tot 160 personen) kunnen ernstig gewond raken en mogelijk ten gevolge van dit letsel alsnog overlijden.
OPMERKING: aantal mensen die overlijden ten gevolge van het nucleaire materiaal is niet bekend.

Criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'

Impactscore: **C hoog** - **D** (ernstig gevolg tot zeer ernstig gevolg, (16 tot 40 personen - 40 tot 160 personen)

Voor toelichting zie criterium 2.1

Criterium 2.3 'lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften'

Impactscore: D (ernstig gevolg, van 1 tot 4 weken en <40.000 getroffenen)

Een luchtvaartincident met een kernwapen kan (in bepaalde mate) gevolgen hebben voor de beschikbaarheid van primaire levensbehoeften, te denken valt aan een uitval van de energievoorziening, een tekort aan voedsel en drinkwater.

Criterium 3.1 'kosten'

Impactscore: **E**

Bij een luchtvaartongeval met een kernwapen kan sprake zijn van financiële schade. Te weten het luchtvaarttuig, de infrastructuur, maar ook gezondheidsschade en bestrijdings- en herstelkosten.
Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld:

- Materiële schade aan gebouwen en inventaris;
- Gezondheidsschade, zoals kosten van uitkeringen bij overlijden, kosten bij ziekenhuisopname en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen.

De schade kan naar schatting oplopen tot enkele tientallen miljoenen euro's.

Criterium 4.1 'langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)'

Impactscore: **E**

Voor toelichting zie criterium 2.1 en 3.1

Criterium 5.1 'verstoring van het dagelijks leven'

Impactscore: **E**

Onder verstoring dagelijks leven wordt verstaan de aantasting van de vrijheid zich te verplaatsen en samen te komen op publieke plaatsen en openbare ruimten. Hierdoor wordt deelname aan het normale maatschappelijk verkeer belemmerd. De verstoring van het dagelijkse leven is hierbij sterk afhankelijk van de plaats van het incident.

Criterium 5.2 'Aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur'

Impactscore: **E** (catastrofaal gevolg, 1 of meer jaren en maximaal 3 uit 6 indicatoren)

De drie indicatoren die een rol spelen zijn:

1. aantasting van het functioneren van de politieke vertegenwoordiging;
2. aantasting van het functioneren van het openbaar bestuur;
3. aantasting van de openbare orde en veiligheid.

De verwachting is dat de aantasting van het bestuur een of meerdere jaren kan duren. Met name als er onderzoeken c.q. onderzoekscommissies aan te pas komen.

Criterium 5.3 'sociaal psychologische impact en de M-factor'

Impactscore: **E** (hoge eindgradatie met drie significante categorieën)

Bij een crash van een luchtvaarttuig in stedelijk gebied zijn drie categorieën van toepassing, te weten:

- De perceptie van het incident;
- Het verwachtingspatroon rond het incident;
- Het handelingsperspectief voor getroffenen bij het incident.

Bij dit scenario speelt ook de onbekendheid met de aard of de oorzaak van het risico mee, zowel bij de getroffenen als de rest van de bevolking. Ook de verwijtbaarheid van overheidsinstanties kan aanwezig zijn. Bovendien speelt de mate van onbekendheid en/of onervarenheid met mogelijke vormen van zelfredzaamheid ook mee.

terug naar Samenvatting

Waarschijnlijkheidsanalyse

De kans dat een vliegtuig met (onderdelen van) een kernwapen aan boord neerstort is heel erg klein. Daarnaast zijn er ook vergaande veiligheidsmaatregelen (technisch en organisatorisch) rondom dergelijke vluchten.

Score waarschijnlijkheid
A: zeer onwaarschijnlijk

7 (4.1)	Thema	**Vitale infrastructuur en voorzieningen**
	Crisistype	**Verstoring energievoorziening**
	Incidenttypen	**- Uitval elektriciteitsvoorziening** **- Uitval gasvoorziening**

Context

Actoren

De landelijke netbeheerder van het hoofdtransportnet, de zogenaamde 'snelwegen', van elektriciteit is TenneT. TenneT is vanuit die rol o.a. verplicht om afschakel- en herstelplannen op te (laten) stellen. De landelijke netbeheerder van het hoofdtransportnet van gas is Gas Transport Services B.V. (GTS)[9]. De regionale netbeheerders (verantwoordelijk voor het beheer van één of meer elektriciteits- en gasnetten *anders* dan de landelijke netten) in de regio Brabant-Noord zijn Enexis (elektriciteit en gas), NRE (elektriciteit en gas) en Obragas NET BV (gas). Bij calamiteiten op het hoofdtransportnet is de afspraak dat de regionale netbeheerders in eerste instantie aanspreekpunt zijn voor de Veiligheidsregio Brabant-Noord.

Het leveren van noodstroomvoorzieningen is geen wettelijke taak van de netbeheerders, Enexis en NRE treden vanuit hun rol echter wel coördinerend op bij het voorzien in noodstroomaggregaten. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het in kaart brengen van kwetsbare objecten die tijdens een uitval voorzien moeten worden van noodstroom. Dit hebben zij geregeld binnen het gemeentelijk proces 'voorzien in primaire levensbehoeften'. De objecten zijn afgestemd met NRE (Eindhoven) en Enexis (de overige gemeenten in de regio).

Het is de verantwoordelijkheid van de regionale netbeheerders in samenwerking met de decentrale overheden, primair de Commissarissen van de Koningin, om de landelijke vastgestelde afschakelcriteria toe te spitsen op de regionale omstandigheden en vast te leggen in een provinciaal afschakelplan (zie het multidisciplinaire coördinatieplan uitval energie (uitval gas en stroom), Veiligheidsregio Brabant-Noord 2008).

9 GTS is een 100% dochter van de N.V. Nederlandse Gasunie en beheerder van het landelijke aardgastransportnet. Het operationele beheer en onderhoud van dit net wordt uitgevoerd door de N.V. Nederlandse Gasunie.

Oorzaak

Er zijn twee aspecten die invloed hebben op de continuïteit van de voorziening in energie. Het *eerste* aspect betreft het falen van de gas of stroomvoorziening. Dit kan verschillende, voorzienbare (opzet) en onvoorzienbare oorzaken hebben, waaronder weersomstandigheden, vandalisme, terrorisme en technisch of menselijk falen. Dit soort storingen vraagt om direct ingrijpen vanuit de bedrijfsvoeringcentra; keuzemarges zijn vaak niet aanwezig door de tijdsdruk en de lokale technische randvoorwaarden.
Het *tweede* aspect is het bewust afschakelen (bedrijfsmatige handeling), bijvoorbeeld bij koelwaterproblemen tijdens warme, droge zomers; bewust afschakelen geldt alleen voor elektriciteit.

Risicobronnen en kwetsbaarheden

Het gehele netwerk van de netbeheerders kan beschouwd worden als risicobron; een lek of storing kan overal ontstaan.
Kwetsbare objecten:

- De eventuele A-locaties (niet openbaar)
- de kwetsbare objecten t.b.v. noodstroomvoorziening (gemeentelijke draaiboeken voor het proces: 'voorzien in primaire levensbehoeften')

Scenariobeschrijving

Voor de scenariobeschrijving wordt een scenario met een *langdurige* uitval elektriciteit en/of gas (van ca. 8 uur[10] tot 6 dagen) geselecteerd, ook de omvang kan van belang zijn. Een uitval van elektriciteit en/of gas is geen typische flitsramp. Gaandeweg - na prognoses en inschattingen van de netbeheerders en hulpverleningsdiensten - kan blijken dat er sprake zal zijn van een langdurige of omvangrijke uitval met veel effecten op allerlei sectoren (het zgn. domino-effect). Dan is opschaling hoognodig en kan men spreken van een ramp of crisis.
Als een uitval van elektriciteit en/of gas plaatsvindt, kan de melding zowel bij de netbeheerder als bij de gemeenschappelijke meldkamer (GMK) gedaan worden. Onderlinge communicatie hierbij is noodzakelijk. De procedure hiervoor loopt via de gemeenschappelijke meldkamer en is bij beide partners bekend. Deze omvat de alarmering, de informatie m.b.t. de omvang van het getroffen gebied, de oorzaak en de verwachte hersteltermijn.
Indien besloten wordt tot opschaling zijn afspraken gemaakt over de vertegenwoordiging van de netbeheerders binnen de GRIP-structuur. Deze afspraken staan beschreven in het multidisciplinaire coördinatieplan uitval energie (uitval gas en stroom) van de Veiligheidsregio Brabant-Noord.

[10] *In de Veiligheidsregio Brabant-Noord is sprake van een langdurige uitval bij een tijdsduur vanaf 8 uur omdat dan sprake is van een verstoring of incident dat behoorlijke gevolgen heeft op de maatschappij. Dit in tegenstelling tot de landelijke indicatoren die bij de impactanalyse gehanteerd worden, te weten vanaf 2 dagen.*

Impactanalyse

De gevolgen voor het scenario uitval elektriciteit en gas zijn:

1. Criterium 2.1 'doden'
2. Criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'
3. Criterium 2.3 'lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)',
4. Criterium 3.1 'kosten'
5. Criterium 4.1'langdurige aantasting van het milieu en natuur (flora en fauna)'
6. Criterium 5.1 'verstoring dagelijks leven'
7. Criterium 5.2 'aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur'
8. Criterium 5.3 'sociaalpsychologische impact en de M-factor'

Criterium 2.1 'doden'

Impactscore direct overlijden (binnen 1 jaar): **A-C** (beperkt tot ernstig gevolg, 1 tot 16 personen)
Impactscore vervroegd overlijden (van 1-20 jaar): **A-B** (beperkt tot aanzienlijk gevolg, 1 tot 16 personen)

Bij een uitval elektriciteit en/of gas kunnen doden vallen:

- toestandsverslechtering en overlijden chronisch zieken, vooral zelfstandig wonenden met thuisdialyse, -beademing, of medicatie met elektrische pomp, alsook in tehuizen waar de noodstroom niet goed geregeld is;
- verkeersongevallen door het uitvallen van verkeersgeleidingssystemen en verkeerslichten.

In totaal wordt de bandbreedte (afhankelijk van de duur) geschat op A-C.

Criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'

Impactscore: **C** (ernstig gevolg, 4 tot 16 personen)

Bij een uitval elektriciteit en/of gas is het risico op ernstig gewonden en/of chronisch zieken aanwezig door bijvoorbeeld de verhoogde kans op inbraak, ontsnapping van gevaarlijke stoffen en eten van bedorven voedsel.

Criterium 2.3 'lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)'

Impactscore: **D** (zeer ernstig gevolg, van 8 uur tot 6 dagen en > 40.000 personen)

Een uitval elektriciteit en/of gas werkt door op de beschikbaarheid van primaire levensbehoeften zoals drinkwater, voedsel en warmte. Langdurige uitval zoals in 2005 en 2007 in Haaksbergen en de Bommelerwaard 2007 geeft aanleiding tot een score D indien het de veiligheidsregio in zijn geheel of grote delen daarvan betreft.

Criterium 3.1 'kosten'

Impactscore: **A – C** (beperkt tot ernstig gevolg, < 2 miljoen tot < 200 miljoen)

Bij een uitval elektriciteit en/of gas is er met name sprake van financiële schade, te weten:
- de directe en indirecte bedrijfsschade
- gezondheidsschade (thuiszorg)
- materiële schade (procesindustrie)
- bestrijdings- en herstelkosten(divers)

De schade kan naar schatting oplopen tot enkele tientallen miljoenen euro's: A – C (in extreme gevallen).

Criterium 4.1 'langdurige aantasting van het milieu en natuur (flora en fauna)'

Impactscore: niet gescoord.

Scoring heeft niet plaatsgevonden omdat het criterium niet in aanmerking kwam voor het scenario uitval elektriciteit en gas. De reden hiervoor is dat bij een van de indicatoren een tijdsduur gold van tenminste een jaar. Daar is bij dit scenario geen sprake van.

De expertisegroep vond het echter belangrijk om het volgende te vermelden:
in de regio Zuidoost-Brabant bevinden zich enkele rioolwaterzuiveringsinstallaties. Langdurige stroomuitval (> 8 uur) leidt, zodra de buffercapaciteit in het rioolstelsel en op de zuivering volledig is benut, tot overstorten en rechtstreekse lozing van ongezuiverd afvalwater op oppervlaktewater. Dit heeft schade aan het (aquatisch) milieu en de natuur (flora en fauna langs oevers) tot gevolg. Ondanks dat de impact hiervan groot kan zijn, wordt niet voldaan aan de gestelde criteria in het 'Methodiekboek regionaal risicoprofiel', wat betreft de tijdfactor en oppervlakte van het getroffen gebied. Daarom is er voor gekozen enkel de risico's te benoemen om daarmee de aandacht hiervoor te behouden.

Criterium 5.1 'verstoring dagelijks leven'

Impactscore: **B – C** (aanzienlijk tot ernstig gevolg, 1 dag tot 1 week en < 40.000 inwoners)

Onder verstoring dagelijks leven wordt verstaan de aantasting van de vrijheid zich te verplaatsen en samen te komen op publieke plaatsen en openbare ruimten, hierdoor wordt deelname aan het normale maatschappelijk verkeer belemmerd. Denk hierbij aan scholen, werk, winkelen, bereikbaarheid, sporten en gezondheidszorg.
De uitval elektriciteit en/of gas is bij criterium 2.3 'lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)'gedefinieerd als uitval vanaf 8 uur tot 6 dagen en > 40.000 inwoners. De verstoring van het dagelijks leven is op dezelfde wijze gescoord, waarbij de inschatting is dat het aantal getroffenen ook kleiner kan zijn, omdat deelname aan het maatschappelijk verkeer op dat moment niet voor iedereen noodzakelijk is.

Criterium 5.2 'aantasting positie lokale en regionale openbaar bestuur'

Impactscore: **A – B** (beperkt tot aanzienlijk gevolg, 2 uit 6 indicatoren)

Van de 6 gegeven indicatoren is met name het financiële stelstel aangetast (uitval elektronisch betalingsverkeer). Ook wordt de openbare orde en veiligheid enigermate bedreigd, maar dit is tevoren gescoord bij fysieke veiligheid en bij de verstoring dagelijks leven. Verder wordt de crisiscommunicatie bemoeilijkt (uitval radio, televisie en ICT). Dit is oplosbaar door het inrichten van informatiepunten en het inzetten van geluidswagens. Ook is de wijze van het optreden van het openbaar bestuur bij uitval elektriciteit en/of gas van belang voor het vertrouwen in het bestuur en de bestuurder. Dit kan echter evenzeer positief als negatief uitpakken.

Criterium 5.3 'sociaalpsychologische impact en de M-factor'

Impactscore: **B** (aanzienlijk gevolg, 1 significante categorie bij een gemiddelde eindgradatie)

Bij het scenario uitval elektriciteit en gas is één categorie van toepassing, te weten: het verwachtingspatroon rond het incident. Bij de getroffenen zal sprake zijn van een gevoelde verwijtbaarheid van relevante bedrijven en de overheid alsook het verlies van vertrouwen in hen. Verwijtbaarheid en vertrouwen zal afhankelijk zijn van diverse factoren. Hierbij kan gedacht worden aan o.a. de omvang en duur van het herstel, de communicatie en de genomen vervolgacties.

Waarschijnlijkheidsanalyse

In Nederland komt meerdere keren per jaar een langdurige stroomuitval voor. De stroomstoringen in Haaksbergen in 2005 én 2007 en in de Bommeler- en Tielerwaard (2007) zijn hier voorbeelden van, evenals de grootschalige uitval van gastoevoer in Hulst in Zeeland (2006). Deze incidenten hadden behoorlijke gevolgen voor de maatschappij.
Daarnaast heeft Nederland de laatste jaren tijdens de zomers te maken gehad met koelwaterbeperkingen. Deze beperkingen kunnen leiden tot een tekort aan elektriciteit. Dit kon tot op heden voorkomen worden. De waarschijnlijkheid op nationaal niveau wordt als categorie E: zeer waarschijnlijk gescoord. Gezien bovenstaande recente incidenten en de dreigingen m.b.t. koelwaterbeperkingen, wordt de waarschijnlijkheid voor de regio Brabant-Noord eveneens gescoord op E. De incidenten zijn namelijk niet specifiek van toepassing op de betreffende regio's, maar kunnen ook gebeuren in de Veiligheidsregio Brabant-Noord.

Score waarschijnlijkheid
E: zeer waarschijnlijk

8 (4.2)	Thema	**Vitale infrastructuur en voorzieningen**
	Crisistype	**Verstoring drinkwatervoorziening**
	Incidenttypen	**Uitval drinkwatervoorziening**

Context

Actoren

De VROM-Inspectie is verantwoordelijk voor de handhaving van de Drinkwaterwet. De inspectie houdt toezicht op de bedrijfsvoering van drinkwaterbedrijven en op de kwaliteit van het geproduceerde en gedistribueerde drinkwater. Een drinkwaterbedrijf heeft de verantwoordelijkheid om maatregelen te treffen om een verstoring van de drinkwatervoorziening zo spoedig mogelijk op te heffen. Als een verstoring optreedt die kan leiden of heeft geleid tot een onderbreking in de levering van drinkwater gedurende een periode van langer dan 24 uur, of als er sprake is van gevaar voor de volksgezondheid, dan treedt het drinkwaterbedrijf in overleg met de regionale inspecteur van VROM. Is er een direct (dreigend) ernstig gevaar dan kan de minister van VROM maatregelen nemen ter voorkoming of beperking van het gevaar. Als het nodig is, kan de burgemeester op grond van zijn noodbevelbevoegdheid (inclusief het opperbevel) in verband met de openbare orde en veiligheid aan het drinkwaterbedrijf een bevel geven. Maar toepassing van het beginsel van subsidiariteit houdt in dat de burgemeester een verzoek tot interventie doet aan de regionale VROM-inspecteur.
Verder is de regionale VROM-inspecteur ook rijksheer voor VROM; als het nodig is, vertegenwoordigt hij de minister in het regionaal beleidsteam.
Als de levering van drinkwater door een verstoring en naar oordeel van de regionale VROM-inspecteur niet meer mogelijk is, dan zorgt het drinkwaterbedrijf voor nooddrinkwater binnen een door de inspecteur vast te stellen termijn.
Met het drinkwaterbedrijf binnen de regio Brabant-Noord (Brabant Water) is de afspraak gemaakt dat zij binnen 24 uur een noodvoorziening kunnen treffen waarmee 3 liter per persoon per dag kan worden verstrekt. In het meest maatgevende scenario (uitval drinkwatervoorziening stad Eindhoven, zijnde de grootste stad van Brabant) kan Brabant Water 80 leveringspunten opstellen. Deze leveringspunten worden ingericht samen met de gemeenten. Ter voorbereiding moeten de gemeenten deze punten inventariseren en opnemen in het gemeentelijk draaiboek 'voorzien in primaire levensbehoeften'.

Oorzaak

Er zijn verschillende aspecten die invloed hebben op de continuïteit van de drinkwatervoorziening. Dit kan zowel voorzienbare als onvoorzienbare oorzaken hebben, waaronder vandalisme, terrorisme en technisch of menselijk falen.

Risicobronnen en kwetsbaarheden

Risicobronnen zijn de productielocaties waar het grondwater gezuiverd wordt tot drinkwater, het ondergronds transport en het distributienet zelf. In de regio Brabant-Noord zijn er in totaal 10 waterproductiebedrijven. Een falen van of bij een van deze productiebedrijven is door redundantie in het systeem klein, maar als het gebeurt dan treft het een groot aantal mensen.

Falen van het transportnet kan een groot effectgebied hebben. Veelal kan middels omleidingen een (al dan niet beperkt) herstel van de levering plaatsvinden.
Falen van het distributienet heeft veelal een kleiner effectgebied, maar kan gezien de omvang van het net vaker voorkomen.

Scenariobeschrijving

Voor de scenariobeschrijving wordt een scenario met lokale of regionale uitval van drinkwatervoorziening van 8 uur tot 6 dagen[11] geselecteerd. Vanaf 8 uur is er sprake van een behoorlijke impact op de maatschappij, vanaf 24 uur is er sprake van dreiging voor de volksgezondheid.
Als een uitval van drinkwatervoorziening plaatsvindt, kan de melding zowel bij Brabant Water als bij de gemeenschappelijke meldkamer (GMC) gedaan worden. Onderlinge communicatie hierbij is noodzakelijk. De procedure hiervoor loopt via de gemeenschappelijke meldkamer en is bij beide partners bekend. Deze omvat de alarmering, de informatie m.b.t. de omvang van het getroffen gebied en de oorzaak evenals de verwachte hersteltermijn.

Het draaiboek "Uitval drinkwatervoorziening" staat geplant voor 2010. Hierin zal ook beschreven moeten worden hoe de vertegenwoordiging van Brabant Water binnen de GRIP-structuur zal participeren. Dit is uiteraard van belang indien er tot opschaling besloten wordt.

Impactanalyse

De gevolgen van het scenario uitval drinkwatervoorziening zijn:

1. criterium 2.3 'lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)',
2. criterium 3.1 'kosten'
3. criterium 5.1 'verstoring dagelijks leven'
4. criterium 5.2 'aantasting positie lokale en regionale openbaar bestuur'
5. criterium 5.3 'sociaal psychologische impact en de M-factor'

Criterium 2.3 'lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)'

Impactscore: **D** (zeer ernstig gevolg, van 24 uur tot 6 dagen en > 40.000 personen)

Drinkwater is een primaire levensbehoefte Bij een uitval van drinkwatervoorziening langer dan 24 uur is sprake van dreiging voor de volksgezondheid. Langdurige uitval zoals in 2007 meerdere malen plaatsvond in Noord-Holland geeft aanleiding tot een score D.

Criterium 3.1 'kosten'

[11] *In de Veiligheidsregio Brabant-Noord is sprake van een langdurige uitval bij een tijdsduur vanaf 8 uur omdat dan sprake is van een verstoring of incident dat behoorlijke gevolgen heeft op de maatschappij. Dit in tegenstelling tot de landelijke indicatoren die bij de impactanalyse gehanteerd worden, te weten vanaf 2 dagen.*

Impactscore: **A – C** (beperkt tot ernstig gevolg, tussen 2 miljoen en 200 miljoen)

Bij een uitval van drinkwatervoorziening is er vooral sprake van:
- de directe en indirecte bedrijfsschade
- gezondheidsschade (thuiszorg)
- materiële schade (procesindustrie)
- bestrijdings- en herstelkosten(divers)

De schade kan naar schatting oplopen tot enkele tientallen miljoenen euro's: A – C (in extreme gevallen).

Criterium 5.1 'verstoring dagelijks leven'

Impactscore: **B – C** (aanzienlijk tot ernstig gevolg, 1 dag tot 1 week en < 40.000 inwoners)

Onder verstoring dagelijks leven wordt verstaan de aantasting van de vrijheid zich te verplaatsen en samen te komen op publieke plaatsen en openbare ruimten. Hierdoor wordt deelname aan het normale maatschappelijk verkeer belemmerd. Denk hierbij aan scholen, werk, sporten en gezondheidszorg.
De uitval drinkwater is bij het criterium 2.3 'lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)' gedefinieerd als uitval vanaf 8 uur – 6 dagen en > 40.000 inwoners. De verstoring van het dagelijks leven is op dezelfde wijze gescoord, waarbij de inschatting is dat het aantal getroffenen ook kleiner kan zijn, omdat deelname aan het maatschappelijk verkeer op dat moment niet voor iedereen noodzakelijk is.

Criterium 5.2 'aantasting positie lokale en regionale openbaar bestuur'

Impactscore: **A – C** (beperkt tot aanzienlijk gevolg, 2 uit 6 indicatoren)

Van de 6 gegeven indicatoren (zie voor toelichting bijlage 'Impactanalyse') is met name de openbare orde en veiligheid bedreigd, maar dit is tevoren gescoord bij fysieke veiligheid en bij de verstoring dagelijks leven. Met de uitval van drinkwater wordt het financiële stelsel in meer of mindere mate aangetast. Ook is de wijze van het optreden van het openbaar bestuur bij uitval drinkwatervoorziening van belang voor het vertrouwen in het bestuur en de bestuurder. Dit kan echter positief als negatief uitpakken.

Criterium 5.3 'sociaalpsychologische impact en de M-factor'

Impactscore: **B** (aanzienlijk gevolg, 1 significante categorie bij een gemiddelde eindgradatie)

Bij het scenario uitval drinkwatervoorziening is één categorie van toepassing, te weten: het verwachtingspatroon rond het incident. Bij de getroffenen zal sprake zijn van een gevoelde verwijtbaarheid van relevante bedrijven en de overheid alsook het verlies van vertrouwen in hen.

terug naar Samenvatting

Waarschijnlijkheidsanalyse

In 2007 werd Nederland getroffen door twee drinkwaterincidenten. In mei werd in Hoofddorp de E-coli bacterie ontdekt in het drinkwater: 170.000 huishoudens zaten zonder zuiver drinkwater en kregen een kookadvies. In september werden 500.000 huishoudens getroffen door een waterleidingbreuk, verspreid over de twee Veiligheidsregio's Noord-Holland-Noord en Kennemerland. Daarnaast zijn er verschillende aspecten die invloed hebben op de continuïteit van de drinkwatervoorziening, waaronder vandalisme, terrorisme en technisch of menselijk falen.
Ondanks dat de drinkwatervoorziening n.a.v. de aanslag op de World Trade Center (WTC) in New York extra beveiligd is en in de regio Brabant-Noord het drinkwater uit grondwater wordt gewonnen (wat leidt tot een verminderd dreigingsrisico), wordt de uitval van drinkwatervoorziening door bovenstaande aspecten voorstelbaar geacht[12].
Geduid als **C**: mogelijk (geen concrete aanwijzingen, gebeurtenis is voorspelbaar).

Score waarschijnlijkheid
C: mogelijk

12 De waterleidingsector kent een landelijk vergelijkingscijfer , het zogeheten OLM (Ondermaatse LeveringsMinuten), dit getal schommelt tussen 15 en 30 minuten en geeft aan hoelang ieder huishouden het afgelopen jaar zonder water heeft gezeten Dit betreft zowel geplande als ongeplande onderbrekingen.

terug naar Samenvatting

9 **(4.3)**	Thema	**Vitale infrastructuur**
	Crisistype	**Verstoring rioolwaterafvoer en afvalwaterzuivering**
	Incidenttypen	**Uitval RWZI (rioolwaterzuiveringsinstallatie)**

Context

Beheersgebied

Het beheersgebied van de veiligheidsregio Brabant-Noord valt binnen de beheersgebieden van de waterschappen Aa en Maas en De Dommel.
Hiertoe beheert waterschap Aa en Maas zeven rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's).
Gezamenlijk hebben de zeven rwzi's een ontwerpcapaciteit van 1.558.000 inwonerequivalenten. Daarnaast beheert het waterschap De Dommel 3 rwzi's (nog binnen het beheersgebied van de veiligheidsregio Brabant-Noord).

Onderstaand wordt een overzichtskaart getoond, waarin de locaties van de verschillende rwzi's van het waterschap Aa en Maas zijn aangegeven.

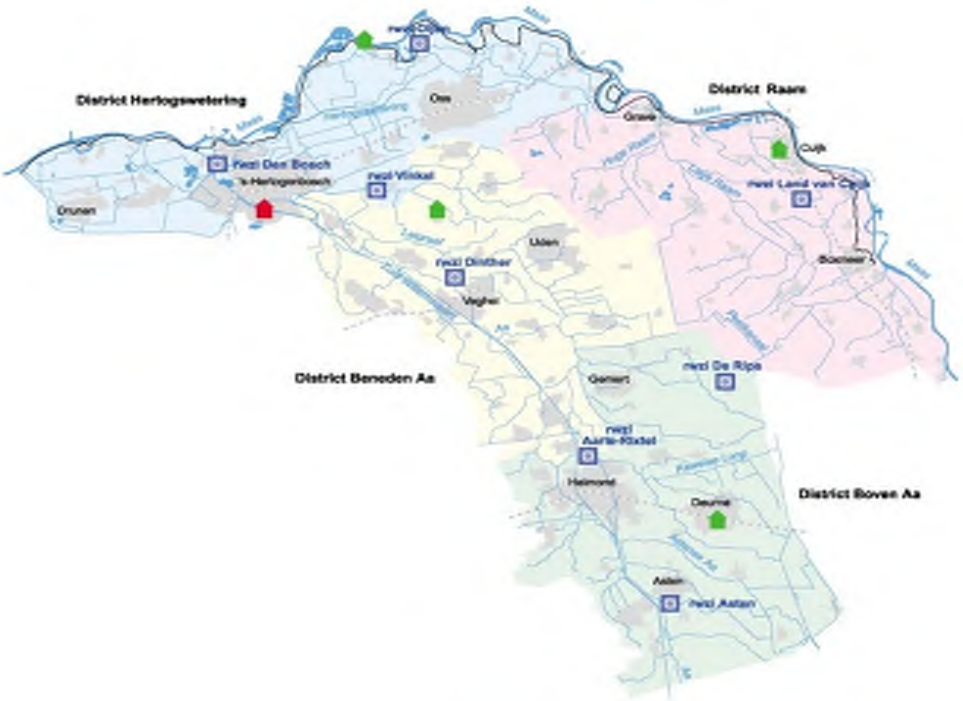

Figuur 8:

Het waterschap Aa en Maas heeft binnen het gebied van de veiligheidsregio Brabant-Noord 5 rwzi's (waaronder 102 rioolgemalen en 389 km transportleiding) in beheer:

- rwzi Land van Cuijk;
- rwzi Oijen;
- rwzi 's-Hertogenbosch;
- rwzi Vinkel;

- rwzi Dinther;

Onderstaand wordt een overzichtskaart getoond, waarin de locaties van de verschillende rwzi's van het waterschap De Dommel zijn aangegeven.

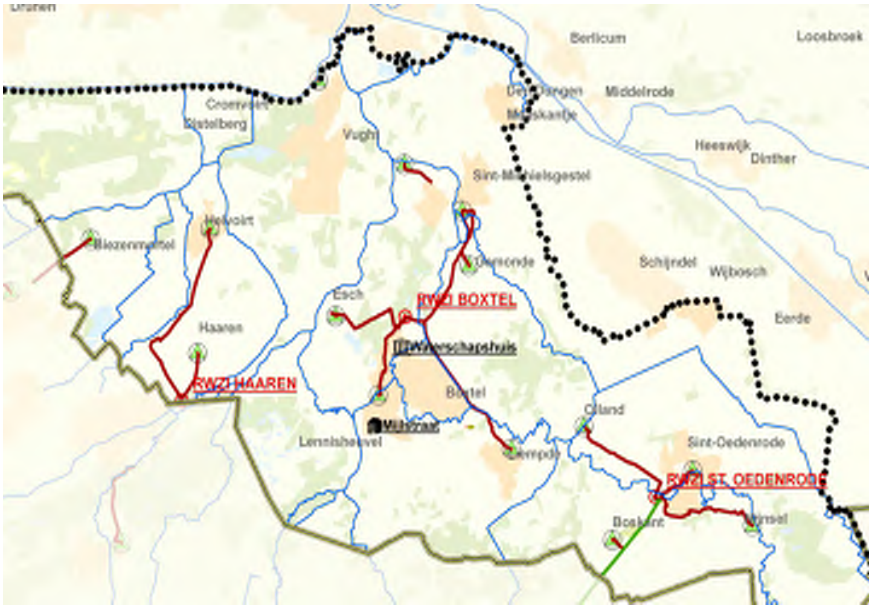

Figuur 9:

Het waterschap De Dommel heeft binnen het gebied van de veiligheidsregio Brabant-Noord 3 rwzi's (waaronder 12 rioolgemalen) in beheer:

- rwzi Haaren;
- rwzi Boxtel;
- rwzi St. Oedenrode;

Figuur 10: *(foto) Rioolwaterzuiveringsinstallatie Land van Cuijk*

Actoren

Het waterschap houdt zelf toezicht op de bedrijfsvoering van de rwzi's en op de kwaliteit van het gezuiverde effluent. De medewerkers op de rwzi hebben de verantwoordelijkheid om maatregelen te treffen om een verstoring van het zuiveringsproces zo spoedig mogelijk op te heffen.

Oorzaak

Er zijn verschillende aspecten die invloed hebben op de continuïteit van het zuiveringspoces. Dit kan zowel voorzienbare als onvoorzienbare oorzaken hebben, waaronder vandalisme, terrorisme en technisch of menselijk falen.

Risicobronnen en kwetsbaarheden

Risicobronnen zijn de locaties van de rwzi's waar het afvalwater gezuiverd wordt tot betrouwbaar effluentwater en het ondergronds transport van afvalwater vanuit de rioolgemalen. In de regio Brabant-Noord zijn er in totaal 10 rwzi's. Een falen van of bij een van deze rwzi's is door redundantie in het systeem klein, maar als het gebeurt dan ontstaat een grootschalig milieuprobleem (a.g.v. overstorten van ongezuiverd afvalwater op oppervlaktewateren).
Falen van het ondergronds transport van afvalwater (veelal persleidingen) kan leiden tot het vrijkomen van afvalwater op terreinen en oppervlaktewateren.

Scenariobeschrijving

Voor de scenariobeschrijving wordt een scenario met uitval van het zuiveringsproces van een willekeurige rwzi van 8 uur tot 6 dagen[13] geselecteerd. Vanaf 8 uur is er sprake van een (behoorlijke) verontreinigingimpact op de mens, dier, flora en fauna, vanaf 24 uur is er sprake van dreiging voor de volksgezondheid. Als een uitval van rwzi plaatsvindt, kan de melding zowel bij het waterschap als bij de gemeenschappelijke meldkamer (GMC) gedaan worden. Onderlinge communicatie hierbij is noodzakelijk. De procedure hiervoor loopt via de gemeenschappelijke meldkamer en is bij beide partners bekend. Deze omvat de alarmering, de informatie m.b.t. de omvang van het getroffen gebied en de oorzaak evenals de verwachte hersteltermijn.

Impactanalyse

De gevolgen van het scenario uitval drinkwatervoorziening zijn:

[13] *In de Veiligheidsregio Brabant-Noord is sprake van een langdurige uitval bij een tijdsduur vanaf 8 uur omdat dan sprake is van een verstoring of incident dat behoorlijke gevolgen heeft op de maatschappij. Dit in tegenstelling tot de landelijke indicatoren die bij de impactanalyse gehanteerd worden, te weten vanaf 2 dagen.*

1. criterium 2.3 'lichamelijk lijden (geen of beperkte afvoer van huishoudelijk afvalwater)',
2. criterium 3.1 'kosten'
3. criterium 4.1 "langdurige aantasting van het milieu en natuur (flora en fauna)
4. criterium 5.1 'verstoring dagelijks leven'
5. criterium 5.2 'aantasting positie lokale en regionale openbaar bestuur'
6. criterium 5.3 'sociaal psychologische impact en de M-factor'

Criterium 2.3 'lichamelijk lijden** (*geen of beperkte afvoer van huishoudelijk afvalwater)'***

Impactscore: **D** (zeer ernstig gevolg, van 24 uur tot 6 dagen en > 40.000 personen)

Bij een uitval van drinkwatervoorziening langer dan 24 uur is sprake van dreiging voor de volksgezondheid maar ook voor de aanwezige diersoorten in de oppervlaktewateren. De rioolstelsels zullen vol raken waardoor overstorten van ongezuiverd afvalwater in het nabijgelegen oppervlaktewater zullen plaatsvinden. Deze oppervlaktewateren zijn veelal aanwezig in het stedelijk gebied of daar buiten.

Criterium 3.1 'kosten'

Impactscore: **A – C** (beperkt tot ernstig gevolg, tussen 2 miljoen en 200 miljoen)

Bij een uitval van een rwzi is er vooral sprake van:
- de directe en indirecte bedrijfsschade (productieverlies etc.)
- gezondheidsschade
- materiële schade (procesindustrie)
- bestrijdings- en herstelkosten(diverse opruimacties etc.)

De schade kan naar schatting oplopen tot enkele tientallen miljoenen euro's: A – C (in extreme gevallen).

criterium 4.1 "langdurige aantasting van het milieu en natuur (flora en fauna)

Impactscore: **B-C** (lokaal 4-40 km2 tot gemeentelijk 40-400 km2)

Als gevolg van het overstorten van ongezuiverd rioolwater op de nabijgelegen oppervlaktewateren zal een aantasting van het milieu plaatsvinden.

Criterium 5.1 'verstoring dagelijks leven'

Impactscore: **B – C** (aanzienlijk tot ernstig gevolg, 1 dag tot 1 week en >40.000 inwoners)

Onder verstoring dagelijks leven wordt verstaan de aantasting van de vrijheid zich te verplaatsen en samen te komen op publieke plaatsen en openbare ruimten. Hierdoor wordt deelname aan het normale maatschappelijk verkeer belemmerd. Denk hierbij aan scholen, werk, sporten en gezondheidszorg.

De uitval drinkwater is bij het criterium 2.3 'lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)' gedefinieerd als uitval vanaf 8 uur – 6 dagen en > 40.000 inwoners. De verstoring van het dagelijks leven is op dezelfde wijze gescoord, waarbij de inschatting is dat het aantal getroffenen ook kleiner kan zijn, omdat deelname aan het maatschappelijk verkeer op dat moment niet voor iedereen noodzakelijk is.

Criterium 5.2 'aantasting positie lokale en regionale openbaar bestuur'

Impactscore: **A – C** (beperkt tot aanzienlijk gevolg, 2 uit 6 indicatoren)

Van de 6 gegeven indicatoren (zie voor toelichting bijlage 'Impactanalyse') is met name de openbare orde en veiligheid bedreigd, maar dit is tevoren gescoord bij fysieke veiligheid en bij de verstoring dagelijks leven. Met de uitval van het zuiveringsproces wordt het financiële stelsel in meer of mindere mate aangetast. Ook is de wijze van het optreden van het openbaar bestuur bij uitval drinkwatervoorziening van belang voor het vertrouwen in het bestuur en de bestuurder. Dit kan echter positief als negatief uitpakken.

Criterium 5.3 'sociaalpsychologische impact en de M-factor'

Impactscore: **B** (aanzienlijk gevolg, 1 significante categorie bij een gemiddelde eindgradatie)

Bij het scenario uitval rwzi is één categorie van toepassing, te weten: het verwachtingspatroon rond het incident. Bij de getroffenen zal sprake zijn van een gevoelde verwijtbaarheid van relevante bedrijven en de overheid alsook het verlies van vertrouwen in hen.

Waarschijnlijkheidsanalyse

De uitval van een complete rwzi is onwaarschijnlijk. Een aantal onderdelen van het zuiveringsproces kunnen uitvallen als gevolg van technisch- of menselijk falen. Uit de risicoinventarisaties is gebleken dat de duur van de uitval door dit falen tot het minimum beperkt kan worden. De oorzaak van een volledige uitval wordt hoofdzakelijk door een eventuele stroomuitval van het hoogspanningsnet veroorzaakt.

Score waarschijnlijkheid
B: Onwaarschijnlijk

10 (4.4)	Thema	**Vitale infrastructuur**
	Crisistype	**Verstoring telecommunicatie en ICT**
	Incidenttypen	**Grootschalige verstoring telecommunicatie en ICT**

Context

Telecommunicatie en Informatie- en Communicatie Technologie nemen een steeds grotere plaats in het dagelijkse leven in. Deze sector betreft een breed scala aan diensten, processen en infrastructuren. De toegankelijkheid en kwaliteit van deze sector is voor zowel burger, overheid als bedrijfsleven van belang. Daarnaast dient telecommunicatie/ICT betrouwbaar en beschikbaar te zijn en veilig gebruikt te kunnen worden. Daarbij geldt tevens dat netwerken en diensten zich niet beperken tot nationaal gebruik.
Uit gehouden onderzoeken en kwetsbaarheidanalyses[14] is gebleken dat veel diensten, processen en onderliggende infrastructuren in hoge mate afhankelijk zijn van de vitale sectoren 'Energie' en 'Keren en beheren van oppervlaktewater'. Uitval of verstoring van deze vitale diensten kan een grote bedreiging vormen ongeacht de oorzaak die daaraan ten grondslag ligt. Daarnaast is gebleken dat bewust menselijk handelen, technisch falen en natuurrampen een belangrijke impact kunnen hebben op de sector telecommunicatie/ICT.
Door het Ministerie van Economische Zaken zijn binnen de (vitale) sector telecommunicatie / ICT een 7-tal vitale producten/diensten gedefinieerd. Tabel 14 toont deze producten/diensten.

Tabel 14

Nr.	Product/dienst
1	Vaste telecommunicatievoorziening
2	Mobiele telecommunicatievoorziening
3	Radiocommunicatie en navigatie
4	Satellietcommunicatie
5	Omroep
6	Internettoegang
7	Post- en koeriersdiensten

Een eerste inschatting leert dat uitval van met name de producten/diensten 1, 2 en 3 relatief de grootste invloed zullen hebben. Tabel 2 toont de mogelijke directe gevolgen van uitval van deze diensten.

Tabel 15

Nr.	Uitval product/dienst	Mogelijk gevolg
1	Vaste en mobiele telecommunicatievoorziening	• Sociale onrust als gevolg van ontwrichting elektronisch betalingsverkeer • Bereikbaarheid alarmcentrale • Doormeldingen objecten
2	Radiocommunicatie en navigatie (C2000)	• Ontwrichting onderlinge communicatie hulpdiensten

[14] *Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,* Rapport bescherming vitale infrastructuur *(2005)*

Deze scenario-uitwerking richt zich op het scenario's: 'Uitval vaste telecommunicatie-voorziening' en 'Uitval mobiele telecommunicatievoorziening'. Vanwege de vergelijkbaarheid van beide scenario's worden deze binnen deze scenario-uitwerking als 1 scenario uitgewerkt. Dit scenario wordt aangehaald als 'Uitval telecommunicatievoorziening'. Door de gebruiks-intensiteit van mobiele telecommunicatie zal de impact van uitval van deze voorziening vergelijkbaar zijn met die van de uitval van vaste de telecommunicatievoorziening. Hoewel er bij mobiele telecommunicatie sprake is van meerdere aanbieders zal ook de uitvalwaarschijnlijkheid van deze voorziening vergelijk zijn met die van de vaste telecommunicatievoorziening. De reden hiervan is het feit dat er op de mobiele telecommunicatiemarkt sprake is van een beperkt aantal aanbieders met een groot marktaandeel.

Oorzaak

Er zijn verschillende aspecten die invloed hebben op de continuïteit van zowel de vaste als de mobiele telecommunicatievoorziening.. Het kan hierbij gaan om zowel voorzienbare als onvoorzienbare oorzaken. Te denken valt aan vandalisme, terrorisme en technisch of menselijk falen. Bij de waarschijnlijkheidsanalyse wordt hier dieper op ingegaan.

Risicobronnen en kwetsbaarheden

De meest kwetsbare bronnen, als het gaat om grootschalige uitval telecommunicatievoorziening, zijn de datacenters en de POPs[15] van het vaste telecommunicatienetwerk. De datacenters en de POPs vormen het hart van de 'roosstructuur' die de infrastructuur van de vaste telecommunicatie kenmerkt. Bij uitval van deze datacenters of POPs wordt niet alleen de vaste telecommunicatie geraakt, ook de mobiele telecommunicatie wordt geraakt omdat vrijwel alle aanbieders gebruik maken van het vaste net. Er is dus sprake van afhankelijkheid.

Het ligt niet in de lijn der verwachtingen dat de datacenters en POPs uitvallen als gevolg van een stroomstoring. Dit komt omdat deze zonder uitzondering voorzien zijn van noodstroomaggregaten welke, bij voldoende aanvoer van brandstof, de stroomvoorziening voor onbepaalde tijd kan verzorgen. Bij de uitwerking van dit scenario wordt dus uitgegaan van een andere uitvalsoorzaak.

Scenariobeschrijving

Bij de uitwerking van het scenario 'uitval telecommunicatievoorziening' wordt alleen ingegaan op de gevolgen die direct voortvloeien uit het optreden van het scenario.

Daar waar het optreden van dit scenario een verergerende werking heeft op een reeds optredend scenario, worden de gevolgen van dit bronscenario niet meegenomen. Deze gevolgen worden bij de behandeling van de respectievelijke bronscenario's behandeld.

---

[15] *POP: Point Of Presence; locatie van een (lange afstand) telefooncentrale die een lokaal telefoonnetwerk bedient*

Tevens worden de impactscores per criterium bepaald op basis van de meer-effecten van het scenario. Dat deel van de effecten dat zonder het optreden van het scenario ook zou bestaan wordt niet meegenomen in de scenario-uitwerking.

Bij de uitwerking van het scenario 'uitval telecommunicatievoorziening' wordt uitgegaan van een uitval van het vaste telefoonnet voor de duur van 48[16] uur in de gehele regio Brabant-Noord. Het valt te verwachten dat dichtbevolkt stedelijk gebied meer hinder van dit scenario ondervindt dan minder dichtbevolkt landelijk gebied.

Omdat de netwerken gebruikt worden voor zowel dataverkeer als telefonie is het incident direct in de gehele regio merkbaar. Bedrijven en burgers zitten zonder internet en telefoon. De netwerken van sommige providers functioneren nog. Echter, ze zijn slechts beperkt bruikbaar, doordat de netwerken eilanden vormen: binnen het netwerk is communicatie mogelijk, maar voor diensten als internet is ook het oude netwerk afhankelijk van het IP-netwerk dat de backbone verzorgt. Omdat betalingsverkeer niet meer mogelijk is sluiten winkels hun deuren hetgeen tot veel economische schade lijdt. Veel organisaties in de regio zijn afhankelijk van het IP-netwerk en moeten hun werkzaamheden daarom noodgedwongen staken. Telefonie is niet beschikbaar, waardoor de communicatie bemoeilijkt wordt. Er ontstaat hierdoor onrust onder de bevolking. De mensen weten niet meer waar ze aan toe zijn.

De meest serieuze effecten van deze uitval zijn dat binnen het uitvalsgebied:

a. de meldkamer van de hulpdiensten niet meer via de betreffende telecommunicatievoorziening bereikbaar is. Meldingen van incidenten kunnen niet meer via de betreffende telecommunicatievoorziening gedaan worden. De politie surveilleert extra om ongelukken en ongeregeldheden zelf te vinden. In kritieke situaties duurt het echter veel langer voor de benodigde hulp ter plaatse is.
b. het elektronisch betalingsverkeer ontwricht zal worden. Elektronisch betalingsverkeer is niet meer mogelijk. Met name tijdens winkeltijden leidt dit tot grote economische schade en mogelijk tot sociale onrust (diefstal, opstootjes);
c. objecten met een automatische meldinstallatie (inbraak, brand) geen contact met de meldkamer kunnen leggen. Wanneer objecten met een meldinstallatie tijdens een storing getroffen worden door brand of braak kan er geen automatische melding naar de meldkamer meer plaatsvinden. De politie surveilleert extra om met name belangrijke of risicovolle objecten extra in de gaten te houden.

Bij het optreden van het scenario zullen alle hierboven geschetste effecten optreden. Daarom wordt er wordt er voor alle effecten samen 1 impactscoring opgesteld. De hoogst scorende impact wordt vermeld.

Impactanalyse

De gevolgen van het scenario 'uitval telecommunicatievoorziening'

5. criterium 2.1 'doden'
6. criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'
7. criterium 3.1 'kosten'
8. criterium 4.1 'langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)'

[16] *bron: Leidraad Maatramp, versie 1.3; Uitval nutsvoorzieningen*

9. criterium 5.1 'verstoring van het dagelijks leven'
10. criterium 5.2 'aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur'
11. criterium 5.3 'sociaalpsychologische impact en de M-factor'
12. criterium 6.1 'aantasting cultureel erfgoed'

Criterium 2.1 'doden'

Impactscore **B** (aanzienlijk gevolg):

Deze score is gebaseerd op een levensbedreigend incident in een object met niet of verminderd zelfredzame personen zonder toezicht. Wanneer de automatische meldinstallatie geen doormelding aan de meldkamer kan doen zullen de hulpdiensten in geval van een incident (te) laat gealarmeerd worden. Dodentallen van 2 tot 4 als direct gevolg van de late melding zijn denkbaar.

Criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'

Impactscore **B** (aanzienlijk gevolg):

Voor de verklaring wordt verwezen naar criterium 2.1. Hierbij wordt de kanttekening gemaakt dat het hier voornamelijk zal gaan om mensen die gedurende langere tijd beperkingen ondervinden als gevolg van het niet direct krijgen van de benodigde medische hulp. Aantallen 2 tot 4 zijn aannemelijk.

Criterium 3.1 'kosten'

Impactscore **B** (aanzienlijk gevolg):

Met name op drukke winkeldagen zal ontwrichting van het elektronisch betalingsverkeer tot aanzienlijke economische schade leiden. Primair door gederfde inkomsten. Secundair als gevolg van schade door het ontstaan van sociale onrust en massale opstootjes. Een schadepost van maximaal 20 miljoen euro lijkt reëel.

Criterium 4.1 'langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)'

Impactscore **C** (ernstig gevolg):

Een tijdige alarmering van de hulpdiensten is van groot belang om een optredend incident beheersbaar te houden. Dit geldt in het algemeen, maar bij natuurbranden in het bijzonder. Wanneer door het niet bereikbaar zijn van de alarmcentrale een natuurbrand in het beginstadium niet gemeld kan worden zal deze zich razendsnel ontwikkelen. Ervaringen met natuurbranden leren dat het op deze wijze verloren gaan van 350 ha natuurgebied geen uitzondering is. Wanneer er dan ook nog sprake is van een Natura 2000 gebied (b.v. Loonse en Drunense Duinen) is impactscore C gerechtvaardigd.

Criterium 5.1 'verstoring van het dagelijks leven'

Impactscore **C** (ernstig gevolg):

De fysieke en economische consequenties van een mogelijke ontwrichting van het elektronische betalingsverkeer zijn toegeschreven aan de criteria 2.2. en 3.1. De verstoring van het dagelijks leven ligt in het feit dat noodzakelijk inkopen niet gedaan kunnen worden wegens winkelsluitingen. De score is met 1 klasse verlaagd omdat er waarschijnlijk uitwijkmogelijkheden (ten aanzien van de aankooplocatie of betalingswijze) zijn.

Criterium 5.2 'aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur'

Impactscore **A** (beperkt gevolg):

Op basis van de indicator 'winkelsluiting' voor de duur van 2 dagen is gekozen voor deze impactscore. Analoog aan criterium 5.1 zou er met 1 categorie verlaagd moeten worden; dit is met categorie A niet mogelijk.

Criterium 5.3 'sociaalpsychologische impact en de M-factor'

Impactscore **C-D** (ernstig tot zeer gevolg):

Door het uitvallen van telecommunicatievoorzieningen ontstaat er onrust onder bevolking. Dit wordt verergerd wanneer de oorzaak van de uitval niet bekend is of wanneer er sprake is van opzettelijk menselijk handelen. Door de duur van de uitval en de gevolgen hiervan neemt de mate van gevoelde verwijtbaarheid en tekortschieten ten opzichte van de overheid en de betrokken bedrijven toe. Daarnaast neemt door het late optreden het vertrouwen in de hulpdiensten af.

Waarschijnlijkheidsanalyse

Uit de recente geschiedenis zijn een paar gevallen van langdurige en grootschalige uitval van telecommunicatievoorzieningen bekend. Ook in de regio Brabant-Noord (Vodafone, 2009) en Zeeland (2006).
Kijkend naar de toekomst is de verwachting dat met name de mobiele telecommunicatievoorzieningen vaker uit zullen vallen. Oorzaak hiervan is overbelasting van de netwerken als gevolg van het al maar toenemende gebruik van de mobiele netwerken. Niet alleen voor spraakverkeer, maar ook voor dataverkeer.
Een verdere oorzaak is gelegen in de instabiliteit van de netwerken. Om de toenemende belasting van de netwerken het hoofd te bieden gaan providers steeds sneller over tot het implementeren van innovaties. Deze innovaties blijken vaak onvoldoende uitgerijpt te zijn.

Score waarschijnlijkheid
D: Waarschijnlijk

11 (5.1)	Thema	**Verkeer en vervoer**
	Crisistype	**Luchtvaartincidenten**
	Incidenttypen	**Incident in stedelijk gebied (worst case)**

Context

Actoren

- De Vliegbasis Volkel ondersteunt militaire operaties, humanitaire missies en speciale opdrachten in vredes-, crisis en oorlogstijd door inzet van jachtvliegtuigen waar dan ook ter wereld en wanneer dit wordt verlangd.
  De Vliegbasis Volkel maakt ter ondersteuning van haar opdrachten gebruik van luchttransport en stelt het platform beschikbaar als uitwijklocatie voor Eindhoven;
- De Vliegbasis Eindhoven (militair deel) ondersteunt militaire operaties, humanitaire missies en speciale opdrachten in vredes-, crisis en oorlogstijd door inzet van luchttransport waar dan ook ter wereld en wanneer dit wordt verlangd.
  De Vliegbasis Eindhoven levert luchttransport, airrefuelling capaciteit en stelt het platform beschikbaar voor medegebruik;
  Het civiele medegebruik wordt uitgevoerd door Eindhoven Airport N.V. en biedt ruimte aan vliegtuigmaatschappijen voor het uitvoeren van charters, lijndiensten en general aviation van dit vliegveld;

Scenario

In de scenariobeschrijving luchtvaartincidenten (worst case) wordt uitgegaan van **het volgende scenario**: in een stedelijk gebied in de regio.
De actoren zijn:

- Defensie (militaire vliegbasis)
- Het bestuur / de besturen van het grondgebied waar het ongeval plaatsvindt.

Oorzaak

In vergelijking met andere vervoersmodaliteiten is het aantal luchtvaartongevallen zeer laag. Toch komen ook in Nederland vliegtuigongevallen voor. Sinds vele jaren wordt op (inter-) nationale schaal veel aandacht besteed aan de verbetering van de veiligheid. De veiligheid in de beroeps- en recreatieve luchtvaart is daardoor hoog, zeker in industrieel ontwikkelde landen. Hoewel de kans op een ongeval per vliegbeweging in West-Europa laag is, neemt het aantal vliegbewegingen over de jaren wel toe. Ook dat gegeven maakt de continue aandacht voor de veiligheid noodzakelijk.

Het scenario richt zich hierbij op een ongeval in een dichtstedelijk gebied met een passagiers- / cargoluchtvaartuig met meer dan 20 personen aan boord. Gekozen is om dit scenario toe te voegen omdat het voorstelbaar is en rekening gehouden moet worden met het voorvallen van dit scenario. Het type luchtvaarttuig is gekozen omdat in het rampenbestrijdingsplan vliegbasis Volkel, dit als een grootvliegtuigongeval wordt aangemerkt.

Enkele voorbeelden uit de recente geschiedenis zijn de crash van El Al in de Bijlmer (1992), waarbij 43 geregistreerde doden vielen en 100 appartementen werden getroffen. Een ander incident is de crash van een F-16 in de wijk Hasseler Es in Hengelo in hetzelfde jaar.

Risicobronnen en kwetsbaarheden

- Brongebied: dit gebied wordt bepaald door de leider COPI;
- Effectgebied: dit gebied wordt bepaald door de Operationeel leider in het OT.

Scenariobeschrijving

Hierbij wordt uitgegaan van een vliegtuig dat neerstort in een stedelijk gebied.
Het niveau van de eerste opschaling en inzet van eenheden is afhankelijk van de eerste meldingen bij de Gemeenschappelijke Meldkamer. In de vastgestelde GRIP-procedure staat benoemd wie tot opschaling bevoegd is.

Impactanalyse

De gevolgen van het scenario luchtvaartincidenten zijn:

1. Criterium 2.1 'doden'
2. Criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'
3. Criterium 2.3 'lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)',
4. Criterium 3.1 'kosten'
5. Criterium 5.1 'verstoring van het dagelijks leven
6. Criterium 5.2 'aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur'
7. Criterium 5.3 'sociaalpsychologische impact en de M-factor'.

Criterium 2.1 'doden'

Impactscore direct overlijden (binnen 1 jaar): **E** (catastrofaal gevolg, > 400 personen)
Impactscore vervroegd overlijden (van 1-20 jaar): **C hoog** (ernstig gevolg, 40 tot 160 personen)

Bij een crash van een(passagiers-)luchtvaarttuig is niet uit te sluiten dat alle personen zullen overlijden. Daarnaast is niet uit te sluiten dat bewoners / passanten in het betreffende stedelijk gebied kunnen overlijden.
Eventuele overlevenden (uitgangspunt 40 tot 160 personen) kunnen ernstig gewond raken en mogelijk ten gevolge van dit letsel alsnog overlijden.

Criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'

Impactscore: **C hoog** - **D** (ernstig gevolg tot zeer ernstig gevolg, (16 tot 40 personen - 40 tot 160 personen)

Voor toelichting zie criterium 2.1

Criterium 2.3 'lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften'

Impactscore: **D** (ernstig gevolg, van 1 tot 4 weken en <40.000 getroffenen)

Een luchtvaartincident kan (in bepaalde mate) gevolgen hebben voor de beschikbaarheid van primaire levensbehoeften, te denken valt aan een tekort aan warmte, voedsel en drinkwater.

Criterium 3.1 'kosten'

Impactscore: **A – C** (beperkt tot ernstig gevolg, tussen 2 miljoen en 200 miljoen)

Bij een luchtvaartongeval op of nabij het luchtvaartterrein kan sprake zijn van financiële schade. Te weten het luchtvaarttuig, de infrastructuur van en/of nabij het luchtvaartterrein, maar ook gezondheidsschade en bestrijdings- en herstelkosten.
Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld:

- Materiële schade aan gebouwen en inventaris;
- Gezondheidsschade, zoals kosten van uitkeringen bij overlijden, kosten bij ziekenhuisopname en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen.

De schade kan naar schatting oplopen tot enkele tientallen miljoenen euro's: A – C (in extreme gevallen).

Criterium 5.1 'verstoring van het dagelijks leven'

Impactscore: **D** (aantal: < 4.000 getroffenen met een tijdsduur van 1 maand of langer)

Onder verstoring dagelijks leven wordt verstaan de aantasting van de vrijheid zich te verplaatsen en samen te komen op publieke plaatsen en openbare ruimten. Hierdoor wordt deelname aan het normale maatschappelijk verkeer belemmerd. Dit geldt voor beide scenario's. De verstoring van het dagelijkse leven is hierbij sterk afhankelijk van de plaats van het incident.

Criterium 5.2 'Aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur'

Impactscore: **E** (catastrofaal gevolg, 1 of meer jaren en maximaal 3 uit 6 indicatoren)

De drie indicatoren die een rol spelen zijn:

- aantasting van het functioneren van de politieke vertegenwoordiging;
- aantasting van het functioneren van het openbaar bestuur;
- aantasting van de openbare orde en veiligheid.

De verwachting is dat de aantasting van het bestuur een of meerdere jaren kan duren. Met name als er onderzoeken c.q. onderzoekscommissies aan te pas komen.

Criterium 5.3 'sociaal psychologische impact en de M-factor'

Impactscore: **E** (hoge eindgradatie met drie significante categorieën)

Bij een crash van een luchtvaarttuig in stedelijk gebied zijn drie categorieën van toepassing, te weten:

- De perceptie van het incident;
- Het verwachtingspatroon rond het incident;
- Het handelingsperspectief voor getroffenen bij het incident.

Bij dit scenario speelt ook de onbekendheid met de aard of de oorzaak van het risico mee, zowel bij de getroffenen als de rest van de bevolking. Ook de verwijtbaarheid van overheidsinstanties kan aanwezig zijn. Bovendien speelt de mate van onbekendheid en/of onervarenheid met mogelijke vormen van zelfredzaamheid ook mee.

Waarschijnlijkheidsanalyse [17]

De kans dat een passagiersvliegtuig neerstort ligt tegenwoordig ruim beneden één op de miljoen vluchten. Voor vrachtvluchten ligt die kans zo´n zeven maal hoger. De kans van optreden in de komende vijf jaren kan worden bepaald aan de hand van het aantal vluchten.

De waarschijnlijkheid of de kans op een luchtvaartincident als gevolg van een **moedwillige actie** is afhankelijk van meerdere factoren. Statistieken geven aan dat slechts weinig vliegtuigincidenten een gevolg zijn van een moedwillige actie. De waarschijnlijkheid op een dergelijk incident is met andere woorden voorstelbaar maar wordt toch onwaarschijnlijk geacht.

De waarschijnlijkheid op een luchtvaartincident van een **niet moedwillige actie** kan bepaald worden aan de hand van het aantal meldingen van een (verwacht) incident luchtvaartongevallen in deze regio.

Score waarschijnlijkheid	
Worst case scenario	**A: Zeer onwaarschijnlijk**

[17] *Landelijk opgesteld voorbeeldscenario Luchtvaartongevallen door de landelijke projectgroep 'Handreiking Regionaal Risicoprofiel'.*

12 (5.2)	Thema	**Verkeer en vervoer**
	Crisistype	**Luchtvaartincidenten**
	Incidenttypen	**Incident bij start of landing op of om een luchtvaartterrein (reëel)**

Context

Actoren

De Vliegbasis Volkel ondersteunt militaire operaties, humanitaire missies en speciale opdrachten in vredes-, crisis en oorlogstijd door inzet van jachtvliegtuigen waar dan ook ter wereld en wanneer dit wordt verlangd.
De Vliegbasis Volkel maakt ter ondersteuning van haar opdrachten gebruik van luchttransport en stelt het platform beschikbaar als uitwijklocatie voor de vliegbasis Eindhoven;

Scenario

In de scenariobeschrijving luchtvaartincidenten wordt uitgegaan van **het volgende scenario**: op Vliegbasis Volkel of in de 'onmiddellijke omgeving' van deze basis (t.w. een gebied van 1000 m voor en achter de banen en max. 150 m links/rechts uit de as van de banen, het zogenaamd Crash-Alfa gebied). Volgens het Besluit Luchtvaartterreinen gelden binnen deze zone dezelfde afspraken voor incidentbestrijding als op luchtvaartterreinen.
De actoren zijn:
- Defensie (militaire vliegbasis)
- Bestuur/besturen van het grondgebied waar het ongeval plaatsvindt

Oorzaak

Militaire luchtvaart kent meerdere verschijningsvormen. Jachtvliegtuigen en transport van personeel en materieel. In vergelijking met andere vervoersmodaliteiten is het aantal luchtvaartongevallen zeer laag. Toch komen ook in Nederland vliegtuigongevallen voor. Sinds vele jaren wordt binnen de militaire luchtvaart op grote schaal veel aandacht besteed aan de verbetering van de veiligheid. De veiligheid in de militaire luchtvaart is daardoor zeer hoog, zeker omdat het militaire vliegen een geheel andere discipline is dan civiele luchtvaart. Hoewel de kans op een ongeval per vliegbeweging laag is en de militaire luchtvaart meer en meer in het buitenland vliegt in het kader van het exporteren van geluid, neemt het aantal vliegbewegingen over de jaren wel toe. Ook dat gegeven maakt de continue aandacht voor de veiligheid noodzakelijk.

Voor incidenten op een vliegbasis (luchtvaartterrein) is landelijk een (concept) Leidraad Crisisbestrijding Luchtvaartterreinen opgesteld. In deze Leidraad is in het algemeen gekozen om de voorbereiding van veiligheidsregio's te richten op drie incidenttypen:

1. Crash (passagiers-)luchtvaartuig
2. Kaping/gijzeling
3. Besmettelijke infectieziekte aan boord van luchtvaartuig en vervoer van patiënten met infectieziekten

In dit scenario wordt uitgegaan van een luchtvaartongeval met een (passagiers)luchtvaartuig met meer dan 3 personen aan boord. Dit naar aanleiding van het rampenbestrijdingsplan Volkel.

Er is gekozen voor het incidenttype "crash (passagiers-)luchtvaartuig" omdat de impact bij dit incidenttype op velerlei terreinen het grootst is.

Risicobronnen en kwetsbaarheden

Er is landelijk geen lijst van kwetsbare bestemmingen specifiek voor luchtvaartterreinen beschikbaar. Het luchthaventerrein zelf is de belangrijkste risicobron / kwetsbaarheid. Ook rondom de luchthaven kan een ongeval plaatsvinden.

- Brongebied: het terrein van Vliegbasis Volkel en het Crash-Alfa gebied. Het Crash-Alfa gebied staat beschreven in het Rampbestrijdingsplan Vliegbasis Volkel
- Effectgebied: In de milieuvergunning wordt de omgeving in relatie tot veiligheid bepaald door de risicocontour (PR:10^{-6} p.j. ISO risicolijn). Daarbinnen is géén nieuwe woonbebouwing toegestaan.

Scenariobeschrijving

Luchtvaartterreinen en de onmiddellijke omgeving worden op grond van het brandrisico ingedeeld in 9 klassen. De brandrisicoklasse van het luchtvaartterrein is gebaseerd op de hoogste brandrisicoklasse van de toestellen[18] die gedurende de drie opeenvolgende drukste maanden van het jaar op het vliegveld stijgen en landen.
Voor Vliegbasis Volkel geldt klasse 6 – 9. Dit betekent dat op dergelijke terreinen middelgrote en grote luchtvaartuigen (35-70 m) komen met grote aantallen passagiers (max. 500) en men zich moet voorbereiden op grote plasbranden (100-500 m^2) en een schadegebied van 5.000 tot 30.000 m^2.
Voor incidenttype "crash luchtvaartuig" op Vliegbasis Volkel is een rampbestrijdingsplan opgesteld. In dit rampbestrijdingsplan staan onder meer de taken en verantwoordelijkheden van de afzonderlijke hulpverleningsdiensten en de Gemeenschappelijke Meldkamer beschreven.
Het niveau van de 1^e opschaling en inzet van eenheden heeft betrekking op de startinzet van de eerste melding vanuit Vliegbasis Volkel.

Impactanalyse

De gevolgen van het scenario luchtvaartincidenten zijn:

1. Criterium 2.1 'doden'
2. Criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'
3. Criterium 2.3 'lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)',
4. Criterium 3.1 'kosten'
5. Criterium 5.1 'verstoring van het dagelijks leven
6. Criterium 5.2 'aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur'
7. Criterium 5.3 'sociaalpsychologische impact en de M-factor'.

[18] Het risico van toestellen is afhankelijk van de lengte en breedte van het luchtvaarttuig en de benodigde bluscapaciteit voor dat luchtvaarttuig.

Criterium 2.1 'doden'

Impactscore direct overlijden (binnen 1 jaar): **D** (zeer ernstig gevolg, > 3 personen)
Impactscore vervroegd overlijden (van 1-20 jaar): **C** (ernstig gevolg, > 3 personen)

Bij een crash van een (passagiers-)luchtvaarttuig met meer dan 3 personen aan boord is niet uit te sluiten dat alle personen kunnen overlijden.
Eventuele overlevenden kunnen ernstig gewond raken en mogelijk ten gevolge van dit letsel alsnog overlijden.

Criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'

Impactscore: **C** (ernstig gevolg, > 3 personen)

Voor toelichting zie criterium 2.1

Criterium 2.3 'lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften'

Impactscore: **A** (beperkt gevolg, van 2 tot 6 dagen en > 400 getroffenen)

Criterium 3.1 'kosten'

Impactscore: **A – C** (beperkt tot ernstig gevolg, tussen 2 miljoen en 200 miljoen)

Bij een luchtvaartongeval op of nabij het luchtvaartterrein kan sprake zijn van financiële schade. Te weten het luchtvaarttuig, de infrastructuur van en/of nabij het luchtvaartterrein, maar ook gezondheidsschade en bestrijdings- en herstelkosten.
Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld:

- Materiële schade aan gebouwen en inventaris;
- Gezondheidsschade, zoals kosten van uitkeringen bij overlijden, kosten bij ziekenhuisopname en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen.

De schade kan naar schatting oplopen tot enkele tientallen miljoenen euro's: A – C (in extreme gevallen).

Criterium 5.1 'verstoring van het dagelijks leven'

Impactscore: **A** (beperkt gevolg, < 400 getroffenen met een tijdsduur van 2 tot 6 dagen)

Onder verstoring dagelijks leven wordt verstaan de aantasting van de vrijheid zich te verplaatsen en samen te komen op publieke plaatsen en openbare ruimten. Hierdoor wordt deelname aan het normale maatschappelijk verkeer belemmerd. Dit geldt voor beide scenario's. De verstoring van het dagelijkse leven is hierbij sterk afhankelijk van de plaats van het incident.

Criterium 5.2 'Aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur'

Impactscore: **E** (catastrofaal gevolg, 1 of meer jaren en maximaal 3 uit 6 indicatoren)

De drie indicatoren die een rol spelen zijn:

- aantasting van het functioneren van de politieke vertegenwoordiging;
- aantasting van het functioneren van het openbaar bestuur;
- aantasting van de openbare orde en veiligheid.

De verwachting is dat de aantasting van het bestuur een of meerdere jaren kan duren. Met name als er onderzoeken c.q. onderzoekscommissies aan te pas komen.

Criterium 5.3 'sociaal psychologische impact en de M-factor'

Impactscore: **D** (hoge eindgradatie met twee significante categorieën)

Bij een crash (passagiers-)luchtvaarttuig op of nabij het luchtvaartterrein zijn twee categorieën van toepassing, te weten:

- Het verwachtingspatroon rond het incident;
- Het handelingsperspectief voor getroffenen bij het incident.

De grootste impact zal bij de slachtoffers zijn, maar ook de bewoners in de directe omgeving, verwanten, nabestaanden en hulpverleners kunnen gedurende lange tijd met angst- en/ofwoedegevoelens blijven zitten. De omvang van de sociaalpsychologische impact is o.a. afhankelijk van de omvang van de ordeverstoring, de angst bij buurtbewoners voor een herhaling op een luchtvaartincident en de gevoelde verwijtbaarheid van overheidsinstanties.

Bij dit scenario speelt ook de onbekendheid met de aard of de oorzaak van het risico mee, zowel bij de getroffenen als de rest van de bevolking. Ook de verwijtbaarheid van overheidsinstanties kan aanwezig zijn. Bovendien speelt de mate van onbekendheid en/of onervarenheid met mogelijke vormen van zelfredzaamheid ook mee.

Waarschijnlijkheidsanalyse [19]

De kans dat een passagiersvliegtuig neerstort ligt tegenwoordig ruim beneden één op de miljoen vluchten. Voor vrachtvluchten ligt die kans zo´n zeven maal hoger. De kans van optreden in de komende vijf jaren kan worden bepaald aan de hand van het aantal vluchten.

De waarschijnlijkheid of de kans op een luchtvaartincident als gevolg van een **moedwillige actie** is afhankelijk van meerdere factoren. Statistieken geven aan dat slechts weinig vliegtuigincidenten een gevolg zijn van een moedwillige actie. De waarschijnlijkheid op een dergelijk incident is met andere woorden voorstelbaar maar wordt toch onwaarschijnlijk geacht.

De waarschijnlijkheid op een luchtvaartincident van een **niet moedwillige actie** kan bepaald worden aan de hand van het aantal meldingen van een (verwacht) incident luchtvaartongevallen in de regio.

Score waarschijnlijkheid
Reëel scenario B: Onwaarschijnlijk

[19] *Landelijk opgesteld voorbeeldscenario Luchtvaartongevallen door de landelijke projectgroep 'Handreiking Regionaal Risicoprofiel'.*

13 (5.2)	Thema	**Verkeer en vervoer**
	Crisistype	**Incidenten op of onder water**
	Incidenttypen	**Ongeval vervoer over water (de Maas)**

Context

Actoren

De landelijke overheid is verantwoordelijk voor de waterwegen die van nationaal belang zijn. In de praktijk betekent dit, dat het rijk de Maas beheert. De overige regionale vaarwegen vallen onder de zorg van provincies, waterschappen en gemeenten.

De grens tussen de regio's Brabant-Noord, Gelderland-Zuid en Noord- en Midden-Limburg ligt in het midden van de Maas. Een incident begint of vindt plaats op het grondgebied van één van deze regio's (bronregio). De schepen of verontreiniging kunnen zich van de ene naar de andere oever verplaatsen, en daarmee dus ook van de ene regio naar de andere. Het is daarom van groot belang om snel duidelijkheid te krijgen over de exacte incidentlocatie (welke regio is bronregio).
Interregionale afspraak: Als aan beide oevers eenheden staan, wordt ter plaatse bepaald welke regio de operationele leiding op zich neemt. Dit besluit wordt genomen door de hoogst aanwezige functionaris van de brandweer.

Incidenten op de lokale waterwegen, kanalen, ontgrondinggebieden en recreatieplassen zijn de verantwoordelijkheid van de lokale overheden

Oorzaak

Op de Maas, de lokale waterwegen, kanalen, ontgrondinggebieden en recreatieplassen vinden diverse activiteiten plaats, waaronder pleziervaart, vervoer van passagiers en vervoer van goederen. Het aantal personen wat zich op de Maas bevindt varieert daardoor voortdurend. Bij een calamiteit op de Maas zal het aantal slachtoffers sterk afhankelijk zijn van het seizoen (pleziervaart) en de dag en nacht situatie. Door de verbinding tussen de Maas en de Waal (het Maas-Waal kanaal) is de Maas op te delen in twee gedeelten. Bij de gemeente Cuijk (kilometerraai 166) splitst de Maas zich in de Maas en het Maas-Waal kanaal. Op het eerste gedeelte van de Maas binnen de regio Brabant-Noord (kilometeraai 145 tot 166) vindt het grootste gedeelte van transport van goederen plaats. Een aanvaring of een brand op een van deze schepen met grote gevolgen is dan ook een realistisch scenario. Daarnaast zijn er diverse ontgrondinggebieden waar de beroepsvaart en recreatie door elkaar heen lopen. Calamiteiten zijn hierbij dan ook niet uitgesloten.

In onderstaande tabel is het aantal passages weergegeven van zowel de beroepsvaart als de pleziervaart bij de verschillende sluisobjecten in de Maas en per sluis is aangegeven welke hoeveelheid stof daar op jaarbasis passeert (bron Rijkswaterstaat;). De pleziervaart is sterk

afhankelijk van het seizoen. In de maanden mei tot en met september is de frequentie van het aantal passages hoger waarbij de maand augustus de hoogste frequentie heeft.

Tabel 16:

jaar	telpunt	aantal passages			gewicht	seinvoering					
		beroepsvaart	recreatievaart	totaal	ton	1 kegel	2 kegels	3 kegels	geen kegel	vervoersverbod	onbekend
2005	Sambeek	29.969	16.826	46.795	17.871.673	866.372	0	0	4.836.189	2.000	0
	Weurt	36.149	5.160	41.309	20.427.879	651.052	0	88	4.870.634	4.038	0
	Grave	15.098	11.881	26.979	7.106.865	220.034	0	0	1.757.846	0	0
	Lith	16.605	15.724	32.329	7.397.324	217.754	0	0	2.094.343	100	0
2006	Sambeek	29.462	12.379	41.841	18.812.723	894.093	2.800	0	5.816.888	15.550	2.600
	Weurt	37.478	6.883	44.361	22.302.751	686.135	0	0	6.567.861	0	0
	Grave	15.768	11.105	26.873	6.627.695	215.590	2.800	0	2.099.952	0	0
	Lith	18.036	13.900	31.936	18.177.124	219.590	2.800	0	2.947.386	15.550	2.600
2007	Sambeek	27.942	13.506	41.448	18.310.568	1.635.498	13.373	0	0	0	0
	Weurt	38.908	4.539	43.447	24.541.913	1.378.296	13.373	0	0	0	0
	Grave	18.780	13.531	32.311	8.653.442	312.865	0	0	0	0	0
	Lith	19.916	14.481	34.397	9.256.288	317.347	0	0	0	0	0
2008	Sambeek	25.968	12.087	38.055	17.720.007	1.423.350	5.096	0	0	0	0
	Weurt	39.838	4.460	44.298	25.582.068	1.260.734	540	2	0	0	0
	Grave	14.300	9.177	23.477	6.896.558	192.336	4.556	0	0	0	0
	Lith	16.102	15.268	31.370	7.446.259	192.336	4.556	0	0	0	0
2009	Sambeek	27.052	11.232	38.284	16.856.717	1.532.614	0	0	0	0	0
	Weurt	33.616	5.554	39.170	20.159.552	1.176.453	0	0	0	0	0
	Grave	14.778	11.284	26.062	7.523.564	387.293	0	0	0	0	0
	Lith	16.358	18.581	34.939	7.929.380	385.993	0	0	0	0	0

***Tabel 17**: bron Rijkswaterstaat*

1 kegel : brandbare stoffen

2 kegels : giftige en bijtende stoffen

3 kegels : explosief

Risicobronnen en kwetsbaarheden

In de regio Brabant-Noord zijn er een aantal woonkernen die direct verbonden zijn met de Maas of de lokale waterwegen, kanalen, ontgrondinggebieden en recreatieplassen. Hierdoor kunnen bij calamiteiten op het water woonkernen direct bedreigd worden.

Scenariobeschrijving

Voor het vervoer over de maas is een regionaal coördinatieplan vastgesteld. In dit plan gaat men uit van de onderstaande scenario's:

(sub-)Scenario: Ongeval op water
Het uitgangspunt voor een ongeval op water is een incident met een hospitaalschip. Aanvaring, brand, vastlopen en gedeeltelijk zinken behoren tot de mogelijke scenario's. Kenmerkend voor de problematiek is de bereikbaarheid van het incident, de beperkte redmogelijkheden van de operationele diensten en de beperkte zelfredzaamheid van de passagiers op hospitaalschepen.

(sub-)Scenario: Ongeval met brandbare / explosieve stof
Het uitgangspunt voor een ongeval met een brandbare / explosieve stof is een aanvaring van een binnenschip waarbij een brandbare vloeistof uit het schip ontsnapt. De brandbare vloeistof zit in ladingtanks, die zijn begrensd tot 380 m3.

(sub-)Scenario: Ongeval met giftige stof in open lucht
Het uitgangspunt voor een ongeval met een giftige stof in de open lucht is een dispersie van een giftige wolk (verspreiding van een giftige stof in de lucht onder invloed van de wind). De stof die in of op het water terecht komt zal een toxische wolk veroorzaken.Het ontsnappen van de totale inhoud van een binnenvaartschip (300 m3, 180.000 kg) instantaan is zeer onrealistisch (kans < 10-6) en wordt daarom niet behandeld.

(sub-)Scenario: Bedreiging volksgezondheid
Verontreiniging van het oppervlaktewater (aquatoxische verontreiniging) kan verschillende oorzaken hebben. Ladingverlies, uitstroom, uitstoot, lozingen en morsen van een stof kan plaatsvinden door ongevallen op het water, vanaf kades, viaducten en bruggen. Daarnaast kan de oorzaak liggen in het illegaal lozen en/of uitstoten van een stof door bedrijven of particulieren langs of op het water.

Impactanalyse

De gevolgen van het scenario incident vervoer over het water zijn:

1. Criterium 2.1 Doden
2. Criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'
3. Criterium 3.1 'kosten'
4. Criterium 4.1 'langdurige aantasting van het milieu en natuur (flora en fauna)'

Criterium 2.1 Doden'

Impactscore: **B**

In de Veiligheidsregio Brabant-Noord hebben maar enkele incidenten plaatsgevonden waarbij personen overleden zijn ten gevolge van een incident. Het vervoer over de maas neemt de laatste jaren toe doordat schepen steeds groter worden en het een goed alternatief is voor het vervoer over de weg. Gezien het feit dat de brandweerzorg constant in ontwikkeling is, wordt geconcludeerd dat dit in de toekomst ook onwaarschijnlijk is; de impact van een incident op het water wat betreft het overlijden van personen is daarom minimaal.

Criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'

Impactscore: **B**

In de Veiligheidsregio Brabant-Noord hebben maar weinig incidenten plaatsgevonden waarbij personen ernstig ziek geworden zijn ten gevolge van een incident. Het vervoer over de maas neemt de laatste jaren toe doordat schepen steeds groter worden en het een goed alternatief is voor het vervoer over de weg. Gezien het feit dat de brandweerzorg constant in ontwikkeling is, wordt geconcludeerd dat dit in de toekomst ook onwaarschijnlijk is; de impact van een incident op het water wat betreft het ernstig gewonden en chronisch zieken is daarom minimaal.

Criterium 3.1 'kosten'

Impactscore: **A**

Bij een incident op of onder water bestaat de mogelijkheid dat recreatieve gebieden en stedelijke gebieden getroffen worden. Hierbij valt te denken aan een recreatieplassen, woongebieden aan en op water, camping of een cultureel erfgoed Hierbij zal het met name materiële schade zijn, maar te denken valt ook aan gezondheidschade, financiële schade en bestrijdings- en herstelkosten. De totale schade kan miljoenen euro's bedragen.

Criterium 4.1 'langdurige aantasting van het milieu en natuur (flora en fauna)'

Impactscore: **C-D**

Doordat er maar weinig incidenten hebben plaats gevonden is er ook weinig bekend over langdurige aantasting van het milieu. Wel zitten er langs de maas diverse bedrijven die in verbinding staan met de maas. Gezien de aard van de stoffen welke vervoerd worden over de rivieren dan is het wel voorstelbaar dat er bij een incident op of nabij het water langdurige gevolgen voor milieu en natuur kan ontstaan. Tot nog toe is er nooit meer dan een B gescoord door scheepvaart. Maar er zijn wel een aantal incidenten geweest waarbij het zomaar een C of D had kunnen worden. Hierdoor komt de impactscore uit op C-D.

terug naar Samenvatting

Waarschijnlijkheidsanalyse

In Brabant -Noord zijn jaarlijks maar een klein aantal incidenten in en op het water waarvan er maar enkele met nare gevolgen Dit aantal is dus gering. Gezien het aantal vervoers-bewegingen en de recreatie die op het water is een de kans op een incident aanwezig. De kans op een groot incident op het water in de regio Brabant-Noord gescoord op B

Score waarschijnlijkheid
B (onwaarschijnlijk)

14 (5.3)	Thema	**Verkeer en vervoer**
	Crisistype	**Verkeersincidenten op land**
	Incidenttypen	**Ongeval spoorvervoer**

Zie hiervoor de uitwerking van scenario 5: Ongeval brandbare / giftige stof (inrichting)

Tijdens de uitwerking van dit scenario is door er voor gekozen dit scenario samen te voegen met scenario 5: "Ongeval brandbare / giftige stof (inrichting)". Dit is gedaan omdat er tijdens de uitwerking bleek dat er veel overeenkomsten met beide scenario's zijn.

15 (6.2)	Thema	**Gezondheid**
	Crisistype	**Ziektegolf (mens)**
	Incidenttypen	**Ziektegolf besmettelijke ziekte**

Inleiding

In dit scenario richten we ons op een grootschalige besmetting onder mensen. Het crisistype is een ziektegolf waardoor een (groot) deel van de bevolking ziek wordt of overlijdt. Specifiek gaan we bij dit scenario in op een grieppandemie.

Het scenario "bedreiging van de volksgezondheid" laten we hier buiten beschouwing, alhoewel de aspecten hiervan van belang zijn in de aanloop naar een daadwerkelijke grootschalige besmetting.

Context

Dit crisistype betreft een (feitelijke) golf van gezondheidsklachten met een forse curatieve inspanning, respectievelijk zorg voor zieken. Een uitbraak kan bovendien maatschappelijke ontwrichting tot gevolg hebben.

Een grieppandemie is een vrijwel gelijktijdige uitbraak van griep op verschillende continenten in de wereld. Een grieppandemie wordt veroorzaakt door een griepvirus waarvoor niemand of zeer weinig mensen voldoende afweer hebben. Dit is anders dan bij de jaarlijkse griepuitbraken (seizoensgriep). Hoewel het seizoensgriepvirus van jaar tot jaar iets verandert, hebben mensen bij eerdere contacten met het griepvirus, als gevolg van infectie of vaccinatie, gedeeltelijke bescherming opgebouwd. De seizoensgriep kan bij risicogroepen (jonge kinderen, ouderen en mensen met een verminderde afweer) ernstig verlopen.

Bij een pandemie kan dit ook het geval zijn, maar kunnen ook personen uit andere bevolkingsgroepen een verhoogd risico op een ernstig beloop hebben. In de vorige eeuw zijn er drie van deze pandemieën geweest.

Er wordt rekening mee gehouden dat in geval van een pandemie zonder interventies tot ongeveer de helft van de bevolking van Nederland besmet zal worden. Hiervan kan de helft tot tweederde ziek worden, wat tot ongeveer één miljoen huisartsbezoeken en tienduizend ziekenhuisopnames zou kunnen leiden; dit alles in een tijdsbestek van enkele maanden. Dit kan belangrijke gevolgen hebben voor zowel de opvang en verzorging van zieken (thuis, door huisartsen en in ziekenhuizen) als voor het algemene maatschappelijk functioneren.

Een influenzapandemie zoals in 1918 kan mondiaal de samenleving gedurende een aantal weken ernstig ontwrichten. In combinatie met een schaarste aan vaccins en antivirale middelen kan dit leiden tot grote sociale onrust. De sociale onrust en maatschappelijke ontwrichting zijn afhankelijk van de virulentie van het virus, het percentage zieken, de mortaliteit, vaccinatie en behandelmogelijkheden.

In 2009 zijn wereldwijd, waaronder ook in Nederland, mensen besmet geraakt met een nieuw influenza A (H1N1)-virus. In juni 2009 kondigde de WHO een wereldwijde grieppandemie af, met verspreiding van het virus op meerdere continenten.

Actoren

Verschillende organisaties hebben taken op het gebied van de bestrijding van een grieppandemie in Nederland:

- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)
- Ministerie van Binnenlandse zaken
- World Health Organization (WHO)
- Centrum Infectieziektebestrijding (CIb)
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM)
- Gezondheidsraad (GR)
- Nationaal Influenzacentrum (NIC)
- Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ)
- Nederlands Vaccin Instituut (NVI)
- Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (Nivel)
- College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG)
- Laboratorium voor registratie bijwerkingen (LAREB)
- GGD'en en gemeenten
- GHOR, politie, brandweer, defensie, RAV
- Ziekenhuizen en huisartsen (ook LHV en NHG)
- Klinisch Virologische Laboratoria (KVL)

Het Centrum Infectieziektebestrijding (CIb) van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) functioneert als regisseur in de keten van de infectieziektebestrijding. Het CIb coördineert bij een dreiging of bestrijding van een uitbraak.
Tevens voert het CIb de landelijke surveillance van infectieziekten uit. De verspreiding van ziekten en de verandering van parasieten, bacteriën en virussen wordt nauwgezet gevolgd. Het CIb rapporteert hierover op nationaal- en internationaal niveau en waarschuwt professionals bij dreigende risico's.

Bovendien adviseert het CIb de minister van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS) en professionals in de praktijk over het gewenste preventie- en bestrijdingbeleid. Ook ontwikkelt zij richtlijnen en draaiboeken voor de lokale en landelijke bestrijding van infectieziekten. Ter ondersteuning van haar adviestaak coördineert en verricht het CIb wetenschappelijk onderzoek en specialistische diagnostiek.

Bij een dreigende epidemie kan het CIb een multidisciplinaire groep deskundigen bijeenroepen: het Outbreak Management Team (OMT), waarvan het CIb de voorzitter is. De taak van het OMT is om de minister van VWS professioneel advies te geven over de aanpak van de infectieziektebestrijding. Het CIb adviseert de minister niet direct, maar via het Bestuurlijk Afstemmingsoverleg (BAO) dat per keer in aansluiting op het OMT georganiseerd wordt.

De taak van het Bestuurlijk Afstemmingsoverleg (BAO) is de adviezen van het Outbreak Management Team (OMT) te toetsen op bestuurlijk afstemming, haalbaarheid en uitvoerbaarheid. Het BAO besluit namens de ministers en de vertegenwoordigers van verschillende instellingen en zorgt voor de uitvoering van de adviezen. In het BAO hebben vertegenwoordigers zitting van GGD Nederland, het Ministerie van VWS, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Vereniging Nederlandse Gemeenten. De minister van VWS is voorzitter van het BAO.

Naast bovenstaande inhoudelijke actoren met betrekking tot de daadwerkelijke voorbereiding en bestrijding van een eventuele pandemie zijn bij een grootschalige uitbraak ook de partners van de Veiligheidsregio Brabant-Noord betrokken aangezien de pandemie kan leiden tot maatschappelijke onrust, grootschalige verstoringen van de openbare orde en verstoring van het dagelijks leven met mogelijk uitval van vitale structuren door gebrek aan personeel. De belangrijkste partners hierin zijn de gemeenten, GGD, GHOR, politie, RAV, brandweer, defensie, waterschappen en Rijkswaterstaat.

Oorzaak

in de afgelopen jaren is er in Nederland meermalen een dreiging geweest van grootschalige uitbraak van een infectieziekte. Soms ging het om bestaande ziekten of varianten daarvan, soms om moedwillige (bioterroristische) introductie van een besmettelijk en dodelijk micro-organisme, zoals Antrax of pokken.

Een ander voorbeeld van een grootschalige besmetting is een grieppandemie. Een pandemie is een epidemie op wereldwijde schaal. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) kan een pandemie ontstaan wanneer aan de volgende drie eisen is voldaan:

- Het opkomen van een ziekte die nieuw is aan de populatie;
- De ziekte infecteert mensen en veroorzaakt zware klachten;
- De ziekte verspreidt zich gemakkelijk onder mensen.

De oorzaak van het nieuwe griepvirus ligt in een complexiteit van factoren zoals het mutatiegedrag van het virus, maar ook de overdraagbaarheid van dier-op-mens en mens-op-mens.

Een pandemie wordt veroorzaakt door een type virus dat nog nooit – of al heel lange tijd niet – onder mensen heeft gecirculeerd. Pandemieën kunnen de samenleving behoorlijk ontwrichten.

Scenario's

Hierbij gaan we uit van een mild scenario en een ernstig scenario. Voor beide scenario's wordt ervan uitgegaan dat er geen effectieve restimmuniteit van (een) voorgaande infectie(s) is achtergebleven, omdat het een nieuw type influenzavirus betreft. Dit heeft naar verwachting met name invloed op de ernst van de ziekte en het percentage sterfgevallen onder de zieken.
Voor het milde scenario, dat we baseren op wetenschappelijk gegronde data en aannames, nemen we aan dat de ziekte gemiddeld zes dagen duurt en dat 0,03% van de gehele bevolking overlijdt. In het milde scenario houden we rekening met het effect van het gebruik van antivirale middelen.

Voor het ernstige scenario, waar we een aantal andere aannames toevoegen, veronderstellen we dat de ziekte gemiddeld acht dagen duurt bij een tot twee weken verzuim van het werk per zieke, en dat 0,47% van de gehele bevolking overlijdt. In het ernstige scenario kiezen we ervoor het effect van het gebruik van antivirale middelen buiten beschouwing te laten.

Op basis van eerdere pandemieën nemen we in dit scenario aan dat de eerste golf ongeveer negen tot twaalf weken duurt met de piek halverwege. De eerste griepgolf kan worden gevolgd door een tweede en eventueel derde golf. Uiteindelijk zal het virus gaan circuleren als een seizoensgriep. In enkele gevallen in het verleden was de tweede golf ernstiger dan de eerste golf.

Wanneer tijdens een grieppandemie antivirale middelen worden voorgeschreven aan iedere zieke met influenza-achtige ziektebeelden zal het piekmoment van de griepgolf later optreden en zal de piek lager zijn. Dit betekent dat er in totaal minder mensen ziek worden, er tijdens de piek minder mensen gelijktijdig ziek zijn en dat er meer tijd is om een vaccin te maken. Dit heeft zowel een gunstig effect op het aantal verwachtte huisartsenconsulten als op het aantal bezet gehouden ziekenhuisbedden.

Aannames voor de scenario's
• In het ernstige scenario kiezen we ervoor het effect van het gebruik van antivirale middelen buiten beschouwing te laten. In het ernstige scenario gaan we daarom uit van een korter durende griepgolf met een hogere piekbelasting. Ook de mogelijke effecten van andere maatregelen worden buiten beschouwing gelaten.
• In het milde scenario houden we wel rekening met het effect van het gebruik van antivirale middelen. In het milde scenario gaan we daarom uit van een langer durende griepgolf met een lagere piekbelasting.

Er is vanuit gegaan dat bij een besmetting met het griepvirus dertig procent van de mensen daadwerkelijk ziek wordt.

Absenteïsme
Het percentage zieken heeft effect op het maatschappelijke leven. Los van het percentage daadwerkelijk zieke mensen is er ook een groep thuisblijvers die zelf niet ziek zijn, maar die iemand anders moeten verzorgen. Er bestaat hier bovenop nog een groep mensen die niet zelf ziek zijn en geen verzorgingstaken hebben, maar uit angst voor het besmet raken thuis blijft. In het ernstige scenario zal de totale groep thuisblijvers (zieken, verzorgenden en de iedereen die uit voorzorg thuis blijft) groter zijn dan bij het milde scenario.

Ook door mediaberichten over de uitbraak van een pandemie met een virulent en pathogeen virus waar nog geen vaccin tegen beschikbaar is zullen waarschijnlijk meer mensen meer ongerust worden.

Scenario's samengevat
De aannames voor het milde scenario en het ernstige scenario voor de regio Brabant-Noord zijn samengevat in tabel 1. Hierbij zijn we uitgegaan van een inwoneraantal van 631.047 (peildatum oktober 2009). Ter vergelijking is dezelfde informatie over de jaarlijkse seizoensgriep opgenomen.

Tabel 18:

Scenariotabel influenzapandemie veiligheidsregio Brabant-Noord

Aantal inwoners (okt. 2009): **631.047**

	Jaarlijkse seizoensgriep	**mild scenario met antivirale middelen**	**ernstig scenario zonder antivirale middelen**
Aantal mensen ziek	31.552	189.314	189.314
Aantal mensen ziek (in %)*	5,0%	30,0%	30,0%
Aantal doden	10 à 80	189	2.966
Aantal doden (in %)*	0,0015625 à 0,0125%	0,03%	0,47%
Frequentie	jaarlijks	onbekend	onbekend
Oorzaak	bekend type griepvirus	nieuw type gr.virus	nieuw type griepvirus
Mogelijke ziekteduur	0 à 2 weken	0 à 2 weken	1 à 2 weken
Gemiddelde ziekteduur	6 dagen	6 dagen	8 dagen
Duur ziektegolf	6 tot 10 weken	ca. 20 weken	ca. 10 weken
Piekmoment	na 3 tot 5 weken	rond 10e week	rond 6e week
Nieuwe zieken per dag (piek)	-	3.786	6.310
Nieuwe zieken per dag (piek in %)*	-	0,6%	1,0%
aantal zieken tijdens piek	-	25.242	31.552-63.105
aantal zieken tijdens piek (in %)*	-	4,0%	5% - 10,0%
Aantal thuisblijvers tijdens piek	-	25.242 -63.105	126.209 -189.314
Aantal thuisblijvers tijdens piek (in %)*	-	4% - 10%	20% - 30,0%

** percentages op basis van Handleiding Bedrijfscontinuïteit bij grieppandemie; min. BZK & VWS ; maart 2008*

In het ernstige scenario is 15-20% thuis ten gevolge van influenza en alle andere ziekten. Daarbij nog 5-10% uit voorzorg en mensen die voor zieke familie of vrienden zorgen. Het gaat hier om een gemiddelde: voor grotere organisaties is dit een redelijke verwachting, voor kleinere bedrijven of voor bedrijfsonderdelen zullen er grotere afwijkingen zijn naar boven of naar beneden.

Ernstig scenario (zonder antivirale middelen)

30% van de bevolking wordt ziek. Het virus heeft een hoge virulentie en mortaliteit. Er is geen vaccin of antivirale middelen beschikbaar. 0,47% van de mensen komt te overlijden. Gevolgen:

- Schaarste aan medische zorg in de eerste en tweede lijn; ziekenhuizen kunnen niet alle patiënten opnemen en behandelen die daarvoor in aanmerking komen.
- Tekort aan huisartsenzorg in de eerste lijn.
- Uitval van zorgverleners door ziekte.
- Zorgmeldpunten zijn in veel gemeenten actief.
- Beperking van het aantal ziekenhuisopnames.

- De vitale infrastructuur komt in de problemen door personeelsgebrek, met als gevolg sociale onrust.
- Politie, brandweer en gemeenten kunnen door het grote aantal zieken onder de personeelsleden alleen incidenten bestrijden; structureel tekort aan mensen.
- De begraafcapaciteit schiet in een aantal plaatsen tekort.
- Maatschappelijke ontwrichting doordat ook goederen (door schaarste aan werkende mensen) in supermarkten en winkels massaal leeg gekocht kunnen worden.
- OOV problematiek, mensen gaan zorg afdwingen; voornamelijk bij apothekers, ziekenhuizen, huisartsen.

Mild scenario (met antivirale middelen)
30% van de bevolking wordt ziek. Het virus is virulenter dan het normale jaarlijkse influenzavirus maar heeft niet een veel hogere mortaliteit. Antivirale middelen zijn beschikbaar.

Gevolgen:
- Schaarste aan reguliere zorg op de top van de epidemie.
- Ziekenhuizen en huisartsen kunnen in deze beperkte tijd de patiëntenstroom nauwelijks verwerken. In sommige regio's zijn zorgmeldpunten ingericht. Buiten de piek wordt door waarneming en het uitstellen van de niet-acute zorg de extra zorgbehoefte efficiënt opgevangen.
- Vitale infrastructuur ondervindt problemen, maar veroorzaakt geen sociale onrust.
- Politie, brandweer en gemeenten kunnen de tekorten aan mensen in de gelederen opvangen door het stellen van prioriteiten.
- De begraafcapaciteit is bijna overal voldoende.

Voor het beschrijven van de impactscore en waarschijnlijkheid gaan we uit van het ernstige scenario.

Impactscore

De gevolgen van het ernstige scenario pandemie zijn:
1. criterium 2.1 ‘doden’
2. criterium 2.2 ‘ernstig gewonden en chronisch zieken’
3. criterium 2.3 ‘lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)’,
4. criterium 3.1 ‘kosten’
5. criterium 5.1 ‘verstoring dagelijks leven’
6. criterium 5.2 ‘aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur’
7. criterium 5.3 ‘sociaal psychologische impact’

criterium 2.1 'doden'

Impactscore: **E**
Uitgaande van een inwoneraantal van 631.047 inwoners waarbij in de worst case 0,47% zal overlijden komt het totaal aantal doden op 2.966.

criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'

Impactscore: **E**
Bij een pandemie worden grote aantallen mensen ziek. Een aantal van deze mensen (met name de risicogroepen) zal komen te overlijden. Mensen die als gevolg van de pandemie ernstig ziek raken (met name mensen met ademhalingsklachten) kunnen in deze worden beschouwd als ernstig gewonden. Dit zal meer dan 400 personen betreffen waardoor de impactscore dus op E uitkomt.

criterium 2.3 'lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)'

Impactscore: **E**
Als we ervan uitgaan dat 30 % van de bevolking ziek is of thuisblijft als gevolg van een pandemie levert dit grote problemen op voor de continuïteit (in zowel de profit als de non profit sector). Hierdoor ontstaan knelpunten in vitale infrastructuren (gas-, electriciteits- en watervoorzieningen), zorginstellingen en overheidsdiensten waardoor gebrek aan primaire levensbehoeften kan ontstaan. Deze knelpunten kunnen optreden tijdens de daadwerkelijke griepgolf (dit is een periode van negen tot twaalf weken). Het zal gevolgen hebben voor een groot deel van de bevolking waarmee de impactscore neerkomt op E.

criterium 3.1 'kosten'

Impactscore: **E**
Gezondheidsschade heeft betrekking op toename van ziekenhuisopnamen, huisartsenbezoeken, specialistische zorg (IC-units), etc. Tijdens de pandemie is er sprake van massale uitval van arbeidskrachten. Dit levert economische schade op. Bestrijdingskosten (o.a. virale middelen / massavaccinatie) lopen in de honderden miljoenen euro's. De kosten lopen bij een dergelijk scenario ongetwijfeld op tot meer dan 2 miljard euro.

criterium 5.1 'verstoring dagelijks leven'

Impactscore: **E**
Er zal tijdens een pandemie sprake zijn van massale sterfte onder de bevolking. Daarnaast zullen de mensen thuisblijven om familie te verzorgen of uit angst voor besmetting. Deelname aan het maatschappelijk verkeer wordt hiermee ernstig belemmerd en komt vrijwel stil te liggen. Ook zijn er gevolgen voor bijvoorbeeld de capaciteit van het openbaar vervoer en andere infrastructurele zaken. Dit zal zeker het geval zijn tijdens de griepgolf gedurende tien

weken, maar mogelijk langer door de effecten van de grieppandemie in de gehele samenleving. Hier is overduidelijk sprake van een impactscore E.

criterium 5.2 'aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur'

Impactscore: **E**
Onder het lokale en regionale bestuur zullen ook mensen komen te overlijden. Daarnaast worden grote aantallen mensen ziek. Hierdoor kunnen bestuurlijke taken in mindere mate worden opgepakt. Tegelijkertijd is er een grotere belasting van het lokale en regionale bestuur waardoor er disbalansen ontstaan in de dienstverlening aan burgers. Hiermee is dus ook de continuïteit van het lokale en regionale bestuur in het geding. Daarbij kan het bestuur ook onder druk te komen staan als gevolg van de aanpak van de (voorbereiding op- en bestrijding van) pandemie. Hiermee komt de impactscore op E.

criterium 5.3 'sociaal psychologische impact'

Impactscore **E**
De (dreigende) pandemie kan leiden tot angst en woede vermengd met verdriet en afschuw waardoor paniek en massahysterie kan ontstaan. Zeker als mensen komen te overlijden en blijkt dat de virale middelen niet afdoende effect hebben zal de sociaal psychologische impact enorm zijn. Er is hier sprake van impactscore E.

Waarschijnlijkheid

Deskundigen zijn het er over eens dat af en toe pandemieën zullen optreden, ondanks deze gedeeltelijke afweer tegen seizoensgriep binnen een (deel van de) populatie. Bij een pandemie verschijnt er een nieuw type griepvirus dat erg ziekmakend (pathogeen) kan zijn waar op grote schaal nog geen afweer tegen bestaat.

Een pandemie kan zich elk moment voordoen. Historisch gezien is er ongeveer elke 25-50 jaar een grieppandemie opgetreden. In de vorige eeuw gebeurde dit drie keer: in 1918, 1957 en 1968. Het is waarschijnlijk dat een nieuwe pandemie ontstaat in gebieden waar intensief contact is tussen dieren en mensen en waar de mogelijkheden om de dierlijke griepvariant te bestrijden beperkt zijn (*IGZ/RIVM, 2004*).

Met andere woorden: het is niet duidelijk wanneer er een pandemie met een dergelijke omvang zoals beschreven zich zal voordoen. Het is wel duidelijk dat dit op een bepaald moment het geval zal zijn. Hiermee komt de waarschijnlijkheidsscore uit op D, waarschijnlijk.

Score waarschijnlijkheid
D: waarschijnlijk

16 (6.3)	Thema	**Gezondheid**
	Crisistype	**Bedreiging volksgezondheid**
	Incidenttypen	**Dierziekte overdraagbaar op mens (zoönose)**

Context

Inleiding

Er zijn veel infectieziekten die mensen op elkaar kunnen overbrengen. Ook dieren kunnen infectieziekten op elkaar overbrengen. Een klein deel van de infectieziekten van dieren is besmettelijk voor de mens. Dat zijn de zoönosen. Er zijn vele varianten van zoönosen en per zoönose verschilt de impact. In dit scenario gaan we uit van de Q-Koorts.

Actoren

Bij zoönose zijn naast de genoemde actoren in het scenario ziektegolf (pandemie) ook andere partijen betrokken zoals:

- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselveiligheid (LNV)
- Voedsel en Warenautoriteit (VWA)
- Algemene Inspectiedienst (AID)
- Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO)

Oorzaken

Steeds meer zoönosen?

Enerzijds verdwijnen er zoönosen uit ons land, doordat er steeds meer over bekend is en goede maatregelen genomen kunnen worden. Anderzijds kunnen er nieuwe ziekten bijkomen. De oorzaken daarvan zijn:

- Mensen reizen steeds meer en kunnen uit andere landen ziekten mee terug naar huis nemen. Sommige ziekten zullen dan kans zien om zich (opnieuw) in Nederland te vestigen.

- Onze voedingsgewoonten zijn veranderd, er wordt meer rauw of rosé gebakken vlees en vis gegeten (bijvoorbeeld carpaccio, vis in sushi's, rosé gebraden lamsbout). Ook groenten worden vaak korter gekookt of even geroerbakken, zodat ze nog knapperig blijven. Ziektekiemen die normaal door verhitting gedood worden, zullen dan blijven leven. Ook in rauwe melk kunnen ziektekiemen voorkomen, terwijl er geen enkel risico is wanneer je gepasteuriseerde of gesteriliseerde melk in de winkel koopt.

- Het klimaat verandert. Door de opwarming kunnen vectoren ('transporteurs'), die ziekten van (wilde) dieren naar mensen overbrengen, zich vestigen en uitbreiden in Nederland. Voorheen was het in ons land te koud voor die vectoren (muggen, teken, vliegen) om te overleven.

Scenariobeschrijving

In dit scenario richten we ons op een dierziekte die overdraagbaar is op de mens, Q-Koorts.

Impactscore

De gevolgen van het scenario zijn:

1. criterium 1.1 'aantasting van de integriteit van het grondgebied'
2. criterium 2.1 'doden'
3. criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'
4. criterium 3.1 'kosten'
5. criterium 5.2 'aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur'
6. criterium 5.3 'sociaal psychologische impact'

criterium 1.1 'aantasting van de integriteit van het grondgebied'

Impactscore: **A**
Bij een zoönose is aantasting van de integriteit van het grondgebied gedeeltelijk aan de orde. Bepaalde delen van de regio waar besmetting plaatsvindt kunnen worden afgesloten. Dit zal echter afgebakende gebieden bevatten waardoor de impactscore categorie A betreft.

criterium 2.1 'doden'

Impactscore: **C**
Een schatting van het aantal doden dat als gevolg van de zoönose zal komen te overlijden ligt tussen de 4 en 16. Het aantal doden is afhankelijk van de maatregelen die genomen worden om de uitbreiding- en duur van de besmetting in te dammen (vaccinatie en/of ruiming).

criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'

Impactscore: **D**
Chronische Q-Koorts komt bij een klein percentage van de besmette personen voor. We gaan uit van 40-160 chronische zieken als gevolg van een ernstige uitbraak. Hierdoor komt de impactscore dus uit op D. Ook hier geldt dat het aantal gewonden afhangt van de maatregelen die worden genomen.

criterium 3.1 'kosten'

Impactscore: **C**
Een grootschalige uitbraak van dierziekten in het algemeen en zoönose in het bijzonder zorgt voor zeer veel materiële schade. (Vee)bedrijven worden geruimd en er treedt gezondheidsschade op. De schade bij een grootschalige uitbraak loopt in de tientallen miljoenen euro's. Hiermee komt de impactscore op C.

criterium 5.2 'aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur'

Impactscore: **B**
De aanpak van een dergelijke crisis vergt vaak een landelijke aanpak. Afhankelijk van op welke wijze de lokale politieke vertegenwoordiging en openbaar bestuur optreedt bij de crisis zal de impactscore B bedragen.

criterium 5.3 'sociaal psychologische impact'

Impactscore **B**
De impact van een dergelijke crisis heeft vooral betrekking op de betrokken veehouders en (chronisch) zieken als gevolg van de zoönose. Impactscore B.

Waarschijnlijkheid

De afgelopen jaren hebben zich verschillende zoönosen voorgedaan. De Q-Koorts is een actueel voorbeeld voor de regio Brabant-Noord. Het wordt zeer voorstelbaar geacht dat zich in de (nabije) toekomst weer een (andere) zoönose voordoet. Wel verschilt, zoals vermeld in de inleiding, de impact per zoönose. Hiermee komt de waarschijnlijkheidsscore uit op D, waarschijnlijk.

Score waarschijnlijkheid
D: waarschijnlijk

17 (7.1)	Thema	**Sociaal maatschappelijke omgeving**
	Crisistype	**Paniek in menigte**
	Incidenttypen	**Paniek tijdens grote festiviteiten, evenementen en demonstraties**

Inleiding

Bij grote evenementen kan paniek in de menigte ontstaan. Dat leidt tot verschillende risico's, zoals verdrukking, onder de voet lopen en verstikking. Evenementen zijn festivals, grote bijeenkomsten in bijvoorbeeld voetbalstadions, luchtshows, enzovoorts

Context

Het gaat bij al deze situaties om de volgende onderwerpen:

- een hoge dichtheid van aanwezigen op een bepaald oppervlak
- een grote mate van ingeslotenheid van de aanwezigen (beperkte bewegingsruimte en vluchtwegen)
- een gebeurtenis waardoor de paniek of stuwing wordt aangewakkerd.

Deze omstandigheden kunnen zich voordoen tijdens grote evenementen op een afgesloten terrein (luchtmachtdagen Volkel), in een locatie waar evenementen plaatsvinden (stadion/schouwburg) of op een niet afgesloten terrein waar veel mensen samenkomen (bijvoorbeeld binnenstad 's-Hertogenbosch tijdens carnaval).

Actoren

Actoren bij dergelijke incidenten zijn o.a. de hulpverleningsdiensten, evenementenorganisaties, (horeca)bedrijven en gemeenten (vergunningverlener bij evenementen).

Oorzaak

De triggers voor het ontstaan van paniek kunnen divers zijn. Er kan gedacht worden aan een explosie, (plotselinge) omslag van het weer of (een gerucht van) een bommelding.

Scenario

We gaan in het scenario uit van een evenement waar 10.000 mensen zich in een afgesloten terrein begeven met beperkte bewegingsvrijheid. Nadat er zich een explosie heeft voorgedaan rennen mensen uit paniek één richting op. Hierbij worden vele mensen onder de voet gelopen en verdrukt. Doordat de ruimten gecompartimenteerd zijn in clusters van 2.000 personen gaan we uit van 2.000 mensen die zich dezelfde kant op bewegen.

Impactanalyse

De gevolgen van dit scenario zijn:

1. criterium 2.1 'doden'
2. criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'
3. criterium 3.1 'kosten'
4. criterium 5.2 'aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur'
5. criterium 5.3 'sociaal psychologische impact'

Criterium 2.1 'doden'

Impactscore: **C** (4-16 personen direct overlijden)
Bij ernstige verdrukking treedt mogelijk verstikking op. Bij een ernstig incident zouden er doden kunnen vallen. Een inschatting betekent 4 tot 16 doden.

Criterium 2.2 'lichamelijk ernstig gewonden en chronisch zieken'

Impactscore: **C hoog** (bij een ernstig incident kan er sprake zijn van 16-40 ernstig gewonden). Daarnaast zullen er tientallen lichtgewonden vallen (botbreuken e.d.).

Criterium 3.1 'kosten'

Impactscore: **A** (< 2 miljoen)
Bij de geschetste scenario's zal er sprake zijn van uiteenlopende aspecten. Hierbij kan gedacht worden aan:

- de directe en indirecte bedrijfsschade
- gezondheidsschade
- materiële schade (gebouwen en opstallen)
- bestrijdings- en herstelkosten(divers)

De schade kan naar schatting oplopen tot enkele tonnen.

Criterium 5.2 'aantasting positie lokale en regionale openbaar bestuur'

Impactscore: **B** (2 uit 6 indicatoren, gedurende enkele dagen)
De wijze van het optreden van het openbaar bestuur is bij het incident van belang voor het vertrouwen in het bestuur en de bestuurder. Dit kan echter positief als negatief uitpakken.

Criterium 5.3 'sociaalpsychologische impact en de M-factor'

Impactscore: **B** (aanzienlijk gevolg, 1 significante categorie bij een gemiddelde eindgradatie)
Bij de getroffenen zal sprake zijn van een gevoelde verwijtbaarheid van relevante bedrijven/organisatoren en de overheid alsook het verlies van vertrouwen in hen.

Waarschijnlijkheidsanalyse

De herdenking op de Dam (2010) heeft zichtbaar gemaakt wat de gevolgen kunnen zijn van paniek in menigte. Er hoeft maar één trigger te zijn en die kan zorgen voor grote paniek in de menigte. In de regio zijn tientallen grote evenementen/momenten waar gelijktijdig meer dan 10.000 mensen aanwezig zijn. Beperken van de risico's door in het vergunningverleningstraject bewust te zijn van deze risico's en daar maatregelen op te nemen (bijvoorbeeld crowd-management) is essentieel. Dan nog kunnen zich dergelijke incidenten voordoen. De kans is dus mogelijk, score C.

Score waarschijnlijkheid
C: mogelijk

18 (7.2)	Thema	**Sociaal Maatschappelijke omgeving**
	Crisistype	**Verstoring openbare orde**
	Incidenttypen	**Grootschalige ordeverstoringen**

Context

Actoren

Grootschalige ordeverstoringen zijn een aantasting van de openbare orde en veiligheid. Artikel 172 van de Gemeentewet geeft aan dat:

1. De burgemeester belast is met de handhaving van de openbare orde;
2. De burgemeester bevoegd is overtredingen van wettelijke voorschriften die betrekking hebben op de openbare orde te beletten of te beëindigen. Hij of zij bedient zich daarbij van de onder zijn gezag staande politie;
3. De burgemeester bevoegd is bij verstoring van de openbare orde of bij ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, de bevelen te geven die noodzakelijk te achten zijn voor de handhaving van de openbare orde.

Afhankelijk van de hierna nog te noemen triggers kunnen anderen dan de burgemeester acteren, t.w.:

- De nationaal Coordinator terrorismebestrijding
- De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- Het Openbaar Ministerie
- Organisatoren van evenementen
- Directie / eigenaar van objecten waarop de ordeverstoring zich richt

Oorzaak

Het Regionaal Risicobeeld van de Veiligheidsregio Brabant-Noord beschrijft dat onder grootschalige ordeverstoringen wordt verstaan: verstoringen veroorzaakt door paniek tijdens grote festiviteiten, concerten en demonstraties. Het uitgangspunt bij ordeverstoringen is dat er sprake is van wanordelijkheid.

De dagelijkse praktijk toont de risico's aan:

- De rellen in Enschede die ontstonden voorafgaande aan de UEFA Cup-wedstrijd tussen FC Twente en Olympique Marseille op 26 februari 2009;
- Een feest op het Bloemendaalse strand op 10 augustus 2009, waarbij onder het toeziend oog van 5000 feestvierders diverse opstootjes ontstonden;
- Een strandfeest in Hoek van Holland op 23 augustus 2009. Hierbij gingen de hulpverleners uit van 15.000 bezoekers terwijl achteraf 28.000 mensen aanwezig waren. Deze communicatiefout heeft er mede toe geleid dat er tientallen gewonden en één dode te betreuren viel;
- De ordeverstoring tijdens Cult & Tumult op 27/28 september 2009 in Veldhoven;
- De rellen Graafsewijk in Den Bosch in december 2005 n.a.v. het SBS-programma ‘Probleemwijken’.

Waarnaast geldt dat in Nederland en andere Europese landen sprake is van polarisatie met diverse conflicterende partijen, bijvoorbeeld:

- autochtoon – allochtoon / religieuze tegenstellingen;
- rechts – links (bijvoorbeeld Volksunie versus antifascisten);
- hooligans onderling (bijvoorbeeld Feyenoord – Ajax).

Collectief gevoelde onvrede, zoals angst voor terrorisme, voor elkaar, voor de kredietcrisis, voor werkeloosheid, voor beperkte sociale voorzieningen, vormt de onderstroom. Dit komt bijvoorbeeld tot uitdrukking in oudejaarsrellen ('ventielzede'/ uitlaatklep), een collectieve aanleiding om uit de band te springen.

Triggers

Concrete triggers kunnen zijn:

- Demonstraties die uit de hand lopen;
- Een terroristische aanslag;
- Grootschalige festiviteiten als sportwedstrijden, popfestivals, feesten;
- Media of films die kunnen leiden tot provocatie;
- Een politiek getinte moord, zoals die op Theo van Gogh of Pim Fortuyn;
- Niet kunnen opleggen van een gebiedsverbod aan veroordeelde pedofielen.

Risicobronnen en kwetsbaarheden

In deze analyse wordt uitgegaan van twee uitgangspunten conform de landelijke handreiking, t.w.:

1. Evenementen met meer dan 5000 bezoekers per keer op gedefinieerd beperkt gebied. Hieronder vallen niet de risicobronnen in de wekelijkse uitgaanscentra in de diverse gemeenten met een hoog bezoekersaantal en carnavalsdagen;
2. Demonstraties als gevolg van collectief gevoelde onvrede.

Ad 1: Evenementen:
De kwetsbare objecten zijn die locaties en/of directe omgeving waar het evenement gehouden wordt. De regio kent, verspreid over diverse gemeenten, verschillende evenementen met een bezoekersaantal van meer dan 5000 bezoekers.
Evenementen / festiviteiten voor jongeren met een bezoekersaantal van meer dan 5000 bezoekers, zoals housefeesten, jaarwisseling etc. houden extra risico's in.

In alle gemeenten van de regio Brabant-Noord is DIGIMAK (multidisciplinaire evenementenkalender) operationeel. Het is van groot belang dat DIGIMAK door alle partners adequaat gevuld en geraadpleegd wordt. Immers, stapeling van evenementen op enig moment kunnen extra risico's met zich meebrengen.

In de regio Brabant-Noord liggen twee voetbalstadions / parken met evenementen met een groot aantal bezoekers, t.w.:

- Het FC Den Bosch Stadion, gemeente 's-Hertogenbosch: jaarlijks circa 20 voetbalwedstrijden
- Het Sportpark FC Top Oss, gemeente Oss: jaarlijks circa 20 wedstrijden van FC TOP Oss

Mogelijk ten overvloede wordt vermeld dat bovenstaande evenementen naast risico's m.b.t. veiligheid ook risico's m.b.t. de gezondheid van mens en dier ten gevolge kunnen hebben.

Ad 2: Demonstraties:
Demonstraties als gevolg van collectief gevoelde onvrede kunnen zich door maatschappelijke ontwikkelingen voordoen. Uit historische gegevens van de laatste decennia zijn demonstraties van dien aard in de regio Brabant-Noord niet voorgekomen.

Scenariobeschrijving

Voor de scenariobeschrijving wordt uitgegaan van grootschalige ordeverstoring bij evenementen, waarbij:

- Bij de politie-inzet de dagelijkse capaciteit overstijgt ter beheersing van de ordeverstoring;
- Bij de politie extra capaciteit (bijv. inzet Mobiele Eenheid, bij meer dan de reguliere capaciteit) moet worden georganiseerd ter voorkoming van ordeverstoringen.

Hierbij wordt opgemerkt, dat het van groot belang is dat de Veiligheidsregio Brabant-Noord in de komende beleidsperiode multidisciplinair evenementenbeleid ontwikkelt en vaststelt. Het doel is dat de hulpdiensten gezamenlijk de gemeenten kunnen adviseren over de te stellen vergunningsvoorwaarden. Dit alles om te voorkomen dat grootschalige ordeverstoringen bij evenementen en demonstraties kunnen ontstaan. De hulpdiensten kunnen zich hierdoor ook tijdig en beter prepareren.

Impactanalyse

De gevolgen van het scenario grootschalige ordeverstoringen zijn:

1. criterium 2.1 'doden'
2. criterium 2.2 'ernstig gewonden en chronisch zieken'
3. criterium 5.1 'verstoring van het dagelijks leven'
4. criterium 5.2 'aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur'
5. criterium 5.3 'sociaalpsychologische impact en de M-factor'

Criterium 2.1 'doden'

Impactscore direct overlijden (binnen 1 jaar): **B** (aanzienlijk gevolg, 2 tot 4 personen)

Bij een grootschalige ordeverstoring is niet uit te sluiten dat mensen direct of binnen een jaar kunnen overlijden.

Criterium 2.2 ' ernstige gewonden en chronische zieken'

Impactscore: **B** (aanzienlijk gevolg, 4 tot 40 personen)

Bij een grootschalige ordeverstoring is niet uit te sluiten dat mensen ernstig gewond kunnen raken. Onder letselgevallen behoren categorie T1 en T2 slachtoffers en personen met langdurige of blijvende gezondheidsproblemen zoals ademhalingsklachten, ernstige verbrandingen of huidaandoeningen en gehoorbeschadiging.

Criterium 5.1 'verstoring van het dagelijks leven '

Impactscore: **C** (ernstig gevolg, tijdsduur 1 – 2 dagen en < 400 inwoners)

Onder verstoring dagelijks leven wordt verstaan de aantasting van de vrijheid zich te verplaatsen en samen te komen op publieke plaatsen en openbare ruimten. Hierdoor wordt deelname aan het normale maatschappelijk verkeer belemmerd.
De verstoring van het dagelijks leven is hierbij sterk afhankelijk van de plaats van het incident en de aard en vorm van de verstoring, zoals:

- geen onderwijs kunnen volgen;
- niet naar het werk kunnen gaan;
- geen gebruik kunnen maken van maatschappelijke voorzieningen als sport, cultuur of gezondheidszorg;
- verminderde bereikbaarheid door blokkade van wegen en uitval van openbaar vervoer;
- niet kunnen doen van noodzakelijke aankopen wegens winkelsluiting.

Criterium 5.2 'aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur '

Impactscore: **E** (catastrofaal gevolg, tijdsduur: maanden met 3 of meer indicatoren)

De drie indicatoren die een rol spelen zijn:

1. Aantasting van het functioneren van de politieke vertegenwoordiging;
2. Aantasting van het functioneren van het openbaar bestuur;
3. Aantasting van de openbare orde en veiligheid.

De bestuurlijke geloofwaardigheid is niet afhankelijk van de omvang van het incident, maar meer van het optreden van de hulpdiensten en het bestuur rond het ongeval, de verwijtbaarheid van de faaloorzaak en de kwetsbaarheid van het getroffen gebied. De preparatie van de hulpdiensten en de kwetsbaarheid van het gebied rond het evenemententerrein zijn te beoordelen.

De indicatoren zijn van toepassing:

Criterium 5.3 'sociaalpsychologische impact en de M-factor'

Impactscore: **B** (aanzienlijk gevolg, gemiddelde eindgradatie met één significante categorie)

De categorie die bij het scenario grootschalige ordeverstoring van toepassing is, is de gevoelde verwijtbaarheid van overheidsinstanties. De grootste impact zal bij de slachtoffers zijn, maar ook de bewoners in de directe omgeving, verwanten, nabestaanden en hulpverleners kunnen gedurende lange tijd met angst- en/of woedegevoelens blijven zitten.

De omvang van de sociaalpsychologische impact is o.a. afhankelijk van de omvang van de ordeverstoring.

Waarschijnlijkheidsanalyse

Grootschalige ordeverstoringen in relatie met een evenement zijn denkbeeldig. De dagelijkse praktijk in Nederland toont dit aan, zoals aangegeven onder 'oorzaak'. Ook de polarisatie met diverse conflicterende partijen speelt hierbij een rol.

Score waarschijnlijkheid
C: Mogelijk

terug naar Samenvatting

Resultaat van alle scenario-uitwerkingen

Het resultaat van alle scenario-uitwerkingen zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel 19: *Uitkomsten scenarioanalyses (scenario 1 t/m 18)*

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Vitaal belang	**Impact criterium**	Overstroming (EDO 36)	natuurbranden (bos / heide)	grote brand in complex gebouw	grote brand in verzorgingtehuis	ongeval gevaarlijk stoffen	Ongeval A-object (zie NPK)	Verstoring energievoorziening	Verstoring drinkwater	verstoring waterzuivering	verstoring telecom en/of ICT	luchtvaartincident (worst case)	luchtvaartincident (reëel)	ongeval vervoer over water	ongeval spoorvervoer	Pandemie	Dierziekte overdraagbaar - mens	paniek in menigte (evenementen)	verstoring openbare orde
Territoriale veiligheid	1.1 Aantasting integriteit van het grondgebied	D	-	-	-	-	E	-	-	-	-	-	-	-	**Zie scenario 5 (ongeval brandbare / giftige stoffen**	-	A	-	-
Fysieke veiligheid	2.1 Doden	D	A	C	B	D	E *	B *	-	-	B	E *	D *	B		E	C	C	B
	2.2. Ernstig gewonden en chronisch zieken	E	A	C *	C	D h	D *	C	-	-	B	D *	C	B		E	D	C h	B
	2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	E	A	-	A	C	D	D	D	D	-	D	A	-		E	-	A	-
Economische veiligheid	3.1 Kosten	E	A	C *	B	B *	E	B *	B *	B *	B	B *	B *	A		E *	C	A	-
Ecologische veiligheid	4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	-	B	-	-	-	E	-	-	C *	C	-	-	D *		-	-	-	-
Sociale en politieke stabiliteit	5.1 Verstoring van het dagelijks leven	E	-	A	A	C	E	C *	C *	B *	C	D	A	-		E	-	-	C
	5.2 Aantasting lokale en regionale positie bestuur	E	A	B *	A	E	E	A *	B *	B *	A	E	E	-		E	B	E	E
	5.3 Sociaal psycho-logische impact / M-factor	D	-	B	B	C	E	B	B	B	C *	E	D	-		E	B	B	B
Veiligheid cul-tureel erfgoed	6.1 Aantasting cultureel erfgoed	E	C	D	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-
Totaal score impact (uit rekenmodule)	→	0.700	0.021	0.075	0.026	0.237	0.767	0.068	0.056	0.067	0.047	0.404	0.184	0.042		0.701	0.068	0.140	0.122
Score waarschijnlijkheid	→	**B**	**C**	**C**	**C**	**A**	**A**	**E**	**C**	**B**	**D**	**A**	**B**	**B**		**D**	**D**	**C**	**C**

Legenda: *(-) n.v.t. (*) bandbreedte (h) hoog*

terug naar Samenvatting

10 Bijlagen

I. Overzicht maatschappelijke thema's

II. Impactanalyse

III. Waarschijnlijkheidsanalyse

IV. Samenstelling projectgroep

V. Afkortingen

VI. Definities en uitleg gebruikte termen

VII. Bronnen

terug naar Samenvatting

I Overzicht maatschappelijke thema's

Overzichtslijst maatschappelijke thema's, crisistypen en incidenttypen + effecten en planvorming VRBN (mei 2010)

1. Natuurlijke omgeving

Nr.	Crisistype	Incidenttype	Effecten / inspanningen	Planvorming, regionaal aanwezig (jaar)	Voorbeeld
1.	Over - stromingen	Overstroming door hoge rivierwaterstanden (Maas)	• veel slachtoffers • evacuatie • materiële en economische schade	Multidisciplinair Coördinatieplan Hoogwater Maas (2010) Generiek draaiboek evacuatieplan / EDO 36 (2010)	Hoogwater 1995 / 1996
2.	Natuur-branden	Bosbrand Heide-, veen- en duinbranden	• Kleine aantallen slachtoffers • Veelal waarschuwingstijd • Grootte inspanning watervoorzieningen • Eventueel ontruimen terreinen (campings)	Multidisciplinair Coördinatieplan Natuurbranden en ontruimen en evacueren recreatiegebieden (2007)	Brand Drunense Duinen 2000
3.	Extreme weers-omstandig-heden	Koude golf Hitte golf Storm Mist	• Gevarieerde hulpvragen bij hulpdiensten tegelijkertijd • Materiële schade • Aandacht voor kwetsbare groepen	Monodisciplinaire Procedure Storm en Wateroverlast (2010)	Storminzet 2007
4.	Aardbevingen	Aardbeving	• Nvt.		
5.	Plagen	Ongedierte	•		
6.	Dierziekten	Ziektegolf	Zie thema 6 (gezondheid)	Multidisciplinair Draaiboek Dierziekten (2009)	Varkenspest (1998) MKZ (2001) Vogelgriep (2003) Q-koorts (2009)

2. Gebouwde omgeving

Nr.	Crisistype	Incidenttype	Effecten	Planvorming (regionaal aanwezig)	Voorbeeld
1.	Branden in kwetsbare objecten	Grote brand in gebouwen met niet of verminderd zelfredzame personen (divers) Grote brand in gebouwen met een grootschalige publieksfunctie (divers) Grote brand in bijzonder hoge gebouwen (provinciehuis)	• Slachtoffers met brandwonden en/of ademhalingsproblemen • Gevaar voor hulpverleners ivm instorting • Moeizame ontruiming • Materiële schade • Veel personen • Hoogte problematiek	KVT (KazerneVolgordeTabel) (2010) Inzetmatrix (2010) **Locaal (object afhankelijk):** Aanvalsplannen, bereikbaarheids-kaarten Inzetkaarten	Grote Brand Oss, loods (2008) div.
2.	Instortingen in grote gebouwen en kunstwerken	Instorting door explosie of instorting door gebreken constructie	Idem + • Kans op vervolgschade • Slachtoffers met mechanisch letsel	Idem	Veghel slooppand (2005)

3. Technologische Omgeving

Nr.	Crisistype	Incidenttype	Effecten	Planvorming (regionaal aanwezig)	Voorbeeld
1.	Incidenten met brandbare / explosieve stof in de open lucht	Ongeval vervoer weg (brand-/explosie: bv bij LPG-tankwagens) Ongeval spoorvervoer Ongeval transport buisleidingen	• Ontruiming • Gewonden door hitte, rondvliegende brokstukken, drukgolf, instortingen • Bij secundaire branden kans op rookvergiftiging • In gebouwd gebied veel materiële schade	Coördinatieplan LPG-tanksations (2006) MODEL Coördinatieplan Autosnelwegen (2009) Coördinatieplan Spoorwegen Brabant Noord (2010) Coördinatieplan conventioneel Spoor (2010) -	LPG - tankwagen tankstation Nijmegen (1992) LPG tankwagen A2 thv Eindhoven (2003) Trein ontsporing Boxtel (198.) Belgie
2.	Incidenten met giftige stof in de open lucht	Ongeval met toxische stof (bv tankwagen)	Veel idem + • Snel waarschuwen bevolking (alarmeren / voorlichting) • ademhalingsproblemen. Verkeersstremmingen Idem	-	**Voorbeeld**

3. technologische omgeving (vervolg)

nr	crisistype	incidenttype	effecten	Planvorming (regionaal aanwezig)	voorbeeld
1/2**sta.**	Ongevallen met brandbare / explosieve / giftige stof in de open lucht **Stationair** (onderdeel van 3.1 en 3.2)	Ongeval stationaire inrichting (productie, verwerking, opslag en gebruik	Idem	Rampbestrijdingsplannen: • RBP Moleneind / Organon (2006) • RBP Diosite / De Geer (2006) • RBP Gasuni / Ravenstein • RBP Unipol / Oss • RBP Vliegbasis Volkel (2007) • RBP Stork / Boxmeer (nog niet aanwezig) • RBP vd Anker (VRBZO) Coördinatieplan LPG (2006) LPG-tankstations **(lokaal)** Multidisciplinaire Inzetkaarten BRZO-bedrijven **(lokaal)**	LPG - tankwagen tankstation Nijmegen (1992) LPG tankwagen A2 thv Eindhoven (2003) Trein ontsporing Boxtel (198.) Belgie
3.	Kern-ongevallen	Nucleair transport of opslag nucleair (defensie) materiaal	• Acuut gezondheidsrisico met niet-acute effecten • Toxiciteit (acuut gevaar?) • Milieuschade • Vernietiging producten landbouw en veeteelt • voorlichting		**Voorbeeld**

4. Vitale infrastructuur

Nr.	Crisistype	Incidenttype	Effecten	Planvorming (regionaal aanwezig)	Voorbeeld
1.	Verstoring energie-voorziening	Uitval olievoorziening Uitval gasvoorziening Uitval elektriciteitsvoorziening	• economische schade • verdeling noodstroom / nooddrinkwater voorzieningen • verdeling schaarstegoederen • weersomstandigheden hebben meer invloed	Multidisciplinair Coördinatieplan Uitval energie (uitval stroom en gas) (2008)	Grip 3 Den Bosch (2009)
2.	Verstoring drinkwatervoorziening	Uitval of (zware) verontreiniging drinkwater	idem	***Gepland 2010***	
3.	Verstoring rioolwaterafvoer en afvalwaterzuivering	Uitval RWZI / AWZI	Idem • Gevaar voor ziektehaarden • Verontreiniging oppervlakte wateren	Zie Calamiteitenplannen • Waterschap Aa en Maas • Waterschap De Dommel	
4.	Verstoring telecommunicatie en ICT	Uitval telecom of ICT	• Ontstaan gaten in bereikbaarheid • Ontwrichting betalingsverkeer. • Economische schade	***Gepland 2010***	Walcheren (kabel A58) Vodafoon
5.	Verstoring afval-verwerking		• Kans op plagen en ziektes • Kans op maatschappelijke onrusten		Limburg – Noord
6.	Verstoring voedsel-voorziening		• Kans op maatschappelijke onrusten, plunderingen • Logistieke aspecten		

5. Verkeer en Vervoer

Nr.	Crisistype	Incidenttype	Effecten	Planvorming (regionaal aanwezig)	Voorbeeld
1.	Luchtvaartincidenten	Incidenten met vliegtuigen buiten vliegveldterrein Incidenten met vliegtuigen op vliegveldterrein	• Relatief veel dodelijke slachtoffers • Veel gewonden (brandwonden en/of mechanisch letsel) • Relatief veel telefonische informatieverzoeken • Mogelijke aanwezigheid gevaarlijke stoffen • Betrokkenheid krijgsmacht (Volkel)	Rampbestijdingsplan vliegveld Volkel. (2007)	
2.	Incidenten op of onder water	Ongeval op de Maas of andere oppervlaktewateren	• Verdrinkingsslachtoffers • Onderkoeling • Moeilijke bereikbaarheid • Invloed meteo	Multidisciplinair coördinatieplan Transport over de Maas (2006)	
3.	Verkeersincidenten op land	Snelwegen Spoorwegen	• Vooral mechanisch letsel • Verkeersstremmingen • Gestrande reizigers • Veel (telefonische) informatieverzoeken	Coördinatieplan autosnelwegen (2009) Coördinatieplan spoorwegen (2010)	
4.	Incidenten in tunnels	--		Binnen VRBN nvt	

6. Gezondheid

Nr.	Crisistype	Incidenttype	Effecten	Planvorming (regionaal aanwezig)	Voorbeeld
1.	Bedreiging volksgezondheid (mens)	Besmettings-gevaar	• Grote publiciteits- en voorlichtingsinspanning • Mogelijke (spoed-) vaccinaties • Evt. grootschalig evacueren / isoleren	Protocol verdachte objecten (200?) (Anthrax) Draaiboeken grieppandemie Generiek draaiboek infectieziekte Bestrijding Draaiboek massavaccinatie Landelijk met regionale versie (2009)	Div. Mexicaanse griep 2009 Pandepimie
2.	Ziektegolf (mens)	Grootschalige besmetting	• Grote publiciteits- en voorlichtingsinspanning • Mogelijke veel (spoed-) ziekenhuisopnames • Evt. grootschalig evacueren / isoleren • Ziekte ook bij hulpverleners		
3.	Dierziekten	Dierziekte overdraagbaar op mens	• Overdracht ziekten van dier naar mens • Muteren van diervirussen naar mensvirussen	Draaibroek / protocol dierziekten	Q-koorts 2009

7. Sociaal Maatschappelijke omgeving

Nr.	Crisistype	Incidenttype	Effecten	Planvorming (regionaal aanwezig)	Voorbeeld
	Paniek in menigte	Paniek tijdens grote festiviteiten, concerten, beurzen en demonstraties	• Mechanisch letsel (onder de voet lopen) • Relatief veel licht gewonden • Veel publiek •	Crowd-management Evenementenkalender	
	Grootschalige ordeverstoring en	Rellen rondom demonstraties Gewelddadigheden rondom voetbalwedstrijden Maatschappelijke onrust en buurtrellen	• Grote voorlichtings- en informatiebehoefde • Veel gebruik van geweld • Ontwrichting van leefklimaat • Grote onrust • Dreiging	Draaiboeken Benno L. (zwemschoolhouder) Mono Politie / SGBO	Rellen Graafse wijk (2000 & .03) Zedenzaak zwemschoolhouder (2009) Demo Oss (200?) Bommelding Den Bosch (2010)

II Impactanalyse

Inleiding

Per ramp- en crisisscenario wordt een impactanalyse uitgevoerd om inzicht te krijgen in de aard, de omvang en de schaal van de gevolgen van elk ramp- en crisisscenario.

Voor de impactanalyse wordt de methodiek gebruikt van de Strategie Nationale Veiligheid. In tegenstelling tot de Leidraad Maatramp gaat deze methode uit van een tweedimensionale analyse van risico's: niet alleen op impact, maar ook op waarschijnlijkheid. Bij de beoordeling van de impact wordt bovendien niet alleen gekeken naar de fysieke veiligheid (doden en gewonden), maar naar de aantasting van alle vitale belangen.

De impactbeoordeling is een multicriteria-analyse. De gekozen impactcriteria zijn de directe vertaling van de verschuiving in focus naar het bredere begrip crisisbeheersing en hebben daarom betrekking op de bescherming van vitale belangen. Elk van de vitale belangen is daarom vertaald naar één tot maximaal drie impactcriteria. Voor het regionaal risicoprofiel is aan de nationale methode de bescherming van cultureel erfgoed toegevoegd. Tegelijkertijd is het criterium 'aantasting van de internationale positie van Nederland' uit het model gehaald, omdat dit voor het regionale niveau veel moeilijker in te schatten is. De impactcriteria voor de regionale risicoanalyse zijn aldus de volgende:

Tabel 20:

Vitaal belang	Impactcriterium
1. Territoriale veiligheid	1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied
2. Fysieke veiligheid	2.1 Doden 2.2. Ernstig gewonden en chronisch zieken 2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)
3. Economische veiligheid	3.1 Kosten
4. Ecologische veiligheid	4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)
5. Sociale en politieke stabiliteit	5.1 Verstoring van het dagelijks leven 5.2 Aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur 5.3 Sociaal psychologische impact en de M-factor
6. Veiligheid van cultureel erfgoed	6.1 Aantasting cultureel erfgoed

De impactcriteria zijn 'meetbaar' gemaakt door de impact in klassen in te delen. We hanteren vijf klassen: A-B-C-D-E.

Tabel 21:

Klasse	Omvang gevolg
A	Beperkt gevolg
B	Aanzienlijk gevolg
C	Ernstig gevolg
D	Zeer ernstig gevolg
E	Catastrofaal gevolg

Voor iedere klasse is een bandbreedte bepaald. Aangezien het regionaal risicoprofiel op regionale schaal bezien wordt, zijn andere bandbreedtes gehanteerd dan in de NRB. Honderd doden op landelijk niveau hebben immers een andere impact dan honderd doden in een regio. De nationale bandbreedtes zijn daarom gedeeld door 25 (er zijn 25 regio's), de onderlinge verhoudingen tussen de klassen blijven daarmee hetzelfde als bij de nationale risicobeoordeling, terwijl tegelijkertijd de klassen goed passen bij de regionale schaal.

De impactcriteria: de definitie en scorematrices

Hieronder staat per criterium de definitie uitgelegd en worden de scorematrices getoond.

Criterium 1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied

"Het feitelijke of functionele verlies van, dan wel het buiten gebruik zijn van, dan wel het verlies van zeggenschap over delen van de regio."

Onder functioneel verlies wordt vooral verstaan het verlies van het gebruik van gebouwen, woningen, infrastructuur, wegen en grond. Voorbeelden van bedreigingen en oorzaken zijn: buiten oevers treden rivier, terroristische aanslag in
Nederland, afscheiding van een regio, uitbraak van dierziekten, aanval
buitenlandse mogendheid, beschadiging of verlies van zeggenschap over en/of
bezit van Nederlandse ambassades, chemische/ biologische/nucleaire besmetting.
De indicatoren voor het meten van de impact zijn gehanteerd:

- de oppervlakte van het bedreigde of aangetaste gebied (geografische afbakening);
- de tijdsduur gedurende welke het gebied wordt bedreigd of aangetast;
- de bevolkingsdichtheid van het betreffende gebied.

Tabel 22:

oppervlakte tijdsduur	Wijk, dorp Max. 4 km2	Lokaal 4-40 km2	Gemeentelijk 40-400 km2	Regionaal >400 km2
2 – 6 dagen	A	A	B	C

1 – 4 weken	A	B	C	D
1 tot 6 maanden	B	C	D	E
> 6 maanden	C	D	E	E

Het resultaat van de impactscore wordt eventueel gecorrigeerd op basis van de bevolkingsdichtheid van het bedreigde of getroffen gebied:

- indien bevolkingsdichtheid > 750 personen/km2 dan +1 (bijv. B wordt C)
- indien bevolkingsdichtheid < 250 personen/km2 dan -1 (bijv. D wordt C)

Criterium 2.1 Doden

"Dodelijk letsel, direct overlijden of vervroegd overlijden binnen een periode van 20 jaar."

Voorbeelden van bedreigingoorzaken zijn: ongeluk in chemische fabriek, grootscheepse dijkdoorbraak, terroristische aanslag, uitbraak van een epidemie, grootschalige onlusten.
De indicatoren voor het meten van de impact zijn:

- het aantal doden als gevolg van het incident;
- Het tijdstip van overlijden.

Tabel 23:

aantal / tijdsduur	1	2-4	4-16	16-40	40-160	160-400	>400
Direct overlijden (binnen een jaar)	A	B	C	C hoog	D	D hoog	E
Vervroegd overlijden (van 1-20 jaar)	A	A	B	C	C hoog	D	D hoog

Ingeval beide categorieën van toepassing zijn, geldt de score voor de hoogste impactklasse.

Criterium 2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken

"Letselgevallen behorend tot categorie T1 en T2, en personen met langdurige of blijvende gezondheidsproblemen zoals ademhalingsklachten, ernstige verbrandingen of huidaandoeningen, gehoorbeschadiging, lijden aan oorlogssyndroom. "

Slachtoffers behorend tot categorie T1 of T2 hebben onmiddellijk medische hulp nodig en behandeling dient binnen 2 uur aan te vangen (t1) dan wel moeten continu bewaakt worden met een behandeling binnen 6 uur (T2).

Chronisch zieken zijn personen die gedurende lange periode (> 1 jaar) beperkingen ondervinden: medische zorg nodig hebben, niet of gedeeltelijk kunnen deelnemen aan het arbeidsproces, belemmering ervaren in het sociale functioneren.

Indien na een incident een aantal slachtoffers behorend tot de categorie T1 of T2 niet binnen 2 uur (T1) of binnen zes uur (t2) afdoende kan worden geholpen, doordat ze niet door de hulpdiensten kunnen worden bereikt of door gebrek aan de goede hulpmiddelen, dient dat aantal te worden beschouwd als 'direct overleden' en in die categorie worden opgenomen. In de beschrijving van het scenario dient wel te worden opgenomen hoeveel slachtoffers er in de categorieën T1 en T2 zijn gevallen, ook als ze door het ontbreken van tijdige hulp overlijden omdat dit een aangrijpingspunt is voor de strategische planning.

Voorbeelden van bedreigingsoorzaken zijn: ongeluk in chemische fabriek, terroristische aanslag met biologische of chemische wapens, grootschalige onlusten.

De indicator voor het meten van de impact is het aantal chronisch zieken en ernstig gewonden.

Tabel 24:

Aantal	1	2-4	4-16	16-40	40-160	160-400	> 400
	A	B	C	C hoog	D	D hoog	E

Criterium2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)

"Blootstelling aan extreme weer- en klimaatomstandigheden, alsmede het gebrek aan voedsel, drinkwater, energie, onderdak of anderszins primaire levensbehoeften."

Voorbeelden van bedreigingsoorzaken zijn: terroristische aanslag op drinkwatervoorziening of energievoorziening, vrijkomen straling als gevolg van incident met kernreactor, natuurramp.

Als indicatoren voor het meten van de impact zijn gehanteerd:

- Aantal getroffenen
- Tijdsduur

Tabel 25:

aantal tijdsduur	< 400	< 4.000	< 40.000	> 40.000
2-6 dagen	A	B	B	D
1-4 weken	B	C	D	E
1 maand of langer	C	D	E	E

Deze impactscore hangt mede af van continuïteitsfactoren zoals aanwezige reservevoorraden, redundantie en reparatiesnelheid. In de scenariobeschrijving moet hiermee rekening worden gehouden.

Criterium 3.1 Kosten

'Euro's in termen van herstelkosten voor geleden schade, extra kosten en gederfde inkomsten."

Voorbeelden van incidenten zijn: grootschalige vluchtelingenstromen, pandemie met massale uitval arbeidskrachten, besmettelijke dierziekten, grootschalige uitval vitale infrastructuren.

De indicatoren voor het meten van de impact zijn:

- Materiële schaden en kosten;
- Gezondheid schaden en kosten;
- Financiële schaden en kosten;
- Kosten van bestrijding, hulpverlening en herstel.

De impact wordt gebaseerd op de totaal geleden schade in geld; de schaden in de afzonderlijke categorieën 1t/m 4 worden opgeteld.

Kosten in €	<2 Miljoen	<20 Miljoen	<200 Miljoen	<2 Miljard	>2 Miljard
	A	B	C	D	E
Materiële schade					
Gezondheidsschade					
Financiële schade					
Bestrijdingskosten en herstel					
Totaal:					

Toelichting op de individuele actoren voor schaden en kosten van een incident[20]:

1. Materiële schade

- Materiële schade aan gebouwen, woningen en infrastructuurobjecten.
  Waardebegrip: herbouwwaarde (inclusief opruimingskosten)

[20] *Begrippen:*

- *Vervangingswaarde kapitaalgoederen:'nieuwwaarde kapitaalgoederen minus afschrijvingen' op het tijdstip van het incident*
- *Bruto toegevoegde waarde:'bijdrage van kapitaal en arbeid (gelijk aan vaste kosten plus winst)' gedurende de herstelperiode*
- *Netto toegevoegde waarde:'bruto toegevoegde waarde minus afschrijvingen' gedurende herstelperiode*

- Materiële schade aan inventaris, machines, installaties, voer-/vaartuigen, voorraden; verlies van levende have
  Waardebegrip: vervangingswaarde
- Reconstructiekosten (ICT)databestanden
  Kosten: integrale kostprijs inzet administratieve/ICT-medewerkers

2. Gezondheidschade
- Kosten van uitkeringen bij overlijden
- Extra kosten van de gezondheidszorg
  Kostenelementen
    - bruto kosten van ziekenhuisopname (inclusief behandeling en ambulance)
    - langdurige zorg in verpleeghuizen, revalidatie klinieken
    - evt. correctie voor vermindering van reguliere zorgvraag bij volledige belasting gezondheidszorgapparaat
- Extra kosten van arbeidsongeschiktheid en weduwen/wezenpensioen
  Kostenelementen
    - *uitkering arbeidsongeschiktheid slachtoffers*
    - *uitkering (pré-)pensioenen nabestaanden*

3. Financiële schade
- Directe bedrijfsschade als gevolg van materiële schade en/of uitval werknemers en/of onbruikbaarheid locatie; herstelperiode is maat voor tijdsduur bedrijfsschade
  Waardebegrip
    - *netto toegevoegde waarde (exclusief afschrijvingen) – materiële schade*
    - *bruto toegevoegde waarde – uitval werknemers, onbruikbaarheid locatie*
- Indirecte bedrijfsschade als gevolg van uitval van vraag of uitval van toeleveringen (materialen, grondstoffen, energiedragers), of uitval communicatie/ transport/ nutsvoorzieningen
  Waardebegrip
    - *bruto toegevoegde waarde evt. correctie voor substitutie effecten (vervangende vraag of nieuwe vraag)*
  - Directe vermogensschade als gevolg van claims, boetes of vervreemding (bijvoorbeeld nationalisatie bedrijf)

4. Bestrijdingskosten
- Extra kosten inzet operationele diensten ten behoeve van bestrijding, hulpverlening, opvang en evacuatie
  Kosten
    - *integrale kostprijs van inzet operationele diensten*
- Opruiming- en herstelkosten als gevolg van schade aan natuur en milieu
  Kosten
    - *Integrale kostprijs van inzet medewerkers en hersteldiensten*

De volgende kengetallen kunnen gebruikt worden bij de schatting van de kosten.

Materiële schade

Woningen (inclusief inboedel):		*Infrastructurele objecten*	
laag/midden/hoogbouw	€ 170.000	gemaal	€ 750.000
eengezinswoning	€ 240.000	zuiveringsinstallatie	€ 10.000.000
boerderij	€ 400.000	brug, viaduct	€ 5.000.000
		spoorlijn (per km)	€ 1.350.000

Gezondheidschade[21]

- kosten gezondheidszorg half jaar arbeidsongeschikt/zwaargewond € 10.000
- kosten gezondheidszorg half jaar arbeidsongeschikt/lichtgewond € 5.000
- arbeidsongeschiktheid uitkering (blijvend, modaal, 38jr) € 650.000
- uitkeringen bij overlijden (modaal, 38jr, 2 kinderen) € 160.000

Financiële schade

- verhouding directe bedrijfsschade versus indirecte bedrijfsschade 2:1 [22]
- € 550 per m² bedrijfslocatie per jaar[23]

Criterium 4.1 Langdurige aantasting van het milieu en natuur (flora en fauna)

"Langdurige of blijvende aantasting van de kwaliteit van het milieu, waaronder verontreiniging van lucht, water of bodem, en langdurige of blijvende verstoring van de oorspronkelijke ecologische functie, zoals het verlies van soortendiversiteit flora en fauna, verlies van bijzondere ecosystemen, overrompeling door uitheemse soorten."

Voorbeelden van bedreigingoorzaken zijn: incidenten waarbij grote hoeveelheden (eco)toxische stoffen in het milieu vrijkomen, zoals een ongeluk in een chemische fabriek of in een kernreactor, een olieramp op de Noordzee, of een aanslag met gebruik van CBRN-wapens; incidenten waarbij natuurgebieden worden blootgesteld aan grote fysische schade, bijvoorbeeld door brand;

[21] *Gebaseerd op rekenmodellen verzekeraars/schade-experts.*
[22] *Gebaseerd op discussienota Rijkswaterstaat HIS-SSM.*
[23] *Gebaseerd op Bruto Binnenlands Product.*

incidenten die het gevolg zijn van klimaatverandering zoals verstoringen in het beheer van oppervlaktewater (overstromingen) en de gevolgen daarvan (zoals verzilting van de bodem), extreme weersomstandigheden.

Aantasting van de ecologische veiligheid wordt gemeten aan de hand van twee aspecten:
A. aantasting van natuur- en landschappelijke gebieden die als beschermwaardig zijn aangewezen, en
B. aantasting van het milieu in algemene zin, ook buiten de genoemde natuur- en landschappelijke gebieden.

N.B.: Bij de scoring van de aantasting van de ecologische veiligheid moeten eerst beide impactcriteria worden beoordeeld. De hoogste gescoorde impact geldt als impact voor het criterium 4.1. Echter, beide impactscores zullen in beschouwing worden genomen bij het nagaan van de te nemen maatregelen en de daarvoor benodigde capaciteiten. Het is daarom noodzakelijk dat gegevens voor beide impactcriteria worden verstrekt en gemotiveerd.

Criterium 4.1.A.
Aantasting van flora- en faunagebieden die als beschermwaardig zijn aangewezen (verder genoemd 'natuurgebieden'), waarbij wordt uitgegaan van een 'alles of niets' – effect: waar de aantasting optreedt gaan er ecosystemen verloren. Er wordt onderscheid gemaakt tussen drie typen beleidsmatig verschillende natuurgebieden: broedgebieden van weidevogels (in het agrarisch gebied); de Ecologische Hoofdstructuur (EHS): dat zijn de EHS natuurgebieden uitgezonderd die EHS gebieden die ook tot Natura 2000 behoren, verder aangeduid als 'EHS gebieden'; en de natuurgebieden aangewezen in de Natura 2000 regelgeving (uitgezonderd de Waddenzee, het IJsselmeer en de Zeeuwse wateren), verder aangeduid als 'Natura 2000 gebieden.

De schade aan natuurgebieden moet worden bepaald als de daadwerkelijke schade die wordt toegebracht: *het verloren gaan van een natuurgebied dat gerekend wordt tot een van de drie genoemde typen*. Het feit dat er een natuurgebied verloren gaat telt hier als overweging, de ernst van het verlies wordt uitgedrukt aan de hand van het type natuurgebied dat verloren is gegaan, en de oppervlakte van het verloren gegaan gebied. Een andere factor die een rol speelt bij de bepaling van de ernst van de aantasting is de duur van de aantasting. Daarnaast is er een overweging ten aanzien van aantasting van de Waddenzee, een natuurgebied met een unieke rol.
Geen rol spelen overwegingen over de aard en de mogelijke waarde van een ecosysteem dat zal ontstaan na het incident: overwegingen dat er 'voor een verloren ecosysteem een ander ecosysteem in de plaats komt' zijn in deze beschouwing niet aan de orde.

Als indicatoren voor het meten van de impact worden gehanteerd:

- Type van de natuurgebieden die in het getroffen gebied liggen: er wordt nagegaan of er zich in het getroffen gebied natuurgebieden bevinden die behoren tot de broedgebieden van weidevogels, tot de EHS of tot de Natura 2000 gebieden. Aantasting van deze gebieden wordt in die volgorde als ernstiger ingeschat.

- Relatief oppervlak van het getroffen gebied: voor ieder van de typen wordt bepaald welk percentage van de totaal in Nederland aanwezige oppervlakte getroffen is.
- De duur van de aantasting: de aantasting wordt alleen gescoord, als de duur langer dan een jaar zal zijn. Als wordt ingeschat dat voor geen van de typen de duur van de aantasting langer dan een jaar zal zijn, wordt dit impactcriterium gescoord als niet van toepassing.

Tabel 26: *impactscores*

(gemiddelde) relatieve oppervlakte → type natuurgebied ↓	**<3%**	**3-10%**	**>10%**
Broedgebieden van weidevogels	A	B	C
EHS gebieden	B	C	D
Natura 2000 gebieden	C	D	E

Tabel 27: absolute oppervlakte per type natuurgebied

(gemiddelde) relatieve oppervlakte → type natuurgebied ↓	**<3%**	**3-10%**	**>10%**
Broedgebieden van weidevogels	<300ha	300ha-1.000ha	>1.000ha
EHS gebieden	<416ha	416 ha-1.748ha	>1.748ha
Natura 2000 gebieden	<350ha	350 ha-1.160ha	>1.160ha

- Als de duur van de aantasting wordt ingeschat als langer dan 10 jaar, dan wordt de ernst van de impact een stap hoger gescoord.
- De Waddenzee wordt gezien als een afzonderlijk natuurgebied, dat van groot belang is gezien zijn functie als 'kraamkamer' voor het zeeleven. Voor dit gebied wordt de regel van Natura 2000 gebieden toegepast, waarbij geldt: 3% en 10% van de Waddenzee is gelijk aan 7.200 ha (8,4 bij 8,4 km) resp. 24.000 ha (15 bij 15 km).

Criterium 4.1B

Aantasting van het milieu in algemene zin zal over het algemeen leiden tot impacts die gescoord moeten worden onder een of meerdere van de andere impactcriteria. Voorbeelden zijn:

- Als de aantasting zodanig ernstig is dat er sprake is van functioneel verlies van het getroffen gebied, dan valt dit onder impactcriterium 1.1.
- Impact van vrijgekomen chemische stoffen op de volkgezondheid: doden, (chronisch) zieken, lichamelijk lijden valt onder impactcriterium 2.
- Een groot aantal milieu-impacts zal gerekend moeten worden onder impactcriterium 3; het gaat dan bijvoorbeeld om kosten van/door:
    - herstelactiviteiten van aantasting van het milieu
    - evacuatie van mensen en (landbouw huis)dieren ten gevolge van milieu-impacts
    - verlies van de bruikbaarheid van het milieu voor landbouw, veeteelt, visserij, en voor 'ecosystem services'
    - verlies van andere 'use' functies van het milieu, zoals beschikbaarheid van oppervlaktewater voor waterzuivering, recreatieve functies (bijvoorbeeld zwemwater, toerisme)
- Aantasting van het milieu kan een ontwrichtende werking hebben, met aantasting van de luchtkwaliteit, waardoor (sommige groepen van) mensen zich niet meer vrijelijk buiten kunnen bewegen; dit valt onder impactcriterium 5.1.

In het scenario moet expliciet aandacht worden gegeven aan deze overwegingen.

Binnen het impactcriterium ecologische veiligheid moet echter ook aandacht worden besteed aan specifiek de aantasting van het milieu. Er is sprake van ernstige aantasting van het milieu indien:

- die aantasting plaatsvindt gedurende een periode van tenminste een jaar; en
- bij de aantasting de interventiewaarde, die geldt voor een chemische verontreiniging, wordt overschreden.

De ernst van de impact wordt gescoord aan de hand van de absolute oppervlakte van het getroffen gebied.

Bij permanente aantasting van het milieu (> 10 jaar) moeten deze scores 1 stap worden verhoogd.

Oppervlakte	wijk, dorp max. 4 km2	lokaal 4-40 km2	gemeentelijk 40-400 km2	regionaal >400 km2
	A	B	C	D

Criterium 5.1 Verstoring van het dagelijks leven

"De aantasting van de vrijheid zich te verplaatsen en samen te komen op publieke plaatsen en in openbare ruimten, waardoor de deelname aan het normale maatschappelijk verkeer wordt belemmerd."

Voorbeelden van bedreigingoorzaken zijn: aantasting van vitale infrastructuur zoals uitval van elektriciteit, massale sterfte onder bevolking door pandemie, bezetting, grootschalige onlusten, dijkdoorbraak, terroristische aanslag, grootschalige instroom van vluchtelingen.

De indicatoren voor het meten van de impact zijn:

- geen onderwijs kunnen volgen;
- niet naar het werk kunnen gaan;
- geen gebruik kunnen maken van maatschappelijke voorzieningen als die voor sport, cultuur of gezondheidszorg;
- verminderde bereikbaarheid door blokkade van wegen en uitval van openbaar vervoer;
- niet kunnen doen van noodzakelijke aankopen wegens winkelsluiting.

De genoemde indicatoren worden gewaardeerd op basis van:

- aantal getroffenen;
- tijdsduur;
- aantal indicatoren van toepassing.

Tabel 28:

Aantal → Tijdsduur ↓	< 400 inwoners	< 4.000 inwoners	< 40.000 inwoners	> 40.000 inwoners
1-2 dagen	A	A	B	C
3 dagen tot 1 week	A	B	C	D
1 week tot 1 maand	B	C	D	E
1 maand of langer	C	D	E	E

Aantal indicatoren van toepassing	

In geval maximaal 1 indicator van toepassing is, dan -1 (bijv. D wordt C)
In geval tenminste 3 indicatoren van toepassing zijn, dan +1 (bijv. B wordt C).

Criterium 5.2 Aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur

"De aantasting van het functioneren van de Nederlandse overheid, in het bijzonder de lokale en regionale overheid, en haar instituties en/of de aantasting van rechten en vrijheden en andere kernwaarden verbonden aan de Nederlandse democratie en vastgelegd in de grondwet."

Voorbeelden van bedreigingoorzaken zijn: aantasting van vitale infrastructuur zoals uitval van elektriciteit, massale sterfte onder bevolking door pandemie, bezetting, grootschalige onlusten, dijkdoorbraak, terroristische aanslag, grootschalige instroom van vluchtelingen.

Als indicatoren voor het meten van de impact worden de volgende vijf gehanteerd:

- geen onderwijs kunnen volgen;
- niet naar het werk kunnen gaan;
- geen gebruik kunnen maken van maatschappelijke voorzieningen als die voor sport, cultuur of gezondheidszorg;
- verminderde bereikbaarheid door blokkade van wegen en uitval van openbaar vervoer;
- niet kunnen doen van noodzakelijke aankopen wegens winkelsluiting.

De genoemde indicatoren worden gewaardeerd op basis van:

- aantal getroffen inwoners;
- tijdsduur;
- aantal indicatoren van toepassing.

Tabel 29:

aantal indic. → tijdsduur ↓	Maximaal 1 uit 6 indicatoren	Maximaal 2 uit 6 indicatoren	>=3 uit 6 indicatoren
Dagen	A	B	C
Weken	B	C	D
Maanden	C	D	E
1 of meer jaren	D	E	E

Aantal indicatoren	
Aantal indicatoren >50% aangetast	

Indien een indicator voor meer dan 50% wordt aangetast, dan +1 (bijv. C wordt D).

Criterium 5.3 Sociaalpsychologische impact en de M-factor

"Gedragsmatige reactie van de bevolking die door uitingen van paniek of angst en onrust of woede (mogelijk ook vermengd met verdriet en afschuw) worden gekarakteriseerd en waaraan de media aandacht besteden. Deze uitingen kunnen komen van personen die direct worden getroffen, maar ook van de rest van de bevolking, moeten waarneembaar zijn (d.w.z. hoorbaar, zichtbaar, leesbaar) en leiden tot onvrede, massahysterie en wantrouwen."

Gedragingen die vooral een uiting van *angst en paniek* zijn, betreffen bijvoorbeeld vlucht- en vermijdingsgedrag, van het normale patroon afwijkende handelingen, het nemen van kennelijk onverstandige besluiten.
Gedragingen die vooral een uiting van *woede* en *onrust* zijn, betreffen bijvoorbeeld protesten, demonstraties, verstoringen van de openbare orde, vernielingen, oproepen via de media (deels ook gevoed door media-aandacht) vanuit gevoelens van onvrede.

Voorbeelden van bedreigingoorzaken zijn: terroristische aanslag, politieke moord, ontvoering, gijzeling of aanslag op politieke leiders of leden van het Koninklijk Huis, dominantie van een ondemocratische politieke partij, staatsgreep, ontploffing van een kerncentrale, pandemie met (mogelijkheid van) een massale sterfte.

Als de onrust- en onlustgevoelens niet tijdig worden omgebogen, ligt een bestuurlijke crisis in het verschiet.

Er is een aantal indicatoren dat aan bovenstaande soorten uitingen ten grondslag ligt. Dat zijn de "drivers" (bepalende indicatoren) van angst en woede. Er is voor gekozen om het scoringsmechanisme primair te baseren op enerzijds het van toepassing zijn van deze "drivers" en anderzijds de intensiteit waarin zij van toepassing zijn. In aanvulling hierop wordt de omvang van de waarneembare uitingen als een versterkend of afzwakkend mechanisme gebruikt.

De indicatoren worden in drie categorieën opgedeeld: de perceptie van het incident, het verwachtingspatroon rond het incident en het handelingsperspectief. De indicatoren dragen elk in eigen mate bij aan woede of angst of zelfs beide. Ondanks het verschillende aantal indicatoren per categorie, worden de categorieën onderling als even belangrijk beschouwd. De categorieën liggen deels in elkaars verlengde en zullen dus veelal in combinatie optreden.
De drie categorieën bestaan uit de volgende indicatoren:

1. Perceptie van het incident bij de getroffenen dan wel de rest van de bevolking:
   - onbekendheid met de aard of de oorzaak van het risico
     → dit leidt primair tot *angst, onrust en/of paniek*
     (hoe groter de onbekendheid, des te angstiger men is);
   - onzekerheid over de mate van dreiging of gevaar en over de mogelijkheid dat je er persoonlijk door geraakt kan worden
     → dit leidt primair tot *angst, onrust en/of paniek*

(hoe groter de onzekerheid over de eigen blootstelling aan dreiging/gevaar en de perceptie van de omvang ervan, des te angstiger men is);

- mate van onnatuurlijkheid van (de oorzaken van) het incident
  → dit leidt zowel tot *angst* als tot *woede*
  (hoe onnatuurlijker de oorzaak en het incident zelf, d.w.z. hoe meer eventueel boosaardige invloed van de mens, des te minder men erin berust en des te angstiger men is voor de gevolgen en voor wat er wellicht nog meer komt en des te woedender men is op de veroorzakers);
- mate waarin kwetsbare groepen - zoals kinderen, ouderen, zieken, armlastigen - onevenredig zwaar worden getroffen
  → dit leidt primair tot *woede*
  (hoe meer deze groepen worden getroffen, des te groter het gevoel van onrechtvaardigheid en dus des te woedender men is).

2. Verwachtingspatroon rond het incident en zijn gevolgen bij de getroffenen en de rest van de bevolking:
   - mate van gevoelde verwijtbaarheid (tekortschieten) van relevante bedrijven en (overheids)instanties bij het ontstaan van het incident dan wel het optreden van ongewenste gevolgen ervan (relatie met preventie)
     → dit leidt primair tot *woede of onrust*
     (hoe groter het gevoel dat er verwijtbaar tekortgeschoten is, des te woedender men is);
   - mate van verlies van vertrouwen in het optreden van de overheid en betrokken bedrijven en andere instanties (NB niet de hulpdiensten) inzake enerzijds de beheersing van het incident en anderzijds de informatieverschaffing over het incident en zijn oorzaken (relatie met preparatie en initiële respons)
     → dit leidt zowel tot *woede en onrust* als tot *angst*
     (hoe groter het gebrek aan dit vertrouwen en aan adequate informatie, des te woedender men is wegens beschaamde verwachtingen en teleurstelling en des te angstiger wegens verlies aan mentaal houvast);
   - mate van verlies van vertrouwen in het optreden van de hulpdiensten bij de beheersing van het incident, bijvoorbeeld in geval van normoverschrijding bij opkomsttijden, capaciteitstekort, inadequate/onjuiste handelingen e.d. (relatie met preparatie en initiële respons)
     → dit leidt zowel tot *woede, onrust* als tot *angst*
     (hoe groter het gebrek aan dit vertrouwen, te woedender men is wegens beschaamde verwachtingen en teleurstelling en des te angstiger wegens verlies aan uitzicht op hulp).

3. Handelingsperspectief voor getroffenen bij het incident:
   - mate van onbekendheid en/of onervarenheid met mogelijke vormen van zelfredzaamheid in de specifieke situatie (vormen van onwetendheid)
     → dit leidt primair tot *angst en paniek*
     (hoe groter de onwetendheid met manieren om de eigen situatie positief te beïnvloeden, des te angstiger men is);

- mate van persoonlijke onmogelijkheid tot beheersing van de eigen situatie (vormen van zelfredzaamheid)
  → dit leidt zowel tot *angst en paniek* als tot *onrust* en *woede*
  (hoe minder de zelfredzaamheid, des te angstiger men is wegens het grotere gevoel van afhankelijkheid van anderen bij hulp en des te woedender als die hulp niet op tijd wordt verleend of juist omdat men in deze afhankelijkheidssituatie terecht is gekomen of eigen handelen onmogelijk wordt gemaakt).

Per indicator wordt aangegeven of de indicator wel of niet van toepassing is. Niet van toepassing wil zeggen dat er geen logische relatie is met het incident of zijn oorzaken.
Als de indicator (in beginsel) wel van toepassing is, gelden vier intensiteiten waarin de indicator kan optreden:

- 'geen', d.w.z. de indicator is in dit scenario niet aanwezig en dus niet van invloed op het ontstaan van angst en/of woede;
- 'beperkt', d.w.z. dat de indicator in zwakke mate aanwezig is en in isolement beschouwd niet voldoende is voor het optreden van de uiting(en) van angst, paniek en/of onrust en woede;
- 'normaal', d.w.z. dat de indicator duidelijk herkenbaar aanwezig is en in isolement beschouwd in beperkte mate bijdraagt aan het optreden van de uiting(en) van angst, paniek en/of onrust en woede;
- 'aanzienlijk', d.w.z. dat de indicator in sterke mate aanwezig is en in isolement beschouwd dominant bijdraagt aan het optreden van de uiting(en) van angst, paniek en/of onrust en woede.

De intensiteit waarin een indicator van toepassing is, kan bepalend zijn voor het optreden van angst, paniek en/of onrust en woede, maar moet niet worden verward met de omvang van de uitingen van angst, paniek en/of onrust en woede. Dit laatste wordt pas in tweede instantie als correctiemechanisme gebruikt.

De klassenindeling wordt gebaseerd op het aantal indicatorcategorieën dat '*significant*' is, en een eindoordeel over '*gradatie*' die op de intensiteit van afzonderlijke indicatoren is gebaseerd.

Een indicatorcategorie (perceptie, verwachtingspatroon of handelingsperspectief) is *significant* indien:

- er minstens één indicator een intensiteit 'aanzienlijk' heeft in de categorie,

óf

- indien aan de volgende twee voorwaarden gelijktijdig wordt voldaan:
  - minimaal de helft van zijn indicatoren scoren een intensiteit 'beperkt', 'normaal' of 'aanzienlijk', en
  - er is minstens één indicator met intensiteit 'normaal' in de categorie.

Een categorie die bijvoorbeeld uitsluitend bestaat uit 'beperkt' van toepassing zijnde indicatoren, is niet significant.

Indien alle indicatoren niet van toepassing zijn (NVT) of niet optreden ('geen') dan scoort dit criterium 'NVT' (label 0).

Het eindoordeel over de *gradatie* berust op het vóórkomen van bepaalde intensiteiten van de afzonderlijke indicatoren in de categorieën:

- 'laag' indien er geen relevante indicatoren met intensiteit 'normaal' of 'aanzienlijk' zijn;
- 'hoog' indien één van de volgende twee situaties zich voordoet:
    - er zijn of twee of drie significante categorieën en deze bevatten elk minstens één indicator met intensiteit 'aanzienlijk',
    - er is slechts één significante categorie en van deze hebben alle indicatoren een intensiteit 'aanzienlijk';
- 'gemiddeld' in de overige gevallen.

Tabel 30:

aantal significante categorieën → eindgradatie ↓	0 significante categorieën	1 significante categorie	2 significante categorieën	3 significante categorieën
Laag	A	-	-	-
Gemiddeld	A	B	C	D
Hoog	-	C	D	E

(de streepjes zijn situatiecombinaties die niet kunnen voorkomen)

Het resultaat van de impactscore wordt *gecorrigeerd*:

- indien de omvang en tijdsduur van de waarneembare uitingen van angst, paniek en/of onrust en woede gering zijn, d.w.z. < 10.000 personen gedurende max. 2 dagen, dan -1 (bijv. C wordt B);
- indien de omvang en tijdsduur van de waarneembare uitingen van angst, paniek en/of onrust en woede grootschaligheid van de gevolgen aanduiden, d.w.z. > 1.000.000 personen (waaronder in 2 of meer grote steden) gedurende tenminste 1 week, dan +1 (bijv. C wordt D).

In alle gevallen wordt een maximale beschouwingstermijn van 1 maand aangehouden. Daarna wordt het steeds moeilijker om gedragingen, zoals onder dit criterium bedoeld, als direct gevolg van het incident op te vatten.

Criterium 6.1 Aantasting cultureel erfgoed

"De beschadiging, vernietiging of verdwijning van materiële sporen of getuigenissen uit het verleden in het heden die de samenleving om redenen van o.a. collectieve herinnering en identiteitsbehoud dan wel identiteitsvorming van belang acht om te bewaren, te onderzoeken, te presenteren en over te informeren."

Het betreft materiële (zichtbare en tastbare) sporen die een cultuurhistorische waarde vertegenwoordigen en vaak al een beschermde status genieten. Hieronder vallen voorwerpen in musea, archeologische vondsten, archieven, monumenten (d.w.z. panden en complexen van bedrijf en techniek, religie, bewoning, bestuur en beheer, e.d.), herdenkingstekens, straatmeubilair, stads- en dorpsgezichten, landschappen (d.w.z. begrensde grondoppervlakten).
Hoewel veelal verbonden aan materiële sporen worden immateriële sporen zoals verhalen, gewoonten en gebruiken, uitingen van folklore niet in het criterium meegenomen. Deze elementen van cultureel erfgoed zijn aan mensen verbonden en aantasting van mensen en hun functioneren komt in andere criteria al tot uiting. De vastlegging ervan valt echter onder materiële sporen (bijv. archieven).

N.B. Waardering van de financiële schade (bijv. beveiligings- en herstelkosten, waardevermindering in financiële termen) geschiedt onder criterium 3.1. Met criterium 6.1 wordt het zuivere feit van de aantasting (beschadiging, vernietiging of verdwijning) beschouwd.

De indicatoren voor het meten van de impact zijn:

- er is sprake van uniciteit, d.w.z. het object is de enige of één van de weinige overgebleven representant(en) van een soort of type;
- er is sprake van aantasting van de identiteit, d.w.z. de betekenis en gevoel van eigenwaarde die de samenleving of een gemeenschap ontleent aan het object;
- er is sprake van aantasting van de harmonie en/of waarde en/of samenhang van een groter geheel door de aantasting van het object als deel van dat geheel;
- er zijn beperkte mogelijkheden tot restauratie;
- het betreft bronmateriaal, d.w.z. het verklarende en/of inspirerende begin of uitgangspunt voor een stroming, school, cultureel begrensde groep, e.d.

Tabel 31:

aantal indic. →	max. 1 indicator	max. 2 indicatoren	max. 3 indicatoren	4 of meer indicat.
	A	B	C	D

Het resultaat van de impactscore wordt gecorrigeerd op basis van de mate van aantasting van een indicator. Daarbij kan de verzekerde waarde medebepalend zijn, hoewel deze niet altijd is of kan worden vastgesteld. Ook bepalend kan de omvang van de toeristische en/of wetenschappelijke interesse zijn, of een opneming in de officiële lijst van monumenten of werelderfgoed. Deze aspecten worden echter in feite bepaald door één of meer van de genoemde indicatoren.
→ Indien minstens één indicator voor meer dan 50% wordt aangetast, dan +1 (bijv. C wordt D).

III Waarschijnlijkheidsanalyse

Naast de impactanalyse zijn de incidentscenario's ook gemeten op de waarschijnlijkheid: wat is de kans op het daadwerkelijk optreden van het scenario?

Voor alle incidentscenario's geldt dat bij het bepalen van de waarschijnlijkheid niet altijd volledige gegevens en/of informatie aanwezig is geweest. Daarom is bij het meten gebruik gemaakt van een of meer van de volgende bronnen:

- historische gegevens en casuïstiek;
- expertmeningen;
- trendanalyses.

De waarschijnlijkheidsanalyse is voor ieder scenario op dezelfde wijze gemeten. Dit is gebeurd op basis van een gevaar- of een dreigingsanalyse. Hiervoor is een indeling van vijf klassen gehanteerd:

Tabel 32:

Klasse	Gevaar	Dreiging
A	zeer onwaarschijnlijk	geen concrete aanwijzingen en gebeurtenis wordt nauwelijks voorstelbaar geacht
B	onwaarschijnlijk	geen concrete aanwijzingen, maar gebeurtenis wordt enigszins voorstelbaar geacht
C	mogelijk	geen concrete aanwijzingen, gebeurtenis is voorstelbaar
D	waarschijnlijk	de gebeurtenis wordt zeer voorstelbaar geacht
E	zeer waarschijnlijk	concrete aanwijzingen dat de gebeurtenis geëffectueerd zal worden

IV Samenstelling projectgroep

Projectleider:

Jochen Beyer, (VRBN, veiligheidsbureau); j.beyer@brwbn.nl

Projectleden:

Ronny van Gerven (GHOR); r.van.gerven@ggdhvb.nl
Fred Korthals (GHOR); f.korthals@ggdhvb.nl
Hans Floris (Politie), Hans.Floris@Brabant-Noord.Politie.nl
Bob Heijl (AOV gemeenten LvC); Bob.heijl@brwlvc.nl
Mark Rijkers (AOV St.Oedenrode); mrijkers@sint-oedenrode.nl
Anke Fleer (VRBN, pro-actie, preventie en preparatie) , A.Fleer@brwbn.nl
Hans Opsteen (defensie), JWH.Opsteen@mindef.nl
André Baak (waterschap), ABaak@aaenmaas.nl
Roger Munnix (nutsbedrijven), Roger.munnix@enexis.nl
Desiree Leppens (VRBN, communicatie); D.Leppens@brwbn.nl

Op afroep:

Gonnie van Breda (projectleider provinciale risicokaart); GvBreda@brabant.nl
Aletha Huisman (VRBN, bestuur en beleid); a.huisman@brwbn.nl

V Afkortingen

AGS	Adviesraad Gevaarlijke Stoffen
AIVD	Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
BDUR	Besluit DoelUitkering bestrijding van Rampen en zware ongevallen
BEVI	Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen
BRZO	Besluit Risico's van Zware Ongevallen
BZK	(ministerie van) Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CBRN	Chemisch, Biologisch, Radiologisch, Nucleair
CCB	Conflict- en Crisisbeheersing (politie)
CRAS	Centraal Registratie Afhandeling Schade
CRIB	Centraal Registratie- en InformatieBureau
DIGIMAK	Digitale multidisciplinaire activiteitenkalender
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
EV	Externe Veiligheid
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GMK	Gemeenschappelijke Meldkamer
GRIP	Gecoördineerde Regionale IncidentenbestrijdingsProcedure
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
IPO	InterProvinciaal Overleg
ISOR	Informatie Systeem Overige Ramptypen
MKZ	Mond- en klauwzeer
NAVI	Nationaal Adviescentrum Vitale Infrastructuur
NCTb	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding
NPK	Nationaal Plan Kernongevallenbestrijding
NRB	Nationale Risicobeoordeling
NVBR	Nederlandse Vereniging voor Brandweerzorg en Rampenbestrijding
OOV	Openbare Orde en Veiligheid
POC	PortefeuillehoudersOverleg Crisisbeheersing
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RRGS	Register Risicosituaties Gevaarlijke Stoffen
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
VHD	VerzekeraarsHulpDienst
VROM	(ministerie van) Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
WHO	World Health Organization
WRR	Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid

VI Definities en uitleg gebruikte termen

Beleidsplan
Een strategisch plan dat zich richt op essentiële keuzes ten aanzien van crisisbeheersing en rampenbestrijding.
(Bron: Handreiking Beleidsplan Veiligheidsregio)

Basisvereisten
Een set van kwantitatieve en kwalitatieve normen voor de voorwaardenscheppende processen binnen de rampenbestrijding/crisisbeheersing, waaraan iedere veiligheidsregio onder operationele omstandigheden moet kunnen voldoen (Basisvereisten Crisismanagement, LBCB, 2006; zie tevens ontwerp Besluit Veiligheidsregio's).

Capaciteiten
Een verzamelterm voor de beïnvloedingsmogelijkheden van risico´s en scenario´s. Beïnvloedingsmogelijkheden zijn er in de hele veiligheidsketen van risicobeheersing (pro-actie / preventie), incidentmanagement (preparatie en represssie) en herstel. De capaciteiten kunnen zich richten op de dreiging of risicobron, de kwetsbaarheden en gevolgen, of het incidentverloop en de afloop.

Crisis
Een situatie waarin een vitaal belang van de samenleving is aangetast of dreigt te worden aangetast.
(Bron: Wetsvoorstel veiligheidsregio's)

Crisisbeheersing
Het geheel van maatregelen en voorzieningen, met inbegrip van de voorbereiding daarop, dat de overheid treft met het oog op een crisis, het voorkomen van een crisis en het beperken van de gevolgen van een crisis.
(Bron: Wetsvoorstel veiligheidsregio's)

Crisistype
Categorie van mogelijke branden, rampen en crises die qua soort effecten en qua ontwikkeling in de tijd op elkaar lijken.

Incidentmanagement
Het afhandelen van incidenten (repressie) en de voorbereiding daarop (preparatie).
(Bron: Handreiking Beleidsplan Veiligheidsregio)

Incidenttype
Een gebeurtenis die de gang van zaken op een bepaalde manier verstoort. De soort van verstoring wordt bepaald door de werkingsmechanismen van de directe oorzaak en de directe gevolgen. Naast fysische, chemische en biologische werkingsmechanismen (rampen) worden ook sociaal economische en politieke werkingsmechanismen onderscheiden (crises).

Kwetsbaarheden
Er zijn verschillende benaderingen voor het begrip kwetsbaarheid:

a. de kwetsbare locaties zoals die in de klassieke rampenbestrijding / externe veiligheid worden gehanteerd: ziekenhuizen, scholen, bejaardenhuizen e.d.
b. de locaties die behoren tot de vitale infrastructuur zijn kwetsbaar voor hun uitval en de gevolgen daarvan.
c. De objecten die op voorhand aan te duiden zijn als aanslaggevoelig zoals onder meer benoemd door de NCTb en de regiopolitie. Zij zijn kwetsbaar voor actie van moedwillig menselijk handelen.

Ramp
Een zwaar ongeval of een andere gebeurtenis waarbij het leven en de gezondheid van veel personen, het milieu of grote materiële belangen in ernstige mate zijn geschaad of worden bedreigd en waarbij een gecoördineerde inzet van diensten of organisaties van verschillende disciplines is vereist om de dreiging weg te nemen of de schadelijke gevolgen te beperken.
(Bron: Wetsvoorstel veiligheidsregio's)

Rampenbestrijding
Het geheel van maatregelen en voorzieningen, met inbegrip van de voorbereiding daarop, dat de overheid treft met het oog op een ramp, het voorkomen van een ramp en het beperken van de gevolgen van een ramp.
(Bron: Wetsvoorstel veiligheidsregio's)

Ramptype
Een categorie van mogelijke rampen die qua soort effecten en qua ontwikkeling in de tijd op elkaar lijken.
(Bron: Leidraad Maatramp)

Regionaal risicoprofiel
Een inventarisatie en analyse van de risico´s (waarschijnlijkheid en impact) van branden, rampen en crises waarop het beleid van de veiligheidsregio wordt gebaseerd.

Risico
Een samenstel van de waarschijnlijkheid dat zich een brand, ramp of crisis (of dreiging daarvan) voordoet en de mogelijke impact die dat kan hebben.

Risicobeoordeling
Een analyse waarin weging en inschatting van gevolgen van soorten branden, rampen en crises zijn opgenomen.
(Bron: Wetsvoorstel veiligheidsregio's)

Risicobeheersing
Alle activiteiten die een vroegtijdige structurele aandacht voor integrale veiligheid bevorderen en die gericht zijn op het zoveel mogelijk voorkomen van onveilige situaties en omstandigheden, waaronder het voorkomen van directe oorzaken van onveiligheid (proactie) en het beperken en beheersen van gevolgen van inbreuken op de veiligheid (preventie).
(Bron: Handreiking Beleidsplan Veiligheidsregio)

Risicobron
Een object, infrastructuur of natuurlijke omstandigheid die kan leiden tot een brand, ramp of crisis.

Risicodiagram
Een tweedimensionaal diagram waarin de oordelen over impact en waarschijnlijkheid van de scenario's worden samengebracht. Op basis van dit diagram kan een clustering naar ernst van het scenario worden aangebracht.
(Bron: Leidraad Methode Nationale Risicobeoordeling)

Risico-inventarisatie
Een overzicht van risicovolle situaties binnen de regio die tot brand, ramp of crisis kunnen leiden en een overzicht van de soorten branden, rampen en crises die zich in de regio kunnen voordoen.
(Bron: Wet op de veiligheidsregio's)

Risicokaart
Een openbare geografische kaart (per provincie, maar gebaseerd op een landelijke database) waarop de in de veiligheidsregio's aanwezige plaatsgeboden en geografisch te onderscheiden risico's zijn aangeduid, op basis van de indeling van het risicoprofiel.

Risicovolle situatie
Een samenstel van een of meerdere risicobronnen en kwetsbaarheden die kunnen leiden tot een ramp of crisis.

Scenario
Een mogelijk verloop van een incident, of – meer precies – een verwacht karakteristiek verloop van een incidenttype vanaf de basisoorzaken tot en met de einduitkomst. Een scenariobeschrijving geeft een gestructureerde beschrijving van de gebeurtenissen die consequenties hebben voor de regionale veiligheid, de oorzaak daarvan, de context en de gevolgen.

Triageclassificatie T1
Slachtoffers van wie het leven direct wordt bedreigd door instabiliteit van één of meer van de drie vitale functies ('ABC-instabiele slachtoffers': A van Airway, is de ademweg wel of niet vrij? B van Breathing, kan het slachtoffer zelf ademhalen? C van Circulation, heeft het slachtoffer een bloedsomloop/is een polsslag te voelen?). Opname binnen 2 uur in een ziekenhuis is noodzakelijk.

Triageclassificatie T2
Slachtoffers van wie het leven op termijn van enkele uren wordt bedreigd door instabiliteit van één of meer van de drie vitale functies en/of met letsels die binnen 6 uur behandeld dienen te worden ter voorkoming van infectieuze complicaties, danwel blijvende invaliditeit.

Triageclassificatie T3
Slachtoffers die niet dringend hulpverlening behoeven.

Vitale belangen
Essentiële aspecten van veiligheid die bij aantasting door een ramp of crisis leiden tot ontwrichting van de samenleving. Het betreft:

- territoriale veiligheid
- fysieke veiligheid
- ecologische veiligheid
- economische veiligheid
- sociale en politieke stabiliteit
- veiligheid cultureel erfgoed.

VII Bronnen

Bij het opstellen van het risicoprofiel is onder andere gebruik gemaakt van:

Algemeen

- (ontwerp)Besluit Veiligheidsregio's
- Handreiking Regionaal Risicoprofiel.
- Handreiking Beleidsplan Veiligheidsregio's
- Implementatie visie multidisciplinaire risicobeheersing Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
- Leidraad Maatramp
- Leidraad Operationele Prestaties
- Leidraad Risico-inventarisatie
- Ministeriële Regeling Provinciale Risicokaart
- Nationale Risicobeoordeling leidraad methode
- Registratiebesluit Externe Veiligheid
- Wet(svoorstel) Veiligheidsregio's
- Diverse voorbeelden van regionale risicoprofielen van omliggende veiligheidsregio's

Maatschappelijk themaveld Natuurlijke omgeving

- Provinciale risicokaart

Maatschappelijk themaveld Gebouwde omgeving

- Provinciale Risicokaart

Maatschappelijk themaveld Technologische omgeving

Ongevallen met brandbare, explosieve, giftige stoffen in de open lucht

- Totale weglengte per provincie en COROP- gebied: http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=70806NED&D1=0&D2=0,5-16,26-32,34-46,49-55,92&D3=l&HDR=T&STB=G1,G2&VW=T
- Totale lengte spoor per provincie: http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/default.aspx?DM=SLNL&PA=71024ned&D1=0-4%2c25&D2=0%2c5-16&D3=l&HDR=T&STB=G1%2cG2&VW=T
- Totale lengte vaarwegen per provincie: http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=71531NED&D1=0&D2=0,5-16&D3=l&HDR=T&STB=G1,G2&VW=T
- Spoorvervoer België http://www.infrabel.be/portal/page/portal/pgr_inf2_e_internet/contact http://www.b-rail.be/corp-r/N/history/moreinfo/archive/index.php

Kernongevallen

- *Maatgevende scenario's voor ongevallen met categorie B- objecten*; Ministerie van VROM (2004)
- *Nationaal plan kernongevallenbestrijding,* VROM (1989)
- *Leidraad kernongevallenbestrijding,* NIBRA (2004)

Maatschappelijk themaveld Vitale infrastructuur en voorzieningen

Uitval energievoorziening

- Calamiteitenplan enexis
- http://www.tennet.org/tennet/publicaties/technische_publicaties/netkaart_land_transportnet.aspx
- http://www.tennet.org/images/Netkaart%202008_tcm41-17191.pdf

Verstoring van de drinkwatervoorziening

- Calamiteitenplan BrabantWater

Maatschappelijk themaveld Verkeer en vervoer

Incidenten op de weg en op het spoor

- Doodsoorzaken provincies en COROP: http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/default.aspx?DM=SLNL&PA=70065NED&D1=81-83&D2=0&D3=0%2c678-689%2c699-701%2c713-717%2c725-728&D4=a&HDR=G1%2cG3&STB=G2%2cT&VW=D
- Tunnelveiligheid
  nvt.

Maatschappelijk themaveld Sociaal- maatschappelijke omgeving

- *Jaarverslag 2007- 2008*; Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV) (2009), pp 22,23
- http://nl.wikipedia.org/wiki/De_40_wijken_van_Vogelaar

AGP 6 ABVRBN 20190116, bijlage 4

Beleidsagenda 2020-2023

SAMEN VEILIGER. Veiligheidsregio Brabant-Noord wil vanaf 2020 haar blik meer naar buiten richten. De veiligheidsregio is niet exclusief verantwoordelijk voor de fysieke veiligheid van de samenleving. Daarvoor is de samenleving en de aard van de risico's te complex geworden. Met behulp van een goede informatievoorziening én samen met partners pakt Veiligheidsregio Brabant-Noord komende jaren veiligheidsvraagstukken aan.
Daarnaast blijft de Veiligheidsregio paraat daar waar het bestrijding van branden, rampen en crises betreft.
De beleidsagenda krijgt vorm vanuit een drietal opgaven, welke zijn vertaald naar 6 ambities met bijhorende doelen.

Opgaven

Ontwikkelen van een informatie-gestuurde netwerkorganisatie

Uitval van nutsvoorzieningen kan leiden tot falende preventieve voorzieningen bij gevaarlijke bedrijven. Een brand met forse rookontwikkeling kan leiden tot verstoring van vitale infrastuctuur.
De aanpak van moderne crises en complexe veiligheidsopgaven vragen meer dan reactief optreden vanuit de eigen hulpdienst om incidenten te bestrijden.

Verbeteren van het samenspel met gemeenten

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor veiligheid in de eigen gemeente. Wat fysieke veiligheid betreft wordt de beleidsagenda nu vooral bepaald door de Veiligheidsregio.
Samen met de gemeenten moeten zowel het spel van opdrachtgever-opdrachtnemer als de informatie aan college en gemeenteraad verbeterd worden.

Behoud van sterke kolommen die de veiligheidsregio kunnen dragen

De veiligheidsregio is naast de benaming van de gemeenschappelijke regeling ook het overkoepelend organisatieonderdeel dat faciliteert, adviseert en regisseert voor de kolommen, zoals brandweer, GHOR of politie. De veiligheidsregio is als netwerkorganisatie een (informatie)knoopunt van en voor de kolommen. Behoud van sterke kolommen is nodig voor bemensing ervan en voor informatieverstrekking.

Ambities & Doelen

Samen in regie

Ambitie
Burgers, bedrijven en veiligheidspartners dragen met hun dagelijkse inspanningen bij aan aan veiligere samenleving.
- De Veiligheidsregio brengt deze inspanningen bij elkaar rondom concrete geprioriteerde veiligheidsopgaven.

Doelstellingen
- VRBN stuurt samen met partners op het beheersen en bestrijden van geprioriteerde risico's.
- VRBN biedt aan partners mogelijkheid om met elkaar te verbinden rondom veiligheidsvragen die zij belangrijk vinden.
- VRBN maakt afspraken over rolverdeling met partners, in eerste instantie met politie, GGD en gemeenten.
- VRBN maakt afspraken over rolverdeling en samenwerking met andere veiligheidsregio's.

Samen verantwoordelijk

Ambitie
De overheid is van oudsher verantwoordelijk voor bestrijding van de gevolgen van een ramp of crisis. De verantwoordelijkheid voor het verkleinen van de kans op incidenten ligt bij velen (bijv. bij bedrijven met gevaarlijke stoffen).
- De Veiligheidsregio erkent deze gezamenlijke verantwoordelijkheid en pakt waar mogelijk veiligheidsvraagstukken met alle verantwoordelijken op.
- De Veiligheidsregio is van en voor de gemeenten. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor veiligheid op hun grondgebied. De Veiligheidsregio is ondersteunend aan deze verantwoordelijkheid.

Doelstellingen
- VRBN stimuleert burgers en partners verantwoordelijkheid te nemen voor veiligheid in de regio.
- Gemeenten weten beter wat er speelt bij VRBN, maken capaciteit vrij en onderhouden intensiever contact.

Samen zorgen

Ambitie
Na bestrijding van het incident, begint bij veel rampen en crises de langdurige (na)zorg.
- De Veiligheidsregio stuurt op maximale paraatheid en inzetbaarheid van geneeskundige zorg bij en na afloop van incidenten.
- Bevolkingszorg in de gemeenten wordt in samenspel met de Veiligheidsregio solidair en robuust vormgegeven.

Doelstellingen
- VRBN maakt afspraken met gemeenten over de minimale capaciteiten voor Bevolkingszorg in de regio.

SAMEN VEILIGER

Samen slimmer

Ambitie
De Veiligheidsregio is van oudsher geneigd vraagstukken zelf op te lossen. Dit terwijl vaak oplossingen buiten de organisatie voorhanden zijn.
- De Veiligheidsregio is kritisch naar zichzelf en zoekt met de blik naar buiten gericht voortdurend naar slimme wijzen van organiseren.

Doelstellingen
- VRBN gaat intensiever samenwerken met innovatieve partners als DITSS en JADS rond veiligheidsvragen voor de regio.
- VRBN onderzoekt bij uitvoeringsvraagstukken of geleerd / aangesloten kan worden bij gemeenten, andere veiligheidsregio's of overige partijen.

Samen aanpakken

Ambitie
De regionale crisisorganisatie treedt in werking bij bepaalde criteria (GRIP). De structuur en betrouwbaarheid van deze organisatie kan ook bij andersoortige (niet veiligheids)vraagstukken worden gebruikt (bijv. opvang vluchtelingen, Q-koorts, aanhoudende droogte). Dit vraagt om flexibilisering en verdere professionalisering van de crisisorganisatie.
Het fijnmazige netwerk van betrokken en breed inzetbare brandweervrijwilligers is van grote waarde.
De Veiligheidsregio behoudt daarom vrijwilligheid binnen de kolom brandweer.

Doelstellingen
- VRBN spoort onverwachte risico's sneller op en kan deze makkelijker bestrijden.
- Burgemeesters kunnen bij (onverwachte) rampen en crises de crisisorganisatie van de VRBN gebruiken.
- VRBN richt de organisatie zo in dat kolommen en andere partners in staat zijn (on)bekende risico's te bestrijden.
- De Brandweer maakt beleid om vrijwilligheid bij de brandweer te behouden.
- VRBN richt zijn organisatie zo in dat capaciteit flexibeler kan worden ingezet in onverwachte situaties

Samen informatie delen

Ambitie
Goede informatie is cruciaal voor het nemen van juiste beslissingen. Tijdige en juiste informatie levert voorspellend vermogen op, zodat de Veiligheidsregio hier met haar partners op in kan spelen.
- De Veiligheidsregio is makelaar van informatie van en voor partners en ondersteunt hiermee het gemeentelijk veiligheidsbeleid.
- De Veiligheidsregio informeert vaker en meer op maat de colleges en gemeenteraden over de lokale betekenis van regionaal uitgevoerde taken, projecten of programma's.

Doelstellingen
- VRBN biedt partners veiligheidsinformatie waar vraag naar is, ook door slim gebruik van bestaande bronnen.
- VRBN helpt partners in de regio onderling informatie te delen en te vinden over veiligheid in de regio.
- VRBN brengt in kaart welke informatie gemeenten willen over en van VRBN, en in welke vorm.
- VRBN rapporteert jaarlijks aan gemeenteraden over de voortgang van het Beleidsplan 2020-2023.

Voorstel

AGP 8

Aan : Algemeen Bestuur Datum : 16 januari 2019 Bijlage : -

Steller : K. Boot Onderwerp : Vacaturevervulling Dagelijks Bestuur c.a.

Algemene toelichting

Als gevolg van het recente terugtreden van de heer Buijs als burgemeester van Boxtel is er een vacature ontstaan voor de functie van lid namens de burgemeesters van de gemeenten in het Basisteamgebied Meierij in het Dagelijks Bestuur Veiligheidsregio Brabant-Noord. Op dit moment is ook de functie van plaatsvervangend lid in het Dagelijks Bestuur en plaatsvervangend lid in de Financiële Commissie namens de burgemeesters van de gemeenten in het Basisteamgebied Meierij vacant. De burgemeesters van de gemeenten in het Basisteamgebied Meierij zijn op 6 december 2018 gevraagd uiterlijk op 15 januari 2019 aan het Dagelijks Bestuur ter attentie van de secretaris veiligheidsregio om een lid en een plaatsvervangend lid in het Dagelijks Bestuur en een plaatsvervangend lid in de Financiële Commissie voor benoeming door het Algemeen Bestuur voor te dragen.

Namens gemeenten in het Basisteamgebied	**Lid Dagelijks Bestuur**	**Plaatsvervangend lid Dagelijks Bestuur**	**Lid Financiële Commissie**	**Plaatsvervangend lid Financiële Commissie**
Meierij (Meierijstad, Heusden, Boxtel, Haaren, Sint-Michielsgestel, Vught)	**vacature**	**vacature**	Roderick van de Mortel Vught	**vacature**
Maas & Leijgraaf (Uden, Boekel, Boxmeer, Cuijk, Grave, Landerd, Mill en Sint Hubert, Sint Anthonis)	Henk Hellegers Uden 2)	Marnix Bakermans	Marleen Sijbers	Marnix Bakermans
Maasland (Bernheze, Oss)	Wobine Buijs-Glaudemans	Marieke Moorman	Marieke Moorman	Wobine Buijs-Glaudemans
Voorzitter GGD Hart voor Brabant	Wim Hillenaar Cuijk	nvt	nvt	nvt
Voorzitter ('s-Hertogenbosch)	Jack Mikkers	Wobine Buijs-Glaudemans plv vz	nvt	nvt

1) Tevens plaatsvervangend voorzitter Financiële Commissie en plaatsvervangend voorzitter Commissie voor Georganiseerd Overleg
2) Tevens voorzitter Financiële Commissie, voorzitter Commissie voor Georganiseerd Overleg en lid van de Brandweerkamer College voor Arbeidszaken

Procesgang

Dagelijks Bestuur (Advisering) 05-12-2018

Voorstel

Het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld als volgt te besluiten:

1. Op basis van de voordrachten van de burgemeesters van de gemeenten in het Basisteamgebied Meierij te besluiten om een lid en een plaatsvervangend lid in het Dagelijks Bestuur aan te wijzen en voorts een plaatsvervangend lid in de Financiële Commissie namens de burgemeesters van de gemeenten in het Basisteamgebied Meierij.

Akkoord Ja ☐ Nee ☐ Afwijkend besluit ☐

Secretaris: drs. M.J.H. van Schaijk Paraaf: